

Nyírbátor Város Önkormányzata Képviselő-testületének
86/2015. (IX.09.)
önkormányzati határozata

Nyírbátor Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának jóváhagyásáról

A Képviselő-testület

- megismerte és jóváhagyja az 1. számú melléklet szerint Nyírbátor Város Integrált Településfejlesztési Stratégiáját, valamint a 2. számú melléklet szerint az azt megalapozó tanulmányt.

K.m.f.

Máté Antal s.k.
polgármester

Pappné dr. Fülöp Enikő s.k.
jegyző

NYÍRBATOR VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Projekt azonosító: ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002

NYÍRBÁTOR VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2015. augusztus

Készült: Belügyminisztérium megbízásából
Projekt azonosító: ÉAOP - 6.2.1/K-13-2014-0002

Készítette: ITS Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)
MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft.
(konzorcium tagja)

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK:

Projektvezető	Róka László
Megyei koordinátor	Kézy Béla
Felelős tervező	Komádi Mónika
Településtervező	Gibáné Guthy Judit, TT 15-0043
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő	Krajnyák Nóra, TK 01-5241
Településtervezési közlekedési szakági szakértő	Perjés Tamás, 13-3215, 13-64972
Társadalompolitikai szakértő	Molnár Zoltán Nyírcsák János
Gazdaságfejlesztési szakértő	Vásárhelyi Réka
Antiszegregációs szakértő	Adorján Emese
Partnerségi szakértő	Komádi Mónika
Energiaközmű-tervező	Dima András, 01-2130
Környezetvédelmi szakértő	Dima András
Műemlékvédelmi szakértő	Nagy Tibor, É 15-0085

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Nyírbátor Város Önkormányzata

Máté Antal, Pappné Dr. Fülöp Enikő, Batai Árpád, Sipos
Gábor, Papp Mária

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETÉS	10
2	HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	11
2.1	A VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	11
2.2	A VÁROSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	16
3	KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	20
3.1	JÖVŐKÉP	20
3.1.1	<i>Társadalom</i>	21
3.1.2	<i>Gazdaság</i>	22
3.1.3	<i>Táji, természeti és épített környezet</i>	22
3.1.4	<i>Térségi szerepkör</i>	23
3.2	A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA	24
3.2.1	<i>Átfogó célok</i>	24
3.2.2	<i>Városi szintű középtávú tematikus célok</i>	25
3.2.3	<i>Városrészi szintű területi célok</i>	32
3.3	A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA	36
4	A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	41
4.1	AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA	41
4.2	AZ EGYES AKCIÓTERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA	43
4.2.1	<i>Városközpont AT</i>	43
4.2.2	<i>Szociális városrehabilitációs AT</i>	44
4.2.3	<i>Turisztikai AT</i>	44
4.2.4	<i>Ipari Park AT</i>	45
4.3	AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	45
4.3.1	<i>Kulcsprojektek</i>	46
4.3.2	<i>Hálózatos projektek</i>	49
4.3.3	<i>Egyéb projektek</i>	49
4.4	A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ	52
4.5	A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE	55
4.5.1	<i>Az ütemezés indoklása</i>	55
4.5.2	<i>A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése</i>	55
4.6	A FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE	57
5	ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM	62
5.1	A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA	62
5.2	AZ ELMÚLT ÉVEKBEN MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK	66
5.3	ANTISZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV	67
5.3.1	<i>A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések</i>	67
5.3.2	<i>A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések</i>	69
5.3.3	<i>A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések</i>	70
6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	72
6.1	KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	72
6.1.1	<i>Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire</i>	72
6.1.2	<i>Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz és ágazati stratégiákhoz</i>	73
6.1.3	<i>Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat</i>	78
6.2	BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	86

6.2.1	<i>A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata</i>	86
6.2.2	<i>A célok logikai összefüggései</i>	89
6.2.3	<i>A stratégia megvalósíthatósága</i>	89
6.2.4	<i>A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása</i> ...	90
7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	93
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	98
8.1	A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	98
8.1.1	<i>Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet</i>	98
8.1.2	<i>Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás</i>	98
8.1.3	<i>Tervalku</i>	99
8.1.4	<i>Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése</i>	99
8.1.5	<i>Turisztikai klaszter és a város turisztikai stratégiájának létrehozása</i>	101
8.1.6	<i>Foglalkoztatáspolitikai eszközök</i>	101
8.1.7	<i>A magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés</i>	101
8.2	AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI	102
8.3	A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK	106
8.4	A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN	108
8.5	MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA	110
8.5.1	<i>Az ITS intézkedéseire kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása</i>	110
8.5.2	<i>A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása</i>	126
	RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK	130

Táblázatjegyzék

1. táblázat Nyírbátor SWOT-elemzése.....	12
2. táblázat Városrészek funkciói.....	19
3. táblázat A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok közötti összefüggés.....	32
4. táblázat A középtávú városi célok és a projektípusok kapcsolata.....	53
5. táblázat A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése 2015-2023.....	55
6. táblázat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció	57
7. táblázat A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve.....	59
8. táblázat A 2. szegregátum adatainak változása (2001, 2011).....	63
9. táblázat A város szegregációs jellemzőinek változása.....	66
10. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az EU tematikus célkitűzéseivel.....	72
11. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz.....	73
12. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz.....	74
13. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a megyei operatív program prioritásaihoz.....	77
14. táblázat A rendezési terv módosítását igénylő konkrét beavatkozások, tevékenységek.....	78
15. táblázat Az ITS és a településfejlesztési koncepció összhangja.....	79
16. táblázat A gazdasági program és az ITS összhangja.....	81
17. táblázat Az ITS kapcsolódása a Környezetvédelmi Programhoz.....	84
18. táblázat A célok és a helyzetértékelésben azonosított problémák, adottságok kapcsolata.....	86
19. táblázat A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai.....	93
20. táblázat A célok érintettsége a kockázatok által.....	95
21. táblázat A városfejlesztés szervezeti rendszere.....	104
22. táblázat Munkamegosztás a Nyírbátor és a vonzáskörzetébe tartozó települések között.....	106
23. táblázat Tematikus célok eredményindikátorai.....	113
24. táblázat Területi (városrészi célok) eredményindikátorai.....	115
25. táblázat Az akcióterületi fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai.....	117
26. táblázat Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai.....	121

Ábrajegyzék

1. ábra Nyírbátor városrészeinek főbb munkaerő-piaci mutatói.....	17
2. ábra Nyírbátor jövőképeinek elérését szolgáló átfogó célkitűzések.....	24
3. ábra Nyírbátor jövőképeinek elérését szolgáló átfogó célkitűzések.....	30
4. ábra Nyírbátor városfejlesztési célrendszere.....	37
5. ábra A tematikus és a területi célok közötti összefüggések.....	39
6. ábra Nyírbátor antiszegregációs célrendszere.....	67
7. ábra A vélemények kezelésének alapvető lépései.....	109
8. ábra A monitoring folyamatának összefoglalása.....	126

Térképjegyzék

1. térkép Nyírbátor városrészei.....	17
2. térkép Nyírbátor tervezett akcióterületei.....	42
3. térkép Nyírbátor szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján.....	63

1 Bevezetés

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben fontos szerepe van a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek. Ennek érdekében a Belügyminisztérium nyílt közbeszerzési eljárást hirdetett a járásszékhelyek

- integrált településfejlesztési stratégiájának (ITS),
- (ahol szükséges) településfejlesztési koncepciójának,
- valamint az ezek kiindulási alapjaként szolgáló ún. megalapozó vizsgálatnak a kidolgozására.

A folyamat részeként Nyírbátorváros vonatkozásában is elkészülnek a fenti dokumentumok. A stratégiai tervezés tétje jelentős: egyrészt a most kijelölendő irányok (milyen városban szeretnénk élni) hosszú távra meghatározzák a település fejlődését, jövőjét; másrészt jelentős mértékben függ a tervezés sikerétől, hogy a 2014-2020-as EU-s tervezési időszakban rendelkezésre álló forrásokból milyen mértékben tud részesülni a város, illetve azokat mely területeken és mennyire hatékonyan tudja felhasználni.

Jelen dokumentum **Nyírbátor Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája**, amely a 2011-ben készült és 2013-ban aktualizált Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) átdolgozása. Az ITS **kijelöli a középtávon (4-10 év) elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit** – elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP), másodsorban az ágazati operatív programok forrásainak felhasználásához, illetve egyéb fejlesztési források mozgósításához.

Az ITS az alábbi rendeletek, módszertani útmutatók figyelembevételével került kidolgozásra:

- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.),
- Városfejlesztési Kézikönyv (Második, javított kiadás, NFGM, 2009. január 28.).

Az integrált településfejlesztési stratégia elkészítését egy részletes **megalapozó vizsgálat** (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) előzte meg, amely – számszerűsített adatokra, tényekre, tendenciákra támaszkodva – bemutatja a város gazdasági és társadalmi folyamatait, legfőbb erősségeit, adottságait, valamint gyengeségeit, problémáit. Ezekre reagálnak az ITS keretében megfogalmazott célkitűzések és azonosított beavatkozások.

Az integrált településfejlesztési stratégia partnerségi **egyeztetése és elfogadása** a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Nyírbátor Város Önkormányzata Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történt.

2 Helyzetelemzés összefoglalása

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Nyírbátor Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik gazdasági decentruma, ahol a kiváló üzleti infrastruktúrának (Ipari Park, Inkubátorház), valamint az önkormányzat hatékony befektetés-ösztönzési és vállalkozásfejlesztési tevékenységének köszönhetően számos hazai és nemzetközi jelentőségű ipari vállalkozás működik (2013-ban 715). A jelentkező további telephelyigényeket az önkormányzat egyre kevésbé tudja kielégíteni a jelenlegi ipari területeken, ami mérsékelheti az egyik fő bevételnek számító, 2014-ben csaknem 1 milliárd forintnyi iparűzési adó növekedési ütemét.

A vállalkozói szféra – beleértve a helyi mikro- és kisvállalkozásokat is – foglalkoztatási kapacitása nagy, aminek köszönhetően Nyírbátor meghatározó ingázási célpont: nemcsak a közeli településekről, hanem például Nyíregyházáról és Debrecenből is érkeznek munkavállalók. Mindezt elősegíti a város rugalmas és kiszámítható megközelíthetősége: egyfelől jók a közösségi közlekedési kapcsolatai, másfelől Nyírbátor az M3 autópályától 10 km-re, a jelentős forgalmat bonyolító 471. számú főútvonal mentén fekszik (a Debrecen – Nyíregyháza – Mátészalka által határolt háromszög közepén). A kedvező közlekedési adottságok mellett azonban több hiányosság is kirajzolódik:

- nincs megfelelő intermodális közlekedési csomópont,
- az Ipari Parkban a közösségi közlekedés feltételei hiányosak,
- az M3 autópályára vezető út minősége rossz,
- a hiányzó elkerülő út miatt a 471. út jelentős tranzitforgalma nagymértékben megterheli a belterületi úthálózatot – növelve a balesetveszély és a környezetszennyezés kockázatát,
- a kerékpárút-hálózat egyes szakaszai hiányoznak.

A feltárt közlekedési problémák ellenére Nyírbátor egyértelműen be tudja tölteni központi funkcióját a gazdaság, a kereskedelem, a közigazgatás, a (köz)szolgáltatás, az egészségügy, az oktatás és a szociális ellátás területén egyaránt. Ehhez az elmúlt évek beruházásai nyomán többnyire adottak az infrastrukturális feltételek, csak néhány intézmény esetében van szükség általános felújításra. Az üzemeltetési költségek csökkentése érdekében az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet saját tulajdonú létesítményeinek energiahatékonysági szempontú korszerűsítésére – beleértve a gépészeti, hőszigetelési rekonstrukciót és a megújuló

energiaforrások (földhő, termálvíz, nap) használatát is, amihez kiváló a természeti adottságokkal rendelkezik.

Nyírbátor adottságai azonban nemcsak az energiagazdálkodás terén jók, hanem az idegenforgalom szempontjából is: a történelmi és vallási értékekre épülő kulturális és örökségturizmus mellett a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő felépítése óta egyre fontosabb a gyógy- és termálturizmus, aminek köszönhetően elsősorban a külföldi vendégforgalmi mutatók javultak (a vendégek mintegy fele a határon túlról érkezik). A turizmusban rejlő potenciálok kihasználhatóságát csökkenti a helyben elérhető kiegészítő szolgáltatások részleges hiánya – elsősorban a szállás- és vendéglátóhelyek tekintetében. Csökkenti a város vonzerejét, hogy az egyébként városias, esztétikus településkép összhatását rontják a roncsolt, alulhasznosított belvárosi területek.

Annak ellenére, hogy a 12 494 fős lakónépességgel rendelkező Nyírbátor a hasonló nagyságrendű és elhelyezkedésű városokhoz képest számos előnyt tud biztosítani lakosai számára, mégis folyamatos elvándorlás tapasztalható (2001 és 2013 között a lakónépesség száma mintegy 10%-kal csökkent), ami elsősorban a fiatal, magasabb iskolai végzettséggel rendelkező fiatalokat érinti – csökkentve ezáltal a város munkaerő-kínálatának mennyiségét és minőségét. A szelektív migráció sok esetben már a középiskola kiválasztásánál elkezdődik, ezért fontos a munkaadók igényeihez és elvárásaihoz illeszkedő képzési rendszer kialakítása, amiben az önkormányzat ösztönző és koordinátori szerepet tud ellátni.

A város népességmegtartó ereje a helyi identitás és kohézió erősítésével is javítható, aminek egyik kulcseleme a lakosság jelentős részét kitevő hátrányos helyzetű felzárkóztatása. A kedvezőtlen társadalmi és szociális mutatókkal jellemezhető lakosok elsősorban a város északi részén található szegregátumban élnek, de a negatív folyamatok nemcsak őket érintik. Ezek közül a munkanélküliség jelenségét kell kiemelni (2015 januárjában 1 065 fő álláskeresőt tartottak nyilván), ami Nyírbátor bemutatott gazdasági ereje és az eredményesen megvalósított (köz)foglalkoztatási programok ellenére is a város egyik legnagyobb problémája. Ezt Nyírbátor és az itt működő vállalkozások versenyképességének további növelésével lehet leginkább ellensúlyozni, amiben nagy szerepet játszhat a határmenti fekvésből származó előnyök intenzívebb kihasználása.

1. táblázat Nyírbátor SWOT-elemzése

	Erősségek	Gyengeségek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ■ Azt elmúlt években javult a város közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya) ■ Az önkormányzat, illetve részben az itt működő vállalkozások és civil szervezetek is intenzív határmenti partnerségeket tartanak fenn ■ Aktív helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenységet folytat az önkormányzat ■ A város Ipari Parkkal és Inkubátorházzal rendelkezik, amelyek kihasználtsága magas ■ Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok ■ Dinamikusan bővül a szekunder szektor ■ A vállalkozók széleskörű tevékenységeket folytatnak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus részén fekszik ■ Elaprózott vállalkezési szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ Viszonylag alacsony a vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett ■ Az Ipari Parkban és az Inkubátorházban rendelkezésre álló szabad kapacitások területe korlátozott ■ A mezőgazdasági termőterületek többsége alacsony minőségű ■ A termőterületekre elaprózott birtokszerkezet jellemző ■ Kifejezetten K+F tevékenységet végző szervezet nincs a városban ■ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg

	Erősségek	Gyengeségek
	<ul style="list-style-type: none"> ■ A nemzetközi és országos jelentőségű ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása kiemelkedő ■ Folyamatosan bővül az üzleti szolgáltatások kínálata ■ A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet ■ A tercier szektorban működő vállalkozások száma emelkedik ■ A folyamatosan bővülő, színvonalas turisztikai attrakciók fontos vonzerőt jelentenek ■ Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok vannak jelen a térségben (pl. vallási és falusi turizmus) 	<p>maradéktalanul az elvárásoknak</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Hiányoznak a kiegészítő térségi szintű attrakciókkal való kapcsolódási pontok, a közös turisztikai desztinációmenedzsment
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az elveszületések száma meghaladja a halálzásokét, így természetes szaporodásjellemző a városban ■ A lakosság iskolai végzettsége a megyei átlaghoz közelít és folyamatosan javul ■ Az elmúlt években a munkaerő-piaci mutatók javuló tendenciát mutatnak ■ A város kiemelkedő ingázási célpont ■ Erős a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat ■ A civil szervezetek több területen is aktívak ■ Intenzív az együttműködés a civil szervezetek és az önkormányzat között 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Növekszik a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom elöregedése ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság ■ Egyes önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutatott az elmúlt években ■ Magas a hátrányos helyzetű roma lakosság aránya
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> ■ A termál- és gyógyvíz turisztikailag jól hasznosítható ■ Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására ■ Magas az erdőszültség ■ Gazdag a flóra- és faunavilág ■ A város környezeti állapota megfelelő (pl. víz- és levegőminőség) ■ Esztétikus és városias a településkép ■ A város országos jelentőségű műemlékekkel rendelkezik ■ A lakásállomány 2000 óta jelentősen megújult ■ A közműellátottság aránya a víz, a szennyvíz, a villany és a gáz tekintetében egyaránt magas ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magas ■ A belterületi utak többsége szilárd burkolattal ellátott ■ Jól szervezett a közösségi közlekedés 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzati tulajdonú és fenntartású intézmények energiahatékonysági mutatói többnyire kedvezőtlenek ■ Nagy a város külső energiafüggősége mind a lakosság, mind a vállalkozások, mind a közsféra tekintetében ■ A megújuló energiaforrások részaránya jelenleg még alacsony ■ A településkép nem teljesen egységes ■ Alulhasznosított területek találhatóak a városközpontban ■ A város egyes részein viszonylag alacsony a zöldfelületek aránya ■ A közparkok egy része felújításra szorulnak ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya viszonylag magas ■ A településen áthaladó forgalom részben megterheli a város belterületi úthálózatát ■ A belterületi utak egy része nem megfelelő minőségű ■ A külterületi utak többsége burkolat nélküli ■ A település kerékpáros úthálózata hiányos

	Erősségek	Gyengeségek
Közzolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> ■ A legtöbb szolgáltatás esetében a szükséges infrastruktúra megfelelő ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére ■ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége biztosított a város, illetve egyes szolgáltatások esetében a térség lakosai számára is ■ Aktív kulturális, közösségi és sportélet jellemző a városban ■ A közzolgáltatási intézmények belső és külső együttműködése intenzív 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Egyes közintézmények (pl. óvoda) infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ A településen nem található felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett tagozata ■ Az önkormányzat befolyása egyes közzolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés)

	Lehetőségek	Veszélyek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az M3 autópálya, a fel- és lehajtó csomópont közelsége növeli a térségi helyzetből adódó előnyöket, javítja a város tökevonzó képességét ■ Újabb jelentős befektetők jelennek meg a városban ■ Az önkormányzati és a vállalkozó szféra közötti együttműködés erősödik ■ Intenzívebbé válnak a határon átnyúló gazdasági kapcsolatok ■ Erősödik a város logisztikai szerepköre ■ K+F tevékenységek jelennek meg a primer, szekunder szektorokban ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek ■ A bio mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedése prognosztizálható hazai és európai szinten egyaránt ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A nem kiemelt termőhelyi adottságú területek által érintett településként a mezőgazdaság speciális támogatása várható ■ Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet ■ A vendégforgalomban előtérbe kerül a kulturális és örökségturizmus, valamint a gyógy-, wellness- és termálturizmus ■ Csökken az idegenforgalom szezonálisitása ■ A város vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzív befektetői érdeklődés miatt ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A kiskereskedelmi tevékenység keresleti és kínálati viszonyai kedvezőtlenül változhatnak a multinacionális kereskedelmi láncok és a jogszabályi változások miatt ■ A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ A vállalászási feltételek kedvezőtlenebbé válnak ■ A turisztikai tendenciák negatívan alakulnak ■ Tovább növekednek a különbségek a járási központ és a többi település között ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ Betelepülő fiatal családok érdeklődése nő a város iránt ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik ■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Magas iskolai végzettséget igénylő munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség előregedése és az inaktív arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ■ A közeli megyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

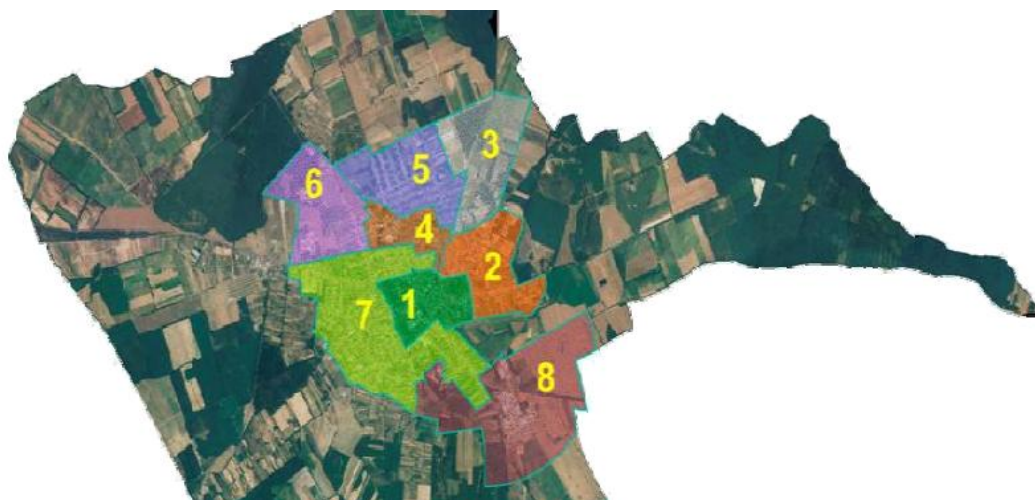
	Lehetőségek	Veszélyek
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> ■ Növekedik az alternatív erőforrásból származó energia előállítására iránti igény ■ A város arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Nő a magáneros építkezések és felújítások száma ■ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ A környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az energiafüggőség fokozódik ■ A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ■ A további közlekedési fejlesztések elhúzódása miatt a település elérési mutatói nem javulnak ■ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Közszolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> ■ A járásközpontok jogköre bővíthet, fejlesztési forrásai növekedhetnek ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat ■ Az önkormányzatok állami forrásai/ támogatásai csökkennek ■ Az önkormányzat állami költségvetésből történő finanszírozásának csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani ■ A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket ■ Részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járási központ és a járás többi települése között ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Nyírbátorban 8 városrész került kijelölésre, amelyek elhelyezkedésük, gazdasági szerepük, társadalmi rétegződésük és egyéb jellemzőik alapján eltérő funkciókat töltenek be a város és a környező települések életében:

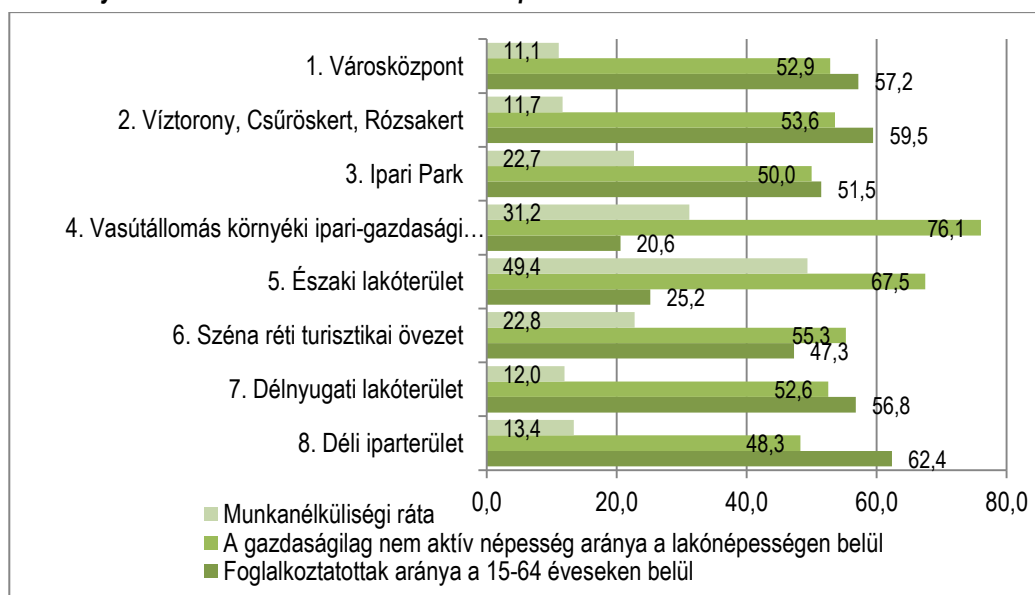
1. Városközpont 2. Víztorony, Csűrőskert, Rózsakert 3. Ipari Park 4. Vasútállomás környéki ipari-gazdasági terület	5. Északi lakóterület 6. Széna réti turisztikai övezet 7. Délnyugati lakóterület 8. Déli iparterület

1. térkép Nyírbátor városrészei

Forrás: Nyírbátor Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája, 2013

Az eltérések főleg a munkaerő-piaci, foglalkoztatási adatok esetében jelentősek: a munkanélküliség ráta esetében a különbségek akár négyszeresek is lehetnek.

1. ábra Nyírbátor városrészeinek főbb munkaerő-piaci mutatói

Forrás: KSH

A központi városmagot is magában foglaló Városmag tömöríti a város népességének 20%-át, valamint itt koncentrálnak a különböző közfunkciót betöltő, továbbá egyéb kereskedelmi és szolgáltató intézmények, szervezetek. Az utóbbi években megindult a lakásállomány megújulása is – a viszonylag magas telekárak miatt elsősorban társasházak formájában.

A város erőteljes **ipari-gazdasági funkciója** nyilvánul meg abban, hogy három gazdasági funkciójú városrészt is le lehetett határolni:

- az **Ipari Parkot**, amely a város elsődleges befektetői célterületének számít,
- a **Vasútállomás környéki ipari-gazdasági övezet**, amely jelentős barnamezős revitalizációra lehetőséget nyújtó területekkel rendelkezik,
- és a **Déli iparterületet**, ahol a legjelentősebb foglalkoztatók, a rendszerváltás előtt is működő üzemek alakultak át.

Nyírbátor egyik dinamikusan fejlődő ágazata az **idegenforgalom**, amely területileg és tematikusan is fókuszált: a **Széna réti turisztikai övezet**ben a termál-, gyógy- és egészségturisztikai, a Városközpontban a kulturális és örökségturisztikai vonzerők koncentrálnak.

A zömmel **kertvárosias és a falusias jellegű lakóterületeken** él a lakosság 2/3-a, de ezek arculata eltérő:

- a **Víztorony, Csűrőskert, Rózsakert** városrész még viszonylag jelentős beépítési tartalékokkal rendelkezik, így új közösségi terek létrehozása is lehetséges az életminőség emelése érdekében,
- az **Északi lakóterület** a város szegregátuma, ahol a hátrányos helyzetű lakosok viszonylag rossz életkörülmények között élnek, a közösségi terek száma elmarad a kívánatostól,
- a legnépesebb **Dél nyugati lakóterület** bővítésére kis mértékben van lehetőség, itt az intenzívebb területhasználat, illetve a közösségi terek kínálatának bővítése szükséges.

A városrészek funkcióiról összességében elmondható, hogy

- a Városközpont Nyírbátor egyértelmű köz- és humán szolgáltatási centruma,
- a városrészek többsége funkcionális szempontból homogén (egyértelmű kivételt Városközpont a vasút környéki területek jelentenek),
- a Városközponton kívül lényegében minden városrészben hiányoznak a megfelelő közösségi terek,
- hiányos és térbelileg kiegyenlítetlen a város zöldterületi rendszere, egyes városrészekben teljesen hiányoznak a közfunkciójú parkok, kertek,
- gyakoriak a közlekedési jellegű problémák, elsősorban az elérhetőséggel és a környezetszennyezéssel kapcsolatosan,
- hiányzik egy markáns „városkapu” funkciót betöltő intermodális közlekedési csomópont,
- vegyes gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató területek a fő közlekedési útvonalak mentén kezdenek kialakulni,
- a turisztikai és rekreációs funkció az egyes városrészek adottságainak megfelelően koncentrált, de a város szinte teljes területére jellemzők a vendégfogadási feltételek hiányosságai.

2. táblázat Városrészek funkciói

Városrészek / Funkciók	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Ipari, logisztikai			■	■				■
Kereskedelmi	■						■	
Zöldfelületi, környezeti	■					■		
Turisztikai, rekreációs	■					■		
Közlekedési, távközlési	■			■				
Közösségi	■						■	
Közigazgatási	■							
Humán szolgáltatási	■							
Lakó	■	■		■	■		■	■
Város(rész)-központi	■							

■ domináns funkció
 ■ kiegészítő funkció

3 Középtávú célok és azok összefüggései

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elérendő céljait nagymértékben meghatározzák

- egyrészt az Európa 2020 stratégiából levezethető fejlesztési irányok: a kohéziós politika 11 tematikus célja és az egyes támogatási alapok (ERFA, ESZA, Kohéziós Alap) ezen célokhoz illeszkedő ún. beruházási prioritásai;
- másrészt a nemzeti szintű fejlesztéspolitikai és ágazati stratégiák, programok,
- harmadrészt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója, Stratégiai Programja és Operatív Programja.

Mivel várhatóan az európai uniós támogatások továbbra is kiemelt szerepet játszanak majd Nyírbátor fejlődésében, ezért az ITS kidolgozásának fontos eleme a városi célrendszer illeszkedése a magasabb rendű célkitűzésekhez.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célhierarchiája maximálisan épít a város meglévő stratégiai dokumentumaira és ágazati programjaira, amelyek közül a legfontosabbak az alábbiak:

- Nyírbátor Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2014-2019 (2015),
- Nyírbátor Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2013),
- Nyírbátor Településfejlesztési Konceptiója (2003).

Mindez jelzi, hogy **a város jelenleg is egy kiforrott, szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik**, ezért az ITS-nek nem célja egy teljesen új stratégialétrehozása, hanem sokkal inkább **egyfajta szintézis**, amely során a jelenlegi állapotnak és a jövőben várható folyamatoknak megfelelően formáljuk, pontosítjuk a korábbi célkitűzéseket. A célrendszer kialakításakor az alábbi fő tényezőket vettük figyelembe:

- a megalapozó vizsgálatban feltárt kihívások, problémák, adottságok és lehetőségek,
- a város által betöltött és betölteni kívánt funkciók,
- a lakosság, a vállalkozások és a turisták általános és speciális szükségletei, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben
- a város és vonzáskörzete közötti jelenlegi és lehetséges együttműködési területek,
- a városok közötti élesedő hazai és nemzetközi versenyhelyzet.

3.1 Jövőkép

A város belső adottságait és a külső környezet által befolyásolt lehetőségeit figyelembe vevő hosszú távú jövőkép világosan kijelöli, hogy Nyírbátor milyen várossá szeretne válni 2030-ra. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő,

egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Jövőkép – Nyírbátor 2030-ban

Nyírbátor biztos gazdasági alapokon álló, hagyományait őrző, kulturális kisváros, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik jelentős decentruma. Megfelelő feltételeket kínál a betelepülni kívánó és a helyben működő vállalkozások számára, így hosszú távon biztosítani képes a helyi és környékbeli lakosság foglalkoztatását. A fenntarthatóság alapelvét szem előtt tartva a természeti és épített környezet minőségi javításával, valamint a nyújtott szolgáltatások fejlesztésével megfelel a lakosság és az ide látogató vendégek elvárásainak. Növekszik a lakosság életszínvonala, aminek köszönhetően biztosítottak a nyugodt, vidéki életre jellemző életkörülmények.

Nyírbátor Magyarország és az Európai Unió egyik stabil fejlődési pályán lévő városa, ahol

- a kulturális hagyományokra építve
- a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés
- a lakosság életminőségének folyamatos javulásával párosul,
- figyelembe véve a fenntarthatóság szempontjait.

3.1.1 Társadalom

Lassuló elvándorlás

A lakosság száma (12-13 ezer fő) stagnálást, esetleg enyhe csökkenést mutat, ugyanis a lassuló mértékű elvándorlást a születések stagnáló száma csak korlátozott mértékben képes ellensúlyozni. A negatív vándorlási mérleg háttérében az áll, hogy ugyan Nyírbátor vonzereje a járás települései között növekszik, de a közeli megyeszékhely és régióközpont, illetve a távolabbi városok elszívó ereje erőteljesebben érvényesül. A lakosság korcsoportos megoszlását a munkaképes korúak stabil (63-65%) és a 65 éven felüliek növekvő aránya (18-20%) jellemzi.

Javuló foglalkoztatás

A szükséglet-orientált, magas színvonalú szakképzésnek köszönhetően a város munkaerő-potenciálja jól képzett és rugalmas, megfelelő bázist jelent a turisztikai szolgáltatók és a korszerű technológiát alkalmazó ipari cégek megtelepedéséhez, amelyek stabil munkaerő-piaci helyzetet teremtenek.

Színvonalas humán szolgáltatások

A városban élők életminőségének fontos alapfeltételét jelentő humán szolgáltatások infrastruktúrája kiépült, fejlett. A szolgáltatások színvonala magas, korszerű egészségügyi ellátás, magas minőségű oktatási-nevelési szolgáltatások, szükségletekre reagáló szociális ellátás és ügyfélbarát közigazgatás jellemzi a várost, amely nemcsak

saját lakosait, hanem a környező települések, illetve – például az egészségügy esetében – a határon túli területek lakosságát is kiszolgálja.

Széleskörű kulturális és rekreációs kínálat

A város mind a helyi lakosság, mind az idelátogatók számára egyre szélesebb körű és színvonalasabb kulturális, rekreációs és szabadidős kínálatot tud nyújtani. A nagyobb, hagyománnyá váló rendezvények nemzetközi és hazai hírneve erősödik, ami hozzájárul a pozitív arculat és a helyi identitás megerősödéséhez. Az önkormányzat támogatja a civil önszerveződéseket, valamint az aktív pihenés és a sportolás különböző formáit.

Társadalmi integráció és kohézió

A gazdasági fejlődés hatására a társadalmi polarizáltság, a jövedelmek közötti különbségek mérséklődnek. A hátrányos helyzetű csoportok létszáma csökken, életminőségük javul, felzárkózási esélyeik és életük önálló irányításának lehetősége növekednek – elsősorban az önkormányzat, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a civil szervezetek hatékony együttműködésének köszönhetően. Mivel a hátrányos csoportok társadalmi reintegrációja a helyi közösség szintjén és a lakosság aktív részvételével megy végbe, így a város lakosainak toleranciaszintje emelkedik, a társadalmi kohézió erősödik.

3.1.2 Gazdaság

A gazdaság két pillére az ipari termelés és az idegenforgalom

A város gazdasági életének két meghatározó eleme a korszerű, magas hozzáadott-értékű ipari termelés és a turizmus. Ez a két ágazat kiszámítható és stabil munkalehetőségeket nyújt a város és a vonzáskörzet munkavállalói korú népességének, így a foglalkoztatási ráta növekedésével együtt a munkanélküliségi ráta csökken. A barnamezős területek revitalizációjával új funkciók telepednek meg az ipari területeken. A megerősödött helyi kis- és középvállalkozói szektor egyfelől beszállító kapcsolatokat épít ki a jelenlévő nagyobb cégekkel, másfelől megfelelő színvonalon képes kiszolgálni a lakosság és a vendégek változatos igényeit. A város gazdálkodása a saját bevételek magas arányának köszönhetően kiegyensúlyozott.

3.1.3 Táj, természeti és épített környezet

Fenntarthatóság

A főbb környezetvédelmi mutatók illeszkednek az EU normákhoz. A környezetvédelmi koncepciónak megfelelően a levegőminőség javítása, a vízbázis védelme, a zöldterületek növelése, hasznosítása folytatódik. A várost elkerülő utak megépítésének hatására a zaj- és levegőszennyezés a lakott területeken csökkenő tendenciájú. A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén szervesen működik, az újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége emelkedik (10%<). A szennyvíz biológiai tisztítására is alkalmas telepnek köszönhetően a talaj és a felszín alatti vizek minősége javul. Az épített környezet fejlesztésekor elsődleges szempont a meglévő örökségek fenntartható megőrzése, az energiahatékonyság növelése (energiahatékony épületállomány), a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás (alternatív energiaforrások használata).

Környezettudatosság	A környezetvédelmi tudatformálás folyamatos, állandó eleme a város politikájának. Ez ésszerűbb fogyasztásra és környezetkímélő termelésre ösztönöz, aminek köszönhetően a lakosság és az üzemek környezetterhelése csökkenő tendenciát mutat.
Kiterjedő zöldfelületek	A város közigazgatási határán belül megáll a természeti területek fogyása, az aktív védelemnek köszönhetően a város külterületének ökológiai stabilitása növekszik, ami kedvezően hat a lakosság egészségi állapotára, a helyi mező-, erdő- és vadgazdálkodásra, valamint az öko- és falusi turizmusra. Egységes ökológiai hálózat jön létre, amely a belterületekre is kiterjed a növekvő arányú zöldterületek és a rehabilitált állóvizek mentén. A város külterületén a parlag területek többsége felszámolásra kerül extenzív mezőgazdasági hasznosítással és erdősítéssel.
Klímaváltozás mérséklése	Az épített környezet fejlesztése és a természeti környezet javítása során a város átgondoltan alkalmazza a klímaváltozás mértékének és negatív hatásainak mérséklésére lokálisan bevethető eszközöket, intézkedéseket (pl. fenntartható településszerkezet kialakítása, környezetkímélő és energiahatékony technológiai megoldások alkalmazása, klímatudatos szemléletmód terjesztése, utazási szokások megváltoztatása).
Jól működő közlekedési rendszer	Közlekedés szempontjából az elkerülő út kiépítése csökkenti az átmenő forgalmat és az ezzel járó környezetszennyezés mértékét. A belső úthálózat jó minőségű, a közösségi közlekedés feltételei kedvezőek helyi, helyközi és távolsági szinten egyaránt (intermodális közlekedési csomópont). A buszjáratok racionalizált és magas színvonalú rendszere összhangban van a lakosság szükségleteivel. A közlekedési eszközök többsége környezetbarát üzemeltetésű. A kerékpárút-hálózat teljes körű kiépítése a lakosságot a kerékpár környezetkímélő használatára ösztönzi. Az autópályához vezető út minősége kifogástalan.

3.1.4 Térségi szerepkör

Nyírbátor gazdasági-társadalmi vonzáskörzete kiterjed egyrészt a városi funkciók erősödése és koncentrációja, másrészt a kedvező elérhetőségi viszonyok miatt. Az együttműködés a környező településekkel kiegyensúlyozott térségi fejlődést eredményez. Nyírbátor megyei szerepköre megerősödik, hatékony és kölcsönös előnyökkel járó kooperáció jön létre a környező városokkal. Nemzetközi szinten a város jelentősége egyfelől a turisztikai szolgáltatásoknak, másfelől az intenzívebbé váló határon átnyúló együttműködéseknek köszönhetően megnő. Ebben szerepet játszik az M3 autópálya és egyéb nemzetközi közlekedési útvonalak közelsége is. Mindezzel párhuzamosan megőrződik Nyírbátor sajátos polgárvárosi arculata, identitása.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

3.2.1 Átfogó célok

A jövőkép megvalósulása érdekében négy átfogó cél jelölhető ki:

- **Stabil helyi gazdaság megteremtése:** a gazdasági versenyképesség növelése, kiegyensúlyozott munkaerő-piaci helyzet kialakulása és az értékteremtő foglalkoztatás bővítése.
- **Kulturális értékek és hagyományok átörökítése:** a meglévő kulturális örökség és hagyományok megőrzése és fenntartható hasznosítása a város kedvező arculatának és a lakosság helyi identitásának megerősítése céljából.
- **Magas életminőség biztosítása:** a lakosság életszínvonalának, életfeltételeinek javítása megfelelő szolgáltatások biztosításával és a társadalmi kohézió erősítésével.
- **Fenntartható város megteremtése:** környezettudatos és energiahatékony működés városi, vállalkozói és lakossági szinten a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás céljából.

2. ábra Nyírbátor jövőképeinek elérését szolgáló átfogó célkitűzések

A négy átfogó cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait. A stabil gazdaság átfogó cél a foglalkoztatási, munkaerő-piaci kérdéseket és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja. A hagyomány és kultúra átfogó cél kijelöli a meglévő értékek megőrzésének és tudatos hasznosításának kereteit. A magas életminőség átfogó cél a város társadalmi, szociális problémáira fogalmazza meg a legfontosabb fejlesztési stratégiákat. A fenntartható város megteremtése átfogó cél azt a fejlesztési irányt jelöli ki, amely a gazdasági és társadalmi fejlődés feltételeinek javítása közben is kiemelt figyelmet fordít a környezeti állapot megővésére és a klímaváltozás hatásaira.

3.2.2 Városi szintű középtávú tematikus célok

Az átfogó cél megvalósulásához az alábbi középtávú célok járulnak hozzá, amelyek ágazati bontásban kerülnek meghatározásra:

- T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
- T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése
- T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
- T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
- T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
- T6. A nemzetközi szerepkör erősítése

3.2.2.1 T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása

Gazdaságfejlesztés a foglalkoztatás-bővítés szolgálatában

Nyírbátor gazdaságának dinamizálása és diverzifikálása, a jövedelemtermelő képesség javítása érdekében szükséges, hogy a helyi vállalkozások munkahelymegtartó ereje rövid távon megerősödjön, versenyképessége pedig hosszabb távon javuljon. Ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a lakosság gazdasági aktivitásának emelését, valamint a megfelelő és komfortos életminőség kialakítását. A város gazdasági potenciáljának növelése a járás és a megye szempontjából is kiemelkedően fontos. Ennek érdekében tovább kell javítani az új betelepülő vállalkozások fogadásának feltételeit, korszerűsíteni és bővíteni kell az Ipari Park, valamint az Inkubátorház és Szolgáltató Központ szolgáltatásait, továbbá új területek bevonásával és feltárással, elő-közművesítésével, barnamezős fejlesztésekkel biztosítani kell a beruházásokhoz szükséges ipari területeket. Mindezeket intenzív önkormányzati befektetés-ösztönzési tevékenységgel kell kiegészíteni.

A helyi kkv-szektor működésének támogatása

Nyírbátor gazdaságában a helyi kis- és középvállalkozók is jelentős szerepet játszanak, amelyek jelentős része a Városközpontban tömörül. Az önkormányzatnak – korlátozott lehetőségei mellett – biztosítani kell számukra a megfelelő vállalkozói környezetet többek között magas színvonalú infrastruktúra kialakításával, tanácsadással, együttműködések ösztönzésével.

A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása

A gazdasági potenciál szoros összefüggésben áll a helyi munkaerőpiac összehangolt keresletével és kínálatával. A helyi gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kis- és középvállalkozói szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el. Nyírbátor gazdasági stabilizálása és diverzifikációja, a külső gazdasági körülmények, a növekvő technológiai színvonal megfelelő képzettségeket és képességeket, valamint infrastrukturális fejlesztéseket követelnek. Ez csak az önkormányzat, az illetékes intézmények és munkaerő-piac szereplőinek szoros együttműködésével valósítható meg. A fejlesztések

eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett és minőségi munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely elősegíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos problémáinak hatékonyabb kezelését a szakpolitikai irányvonalaknak megfelelően.

3.2.2.2 T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése

A belső erőforrásokra és adottságokra épülő idegenforgalom nagymértékben hozzájárul Nyírbátor növekvő ismertségéhez, vonzerejéhez. Kedvező hatása a munkaerőpiacon, valamint a város és lakóinak bevételeiben egyaránt megmutatkozik. A turisztikai és rekreációs piaci jelenlét növeléséhez szükséges

- a város idegenforgalmi vonzerejének növelése,
- a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások (szállás- és vendéglátóhelyek) összehangolt fejlesztése,
- a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósítása,
- valamint a turizmus helyi szervezeti rendszerének megújítása, idegenforgalmi hálózatok és egymásra épülő programcsomagok létrehozása.

Az idegenforgalom két pillére az egészségturizmus és a kulturális turizmus

A város idegenforgalmának két pillére a gyógy-, wellness- és egészségturizmus, valamint a kulturális turizmus. Az elmúlt időszakban mindkét területen jelentős fejlesztéseket hajtottak végre, amelyek folytatása a jövőben is szükséges. A turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése nélkül azonban egy bizonyos szintet nem tud túllépni a város turizmusa: ahhoz, hogy a vendégek és a vendégéjszakák száma exponenciálisan emelkedjen elsősorban megfelelő minőségű és kapacitású szállás- és vendéglátóhelyekre van szükség.

A kulturális és szabadidős kínálat bővítése

A kulturális és szabadidős kínálat minőségi és mennyiségi fejlesztése szintén olyan terület, ahol célszerű továbbfolytatni a már megkezdett tevékenységeket, infrastrukturális és tartalmi fejlesztéseket:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományőrzés és ápolás,
- nemzetközi és helyi érdeklődésre egyaránt számot rendezvények szervezése,
- civil közösségek kulturális kezdeményezéseinek támogatása,
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése.

Önmagában a fenti tevékenységek folytatása azonban nem elegendő, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a turizmus kulturális vonulatának fejlesztéséhez elengedhetetlen a város szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

Komplex turisztikai csomagok és TDM

A kultúra, a közművelődés és a rekreációs lehetőségek fejlesztése Nyírbátorban nemcsak cél, hanem eszköz is ahhoz, hogy kínálatot teremtsenek a turisták számára, meghosszabbítva ezáltal az itt-tartózkodás idejét, valamint erősítsék a helyi közösség társadalmi kohézióját és identitástudatát.

Ahhoz, hogy a turisztikai attrakciók multiplikátor hatása a város egész területén és a környező településeken is megnyilvánuljon, elengedhetetlen komplex turisztikai csomagok összeállítása a vendégek számára – figyelembe véve az egyes célcsoportok eltérő szükségleteit. Ehhez mind időben, mind térben össze kell hangolni a települések és a szolgáltatók kínálatát a vendéglátás, a rendezvényszervezés (pl. esti kulturális programok) és az alternatív kikapcsolódási lehetőségek (pl. lovas, kerékpáros, falusi és ökoturizmus, szórakozóhelyek, sport) terén egyaránt. Az új, egymást támogató turisztikai elemek kialakításával párhuzamosan erősíteni kell a turisztikai marketing differenciált és célcsoport-orientált jellegét. Mindennek eszköze lehet a turisztikai desztináció menedzsment megteremtése, amely a desztináció idegenforgalmi termékeit és szolgáltatásait integráltan kezelő partnerek (önkormányzatok, vállalkozások, szakmai és civil szervezetek stb.) hosszú távú, intézményesült együttműködésén alapul annak érdekében, hogy a vendég élményét, illetve a turizmusból származó hatásokat optimalizálják a fenntarthatóság szempontjainak figyelembevételével.

A komplex fejlesztések révén Nyírbátor egyfelől országosan és nemzetközileg is ismert és keresett turisztikai desztinációvá válhat, másfelől gazdasági bázisát a diverzifikáció, azaz a „több lábon állás” stratégiája tovább erősítheti.

3.2.2.3 T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

Az egységes és esztétikus településkép kialakítása, valamint az életminőség környezeti feltételeinek javítása nagymértékben hozzájárul Nyírbátor népességmegtartó erejének növekedéséhez.

Kiegyensúlyozott településszerkezet

A város szerkezetével és épületállományával kapcsolatos fejlesztések kiemelt célja a nyugodt városi életforma hosszú távú felértékelődése. Ennek előfeltétele az épített környezet olyan fejlesztése, amely összhangba hozza a város gazdasági-társadalmi-környezeti hatékonyságának növelését, az életminőség javítását és a város karakterének megtartását. E cél megvalósítása magában foglalja a helyi identitás erősítését a város karakterének feltárásával és fejlesztésével, a közterületek – mint a városi élet fő helyszíneinek – humanizálásával. A kiegyensúlyozott településszerkezet érdekében a város minden része fejlesztéseket igényel, amellyel megőrizhető a város hagyományos mezővárosi, polgárvárosi karaktere – a megfelelő életminőség biztosításával párhuzamosan.

A város kiegyensúlyozott területi fejlődése érdekében fontos, hogy az egymást zavaró funkciók (pl. iparterület és lakóövezet) térben elkülönüljenek egymástól. Ennek

érdekében a nagyvárosias karakterelemként azonosítható városszéli iparterületek további fejlesztéseit elsősorban a meglévő gazdasági sűrűsödésekhez kapcsolódóan célszerű megvalósítani, a lakóterületek esetében pedig az intenzívebb, de túlzásfokot nem eredményező hasznosításra kell hangsúlyt fektetni biztosítva ezáltal a fejlesztések és a (köz)szolgáltatások hatékonyságát, a negatív közlekedési hatások minimalizálását, valamint a zöldfelületek visszaszorulásának megállítását. A belváros szolgáltatásainak igénybevételét rugalmasabbá tehetné a funkciók térbeli elhelyezkedésének javítása.

A szolgáltatások ellátásához szükséges infrastruktúra rendelkezésre állása

További cél az épületállomány megújítása, amely esetében kiemelt szerepet játszik az alulhasznosított és/vagy nem megfelelő műszaki állapotban lévő gazdasági és közfunkciókat betöltő épületállomány. Ezen a területen a város hatásköre elsődlegesen a saját tulajdonában lévő ingatlanok rekonstrukciójára terjed ki. A cél az, hogy a fizikai jellegű felújítások hozzájáruljanak az adott épület funkcióinak megerősítéséhez, bővítéséhez, költséghatékony üzemeltetéséhez – megfelelő infrastrukturális alapot biztosítva a köz- és humánszolgáltatások magas színvonalú ellátásához.

Megújuló közösségi terek

A nyírbátori imázs és identitás újabb karakteres városképi elemek létrehozásával erősíthető. A városszerkezetben a közterek és a zöldterületek ilyen elemnek tekinthetők. A közterületek revitalizálása a közterek tudatos bővítését, minőségének emelését és „élettel telítését” jelenti, aminek eredményeként valódi közösségi térként funkcionálhatnak.

Környezeti állapot javítása

A lakosság életminőségét nagymértékben befolyásolja a települési környezet minősége. Ezen belül figyelmet kell fordítani többek között a kommunális infrastruktúra megfelelő kiépítettségére és karbantartására, a vízbázis védelmére, a levegőszennyezettség és zajterhelés mértékének csökkentésére, valamint a zöldfelületek mennyiségi és minőségi mutatóinak javítására, jobb hasznosítására. Mindezek lehetővé teszik, hogy a város jobban tudjon alkalmazkodni a klímaváltozás hatásaihoz.

A külső elérhetőség javítása

Nyírbátornak a külső közlekedési kapcsolatok alakítására nincs direkt hatása, ettől függetlenül a közlekedés kiemelt középtávú célja az északi elkerülő út kiépítése, amelyet egyfelől a fő megközelítési irány változása tesz szükségessé (az M3 autópálya miatt nyugatról északra tevődik át), másfelől javítja az Ipari Park külső megközelíthetőségét is. Ezzel az úthálózati elemmel együtt tulajdonképpen egy város körüli útgyűrű kiépítése valósulhat meg, amely mentesítené a várost az átmenő forgalomtól. A külső gyűrű megvalósítása annál is inkább indokolt, mert Nyírbátor közlekedési gócpont, ahol hat országos közút fut össze sugárirányban. A település külső elérhetőségét ezenkívül nagymértékben javítaná az M3 autópályára felvezető 4105. j. út teljes rekonstrukciója.

A belső közlekedési rendszer fejlesztése

A belső városi közlekedés fejlesztése az útminőség javítására és a környezetbarát közlekedési megoldások elősegítésére irányul. A gyűjtőutak fejlesztése multiplikátor hatásként elősegíti a környező területek feltárását és gazdasági-társadalmi felértékelődését is – figyelembe véve az érintett városrészek elsődleges lakó- vagy gazdasági funkcióját. A közlekedés környezeti ártalmainak felszámolásához járul hozzá a közösségi közlekedés rendszerének korszerűsítése, amely egyfelől a járatok optimalizálást, másfelől környezetbarát közlekedési eszközök alkalmazását jelenti a belvárosban. Szintén a környezetterhelés csökkentése miatt fontos a belterületi kerékpárút-hálózat bővítése és folyamatos karbantartása.

3.2.2.4 T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése

Az energiafüggőség mérséklése

Nyírbátor számára az elkövetkező évek egyik legfontosabb kihívása, hogy miként tudja mérsékelni a fosszilis energiaforrásoktól való külső függőségét. Ennek elsődleges eszközei az energiahatékonyság növelése, valamint a megújuló energiaforrások széleskörű használata. A város célja tehát a fenntartható fejlődés jegyében az épített környezet energiahatékonysági szempontú fejlesztése, továbbá az alternatív energiaforrások felhasználása az energiagazdálkodás szerkezetváltásának elősegítése érdekében mind a közintézmények, mind a lakófunkciójú épületek esetében. Mindezek mellett kiemelt cél a szemléletformálás a fenntartható, a környezetet nem károsító fogyasztási minták elterjesztése érdekében.

A város az alternatív energiák hasznosítása szempontjából kedvező adottságokkal rendelkezik (termásvíz, napenergia, földhő). Ezek tudatos és bővülő használatával Nyírbátor a megújuló energia hazai és nemzetközi mintavárosává válhat, ami a növekvő hírnév mellett az önkormányzati, lakossági és vállalkozói kiadások csökkentését is eredményezheti.

3.2.2.5 T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja

Nyírbátor dinamikus felzárkózását és fejlődését nagymértékben meghatározza a hátrányos helyzetű, főként roma lakosság viszonylag nagy aránya. Ahhoz, hogy a város hosszú távon növekedési pályára álljon, elengedhetetlen a hátrányos helyzetű lakosság problémáinak átfogó kezelése és társadalmi integrációja. A komplex felzárkóztatásnak több eleme van:

- lakhatási feltételek javítása,
- magas minőségű és a szükségletekhez igazodó oktatás biztosítása,
- egészségügyi állapot javítása és prevenció,
- a célcsoportra szabott szociális szolgáltatások biztosítása,
- a foglalkoztatás javítása.

A hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeinek javítását és életminőségének emelését célozza meg az Antiszegregációs Program (5. fejezet), ami jöllehet elsősorban az érintett szegregátumra vonatkozik, de természetesen ezek az intézkedések kiterjeszthetők és kiterjesztendők a város más részein élő hátrányos helyzetű lakosokra is.

3.2.2.6 T6. A nemzetközi szerepkör erősítése

Nyírbátor földrajzi elhelyezkedése ellentmondásos: a határmentiség egyben jelent periférikus helyzetet és potenciális lehetőségeket. A cél az, hogy a város erőteljesebben ki tudja használni az előnyöket, azaz

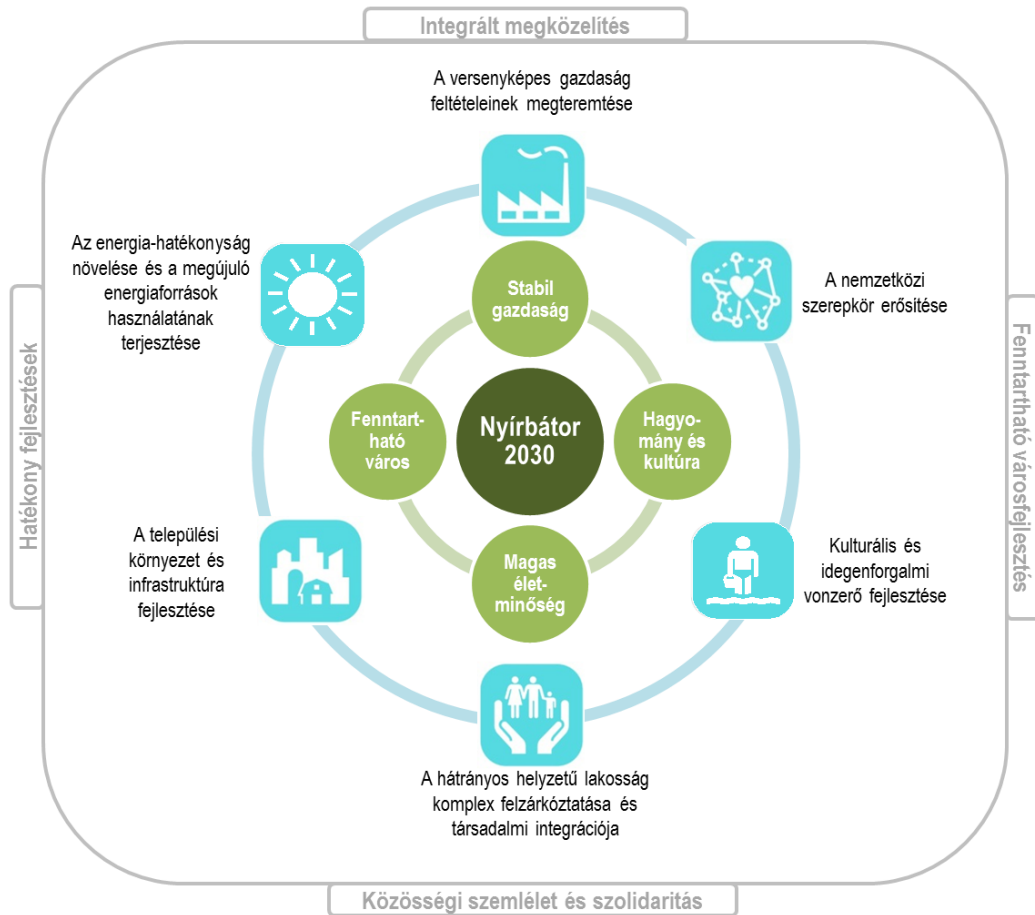
- ösztönözze a határ menti gazdasági kapcsolatok bővítését,
- erősítse meg határon átnyúló intézményesült együttműködések,
- pozitív arculat alakítson ki a potenciális nemzetközi célcsoportok körében (pl. befektetők, vállalkozások, turisták),

Mindehhez pénzügyi alapot nyújthatnak az Európai Unió által biztosított források az „Európai Területi Együttműködés” célkitűzés keretében (pl. Magyarország-Románia, illetve Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna határon átnyúló programok).

Ezenkívül célszerű a város intézményeinek bekapcsolódnia különböző nemzetközi hálózatokba (pl. URBACT), amelyek révén nemcsak Nyírbátor ismertsége nő, de a résztvevők olyan tapasztalatokra is szert tehetnek, amelyeket beépíthetnek mindennapi működésükbe – emelve ezáltal az általuk nyújtott szolgáltatások minőségét.

3. ábra Nyírbátor jövőképeinek elérését szolgáló átfogó célkitűzések

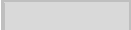

A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok kapcsolatát a következő táblázat mutatja be.

3. táblázat A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok közötti összefüggés

	Stabil helyi gazdaság megteremtése	Kulturális értékek és hagyományok átörökítése	Magas életminőség biztosítása	Fenntartható város megteremtése
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása				
T2. Kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése				
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése				
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése				
T5. Hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja				
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése				

	erős koherencia
	közepes koherencia

3.2.3 Városrészi szintű területi célok

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló városrészi szintű célok meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg. A városrész-specifikus fejlesztési célok referenciapontot képeznek az integrált akcióterületi fejlesztésekhez is. Ennek megfelelően olyan kérdésekre is választ adnak, mint a településrész funkcionális fejlesztési iránya, a területhasználat jellege, a városrész lakókörnyezetének, illetve gazdasági környezetének fejlődési irányai. A folyamat során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében további fejlesztésekre, esetlegesen visszafelzárkóztatásokra van szükség, így megvalósítható a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése.

A városrészi célok a következők:

V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése

- V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tökevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése
- V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából
- V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba
- V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében
- V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése

3.2.3.1 V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése

A városrész Nyírbátor központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók fejlesztése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak. A belvárosi területek megújításával, kiterjesztésével és racionalizálásával a cél egy olyan Városközpont megteremtése, amely

- egységes arculatú,
- sajátos szerkezetét megőrzi,
- lehetővé teszi a modern kisvárosi életformát – biztosítva az egyes szolgáltatások gyors és egyszerű elérhetőségét,
- közszolgáltatási, kereskedelmi, kulturális és turisztikai szempontból funkcionálisan megerősödött.

Mindennek eredményeként nő a város népességmegtartó képessége, turisztikai vonzereje és gazdasági potenciálja.

3.2.3.2 V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében

A Víztorony, Csűröskert, Rózsakert városrész a jövőben is elsődleges lakóövezeti szerepkört fog betölteni. A cél a városrész által nyújtott életminőség folyamatos emelése egyfelől a települési infrastruktúra fejlesztésével, másfelől a helyi lakosok számára nyújtott szolgáltatások körének bővítésével (pl. közparkok, játszóterek kialakítása), minőségének emelésével, illetve a szolgáltatások elérhetőségének biztosításával (elsősorban a kereskedelmi funkciók erősödése prognosztizálható). Mindennek köszönhetően javul a települési környezet állapota, továbbá a lakosság elégedettségének emelkedésével stabilizálódhat a városrész népességének száma.

3.2.3.3 V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése

Az Ipari Park Nyírbátor és az egész vonzáskörzet gazdaságának egyik pillére, amely jelentős mértékben hozzájárul a térségi munkaerőpiac stabilizálódásához. A beavatkozások ebben a városrészben a befektetés-ösztönzésre, az Ipari Park infrastrukturális fejlesztésére, a kiegyensúlyozott és versenyképes területhasználat biztosítására, valamint az elérhető üzleti szolgáltatások bővítésére és minőségének emelésére irányulnak. Mindezt intenzív befektetés-ösztönzési tevékenységgel kell kiegészíteni.

Az ipari, gazdasági szerep erősítése nem történhet meg megfelelően képzett munkaerő hiányában, tehát közvetetten a képzés területe is jelentős hatást gyakorol (nemcsak) az Ipari Park fejlődési potenciáljának alakulására. Ehhez hasonlóan a foglalkoztatási programok (pl. paktum) sem csak az Ipari Park városrészhez kapcsolódnak, de ugyanúgy hozzájárulhatnak az itt működő vállalkozások versenyképességéhez és új vállalkozások betelepüléséhez.

3.2.3.4 V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából

A Vasútállomás környéki ipari-gazdasági terület jelentős mértékű, de jelenleg alulhasznosított potenciállal rendelkezik. A városrész hosszútávon kiemelkedő szerepet fog betölteni a városi és térségi közösségi és közlekedési funkciók szempontjából. Ezek a funkciók egyúttal azonban egy kedvezőtlen szociális jelenséggel is párosulnak, az Északi lakóterület szegregációs folyamatai ugyanis kezdenek kiterjedni erre a városrészre is. A vasútállomás környéki területek közösségi és közlekedési funkcióinak megerősítéséhez és a szociális problémák megoldásához egy komplex barnamezős revitalizáció keretében történhet meg.

3.2.3.5 V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba

A városrész Nyírbátor szegregátuma, amely hosszú távon is lakóövezeti funkciót fog betölteni. A városrész leszakadásának megakadályozása az egész város szempontjából kiemelt jelentőségű, mivel közvetlen kapcsolata van a Városközponttal, a Szénaréti turisztikai övezettel és az Ipari Parkkal. A fejlesztések iránya ebben a városrészben tehát kettős:

- egyrészt szükséges a lakófunkciók megtartása és további fejlesztése oly módon, hogy a kedvező feltételek elősegítsék az életminőség emelkedését;
- másrészt a hátrányos helyzetű lakosság további leszakadását megakadályozó, társadalmi felzárkózásukat elősegítő intézkedések is elengedhetetlenek.

Szükséges tehát a lakáskörülmények javításának elősegítése, a kiskereskedelmi szolgáltatások helyi igényeknek megfelelő fejlődésének ösztönzése, a zöldfelületek és közösségi terek arányának növelése, karbantartása, valamint a közösségi és szociális szolgáltatások körének bővítése. A megfelelő közlekedési feltételek kialakítása terén kiemelt feladat az út-, kerékpárút- és járdahálózat teljes kiépítése, valamint a városrész és a többi településrész közlekedési kapcsolatának javítása.

A fizikai infrastruktúra javítása azonban önmagában nem elegendő a lakosság társadalmi integrációjának javításához. Szükséges a hátrányos helyzetűek – különösen a gyerekek – egyenlő esélyeinek megteremtése. Ez főként a képzési és munkaerő-piaci programokba történő integrációval, szociális szolgáltatások és közérdekű információk hozzáférhetőségének javításával, valamint az általános közigazgatási, közszolgáltatási rendszerek integrált feladatellátásának fenntartásával segíthető elő. Mindezen fejlesztések megvalósításának hatékony formája lehet egyfajta szociális városrehabilitációs program végrehajtása.

3.2.3.6 V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése, valamint vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében

A Széna réti turisztikai övezet esetében elsődleges cél a városrész átfogó – elsősorban magánforrások bevonásával megvalósuló – fejlesztése, aminek köszönhetően a városrész jobban kapcsolódhat a helyi lakosság hétköznapi életébe annak érdekében, hogy a városrész intenzív használata ne korlátozódjon az idegenforgalmi időszakokra. Mindehhez a fürdő környéki területek turisztikai, rekreációs és zöldfelületi funkciójának megerősítése szükséges az idegenforgalmi attrakciók és fogadási feltételek átfogó mennyiségi és minőségi javításával. A turisztikai kínálat bővítésével és az idegenforgalmi szolgáltatások folyamatos fejlesztésével, valamint a városon belüli és kívüli intenzívebb együttműködéssel elérhető, hogy a minél nagyobb számban érkező vendégek hosszabb időt töltsenek Nyírbátorban. A lehetséges fejlesztések célcsoportját elsősorban a város lakossága, a potenciális turisták és a városrészben befektetni szándékozó vállalkozások alkotják. Ehhez kapcsolódóan az önkormányzat elindította a település gyógyhellyé minősítését. Amennyiben Nyírbátor is bekerül a minősített gyógyhelyek közé, akkor nemcsak ismertsége és vonzereje növekszik, hanem fejlesztési lehetőségei is nagymértékben kibővülnek.

Az M3 autópálya átadása óta a városrész jelentősége a lakófunkció szempontjából is felértékelődött. Az ún. Kisbóni szőlőben lakóövezeti funkciójú, közművesített, beépítetlen területeket jelöltek ki családi házak, valamint piaci alapú bérlakások építésére, aminek elsődleges célja a letelepedés megkönnyítése, támogatása – közvetetten pedig az elvándorlás mértékének csökkentése.

3.2.3.7 V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében

Az Délnyugati városrész Nyírbátor legnagyobb kiterjedésű lakófunkciójú területe. Ennek megfelelően a fejlesztések iránya főként a lakófunkciók megtartása és további

erősítése oly módon, hogy a kedvező feltételek hozzájáruljanak a városi és városrészi népesség növekedéséhez. A cél a városrész által nyújtott életminőség folyamatos emelése egyfelől a települési infrastruktúra fejlesztésével, másfelől a helyi lakosok számára nyújtott szolgáltatások körének bővítésével, minőségének emelésével, illetve a szolgáltatások elérhetőségének biztosításával, a közösségi funkciók erősítésével.

3.2.3.8 V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése

A Déli iparterület továbbra is meghatározó a város gazdasági és foglalkoztatási potenciálja szempontjából. Mivel aktuálisan a biogáz-üzem és a szennyvíztisztító telep által okozott valós és potenciális környezetterhelések jelentik a legnagyobb problémát, ezért a városrészben a környezetvédelmi és a munkahelymegőrző beavatkozások képviselik a fejlesztés fő irányait (pl. szagterhelés mérsékléséhez szükséges beavatkozások, telephelyfejlesztések).

Az üzleti szolgáltatások átfogó fejlesztése, valamint a különböző munkaerő-piaci programok (pl. foglalkoztatás ösztönzése, foglalkoztatási paktum) közvetetten szintén hozzájárulnak a Déli iparterület további fejlődéséhez, de ezek nem köthetők kizárólag egy városrészhez, hanem Nyírbátor teljes területére kiterjednek.

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A megvalósítandó városrészi célkitűzések hozzájárulnak a város középtávú tematikus céljainak teljesüléséhez. A területi és tematikus célok együttesen segítik elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő ábrák összefoglalóan mutatják be a tematikus és területi célok közötti összefüggéseket.

4. ábra Nyírbátor városfejlesztési célrendszere

Jövőkép	Nyírbátor biztos gazdasági alapokon álló, hagyományait őrző, kulturális kisváros, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik jelentős decentruma. Megfelelő feltételeket kínál a betelepülni kívánó és a helyben működő vállalkozások számára, így hosszú távon biztosítani képes a helyi és környékbeli lakosság foglalkoztatását. A fenntarthatóság alapelvét szem előtt tartva a természeti és épített környezet minőségi javításával, valamint a nyújtott szolgáltatások fejlesztésével megfelel a lakosság és az ide látogató vendégek elvárásainak. Növekszik a lakosság életszínvonala, aminek köszönhetően biztosítottak a nyugodt, vidéki életre jellemző életkörülmények.			
Átfogó cél	Stabil helyi gazdaság megteremtése: a gazdasági versenyképesség növelése, kiegyensúlyozott munkaerő-piaci helyzet kialakulása és az értékteremtő foglalkoztatás bővítése.	Kulturális értékek és hagyományok átörökítése: a meglévő kulturális örökség és hagyományok megőrzése és fenntartható hasznosítása a város kedvező arculatának és a lakosság helyi identitásának megerősítése céljából.	Magas életminőség biztosítása: a lakosság életszínvonalának, életfeltételeinek javítása megfelelő szolgáltatások biztosításával és a társadalmi kohézió erősítésével	Fenntartható város megteremtése: környezettudatos és energiahatékony működés városi, vállalkozói és lakossági szinten a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás céljából.
Tematikus célok	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása		T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
	T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése		T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
Városrészi célok	V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése	V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése	V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából
	V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a	V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának	V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének	V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának

	lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba	bővítése és vonzerejének erősítése a vendégek és a lakosság körében	javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése
--	---	---	---	--

5. ábra A tematikus és a területi célok közötti összefüggések

	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	T2. Kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	T5. Hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése						
V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében						
V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése						
V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából						
V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba						
V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében						
V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség						

biztosítása érdekében						
V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése						

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

4 A megvalósítást szolgáló beavatkozások

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

Nyírbátor Város Önkormányzata városfejlesztési tevékenységei során arra törekszik, hogy az EU által finanszírozott városrehabilitációs programokon kívül is az elérhető legtöbb támogatási forrást mozgósítani tudja a város kiegyensúlyozott fejlődése érdekében. Az önkormányzat a városi és városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projektek maradéktalan végrehajtására törekszik, ami által csökkenthetők a városon belüli területi különbségek.

Azon beavatkozásokat, amelyek egy földrajzilag jól körülhatárolható területen helyezkednek el, célszerű területileg integráltan végrehajtani a valódi hatásosság érdekében. Az így kijelölt akcióterületek (AT) **a városfejlesztés funkcionális magjai**ként szolgálnak. Az akcióterületek kijelölése azonban nem jelenti azt, hogy mindössze ezekben a városrészekben történnek átfogó fejlesztések, hiszen **az önkormányzat egyéb projektjei, valamint a magánszféra beruházásai a jövőben is érinteni fogják Nyírbátor teljes területét.**

A fejlesztési akcióterületek lehatárolása során az alábbi **alapelvek** voltak irányadók:

- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánerős beruházások miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésükben minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszint kínáljanak;
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatást lehessen elérni a magántőke mobilizálásával;
- a szociális és „funkcióbővítő” jellegű akcióterületek teljesítsék azokat a feltételeket, amelyeket a korábbi hasonló pályázati konstrukciók előírtak akár a szociális mutatók, akár az ellátandó funkciók tekintetében.

A fenti alapelveknek megfelelően Nyírbátorban 4 olyan terület határolható le indikatív jelleggel, ahol komplex beavatkozások megvalósítását tervezi az önkormányzat (a pontos lehatárolásra a projektfejlesztés szakaszában fog sor kerülni):

1. A **Városmag központ akcióterületen** – a TOP érintett prioritásához illeszkedve – a népességmegtartás és a gazdaságélénkítés tekinthető átfogó célnak. Az akcióterület lehatárolás indoka kettős: egyrészt ez a városrész koncentrálna Nyírbátor (köz)szolgáltatási funkcióit, így a belvárosi területek komplex fejlesztése az egész település gazdasági-

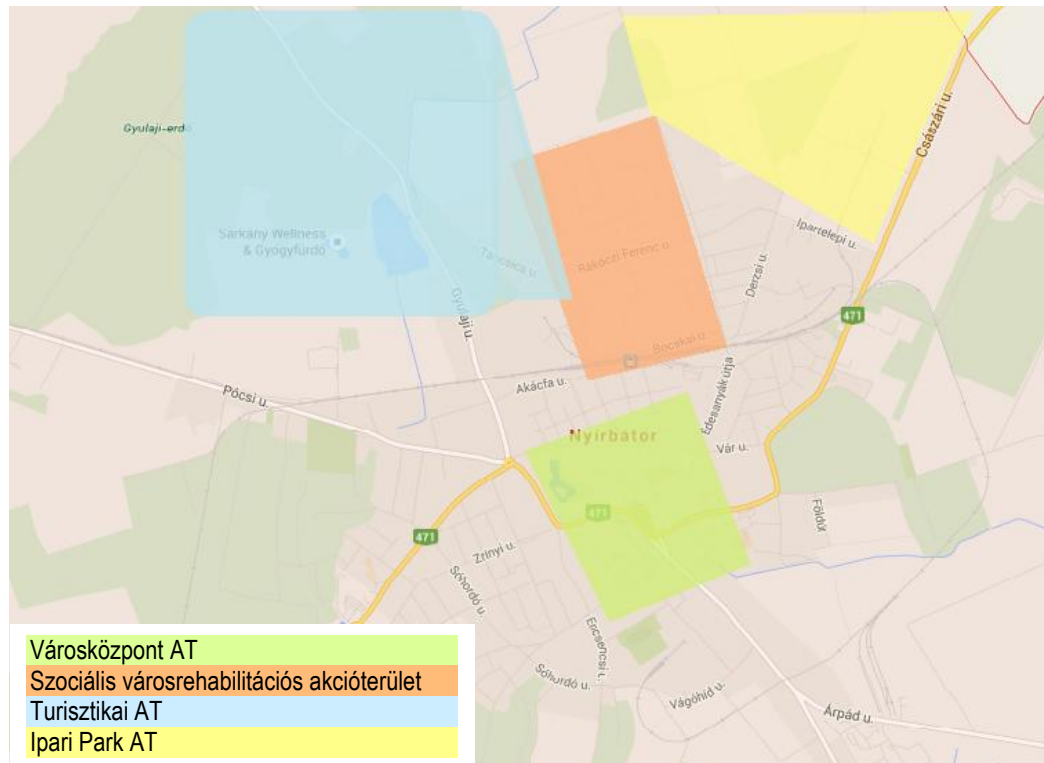

társadalmi fejlődését elősegíti, másrészt számos olyan fejlesztési elképzelés azonosítható a városrészben, amelyeket – a pozitív hatások elérése érdekében – integráltan célszerű megvalósítani.

2. A **szociális városrehabilitációs akcióterület**ként azonosítható Északi lakóterület a város hátrányos helyzetű lakosait tömöríti, amely megmutatkozik az akcióterület kedvezőtlen képzettségi, munkaerő-piaci és lakhatási mutatóiban. A koncentráltan megjelenő problémák kezelése nemcsak a – KSH által nagy kiterjedésű szegregátumként is azonosított – városrész érdeke, hanem az egész település felzárkózását és gazdasági versenyképességét is befolyásolja.
3. **Turisztikai akcióterület:** a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő és környékén az elmúlt időszakban jelentős beruházások történtek, amelyeknek köszönhetően Nyírbátor idegenforgalmi vonzereje nagymértékben megnövekedett, ami a vendégforgalmi adatok kedvező irányú változásaiban is megmutatkozott. A pozitív tendenciákra és a város növekvő ismertségére alapozva további beavatkozások szükségesek annak érdekében, hogy a turisztikai ágazat – az idegenforgalmi kínálat bővítésének köszönhetően – a város gazdaságának egyik fő pillérévé váljon. A fejlesztéseket az is indokolja, hogy a környező területek (pl. Gyulaji erdő, Szénaréti-tó, Kisbóni szőlő) még részben alulhasznosítottak, illetve a fürdő kapacitás-kihasználtsága nagy időbeli ingadozásokat mutat.
4. **Ipari Park akcióterület:** jóllehet az Ipari Park területén és környezetében tervezett fejlesztések többnyire egyedi projektekként valósíthatók meg, mégis indokolt ebben a városrészben is egy külön akcióterület lehatárolása, mivel ez jelenti a város ipari-gazdasági centrumát, ahol mintegy 2000 személy foglalkoztatását biztosítják. Az Ipari Park és az Inkubátorház kihasználtsága magas, újabb jelentősebb betelepülők, beruházók abban az esetben várhatók, ha az Ipari Park infrastruktúrája és az ott elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói javulnak. Ezt csak integrált szemléletben lehet megvalósítani: együttesen kell kezelni az elérhetőségi, a kapacitásbeli, az üzemeltetési és a fenntarthatósági problémákat, kihívásokat.

2. térkép Nyírbátor tervezett akcióterületei

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az alábbiakban bemutatásra kerülnek az egyes akcióterületeken tervezett fejlesztések, amelyek ütemezését a 4.5, összehangolt vázlatos pénzügyi tervét pedig a 4.6 fejezet tartalmazza. Az akcióterületi beavatkozások egyes elemei egyben kulcsprojektek vagy egyéb projektek, az átfedések erősítik a tervezett fejlesztések közötti kapcsolódást, szinergiát.

4.2.1 Városközpont AT

Nyírbátor belvárosában az elmúlt időszakban már számos fejlesztés történt, de ezek nem kezelték minden problémát a funkcionalitás, az épített környezet, a közlekedés és a zöldfelületek szempontjából. Az akcióterület Nyírbátor központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak. A belvárosi területek megújításával, kiterjesztésével és racionalizálásával a cél egy olyan Városközpont megteremtése, amely

- egységes arculatú,
- sajátos szerkezetét megőrzi,
- biztosítja a modern kisvárosi életformát,

- közszolgáltatási, kereskedelmi, kulturális és turisztikai szempontból funkcionálisan megerősödött.

A fentieknek megfelelően a gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztést a Városközpontban az alábbi fő tevékenységek szolgálják:

- a funkciók térbeli elhelyezésének és használhatóságának javítása a szakrendelő – városháza – piac tengely mentén,
- a bankudvar rehabilitációja,
- a Várostarténeti sétány összekötése a Szabadság térrel,
- a Várostarténeti sétányon kiskereskedelmi szolgáltató egységek kialakítása,
- a könyvtár számára megfelelő helyszín kialakítása,
- Szabadság tér forgalomcsökkentése forgalomszervezési, közlekedési fejlesztések,
- tömbfeltárás a Kossuth utcáról az Ifjúság utca és a Báthori utca irányába,
- egységes homlokzati arculat kialakítása (Szabadság tér, Kossuth utca, Báthori utca);
- zöldfelületek növelése,
- térfigyelő rendszer kiépítése.

4.2.2 Szociális városrehabilitációs AT

Nyírbátor kedvezőtlen társadalmi mutatókkal rendelkező városrészében olyan beavatkozás-csomag szükséges, amely integráltan kezeli a lakókörnyezet infrastrukturális hiányosságait, valamint az itt élők munkaerő-piaci, képzettségi, egészségügyi és egyéb problémáit – összhangban Antiszegregációs programmal:

- szolgáltató központ („Settlement”-ház) kialakítása a volt piac területén (József Attila utca): az épület a családsegítés és szociális szolgáltatások helyben történő biztosításán túl napköziként, kulturális és szabadidő központként, tanácsadó helyként és hatósági ügyintézés helyszíneként is működik majd; a tervezett létesítmény főzési és tisztálkodási lehetőséget biztosít a rászorulóknak és életvezetési tanácsadásokkal is segíti a szegregátumban élőket;
- a Petőfi-tér rekonstrukciója, játszótér kialakítása;
- útépítés, közmű-rekonstrukció: Bethlen Gábor, Béke, Csokonai, Deák Ferenc, Gyöngyvirág Lőtér, Pipacs, Ságvári, Szegfű, Széchenyi, Tulipán, Vásártér utcák;
- kültéri információs táblarendszer elhelyezése;
- hátrányos helyzetű lakosok társadalmi integrációját segítő soft beavatkozások (pl. munkaerő-piaci képzések; tartós munkanélküliek foglalkoztatása; civil társadalom fejlesztése).

4.2.3 Turisztikai AT

A turisztikai akcióterülethez kapcsolódó célkitűzés a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhellyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása. A legfontosabb beavatkozások

- a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése (pl. törökfürdő építése, élményelemek bővítése),
- a Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése (pl. különböző színvonalú szálláshelyek létrehozása, kemping bővítése, kalandpark, kondipark, erdei iskola és túraútvonalak kialakítása, Szénaréti tó fejlesztése),
- valamint a lovarda bővítése (pl. nemzetközi lovas maraton pálya kialakítása, szabadtéri létesítmények kialakítása),
- kiegészítésként pedig lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben,

de más turisztikai projektek is érintik a területet (pl. a zarándokút kialakítása). Az infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódóan soft jellegű beavatkozások is szükségesek (pl. turisztikai programcsomagok kialakítása, városmarketing program). Ezek nemcsak az akcióterületre, hanem az egész városra vagy a programcsomagok esetében akár a térségre is vonatkozhatnak, de az integrált fejlesztések keretében megvalósíthatók. A turisztikai projektek részletesebb bemutatására a 4.3 fejezetben kerül sor.

4.2.4 Ipari Park AT

Az Ipari Park komplex fejlesztése lényegében több különálló projekt megvalósítását foglalja magában, amelyek bemutatása a 4.3 fejezetben történik:

- A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése,
- A nyírbátori Inkubátorház bővítése,
- Geotermikus fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén,
- Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések.

4.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmazza a célok eléréséhez szükséges legfontosabb beavatkozásokat. Az ITS operatív jellege ugyanakkor nem jelenti azt, hogy részletesen kidolgozva tartalmaznia kell a megvalósítandó projekteket, elegendő, ha a stratégia a tervezett fejlesztések vázlatos bemutatására szorítkozik.¹

Az ITS keretében azonosított projekttypusok (az akcióterületi fejlesztéseken kívül) az alábbiak:

- *Kulcsprojektek:* A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemzően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.

¹Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.)

- *Hálózatos projektek:* A hálózatos projekt egymással összehangolt, térben kapcsolódó fejlesztéseket tartalmaz. A hálózatos projekt több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, és a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed.
- *Egyéb projektek:* a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések.

Az integráltság elvének érvényesítése érdekében mindazon fizikai jellegű projektekhez, ahol ez szakmailag indokolt, illetve a pályázati kiírás által megengedett lesz, olyan társadalmi-közösségi célú, soft projektelemek is kapcsolódni fognak, amelyek egyértelműen felerősítik az infrastrukturális beruházások pozitív hatásait. A tervezett beavatkozások jelenleg ismert részleteit (pl. lehetséges tevékenységek, becsült költségvetés, indikatív ütemezés) a következő fejezetek tartalmazzák azzal az előfelvetéssel, hogy ezek a projektkidolgozás későbbi fázisaiban kerülnek pontosításra, véglegesítésre.

4.3.1 Kulcsprojektek

- **A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése:** 2005-ben alakította ki a város közműekkel ellátott Ipari Parkját, amelyből az elmúlt 10 évben 22 hektár került értékesítésre és beépítésre. Jelenleg kisebb beruházások megvalósítására alkalmas területek állnak rendelkezésre, jelentősebb fejlesztés, munkahelyteremtés az Ipari Parkban közművesített telek hiányában nem valósítható meg. Figyelembe véve a város gazdaságának fejlődését várható, hogy az elkövetkező években is jelennek meg olyan fejlesztési igények, amelyekhez közművesített telek biztosítása szükséges. Ennek érdekében zöldmezős beruházásként közel 20 hektáros új gazdasági hasznosítású terület kerül kialakításra a szükséges közművek (burkolt út, víz, szennyvíz, csapadékvíz, gáz, villamos hálózat) teljes körű kiépítésével.

A projekt másik eleme a meglévő léghálós középvezetékű elektromos ellátás helyett egy új földkábeles körvezeték kiépítése az Ipari Park területén, amely nemcsak a meglévő kapacitást biztosítja, hanem egy többlet teljesítményt is a bővítés érdekében. Az alapvetően könnyűipari technológiát alkalmazó termelés egyik legfontosabb feltétele ugyanis a stabil, megfelelő kapacitású, letörésmentes áramellátás. A kiépítés jelentős időszükséglete és pénzügyi forrás szükséglete miatt indokolt ezeket a feltételeket előzetesen biztosítani a befektetők számára.

- **A nyírbátori Inkubátorház bővítése:** a 2011-től működő Inkubátorház összes műhelyében különböző vállalkozások végzik tevékenységüket. A műhelyek kihasználtsága 100%-os, az üzemeltetőnek már több igényt vissza kellett utasítania kapacitáshiány miatt. Az irodák kihasználtsága is közel 100%-os: jellemzően 1-2 üres irodával működik a létesítmény, de az eddigi tendenciák előre vetítik az irodakínálat bővítésének szükségességét is. A duális képzés beindítása érdekében az Ipari Parkban működő foglalkoztatók oldaláról jelent meg az igény egy központi tanműhely kialakítására és felszerelésére, amelynek biztosítására az Inkubátorházban megfelelő lehetőség nyílik. A beruházás keretében a jelenlegi elképzelések szerint
 - 6 új csarnok (500 m²),
 - 4 új iroda (80 m²)
 - a duális képzéshez kapcsolódóan pedig egy eszközökkel felszerelt tanműhely kerül kialakításra.

- **Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén:** az Ipari Park területén meglévő üzemek fűtése jelenleg földgáz alapon valósul meg. A város geotermikus adottságait figyelembe véve a föld hőjének hasznosításával ez az energia lényegesen olcsóbban biztosítható, és így várhatóan a város versenyképesebb adottságokkal tudja értékesíteni területeit az Ipari Parkban, ezáltal pedig hosszú távon biztosítható a város gazdasági fejlődése – az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkenésével párhuzamosan.

Ezt a célt szolgálja az Ipari Park területén, az Inkubátorház telkén kialakítandó geotermikus kút, amely a talajból nyert termálvíz hőjét hasznosítaná fűtési célra. A lehűlő termálvíz a projekt keretében kiépülő elosztóvezeték-hálózaton át az Ipari Park északi sarkában kialakításra kerülő visszasajtoló kúton keresztül jut vissza a talajba. A rendszer létrehozásával évi 2000 GJ fűtési energia előállítását oldható meg.

- **Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése:** a munkaerő-piaci folyamatok esetében Nyírbátor elsődleges kihívása nem az új munkahelyek létrehozása, hanem az, hogy a városban működő és dinamikus fejlődő cégek humánerőforrás igényét kielégítse. A munkaerő-piaci kereslet és kínálat egyensúlyának fontosságát valamennyi érintett szereplő érzékeli, ezért az együttműködés az elmúlt időszakban fejlesztési források nélkül is elkezdődött.

A projekt Nyírbátor Város Önkormányzatának kezdeményezésével egy olyan 11 szereplőből álló együttműködő munkacsoport létrehozására irányul, amelynek célja a térség foglalkoztatottságának javítása az alábbi feladatokat elvégzésével:

- foglalkoztatási stratégia kidolgozása és megvalósítása,
- HR klub működtetése,
- közös honlap létrehozása,
- szolgáltatás fejlesztés kkv-k számára a foglalkoztatás ösztönző fejlesztések érdekében,
- városban működő munkahelyek ismertségének javítása a különböző iskolaoktatási szinteken,
- az ehhez szükséges marketing eszközök alkalmazása, elkészítése, terjesztése (nyomtatott elektronikus média, kiállítások, workshopok).

A paktum szereplői: a város 7 nagyfoglalkoztató vállalata, az önkormányzat, a két középfokú oktatási intézmény és a Járási Hivatal Munkaügyi Osztálya.

- **A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése:** A 2010-ben felújított Sárkány Wellness és Gyógyfürdő éves szinten 120-140 ezer látogatót fogad. A vendégforgalom jelentős része a nyári hónapokra koncentrálódik, így ebben az időszakban feszített a fürdő kapacitása, míg az év többi részében a kihasználtság egyenletesebb. A fejlesztendő elemek növelik a fürdő kapacitását oly módon, hogy a tervezett plusz szolgáltatások jellemzően nem a csúc szezonra korlátozódnak.

A gyógyfürdő területén egy – a térségben teljesen újszerű – szolgáltatás kialakítása valósul meg: a törökfürdő részleg megépítésével a három szomszédos ország határmenti közelségét kihasználva egy új vonzerő hozható létre. A törökfürdő komplexum úgy épül meg, hogy szervesen kapcsolódik a meglévő szolgáltatásokhoz, de önállóan, eltérő nyitva tartással is működtethető – csökkentve ezáltal a vendégforgalom szezonálisitását.

A projektben ezenkívül épül egy gyerekmedence, átalakításra kerül a legrégebbi termálmedence, és kibővítésre kerül a fürdő étterme is, kezelve a kapacitásproblémákat.

- **A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése:** az elmúlt években az önkormányzat tulajdonában lévő Gyulaji úti erdőben számos önálló fejlesztés valósult meg (kemping felújítása, gyógyfürdő kiépítése, horgászto rendbetétele, fedett lovarda kialakítása, látogatóközpont építése) – mindezek megalapozták egy idegenforgalmi városrész létrejöttét. A létesítmények hatékonyabb kihasználása és teljesebb kínálata érdekében egy hazai és nemzetközi szinten is egyedülálló turisztikai szolgáltató központ, városliget hozható létre, amely széleskörű szolgáltatásokat és változatos élményeket nyújt az egyes célcsoportoknak. A kapcsolódó kulturális és vallási turizmussal együttműködve jelentősen növelheti nemcsak a megye, de az egész régió idegenforgalmi vonzerejét.

A jelenlegi elképzelések szerint a fejlesztés keretében

- új kereskedelmi szálláshelyek létrehozása tervezett (4 csillagos szálloda, ifjúsági szálló),
 - 48 férőhellyel bővül a város tulajdonában lévő kemping kapacitása,
 - tudásátadás és -bővítés céljából egy Technoparkot és egy erdei iskolát hoznak létre,
 - emellett az aktív turizmushoz kapcsolódó létesítmények kerülnek kialakításra (kalandpark és erdei tornapálya, túra- és tanösvények),
 - valamint a Szénaréti-tó környezetének rendezésével egy pihenő és csónakázóto kerül kiépítésre.
- **Lovarda bővítése:** a 2014-ben átadott lovarda új típusú attrakciót jelent a városban. Az ebben rejlő potenciálok maximális kihasználása érdekében szükséges a lovarda bővítése nemzetközi versenyek lebonyolítására alkalmas díjhajtó és maraton pályák kialakításával. A tervezett fejlesztésekkel új turisztikai szegmens szólítható meg, így jelentősen növelhető a vendégek és a vendégéjszakák száma.
 - **Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben:** a korábbi és a tervezett turisztikai fejlesztéseknek, valamint az M3 autópályára felvezető 4105. j. út közelségének köszönhetően a város északnyugati részén elhelyezkedő Kisbóni szőlő területe kiválóan alkalmas új lakóövezet létrehozására. A tervezett lakóparkban magántulajdonú családi házak, valamint piaci alapon bérebe adandó önkormányzati lakások építésére kerül sor a népességmegtartás és a betelepítés elősegítése céljából. Ebbe a városban működő multinacionális cégek is bevonhatók partnerként, amelyek a bérleti költségek részleges átvállalásával tudnák támogatni a megfelelő szaktudással rendelkező munkavállalók letelepedését.
 - **Intermodális közlekedési csomópont kialakítása:** a nyírbátori vasúti állomás és buszpályaudvar jelenleg is egy helyen található, azonban központi épülettel és megfelelő infrastruktúrával nem rendelkezik. A projektben – a közlekedési vállalatokkal és szolgáltatókkal együttműködve – egy intermodális központ kerül kiépítésre, amely kiszolgálja mind a vonattal, mind a busszal érkezőket és beköti a csomópontot a kerékpáros közlekedési rendszerbe is. Ezt kiegészítve egy nagy kapacitású kerékpártároló és -kölcsonzó központ kerül kialakításra mind a városba érkező turisták (több mint 100 ezer fő), mind a városba napi szinten ingázó lakosság (a 2011. évi népszámlálás alapján mintegy 4500 fő) részére. Mindez hozzájárul a környezetbarát közlekedési formák nagyarányú terjedéséhez és az időszakosan jelentkező közúti zsúfoltság mérséklődéséhez.
 - **Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása:** jóllehet Nyírbátor 10 km-re fekszik az M3 autópályától, az összekötő 4105. j. út állapota azonban nem felel meg sem a személy-, sem a teherforgalom számára – nagymértékben rontva a város elérhetőségét. Az útszakasz állami kezelésben van, így felújítása nem az önkormányzat hatásköre.

- **471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése:** a 471. sz. másodrendű főútvonal jelentős tranzitforgalmat bonyolít, amely jelenleg a város belterületét terheli. Az elkerülő útszakasz kiépítésével mérséklődne a városközpontot terhelő zsúfoltság és balesetveszély, valamint csökkenne a közlekedési eredetű szennyezettségi szint. A fejlesztés előkészítése és megvalósítása – a 4105. j. út felújításához hasonlóan – állami hatáskörbe tartozik.

4.3.2 Hálózatos projektek

- **Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések:** jelenleg a nyírbátori vállalatok, nagyfoglalkoztatók mintegy 2000 három műszakban dolgozó munkavállalónak biztosítanak megélhetést. Ehhez képest az Ipari Parkban 2 db, közel 40 fő befogadására alkalmas, fedett buszváró üzemel, ami nem elégséges a térségben élő vagy távolabbi településekről bejáró munkavállalók számára. Az elmúlt években a kistérség összefogásával valamennyi környező településen kialakításra kerültek a buszöblök és a fedett buszvárók. A fejlesztések következő üteme az Ipari Parkban, önkormányzati területen egy központi buszmegálló kialakítása 10 fedett buszváró peronnal, központi fűthető buszváró épülettel. Emellett az Ipari Parkon kívül két fedett buszváró és megálló kerül kialakításra. A beavatkozás célja a Nyírbátorban dolgozó városi és térségi lakosság biztonságos és kényelmes munkába járásának biztosítása.
- **Lakóterületen tömbfeltárások, közösségi terek kialakítása:** egyes lakófunkciójú területeken a telekstruktúra lehetővé teszi a tömbfeltárások végrehajtását, amivel hatékonyabbá tehető a városi belterület hasznosítása és a kiszolgáló infrastruktúrák működtetése. Az új telkek kialakításával növekedhet a város vonzereje, ami által megfordíthatóak a kedvezőtlen demográfiai tendenciák. Ezzel párhuzamosan elengedhetetlen a lakóterületeken új közösségi terek létrehozása, amelyek a környék lakosainak életminőségét nagymértékben elősegítik, így közvetett módon növeli a város népességmegtartó erejének növekedéséhez.
- **Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása:** az önkormányzati tulajdonú ingatlanok pénzügyileg és környezetileg is fenntartható működtetése érdekében szükséges energiahatékonysági fejlesztések megvalósítása. A fosszilis energiák kiváltásával a működési költségek jelentős mértékben csökkenthetők, és a létesítmények szén-dioxid kibocsátása is mérséklődik. A beavatkozások a tervek szerint valamennyi önkormányzati tulajdonú vagy fenntartású épületben megvalósítandók.
- **Közvilágítás korszerűsítése:** a közvilágítás korszerűsítésének első üteme 2002-ben megvalósult, azonban egyfelől nem érintette a város teljes területét, másfelől azóta korszerűbb technológiák érhetőek el. A fejlesztés megvalósításával mérsékelhetőek a városüzemeltetési kiadások, valamint közvetett módon csökkenthető a károsanyag-kibocsátás is.

4.3.3 Egyéb projektek

- **Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között:** Nyírbátor Város Önkormányzata – együttműködve a három történelmi egyházzal – egy valódi zarándok útvonalat kíván kialakítani a Máriapócsi kegytemplom, a nyírbátori görög katolikus, római katolikus és református templom között, érintve a nyírbátori gyógyfürdőt és a környező turisztikai szolgáltatásokat. A projekt célja, hogy a térségbe érkező több százezer zarándok Nyírbátorba érkezve és megszállva megtekinthesse a város szakrális helyeit, majd egy valódi zarándok túra keretében látogassa meg a Máriapócsra megrendezésre kerülő búcsú egyikét. A projektben kiépítésre kerül a Várostarténeti sétány kimaradó szakasza a görög katolikus templom mellett, egy köves zarándokút a gyógyfürdőig, majd onnan Máriapócsra

mezőgazdasági utak helyreállításával és stabilizálásával, útjelző táblák kihelyezésével kerül kiépítésre a zarándokút teljes szakasza. A beavatkozással akkor érhető el maradéktalanul a kitűzött cél, ha turisztikai célú kerékpárút is kiépítésre kerül.

- **Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása:** az idegenforgalomhoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások és azok infrastruktúrája egyelőre hiányosnak értékelhető, többek között a szállásférőhelyek száma (2013-ban 628 db), a kínált szolgáltatások palettája és minősége jelenleg nem illeszkedik teljes mértékben a vendégek által támasztott igényekhez. Az ifjúsági szálló létrehozásával újabb célcsoport érhető el – kapcsolódva a zarándokút kialakításához is.
- **Kulturális turisztikai kínálat bővítése a Báthory Várkastélyban:** a várkastélyra épülve bővítendő a turisztikai szolgáltatások és attrakciók kínálata (pl. lovagi torna szervezése, helyi jellegzetességeket kínáló váréletterem, korhű ruhákba beöltözési lehetőség, lovas kocsis túra, almavirágzáskor fesztivál szervezése, lovas színház, vár falán kivetítés a Báthory család történetét felölelve). Mindezzel növelhető a város vonzereje, ami a vendégforgalom további bővülését, a szezonális mérséklését, valamint az itt-tartózkodási idő és a költési hajlandóság növekedését eredményezheti. A korabeli komplexum bizonyos elemeinek részbeni visszaépítése is megtörténhet a projekt keretében.
- **A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása:** a korábbi Dohánygyár nem önkormányzati tulajdonú épülete jelenleg kihasználatlan, de ipari emlék épületei számos funkcióra átalakíthatók. Az érintett városrész felzárkóztatását és a város turisztikai vonzerejét növelhetik olyan interaktív múzeumok és egyéb látványosságok létrehozása, amely illeszkedik a térség és az adott terület jellegzetességeihez (pl. almamúzeum, gyármúzeum).
- **Turisztikai programcsomagok kialakítása:** jóllehet Nyírbátor területén sokszínű idegenforgalmi kínálat érhető el, elsősorban a kulturális és örökségturizmusra, valamint a gyógy- és egészségturizmusra épülve. A komplex turisztikai élmény megteremtése érdekében célszerű ezeket programcsomagok formájában is elérhetővé tenni – tematikus és térségi alapon egyaránt.
- **Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok:** az elmúlt években megerősödni látszó népmozgalmi folyamat eredményeképpen a felső- vagy középfokú végzettséggel rendelkező fiatalok más, fejlettebb térségekben telepednek le, ezzel párhuzamosan pedig a hátrányos helyzetű és a szegregátumban élő családokon belül újratermelődik az iskolázatlan, megfelelő szakképzettséggel nem rendelkező fiatalok száma. A két probléma együttesen már középtávon is negatív folyamatokat indít el a lakosság társadalmi összetételében, ez jelentős akadálya a térség gazdasági fejlesztésének. Ezért szükséges támogatási és ösztöndíjprogramok rendszeres beindítása (a szükséges intézményrendszer felállításával együtt), amellyel mindkét érintett célcsoport elérhető a számára megfelelő eszközökkel.
- **A duális szakképzés feltételeinek megteremtése:** a városban működő nagyfoglalkoztatók folyamatos fejlődésének köszönhetően évről-évre jelentős munkaerőigény jelenik meg a piacon. A gyakorlatban azonban a rendelkezésre álló potenciális munkaerő végzettsége, képzettsége és szakmai gyakorlata nincs összhangban a munkaadók szükségleteivel. A helyi szakképző intézettel közösen szükséges új szakok beindítása, amelyek igazodnak a helyi vállalkozások elvárásaihoz és versenyképes, használható szakképesítést nyújt. A projektben ezen túlmenően kialakításra kerülhet a duális képzés megvalósításához szükséges működtetett gyakorlati képzőhely (kapcsolódva az Inkubátorház bővítését célzó projektelképzeléshez), amelyet az önkormányzat, a képzőintézet és a helyi vállalkozások közösen működtetnek.
- **KKV-k piacra jutásának segítése:** a térség vállalkozásainak növekedése érdekében szükséges a piacra jutás feltételeinek támogatása. A beavatkozás fókuszál a piaci

érvényesüléshez szükséges tevékenységek (marketing, márkaépítés, piaci betörés, üzleti kapcsolatfelvétel) és a piacra jutáshoz szükséges tevékenységek (kiállításra való részvétel, cégprezentáció, önálló árubemutató, sajtófogadás, üzletember találkozó szervezése) támogatására.

- **Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése:** a város gazdasági potenciáljának növelése érdekében fontos, hogy a nagyvállalatok minél nagyobb mértékben vegyék igénybe a helyi kis- és középvállalkozások szolgáltatásait – versenyképes minőségben és áron. Ennek koordinálása és megvalósítása hosszú távon jelentkező, a térség gazdasági szereplőinek bevonásával zajló feladat.
- **Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése:** a helyi agrárszektor értékesítési lehetőségeinek növelése érdekében indokolt a helyi termelői piac létrehozása, megújítása. Ezáltal javul a helyi mezőgazdasági termelők működési környezete, ami középtávon hozzájárul a munkahelyek megőrzéséhez és újak létrehozásához, valamint erősíti a város-vidék együttműködést.
- **József Attila u. 7. szám alatti Nyitnikék óvoda belső felújítása:** a szegregátumban működő óvodában megépítése óta nem történt felújítás, így műszaki és higiéniai szempontból is rendkívül rossz állapotú. A fejlesztés keretében a csoportszobák és a vizesblokkok komplex felújítására kerül sor.
- **Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése:** az óvodába járási kötelezettség új szabályai miatt várhatóan növekedni fog az intézmény kihasználtsága, továbbá az önkormányzat – a fejlesztéseknek köszönhetően – a kedvezőtlen demográfiai folyamatok megfordulásával számol, emiatt indokolt az óvoda bővítése.
- **Családi napközi, bölcsőde kialakítása:** a városban és a környező településeken élő kisgyermekes szülők munkába állását segíti a 3 év alatti gyermekek nappali elhelyezését biztosító új intézmények létrehozása. A fejlesztés az önkormányzati bölcsőde bővítésével valósítható meg a Zrínyi utcai épületben.
- **A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra:** Nyírbátorban a KSH 2013-as adatai alapján 118 lakás és több intézmény csatlakozik a városi távhőellátó rendszerre. A fosszilis energiahordozókon alapuló fűtési mód pénzügyi és környezeti hatékonysága egyre inkább megkérdőjelezhető, így szükséges a távhőtermelő rendszer átállítása geotermikus alapokra.
- **Napelem park kialakítása:** a napsütéses órák éves száma és megoszlása alkalmassá teszi a várost a napenergia nagyobb mértékű kiaknázására. Ennek hatékony eszköze egy napelem park létrehozása, amely segítségével kielégíthető például a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő és a közvilágítás villamosenergia igénye.
- **Városmarketing program:** a város humánerőforrás- és tökevonzó képességének javítása, a turisztikai vonzerő javítása és a helyi identitás erősítése érdekében közös városmarketing program megvalósítása javasolt az önkormányzat, a vállalkozói szektor és a civil szervezetek összefogásában. A kialakított jó gyakorlatok folytatásaként újabb rendezvények szervezése, közös elektronikus és nyomtatott anyagok elkészítése és terjesztése szükséges országos és nemzetközi rendezvényeken, kiállításokon, állásbörzéken. A városmarketingről mint nem beruházási jellegű tevékenységről a 8.1.4 fejezet közöl további részleteket.
- **A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése:** a város népességmegtartó erejét növeli, ha a lakosság erős települési identitással rendelkezik – ehhez a különböző helyi közösségfejlesztési, szemléletformáló, hagyományalapú programok nagymértékben hozzájárulhatnak.

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai céljaihoz

Nyírbátor tervezett fejlesztései kapcsolódnak egymáshoz, erősítve egymásra gyakorolt pozitív hatásukat. A projekttypusok közötti átfedés (pl. egy meghatározott akcióterületen megvalósuló kulcsprojekt, vagy egy hálózatos projekt akcióterületen megvalósuló elemei) kifejezetten pozitív szinergiákat eredményezhet.

Az egyes fejlesztési projektjavaslatok és a középtávú városi célok kapcsolatát az alábbi táblázat foglalja össze. (Amennyiben egy fejlesztés több célhoz is kapcsolódik, abban az esetben minden érintett célnál megjelenítésre került a projekt.)

4. táblázat A középtávú városi célok és a projekt típusok kapcsolata

Középtávú tematikus célok	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése A nyírbátori Inkubátorház bővítése Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése	Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések	Az Ipari Park komplex fejlesztése	A nyírbátori Inkubátorház bővítése 2. ütem Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok A duális szakképzés feltételeinek megteremtése KKV-k piacra jutásának segítése Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése Városmarketing program
T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése Lovarda bővítése		A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhellyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása	Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása Kulturális turisztikai kínálat bővítése a Báthory Várkastélyban A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása Turisztikai programcsomagok kialakítása Városmarketing program
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	Intermodális közlekedési csomópont kialakítása Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása* 471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése* Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben	Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések Lakóterületen tömbfeltárások, közösségi terek kialakítása	AVárosközpont fejlesztése a gazdaságélénkítés és a népességmegtartó erő növelése céljából Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja	Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között József Attila u. 7. szám alatti Nyitnikék óvoda belső felújítása Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése Családi napközi, bölcsőde kialakítása
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	Geotermikus fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén	Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása Közüvilágítás korszerűsítése		A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra Napelem park kialakítása
T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja			Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja	Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok Nyírbátorban József Attila u. 7. szám alatti óvoda belső felújítása A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése

Középtávú tematikus célok	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése	A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése Lovarda bővítése			A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése Turisztikai programcsomagok kialakítása Városmarketing program

* nem önkormányzati hatáskörbe tartozó projekt

4.5 A fejlesztések ütemezése

4.5.1 Az ütemezés indoklása

A következő szempontok figyelembevételével történt meg a tervezett fejlesztések lehetséges ütemezése, amelyet a források rendelkezésre állása, illetve a megváltozott külső körülmények a későbbiekben módosíthatnak:

- indokoltság, szükségesség:
 - a fejlesztések által érintett lakosság száma és szociális helyzete,
 - a fejlesztések időszerűsége,
 - a fejlesztések lakosság általi elfogadottsága és támogatottsága,
 - a fejlesztések egymásra épülése,
- hatások:
 - a fejlesztések hatása a város egészére,
 - a fejlesztések jelentősége a város lakófunkciójára nézve,
 - a fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása,
- finanszírozás és fenntarthatóság:
 - a támogatási források megszerzésének lehetősége és esélye,
 - a rendelkezésre álló önkormányzati saját erő nagysága,
 - a bevonható magánforrások mértéke,
 - a létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

4.5.2 A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése

Az ütemezés a stratégia készítésekor rendelkezésre álló információk alapján történő becslésre épül.

5. táblázat A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése 2015-2023

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Akcióterületi projektek									
A Városközpont fejlesztése a gazdaságélénkítés és a népességmegtartó erő növelése céljából									
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhellyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása									
Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja									
Az Ipari Park komplex fejlesztése									
Kulcsprojektek									

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése									
A nyírbátori Inkubátorház bővítése									
Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén									
Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése									
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése									
A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése									
Lovarda bővítése									
Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben									
Intermodális közlekedési csomópont kialakítása									
Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása									
471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése									
Hálózatos projektek									
Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések									
Lakóterületen tömbfeltárások, közösségi terek kialakítása									
Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása									
Közvilágítás korszerűsítése									
Egyéb projektek									
Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között									
Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása									
Kulturális turisztikai kínálat bővítése a Báthory Várkastélyban									
A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása									
Turisztikai programcsomagok kialakítása									
Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok									
A duális szakképzés feltételeinek megteremtése									
KKV-k piacra jutásának segítése									
Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése									
Mezőgazdasági termelők piacra									

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
jutásának segítése									
József Attila u. 7. szám alatti Nyitnikék óvoda belső felújítása									
Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése									
Családi napközi, bölcsőde kialakítása									
A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra									
Napelem park kialakítása									
Városmarketing program									
A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése									

4.6 A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A tervezett projektek finanszírozási forrásait elsősorban a 2014-2020 közötti európai uniós támogatások jelentik, ami az egyes szereplők saját forrásaival egészül ki, részben a támogatások társfinanszírozása, részben a teljes mértékben saját forrásból megvalósítandó fejlesztések kapcsán. Nyírbátor Város Önkormányzata kiegyensúlyozott költségvetési helyzetének köszönhetően biztosítani tudja a tervezett fejlesztésekhez szükséges önerőt – erre elsősorban az iparűzési adó magas összege nyújt lehetőséget. A beavatkozások megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít a fenntarthatóságra a stabil költségvetési helyzet megőrzése érdekében:

- egyfelől fontos, hogy a létrejövő vagy megújuló létesítmények működtetése ne terhelje meg a város költségvetését,
- másfelől számos olyan fejlesztést tervez, amely már önmagában is a költséghatékony fenntartás irányába hat.

A városok, ezen belül különösen a járasszékhelyek számára kiemelt figyelmet érdemel a **Terület és Településfejlesztési (TOP)** források új eljárás szerinti felhasználása. A TOP keretein belül meghatározott források tervezése és felhasználása az ún. Integrált Területi Programok (ITP) kialakításával valósul meg, amely tartalmazza a megyék területén megvalósítani tervezett intézkedéseket (a megyei jogú városok kivételével). A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében rendelkezésre álló keret 89,28milliárd forint (Nyíregyháza nélkül)². Ezen túlmenően a megye szereplői részére allokált indikatív forráskeretek (allokációk) ismertek az alábbiak szerint.

6. táblázat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció

Prioritás	Tervezett intézkedések	Tervezett allokáció
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	12,783
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	7,973

²1702/2014. (XII. 3.) Kormányhatározat

Prioritás	Tervezett intézkedések	Tervezett allokáció
	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	5,715
	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	6,891
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	16,52
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	8,415
	3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	14,052
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	3,44
	4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	1,91
	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	1,554
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	7,408
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,964
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	1,654
7. Községi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)	7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése	CLLD
	7.2. A városi lakosság közösségi aktivitásának növelése a helyi közösségszervezés és kulturális kínálatbővítés segítségével	CLLD

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Integrált Területi Programja 2014-2020 (tervezet, 2015.05.11.)

A TOP forrásain túl az Európai Unió Strukturális és Beruházási Alapjai terhére az alábbi források állnak rendelkezésre:

- Az **Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP)** elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transzeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.
- Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)** fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.
- A **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)** célkitűzése, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.

- A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program** (GINOP) egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektornak a fókuszált fejlesztése.
- A közigazgatás, és a közszolgáltatási szféra kiemelt fejlesztései a **Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program** (KÖFOP) terhére lesznek végrehajtva.
- A **Vidékfejlesztési Program** (VP) elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- A **Magyar Halászati Operatív Program** (MAHOP) a halászati ágazat támogatási lehetőségeit tartalmazza.
- A **Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program** (RSZTOP) alapvető célja, hogy a leginkább rászoruló személyeket – a szegénységben élő gyermekeket, a hajléktalanokat, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű személyeket – megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez juttassa.

Mindezek mellett a városok egyéb EU-s és nemzetközi támogatást is bevonhatnak fejlesztéseik megvalósításába:

- Határon átnyúló együttműködési programok (Románia-Magyarország, Magyarország-Szlovákia, Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna)
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT)
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap)

Az előző fejezetekben bemutatásra került kulcsprojektek, hálózatos, akcióterületi és egyéb projektek finanszírozás forrása szerinti összefoglalását a következő táblázat mutatja be. **A Nyírbátor által felhasználható források milliárdos nagyságrendűek:** az alábbi táblázat adatai alapján mintegy 15 milliárd forintnyi forrásra számít az önkormányzat, amiből azonban az elkerülő út több mint 5 milliárdot is kitehet. A fennmaradó összeg rendelkezésre állása alapvetően a megpályázható források nagyságától, a tényleges pályázók (azaz versenytársak) számától és a támogatási intenzitástól függ. A tervezett fejlesztések teljes körű megvalósítására – éppen a pénzügyi korlátok és az élénk verseny miatt – nem feltétlenül lesz lehetőség, vagyis a tényleges források reálisan ennél alacsonyabbak lesznek. Ezért szükséges azon fő irányelveknek a meghatározása, amelyek alapján azonosíthatók a legfontosabb beavatkozások:

- a fejlesztés által érintett célcsoport nagysága és helyzete,
- a fejlesztés várható gazdasági, társadalmi és környezeti hatásainak mértéke,
- jogszabályi előírások, kötelezettségek,
- a helyi lakosság és vállalkozások elvárásai, szükségletei.

7. táblázat A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Akcióterületi projektek		
A Városközpont fejlesztése a gazdaságélénkítés és a népességmegtartó erő növelése céljából	237	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhelyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása	1120	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja	156,5	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja TOP 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok
Az Ipari Park komplex fejlesztése	2360	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés KEHOP 5.3. Távhő és hőellátó rendszerek energetikai fejlesztése, illetve megújuló alapra helyezése
Kulcsprojektek		
A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése	750	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
A nyírbátori Inkubátorház bővítése	550	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén	480	KEHOP 5.3. Távhő és hőellátó rendszerek energetikai fejlesztése, illetve megújuló alapra helyezése
Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése	400	TOP 5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése	680	GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése	440	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Lovarda bővítése	165	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben	820	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
Intermodális közlekedési csomópont kialakítása	210	TOP 3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása	250	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés IKOP 4. A TEN-T hálózat közúti elérhetőségének javítása prioritási tengely
471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése	5230	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés IKOP 4. A TEN-T hálózat közúti

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
		elérhetőségének javítása prioritási tengely
Hálózatos projektek		
Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések	180	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
Lakóterületen tömbfeltárások, közösségi terek kialakítása	433	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése
Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása	250	TOP 3.2. A települési önkormányzatok energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Közvilágítás korszerűsítése	200	TOP 3.2. A települési önkormányzatok energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése
Egyéb projektek		
Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között	110	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása	250	saját forrás
Kulturális turisztikai kínálat bővítése a Báthory Várkastélyban	400	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása	230	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Turisztikai programcsomagok kialakítása	68	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok	490	TOP 5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok) TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása
A duális szakképzés feltételeinek megteremtése	450	GINOP 6.5. Oktatási és képzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazodásának javítása
KKV-k piacra jutásának segítése	38	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése GINOP 1.3. Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése
Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése	32	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése GINOP 1.3. Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése
Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése	88	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
József Attila u. 7. szám alatti Nyitnikék óvoda belső felújítása	33	TOP 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
		fejlesztésével
Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése	70	TOP 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
Családi napközi, bölcsőde kialakítása	70	TOP 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra	800	KEHOP 5.3. Távhő és hőellátó rendszerek energetikai fejlesztése, illetve megújuló alapra helyezése
Napelem park kialakítása	450	KEHOP 5.1 Hálózatra termelő, nem épülethez kötött megújuló energiaforrás alapú zöldáram-termelés elősegítése
Városmarketing program	35	TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása
A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése	45	TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása

5 Antiszegregációs program

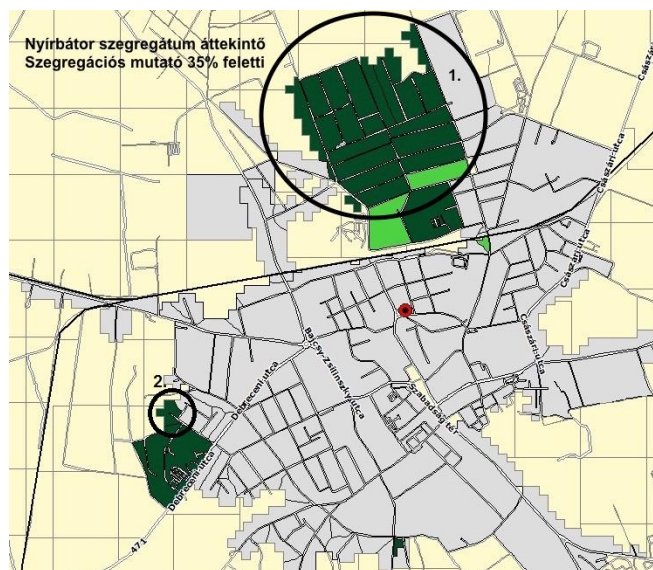
5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként kell elkészíteni Nyírbátor város Antiszegregációs Programját, amelynek kidolgozása a következő lépésekből áll:

- szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása,
- az azonosított területek helyzetelemzése,
- célkitűzések és beavatkozások megfogalmazása.

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 10. mellékletében meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2011. évi népszámlálási adatok alapján, az ún. szegregációs mutató kiszámításával. Járásszékhely esetében azok a legalább 50 lakossal rendelkező területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik.

3. térkép Nyírbátor szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján

Forrás: KSH

A térkép sötétzöld színnel, valamint számmal jelöli a szegregátumokat, míg a világoszöld színnel jelölt területeket szegregációs folyamatok veszélyeztetik. A segélyezési adatok vizsgálata, a helyszíni terepbejárás és az önkormányzat szakembereinek tapasztalata, valamint a korábbi antiszegregációs tervet is jóváhagyó antiszegregációs szakértő álláspontja azt a korábban is érvényes megállapítást támasztja alá, hogy csak az 1. jelölésű terület tekinthető valódi szegregátumnak.³

A 2. szegregátum lakosainak száma épp csak meghaladja a határértéket (51 fő), lakókörnyezete megfelelő, az adatok a szegregátum területén kifejezetten kedvező irányba változtak.

8. táblázat A 2. szegregátum adatainak változása (2001, 2011)

	2001	2011
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	78,8	61,1
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év feletti népesség körében	0,0	7,4
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	100,0	66,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	82,0	54,9
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	77,8	34,8
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	66,7	13
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	45,5	8,3
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	36,4	0

³ A 2. szegregátum lakosainak száma épp csak meghaladja a határértéket (51 fő), lakókörnyezete megfelelő, az adatok a szegregátum területén kifejezetten kedvező irányba változtak.

Forrás: KSH

Az alábbiakban részletesen bemutatásra kerül az 1. szegregátum komplex társadalmi, fizikai helyzete.

Elhelyezkedés

Az Északi lakóterület szegregációs folyamatainak háttérében részben történelmi, a XIX. század éveire visszanyúló városszerkezeti okok állnak. Ugyanakkor az ipari fejlődés a város e területéhez kapcsolódott. Az így érvényesülő kettős hatás, valamint a vasútvonal erősítette a városközponttól történő elkülönülést, jóllehet a terület Nyírbátor szerves része. A szegregált terület a belvárostól és a turisztikai övezettől nem messze helyezkedik el, családi házas övezettel, az Ipari Parkkal, illetve a Városközponttal határolt.

Demográfia

2001-hez képest a szegregátum területe kismértékben kiterjedt déli irányba, ezzel együtt azonban az érintett lakosság száma nem növekedett, hanem csökkent (2498 főről 2163 főre). A lakosság korcsoportos összetétele kedvezőbb a városi átlagnál, ami azonban együtt jár a magasabb eltartottsági rátával is – részben ez is oka a nagyarányú szegénységnek. A szegregátumban élők nagy része roma származású, pontos szám adatok a jogszabályi megkötöttségek miatt nem állnak rendelkezésre.

Szociális és munkaerő-piaci helyzet

Az itt élők 71,4%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ami rontja a munkavállalás esélyeit. A magasabb végzettséggel rendelkező lakosok mintát és motivációt jelenthetnek a társadalmi integráció folyamatában, arányuk azonban mindössze 0,5%. Az adatok visszaigazolódnak a megszerzhető állások jellegében is: a foglalkoztatottak ¾-e alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozik. A munkaerő-piaci mutatók kedvezőtlen helyzetet tükröznek: jóllehet a tendenciák pozitív irányúak, a lemaradás továbbra sem csökken a városi értékekhez képest. Példaképpen a munkanélküliségi ráta egész Nyírbátor területén 18,8%, míg a szegregátumban 59%; ezen belül a tartós munkanélküliek aránya 10%, illetve 26,5%.

A szociális és megélhetési problémák oka részben a rendszeres jövedelemszerzéshez történő hozzáférés hiányában és a munkaszocializáció alacsony mértékében keresendő – ezt valamelyest ellensúlyozza az elmúlt évek közfoglalkoztatási gyakorlata. A háztartásokban élők döntő többsége a segélyekből származó jövedelmét alkalmi munkával egészíti ki, sokan élnek külföldről behozott használt tárgyak eladásából és „vasazásból”.

Szolgáltatások elérhetősége

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. Az óvodáskorúakat tekintve az önkormányzat minden igényt ki tud elégíteni, a tanulók jelentős része integrált általános iskolai oktatásban részesül, de az önkormányzatnak működtetőként nincs hatása sem a körzethatárok kijelölésére, sem az intézményekben zajló szakmai tevékenységre. A gyermekek 20%-a hátrányos helyzetű, jelentős részük roma származású. Többen a Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Gyermekotthon és Kollégium elnevezésű intézménybe járnak.

A szegregátumban a gyermekjóléti és a családsegítő szolgálat szakemberei napi rendszerességgel fordulnak meg, és biztosított az egészségügyi szolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférése is. A városrészben élők számára rendszeres természetbeni támogatásokat (élelmiszer, ruhaneműk) nyújt a Családsegítő Szolgálat, a Gyerekjóléti Szolgálat, valamint a Máltai Szeretetszolgálat.

A terület kereskedelmi és vendéglátó-ipari funkcióellátottsága lakosságarányosan alacsony. Az üzlethelyiségek részben üresen állnak, részben más funkciót kaptak.

Épített környezet,
közmű, közlekedés

Az utak kiépítettsége a területen alacsonyabb, mint a városi átlag. A részben kiépítetlen úthálózat problémát jelent az idősek és a rászorultak esetében, mivel csapadékos időben a mentő vagy egyéb gépjármű nem tudja megközelíteni az egyes utcákat. A terület megközelítését nehezíti a vasúti kereszteződések alacsony száma, a két átkelő a felmerülő szükségleteket nem elégíti ki.

A területen a közművel való ellátottság összességében megfelelő, azonban a gerinchálózatra történő bekötés sok lakásban nem megoldott, a felhalmozott tartozások miatt esetenként szüneteltek a szolgáltatásokat, a villanyórát is több helyen leszerelte a szolgáltató.

A házak előtti területek kezelése más városrészekhez képest elhanyagolt. A vízelvezető árok eltűntek, a csapadékvíz elvezetése és szikkasztása nem megoldott. Az utcai közkifolyóként működő kutak a vonatkozó közegészségügyi szabályoknak megfelelő darabszámban állnak a lakosság rendelkezésére, azonban a szükségletek alapján indokolt újak létesítése.

A szegregált terület nagy részén azonban az önkormányzat – figyelembe véve az itt élők nehéz anyagi helyzetét – csoportos és térítésmentes konténeres szemétszállítást biztosít. Az ennek ellenére felhalmozódott illegális hulladékot az önkormányzat saját költségén számolja fel. Az elhelyezett konténerek számát és az ürítések gyakoriságát igény szerint felül kell vizsgálni.

Lakhatási feltételek

A lakóterületen található házak többsége az ötvenes években épült szoba-konyhás, éléskamrával ellátott épület. A lakások 33,8%-a alacsony komfortfokozatú, csupán 50%-ában építették ki a mellékhelyiséget. Az egyszobás lakások aránya a városi átlaghoz (6,1%) képest magas (16,6%).

Az ingatlanok többsége magántulajdonú, emiatt a lakóterület felszámolása nem lehetséges, a magántulajdonban lévő lakások értéke olyan alacsony, hogy a kapott összegből az itt élők nem tudnának másikat vásárolni, cserelakással pedig nem rendelkezik az önkormányzat.

A szociális bérlakások
problematikája

Az önkormányzat a területen lévő szociális bérlakások bérleti díját alacsonyan tartja: a komfortfokozattól függően 26-224 Ft/m²/hó között változik. Az elvándorlás nem

jellemző, a lakók tartós bérletre rendezkedtek be. A lakhatási körülményeket rontja, hogy a viszonylag kis alapterületű lakásokba a bentlakók nagyszámú rokonságukat fogadják be. Az önkormányzat nem tud hatékonyan fellépni a jogtalan lakásfoglalókkal szemben. Az illegálisan értékesített lakásbérleti jogok következményeként és az állami lakásépítési támogatások kapcsán kialakult helyzet miatt a kilakoltatás veszélye is fennáll. Az önkormányzat csak ebben a városrészben lehetőséget biztosított kedvezményes lakásvásárlásra is, de a hátralékok és a tisztázatlan bérleti jogviszonyok miatt kevés lakás került értékesítésre.

5.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

Nyírbátor Város Önkormányzata 2008-ban fogadta el az IVS részeként elkészült Antiszegregációs Tervét, amelyben meghatározta a legfontosabb célokat és beavatkozásokat, ezeket a fejezeteket az IVS 2011. és 2013. évi átdolgozása érdemben nem érintette, az abban foglaltak azóta is hatályosak.

Az Antiszegregációs Terv az IST tervezéséhez kapcsolódóan felülvizsgálatra kerül, amelynek részleteit az 5.3 fejezet tartalmazza. **A település szegregációs jellemzőinek javítása érdekében számos – részben kistérségi szinten megvalósított – konkrét intézkedés, beavatkozás történt** az elmúlt időszakban, amelyek eredményesen kezelték ugyan a fennálló problémákat és követendő megoldást jelentettek, azonban **eredményességük, hatásuk többnyire korlátozottnak tekinthető.** Ennek oka egyfelől az érintett célcsoport nagysága, másfelől az alkalmazott eszközök integráltságának részbeni hiánya.

Annak ellenére, hogy a konkrét beavatkozások hatóköre nem tekinthető szélesnek, egyéb az önkormányzat által befolyásolt, illetve külső folyamatoknak köszönhetően **a település szegregációs mutatója egyértelműen javult,** azonban az érintett népesség száma alig változott.

9. táblázat A város szegregációs jellemzőinek változása

	2001	2011
Szegregációs mutató	23,5	11,1
Szegregált területen vagy szegregációval veszélyeztetett területen élő népesség	2548	2506

Forrás: KSH

Nyírbátor Város Önkormányzata több konkrét intézkedést tett a szegregációs folyamatok lassítása, megakadályozása érdekében.

- A Regionális Operatív Program keretében az Északi városrész rehabilitációja címmel jelentős fejlesztést hajtott végre 2006 és 2007 folyamán. A program keretében a területen

útépítésre és felújításra, park, tér kialakítására, az iskola kerítésének átépítésére és közösségi ház építésére került sor.

- Az LHH-program keretében megtörtént a Görögtemető utca kiépítése és gyűjtőúttá alakítása.
- A régi iskola épületét átalakították óvodává.
- TÁMOP projektek keretében számos oktatási, egészségügyi, szociális és közösségi jellegű programot valósítottak meg (részben kistérségi összefogással), amelyek során figyelmet fordítottak a hátrányos helyzetű lakosok bevonására is.

A fentiek közvetett vagy közvetlen módon hozzájárultak a korábbi IVS antiszegregációs célrendszerében foglaltak eléréséhez, ami jelenleg is aktuálisnak tekinthető.

6. ábra Nyírbátor antiszegregációs célrendszere

Átfogó cél	A telepen élők jelenlegi és jövőbeli életminőségének javítása, a Lakóterület vonzerejének növelése az újonnan betelepülő lakók számára		
Tematikus célok	Kitörési lehetőségek biztosítása	A szociális és jövedelmi helyzet javítása	A városrész élhetőségének fejlesztése, vonzó környezet kialakítása az újonnan betelepülők részére
Részcélok	<ul style="list-style-type: none"> ■ A minőségi oktatáshoz való hozzáférés esélyegyenlősége ■ A tanulás fizikai és pénzügyi feltételeinek biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A foglalkoztathatóság javítása ■ Munkaerő-piaci reintegráció ■ Lakhatási feltételek javítása ■ Egészségi mutatók javítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Közösségi terek létrehozása és szolgáltató funkciók fejlesztése, kialakítása ■ Szeméttérakó helyek bővítése, az illegális szeméttérakók felszámolása ■ Az alap infrastruktúrák, utak, járdák, kerékpárutak aszfaltozása, buszmegállóhelyek kialakítása

Forrás: Nyírbátor Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2013)

Nyírbátor korábbi Antiszegregációs Programjának intézkedéseit az eltelt időszakban bekövetkező kisebb változások, illetve a módosított jogszabályi előírások miatt célszerű átdolgozni, ami nem elsősorban tartalmi, hanem inkább szerkezeti változtatásokat jelent.

5.3 Antiszegregációs intézkedési terv

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

A társadalmi és térbeli szegregáció mérséklése és megszüntetése sokrétű és kizárólag hosszú távon megvalósítható folyamat, amely során a következő – fizikai és nem fizikai jellegű – eszközök alkalmazandók és alkalmazhatók:

- **Oktatási integráció és felzárkóztatás:** a közoktatás rendszerében nyújtott teljesítmény alapvetően meghatározza a későbbi magasabb oktatási szintekbe való bejutás lehetőségét, ezáltal a várható munkaerő-piaci státuszt és az elérhető jövedelmet. A szegénység újratemelődének megakadályozásához tehát nagyrészt az oktatáson keresztül vezet az út, erre azonban az önkormányzat befolyása az érintett köznevelési intézmények fenntartói viszonyainak megváltozása óta korlátozott.

- **A szociális szolgáltatások és ellátások hozzáférhetőségének biztosítása:** a szociális szolgáltatások esetében hangsúlyosan figyelmet kell fordítani egyfajta egyensúlyra: egyfelől nem célszerű minden szolgáltatást a szegregátumba telepíteni, mert az közvetett módon tovább erősíti a szegregált állapotot, másfelől fontos a szolgáltatók aktív jelenléte is, mert csak ezáltal biztosítható, hogy minden érintett egyenlő eséllyel hozzáférhessen a jogszabályilag járó ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz.
- **A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a foglalkoztathatósághoz szükséges készségek és képességek kialakítása:** a közfoglalkoztatás országosan elterjedt rendszere mellett elő kell segíteni az elsődleges munkaerőpiacra való vissza-, illetve bevezetést is, amelynek hatékony eszközei a személyes mentoráláson alapuló munkaerő-piaci programok. Ezek jellemzően egyéni tanácsadást, képzési lehetőséget és átmeneti időtartamra munkalehetőséget is biztosítanak.
- **Az egészségügyi állapot javítása elsősorban prevenciós szolgáltatásokkal, továbbá az egészségügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférhetőséggel:** a hátrányos helyzetű lakosság egészségi állapota többek között a nem megfelelő higiénés feltételek és a szűréseken való alacsony részvétel miatt jellemzően elmarad a városi átlagtól. A prevenció és a célzott felvilágosítás mellett azonban azt is biztosítani kell, hogy az érintett lakosság könnyen és gyorsan megkaphassa a szükséges egészségügyi ellátásokat.
- **Intenzív közösségfejlesztés:** a szegregátum relatív helyzetének megítélése és az ott élők életminősége nagymértékben függ a rendelkezésre álló közösségi terek számától, minőségétől, használhatóságától. Nyírbátor Város Önkormányzata a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együtt vizsgálja egy közösségi, illetve szolgáltató egység kialakításának lehetőségét. Az önkormányzat már rendelkezik a területen egy beruházásra alkalmas ingatlannal, amelyen új épület kialakításával nappali ellátást (étkezést, tisztálkodási lehetőséget stb.) biztosító szolgáltatást kíván létrehozni, ahol a szociális szolgáltatások bizonyos formáit vehetik igénybe. Ugyanitt roma fiatalok segítenének felvilágosító, tájékoztató munkával ügyintézési és egyéb kérdésekben. A közösségfejlesztési programok tervezésébe, megvalósításába, a felmerülő problémák megoldásába célszerű bevonni
 - egyrészt a szegregátum lakosait, mivel így növelhető a programok elfogadottsága és hatásossága,
 - másrészt civil szervezeteket, mert ezek többnyire a közsféra szereplőinél rugalmasabban tudják kezelni a felmerülő konfliktusokat, és hatékonyabban tudnak közvetíteni a szereplők között.
- **Az adott lakóterület rugalmas és gyors elérhetőségének biztosítása:** jóllehet a szegregátum Nyírbátor szerves része, a vasútvonal elvágó hatása valamelyes érvényesül – főként az átkelőhelyek viszonylag alacsony száma miatt. Ezen elsősorban településtervezési eszközökkel és közlekedési fejlesztésekkel lehet javítani (pl. új vasúti átkelőhely létesítése, utak szilárd burkolattal való ellátása, kerékpárút kiépítése stb.).
- **A lakhatási feltételek átfogó javítása:** az életminőséget alapvetően befolyásolja a lakóingatlanok mérete, komfortfokozata és állapota – mindezen mennyiségi és minőségi mutatók a szegregátumok esetében jellemzően kedvezőtlenek. A rossz minőségű lakásállomány felszámolása történhet részleges vagy teljes felújítással, kisméretű lakások összevonásával, esetleg bővítéssel, indokolt esetben akár szanálással is. Az önkormányzat mozgásterét korlátozza, hogy a lakóingatlanok többsége magántulajdonú. Az egyes lakóingatlanokat érintő fejlesztések mellett elengedhetetlen a helyi infrastrukturális ellátottság hiányainak pótlása (pl. közkifolyók számának és elhelyezkedésének optimalizálása). Legalább ennyire fontos a lakókörnyezet esztétikai megújítása – akár új zöldfelületek kialakításával is –, amibe ideális esetben az érintett lakosság bevonható.

- **A szegregátumból integrált környezetbe való elköltözés támogatása:** a szegregátum lakosságának folyamatos mentorálásával azonosíthatóak azok a potenciális családok, amelyek már rövid távon alkalmasak integrált környezetbe (jellemzően a város más részén lévő [szociális] bérlakásba) való elhelyezésre – a fokozatosság elvének maximális figyelembevételével. Nagyon fontos, hogy nemcsak az elköltözőket kell megfelelően felkészíteni, hanem a befogadó közeget is. A folyamatot közvetett módon támogathatja a helyi bérlakásrendelet szükség szerinti felülvizsgálata is.
- **A társadalmi kohézió erősítése szemléletformáló és közösségépítő akciókkal:** a szegregátumokban élők integrációja csak akkor valósulhat meg maradéktalanul, ha mind a közvetlenül érintettek, mind a város teljes lakossága körében egyértelművé válnak a szegregált állapot megszüntetésének egyéni és ösztársadalmi szintű előnyei. A társadalmi befogadás elősegítését kisebb léptékű, interperszonális jellegű szemléletformálással és közösségi rendezvényekkel lehet elérni, amelybe lehetőség szerint minden korosztályt és társadalmi csoportot bevonnak.

Az intézkedéseket város- és szegregátum-szinten is meg kell valósítani, utóbbira részben lehetőséget nyújt a tervezett szociális városrehabilitáció is (4.2.2 fejezet).

5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

Az ITS keretében tervezett fejlesztésekkel szemben alapvető elvárás, hogy ne idézzék elő zárványok, szegregátumok kialakulását, és semmilyen formában ne erősítsék a szegregációs folyamatokat. Ennek eléréséhez a következő intézkedések végrehajtása szükséges:

- az előző alfejezetben megfogalmazott intézkedések minél nagyobb arányú beépítése a tervezett fejlesztésekbe
 - egyfelől önálló antiszegregációs tartalmú projektek kidolgozásával – akár nagyobb volumenű akcióterületi vagy tematikus projektként, akár kisebb költségvetésű, de lokálisan hatékony projektként,
 - másfelől lehetőség szerint más projektekben való megjelenítéssel (pl. egy, a szociális vagy egészségügyi szakemberek számára szervezett képzés tematikájába beépíthető a hátrányos helyzetű személyekkel való eredményes együttműködéshez szükséges készségek elsajátítása is);
- az antiszegregációs szemlélet maximális érvényesítése az egyes projektek előkészítése és megvalósítása folyamán, amellyel többek között megelőzhető, hogy egy-egy fejlesztéssel érintett városrész felértékelődése spontán népcseréhez vezessen – önmagát felerősítő negatív folyamatokat idézve elő a település más területein;
- tényleges társadalmi párbeszéd és partnerség városi, akcióterületi és – szükség esetén – projektszinten egyaránt, amely során fontos, hogy a partnerség túllépjen a szokásos formákon, és valóban aktív együttgondolkodás jöjjön létre (ezáltal megakadályozható a vélt vagy valós társadalmi konfliktusok manifesztálódása);
- a szegregátumban élők foglalkoztatásának elősegítése a projekt-megvalósítás során (ez részben a közfoglalkoztatás keretében teljesíthető, részben pedig előírható közbeszerzési feltételként).

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A leszakadást erősítő társadalmi-gazdasági folyamatok esetében célszerű különbséget tenni az alapján, hogy belső, azaz a város által ténylegesen befolyásolható vagy külső folyamatról van szó.

Belső folyamatok:

- Egyes városrészek épített környezetének romlása beindíthatja a káros szegregációs folyamatokat. Az önkormányzat ezt a fizikai infrastruktúra karbantartási és szükség esetén felújítási munkálatok időben és térben megtervezett elvégzésével előzheti meg.
- Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városrészek. Ha ennek fennáll az veszélye, akkor az önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve hogy esetlegesen milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat.
- A városrészek közötti migráció szintén zömmel természetes, piacvezérelte folyamat, amelyet az előző két pontban megfogalmazott tényezők is befolyásolhatnak. Az önkormányzat azonban az alábbi, részben közvetett beavatkozásokkal csökkentheti a negatív térbeli folyamatokat:
 - a fejlesztések térbeli mintázatának pontos megtervezése úgy, hogy a szegregált állapotot mérséklő intézkedések prioritást élvezzenek, és semmiképpen ne alakuljon ki újabb szegregátum;
 - önkormányzati bérlakások esetében lehetőség van egyfajta átgondolt lakás-kiutalási rendszer kialakítására, amely nagyobb hangsúllyal veszi figyelembe az anti-szegregációs szempontok érvényesítését;
 - azon telepek vagy telepszerű képződmények esetében, ahol a magántulajdonú lakóingatlanok száma magas, a szükséges források rendelkezésre állása esetén elképzelhető a lakások felvásárlása (majd bontása és értékesítése és/vagy bérlakásként való felújítása) az önkormányzat által.

Külső folyamatok:

- Az elhúzódó gazdasági válság különösen hátrányosan érinti a szegregátumokban többségben lévő alacsony iskolai végzettségűeket, akik esetében az álláskeresés elhúzódása tartós munkanélküliséget idézhet elő. Ennek negatív hatásait ellensúlyozhatják a célzott munkaerő-piaci beavatkozások (pl. közfoglalkoztatás átgondolt helyi megvalósítása, komplex képzési és munkaerő-piaci integrációs programok).
- Sok esetben tapasztalható forráshiány azon ágazatok esetében (pl. szociális és egészségügyi ellátás), amelyek elősegíthetnék a szegregáció mérséklését. Amennyiben van lehetőség, az önkormányzatnak célszerű a jelenlegiek mellett további külső szolgáltatókat, egyházakat és civil szervezeteket bevonnia bizonyos feladatok ellátására, illetve kiegészítő finanszírozási lehetőségeket feltárni (pl. releváns pályázati források azonosítása).

6 A stratégia külső és belső összefüggései

6.1 Külső összefüggések

6.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében európai uniós szinten meghatároztak 11 tematikus célkitűzést a kohéziós politika 2014-2020 közötti végrehajtására vonatkozóan.⁴ Ezek eléréséhez az ITS keretében tervezett fejlesztések egyértelműen hozzájárulnak. Az ITS célrendszerének illeszkedését az EU tematikus célkitűzéseire a következő táblázat mutatja be, amelyből látható, hogy az ITS megvalósítása egyértelműen hozzájárul az európai uniós szintű célok eléréséhez.

10. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az EU tematikus célkitűzéseire

EU tematikus célkitűzések	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása	-
(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása	T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és	T3. A települési környezet és infrastruktúra

⁴ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1303&from=EN>

EU tematikus célkitűzések	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban	fejlesztése
(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése

6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz és ágazati stratégiákhoz

Partnerségi
Megállapodáshoz
illeszkedés

A Partnerségi Megállapodás az európai uniós tervezési folyamat nemzeti alapküldetése, amely azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait, és kitűzi fő fejlesztési prioritásait a 2014 és 2020 közötti időszakra. A 2014. szeptember 11-én Magyarország és az Európai Bizottság által aláírt Partnerségi Megállapodás 5 nemzeti fejlesztési prioritást határozott meg, amelyekhez a következő módon illeszkedik az ITS célrendszere.

11. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz

Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
3. Energia- és erőforráshatékonyság növelése	T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése

4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

OFTK-hoz
illeszkedés

A 2014 januárjában elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)⁵ négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg, amelyekhez az ITS tematikus célkitűzései szorosan illeszkednek.

12. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz

OFTK specifikus céljai		Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
Szakpolitikai célok	1. Versenyképes, innovatív gazdaság	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
	2. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzeró fejlesztése T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
	3. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzeró fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
	4. Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
	5. Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzeró fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
	6. Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
	7. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
Területi	1. Az ország makroregionális szerepének erősítése	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
	2. A többközpontú térszerkezetet biztosító	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek

⁵Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozata a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról

OFTK specifikus céljai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
városhálózat	javítása
3. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	-
4. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	-
5. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságosztönzés	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
6. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

Nemzeti
Fenntartható
Fejlődés
Keretstratégiához
való illeszkedés

A Kormány által 2013 márciusában elfogadott dokumentum a 2012-2024-es időszakra vonatkozik és a fenntarthatóság felé való átmenet céljait és teendőit foglalja össze. A dokumentum – többek között – kimondja, hogy a benne foglalt „a magyar nemzet hosszú távú sikeres fennmaradását célzó alapelveket és stratégiai célkitűzéseket” a jogalkotásban – többek között a költségvetés elfogadásakor – és a szakpolitikai stratégia- és programalkotásban folyamatosan érvényre kell juttatni. Mindezek alapján szükséges az ország számára rendelkezésre álló hazai, vagy uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésekor a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiájának (a továbbiakban: NFFK) elveit érvényesíteni.

A NFFK célja mindemellett, hogy „hozzájáruljon egy nemzeti egyetértés kialakulásához a fenntarthatóságról. A fenntarthatóság ugyanis nem csak politikai és kormányzási kérdés; hanem az egyes személyeknek, családoknak, üzleti vállalkozásoknak, civil szerveződéseknek is olyan célokat, értékeket kell követniük, oly módon kell meghozni mindennapos döntéseiket és olyan kezdeményezésekbe kell belevágniuk, amelyek biztosíthatják a fenntartható társadalom elérését.”

Az NFFK átfogó célja a folytonosan változó társadalmi – humán – gazdasági – természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása.

NFFK stratégiai fejlesztendő területei

- Emberi erőforrás: demográfia, egészség, tudás, társadalmi kohézió
- Társadalmi erőforrások: bizalom, munka, család, a múlt öröksége
- Természeti erőforrások: biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások, az embert érő környezeti terhelések csökkentése, nem megújuló természeti erőforrások
- Gazdasági (fizikai) erőforrások: a vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése, költségvetési politika, életpálya-finanszírozás

Stratégiai szinten az ITS minden célja tartalmaz az NFFK-hoz kapcsolódó elemeket, így jelen dokumentum és az NFFK közötti összhang megállapítható.

Nemzeti
Vidékstratégiához
való illeszkedés

A stratégia átfogó célkitűzése: „Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása.” A Nemzeti Vidékstratégia az alábbi alapelveket rögzíti:

- Az állam közösségi és környezeti érdekeket érvényesítő szerepvállalása, átláthatóság
- Közösségi hasznosulás, méltányos elosztás
- Rendszerszemléletű megközelítés
- A helyi gazdaságra és a hálózati jellegű együttműködésekre építkezés
- Helyi közösségi részvétel, együttműködés

Vidékfejlesztési stratégia stratégiai célkitűzései

- a. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
- b. Sokszínű és életképes agrártermelés
- c. Élelmezési és élelmiszerbiztonság
- d. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
- e. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása

Stratégiai szinten jelen ITS minden célja tartalmazza a Vidékfejlesztési Stratégiához kapcsolódó elemeket, így jelen dokumentum és az NFFK közötti összhang megállapítható.

Nemzeti
Energiastratégia

A globális klímavédelmi kihívások, illetve a hosszú távon világviszonylatban csökkenő fosszilis energiatartalékok, és az érték folyó verseny tükrében a hosszú távú magyar Energiastratégia alapvető céljai pillérekbe foglalva – összhangban az európai uniós elvekkel – az alábbiak:

- Energia ellátásbiztonság: hazánk földrajzi adottságaiból és a hagyományos energiahordozók versenyképesen kitermelhető készleteinek hiányából fakadóan az ellátásbiztonság hosszú távú fenntartása elsőbbséget élvező cél.
- Versenyképesség növelése a hazai gazdaság hosszú távú versenyképességét az energia szektor a következőkkel tudja elősegíteni:
 - az EU egységes belső energiapiacába történő integrálódás;
 - a hangsúlyossá váló új ágazatok, különös tekintettel a megújuló energiaforrások hasznosítására, illetve az energiahatékonyság javítására és az azokhoz kapcsolódó a kutatás-fejlesztési tevékenységek;
 - a hazai készletek és erőforrások megfelelő kezelése.
- Fenntarthatóság: a környezet és fejlődés ügyének összekapcsolásával biztosítható a folytonos szociális jólét, a jövő generációk igényeinek kielégítése, valamint természeti, társadalmi és kulturális értékeink megőrzése. Ennek értelmében a fenntartható energiagazdálkodásnak meg kell teremtenie környezeti (erőforrás hatékony, klíma

semleges), társadalmi (biztonságos, elérhető, egészségre nem ártalmas) és gazdasági (költséghatékony) dimenziók közötti összhangot.

A stratégia a célok megvalósításához öt kiemelt eszközt rendel – Nyírbátor az ITS-ben foglaltak alapján a dőlttel jelölt eszközökhöz tud kapcsolódni:

1. *Energiahatékonyság és energiatakarékosság*
2. *Megújuló energiaforrások*
3. Atomenergia
4. *Regionális infrastruktúra platform – a szomszédos országokkal való együttműködés*
5. Új kormányzati energetikai intézmény- és eszközrendszer

Megyei területfejlesztési koncepcióhoz / programhoz illeszkedés

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepciója három átfogó és 4 tematikus, illetve 3 területi stratégiai célt jelölt ki. Az operatív program keretében ezekhez 10 prioritást rendeltek. A prioritások és az ITS tematikus céljai között a koherencia egyértelmű és szoros.

13. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a megyei operatív program prioritásaihoz

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Operatív Program prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
1. A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
2. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
3. Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése
4. A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
5. A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése	-
6. A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Operatív Program prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
7. A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
8. Élhető vidéki térségek megteremtése	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
9. A külső perifériák felzárkóztatása	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
10. A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja

6.1.3 Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

6.1.3.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

A város aktuális településrendezési tervét 2008-ban készítették el: a hatályos szerkezeti tervet 61/2008.(X.30). sz. határozatával, a helyi építési szabályzatot és szabályozási tervet 17/2008. (X.31). sz. rendeletével fogadta el a város képviselőtestülete. A településrendezési eszközök rendszeresen felülvizsgálatra, indokolt esetben módosításra kerülnek. A tervezett fejlesztési elképzelése többsége összhangban van az érintett területek jelenlegi funkciójával. Az alábbiakban azokat a konkrét beavatkozásokat, tevékenységeket soroljuk fel, amelyek csak a rendezést terv módosítását követően lehet végrehajtani.

14. táblázat A rendezési terv módosítását igénylő konkrét beavatkozások, tevékenységek

Tervezett fejlesztés	Módosítás indoka/tartalma
Bankudvar kialakítása (Szabadság tér – Szentvér utca – Édesanyák útja, Báthory utca által határolt tömb-belső feltárása, a tömbbelső beépítése)	A területet részben régészeti terület érinti. A konkrét fejlesztéshez igazodó érzékenyebb szabályozás szükséges. Forgalmilag a tömbbelső valószínűleg ki kell kötni a Szentvér utcára is. Javasolható a teljes tömbre vonatkozó beépítési terv készítése, akár tervpályázat keretében is, és ennek tanulságai alapján a részletesebb szabályozás elkészítése.
Vár utca – Édesanyák útja – Szentvér utca – Császári utca által határolt tömb feltárása	A korábbi IVS-ben javasolt nyomvonal kis mértékben eltér a szabályozási tervtől, elsősorban a Vár utcai csomópont környezetében. Akkor kell rendezési tervet módosítani, ha az eltéréseket érvényesíteni kívánják. A belvárosi körút része. A délkeleti tömb tovább osztható.
Vácsi Mihály utca – Eduard	A szabályozási terv a megvalósult állapottal sem egyezik, és

Tervezett fejlesztés	Módosítás indoka/tartalma
utca – Radnóti utca által határolt terület rendezése	nincsenek a közterületek, közlekedési területek konzekvensen kiszabályozva.
Központi helyközi megálló kialakítása	Nincsenek a közterületek és közlekedési területek kiszabályozva.
A MÁV területén intermodális csomópont kialakítása, raktár bontása, új központi épület építése, térfigyelő rendszer.	A rendezési terv a vasút előtt országos mellékutat, egyben települési főutat vezet át és ezért az Ady Endre út szélességét a vasút területe rovására 27 m-ben állapítja meg. Az új központi épület a vasúti vállalkozói övezetben megépíthető, de az autóbusz megállók és tároló helyek nem. A közúttal együtt lehet megoldani. Nem használja a javaslat a hrsz: 1655/4 és 1655/5 telkek K/11.1 övezetbe sorolt közlekedési célú területét.
Gyalogos vasúti átgáró	Jelölni kell a szabályozási terven.
Erdei iskola építése	Gazdasági erdő területébe esik.
Szénaréti tó környezetének rendezése	Továbbtervezésre szánt terület, új funkciók megjelenése, tó kotrása, felületének megnövelése
Szénaréti tó kotrása, bővítése	A hatályos rendezési terv szerint kiszolgáló intézményi zóna alövezete és továbbtervezésre szánt terület. Vízgazdálkodási övezetbe kell sorolni.
Zarándokút kijelölése Máriapócsra	Nyomvonalát és szabályozási szélességét a terven meg kell adni.

Az ITS megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítése közben szükség lehet a tervezett célok és a rendezési terv, valamint a HÉSZ illeszkedésének újbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerinti módosítására vagy a fejlesztések újragondolására.

Az országos és megyei településrendezési tervek Nyírbátorra vonatkozó megállapításait a Megalapozó Vizsgálat részletesen tartalmazza.

6.1.3.2 Illeszkedés a településfejlesztési koncepcióhoz

Nyírbátor jövőképe és stratégiai célrendszerének megalkotása során teljes mértékben figyelembevételre kerültek a 2003-ban kidolgozott településfejlesztési koncepció célkitűzései. Az összhangot az alábbi táblázat szemlélteti.

15. táblázat Az ITS és a településfejlesztési koncepció összhangja

Az ITS célkitűzései	Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	<ul style="list-style-type: none"> ■ munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása ■ mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése ■ infrastruktúra fejlesztése ■ új típusú kereskedelmi és szolgáltató övezetek kijelölése – térségi szerepkörrel
T2. A kulturális és	<ul style="list-style-type: none"> ■ idegenforgalmi, turisztikai adottságok hasznosítása ■ az idegenforgalomra épülő kereskedelmi, szolgáltató

Az ITS célkitűzései	Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok
idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	<p>vendéglátó, szálláshely szolgáltató funkciók kialakítása és a már meglévők erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ rekreációs és sport területek fejlesztése, elsősorban belső területi tartalékok föltárásával ■ kulturális beruházások ■ kulturális programok erősítése
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ kötelező önkormányzati feladatok ellátása – térségi szerepkörrel ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ települési értékvédelem ■ leromlott településrészek rehabilitációja ■ vízrendezés, vízminőség javítása ■ zaj- és levegőtisztaság. védelmi megoldások érvényesítése ■ infrastruktúra fejlesztése
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ tájhasználati korlátozások és szabályozások bevezetése ■ zaj- és levegőtisztaság. védelmi megoldások érvényesítése
T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	<ul style="list-style-type: none"> ■ szociális problémák kezelése, a hátrányos helyzetű és súlyosan hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatása ■ leromlott településrészek rehabilitációja
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása
V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése	<ul style="list-style-type: none"> ■ új típusú kereskedelmi és szolgáltató övezetek kijelölése – térségi szerepkörrel ■ kötelező önkormányzati feladatok ellátása – térségi szerepkörrel ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ idegenforgalmi, turisztikai adottságok hasznosítása ■ az idegenforgalomra épülő kereskedelmi, szolgáltató vendéglátó, szálláshely szolgáltató funkciók kialakítása és a már meglévők erősítése ■ rekreációs és sport területek fejlesztése, elsősorban belső területi tartalékok föltárásával ■ kulturális beruházások ■ kulturális programok erősítése ■ infrastruktúra fejlesztése
V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	<ul style="list-style-type: none"> ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ infrastruktúra fejlesztése
V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> ■ munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása ■ mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése

Az ITS célkitűzései	Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok
a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ infrastruktúra fejlesztése
V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából	<ul style="list-style-type: none"> ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása ■ infrastruktúra fejlesztése
V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba	<ul style="list-style-type: none"> ■ leromlott településrészek rehabilitációja ■ szociális problémák kezelése, a hátrányos helyzetű és súlyosan hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatása ■ infrastruktúra fejlesztése
V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének erősítése a vendégek és a lakosság körében	<ul style="list-style-type: none"> ■ idegenforgalmi, turisztikai adottságok hasznosítása ■ az idegenforgalomra épülő kereskedelmi, szolgáltató vendéglátó, szálláshely szolgáltató funkciók kialakítása és a már meglévők erősítése ■ rekreációs és sport területek fejlesztése, elsősorban belső területi tartalékok föltárásával ■ infrastruktúra fejlesztése
V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	<ul style="list-style-type: none"> ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ infrastruktúra fejlesztése
V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása ■ mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése ■ infrastruktúra fejlesztése
Mivel az ITS alapvetően Nyírbátor belterületét érinti, ezért ilyen típusú célokat nem fogalmazott meg.	<ul style="list-style-type: none"> ■ természet és értékvédelem: a tájkarakter a települési és táji értékek megőrzése, ■ ökológiai folyosók megtartása és bővítése- a település erdősültségének növelése ■ tájhasználati korlátozások és szabályozások bevezetése, ■ termőföld és talajvédelem ■ állattartó telepek környezetterhelő hatásainak csökkentése

6.1.3.3 Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Nyírbátor Város Önkormányzata 2015. április 20-án fogadta el a 2014 és 2019 közötti időszakra szóló gazdasági programját. Mivel a gazdasági program és az ITS kidolgozása párhuzamosan zajlott, így az összhang megteremtése maximálisan biztosított volt.

16. táblázat A gazdasági program és az ITS összhangja

Gazdasági program	ITS
-------------------	-----

	Gazdasági program	ITS
Jövőkép	Nyírbátor biztos gazdasági alapokon álló, hagyományait őrző, kulturális kisváros, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik jelentős decentruma. Megfelelő feltételeket kínál a betelepülni kívánó és a helyben működő vállalkozások számára, így hosszú távon biztosítani képes a helyi és környékbeli lakosság foglalkoztatását. A fenntarthatóság alapelvét szem előtt tartva a természeti és épített környezet minőségi javításával, valamint a nyújtott szolgáltatások fejlesztésével megfelel a lakosság és az ide látogató vendégek elvárásainak. Növekszik a lakosság életszínvonala, aminek köszönhetően biztosítottak a nyugodt, vidéki életre jellemző életkörülmények.	
Átfogó célok	<ul style="list-style-type: none"> ■ Stabil helyi gazdaság megeremtése ■ Kulturális értékek és hagyományok átörökítése ■ Magas életminőség biztosítása ■ Fenntartható város megeremtése 	
Tematikus/városrészi célok	<p>Nyírbátor gazdaságának dinamizálása és diverzifikálása, a jövedelemtermelő képesség javítása érdekében szükséges, hogy a helyi vállalkozások munkahelymegtartó ereje megerősödjön, versenyképessége javuljon. Ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a gazdasági aktivitás emelését, valamint a megfelelő életminőség kialakítását. Ennek érdekében javítani kell az új vállalkozások fogadásának feltételeit – intenzív önkormányzati befektetés-ösztönzési tevékenységgel kiegészítve.</p> <p>Az önkormányzatnak – szűk lehetőségei mellett – biztosítani kell a kkv-k számára a megfelelő vállalkozói környezetet többek között magas színvonalú infrastruktúra kialakításával, tanácsadással, együttműködések ösztönzésével.</p> <p>A helyi gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kkv-szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el. Ez csak illetékes szereplők szoros együttműködésével valósítható meg. A fejlesztések eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely segíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos</p>	<p>T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása</p> <p>T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése</p> <p>T6. A nemzetközi szerepkör erősítése</p> <p>V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése</p> <p>V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése</p> <p>V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából</p> <p>V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében</p> <p>V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése</p>

	Gazdasági program	ITS
	problémáinak hatékonyabb kezelését a szakpolitikai irányvonalaknak megfelelően.	
	Nyírbátor célja az idegenforgalom területén a turisztikai és rekreációs piaci jelenlét erősítése <ul style="list-style-type: none"> ■ az idegenforgalmi vonzerő növelésével, ■ a kiszolgáló infrastruktúra, szolgáltatások (szállás-, vendéglátóhelyek) fejlesztésével ■ a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósításával, ■ a turizmus helyi szervezeti rendszerének megújításával, ■ idegenforgalmi hálózatok és egymásra épülő programcsomagok létrehozásával. 	T1. A gazdasági aktivitás élénkítése T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében
	A város célja az általa nyújtott köz- és közüzemi szolgáltatások hatékony szervezése, a szolgáltatások színvonalának és elérhetőségének javítása a szükséges infrastruktúra és humán erőforrás biztosításával, reálisan meghatározott hatósági árak mellett.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja V1-V8. városrészi célok
	Nyírbátor célja kiegyensúlyozott település-szerkezet és vonzó városi élettér kialakítása az épített környezet fejlesztése révén, valamint hatékony és jövedelemtermelő önkormányzati ingatlangazdálkodás kialakítása, ezzel párhuzamosan fejlesztési források megteremtése és gyarapítása.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése V1-V8. városrészi célok
	A város hosszú távú célja a városi közszolgáltatások és infrastruktúra hatékony fenntartása a költségvetés egyensúlyának biztosításával és az önkormányzati vagyon fenntartható hasznosításával párhuzamosan.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése V1-V8. városrészi célok
	A város célja a helyi identitás tudat, lokálpatrióta szemlélet elterjesztése, ezáltal a civil szerveződések erősítése, ill. nagyobb fokú társadalmi integráció a kiegyensúlyozott fejlődés jegyében.	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
	A város célja a fenntartható fejlődés jegyében az épített környezet energiahatékonysági szempontú fejlesztése, továbbá az alternatív	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának

	Gazdasági program	ITS
	energiaforrások felhasználása az energiagazdálkodás szerkezetváltásának elősegítése érdekében a közintézmények és a lakófunkciójú épületek esetében. Mindezek mellett kiemelt cél a zöldfelületi rendszer átfogó megújítása, továbbá a szemléletformálás a fenntartható, a környezetet nem károsító fogyasztási minták elterjesztése érdekében.	terjesztése V1-V8. városrészi célok

6.1.3.4 A települési környezetvédelmi programmal való összhang

Nyírbátor Város Önkormányzata 2005-ben készítette el Környezetvédelmi Programját. A Program jelentős része a természeti-környezeti állapot elemzését foglalja magában, egyértelmű célrendszere nincs – inkább konkrét feladatokat fogalmaz meg a város vezetése számára, így nehezen vethető össze az ITS stratégiai jellegű céljaival. Az azonban megvizsgálható, hogy az ITS céljai ellentmondásban állnak-e a Környezetvédelmi Programban foglalt feladatokkal.

17. táblázat Az ITS kapcsolódása a Környezetvédelmi Programhoz

Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok	ITS céljai	
	kapcsolódás (közvetett/közvetlen/nincs)	ellentmondás (van/nincs)
Felszíni és felszín alatti vízminőség védelem	nincs	nincs
Ivóvíz minőségének védelme	közvetett	nincs
Föld- és talajvédelem	közvetett	nincs
Őshonos haszonnövények termesztése	nincs	nincs
Emberi egészség védelme	közvetlen	nincs
Levegő állapotvédelem és -javítás	közvetett	nincs
Porterhelés megakadályozása	közvetett	nincs
Zajvédelem	közvetett	nincs
Turisztikai vonzerő növelése, idegenforgalom fellendítése	közvetlen	nincs
Fenntartható fejlődés	közvetlen	nincs
Ökológiai folyosó biztosítása	közvetett	nincs
Természetvédelem	közvetett	nincs
Talaj- és vízszennyezés megszüntetése	közvetett	nincs
Közterületek védelme, szilárd és folyékony hulladékok gyűjtése	közvetlen	nincs
A hulladék lerakó telep tájba illesztése	közvetlen	nincs
Szelektív gyűjtés teljes körű bevezetése, ill. települési szilárd hulladékgyűjtés fejlesztése	közvetlen	nincs
Lakosság tájékoztatása	közvetett	nincs
A táj- és természetvédő programok elősegítése	nincs	nincs
A helyi környezetállapot javításának jogi	nincs	nincs

Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok	ITS céljai	
	kapcsolódás (közvetett/közvetlen/nincs)	ellentmondás (van/nincs)
megalapozása		
Kármentesítés	közvetett	nincs
A közlekedés megkönnyítése	közvetlen	nincs

Az összevetés eredményeként kijelenthető, hogy az ITS célrendszere nincs ellentmondásban a Környezetvédelmi Programban foglaltakkal, és több esetben közvetlenül vagy közvetetten hozzájárul az abban foglaltak eléréséhez, teljesítéséhez.

6.1.3.5 Illeszkedés a helyi esélyegyenlőségi programhoz

Nyírbátor Város Önkormányzata 2013-ban fogadta el Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP). A HEP elsődleges célja

- az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség, a diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség biztosítása;
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvének érvényesítése;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a feltárt problémák komplex kezelése.

Ezen célok eléréséhez – az Antiszegregációs programban foglaltak mellett – az ITS alábbi célkitűzései járulnak hozzá:

- T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
- T2. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
- T3. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
- V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése
- V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V3. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából
- V4. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba
- V5. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében
- V6. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében

6.2 Belső összefüggések

6.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok mely városi és városrészi problémákra és adottságokra reagálnak – elősegítve azok mérséklődését, illetve kiaknázását. Az alábbi táblázat igazolja, hogy az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kitűzött célok a Megalapozó vizsgálat helyzetértékelésében azonosított problémák megoldására, a gyengeségek megszüntetésére, illetve az adottságok és lehetőségek kihasználására, az erősségek továbbfejlesztésére irányulnak.

18. táblázat A célok és a helyzetértékelésben azonosított problémák, adottságok kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	<ul style="list-style-type: none"> ■ Elaprózott vállalkezési szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ Viszonylag alacsony a vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett ■ Az Ipari Parkban és az Inkubátorházban rendelkezésre álló szabad kapacitások területe korlátozott ■ A mezőgazdasági termőterületek többsége alacsony minőségű ■ A termőterületekre elaprózott birtokszerkezet jellemző ■ Kifejezetten K+F tevékenységet végző szervezet nincs a városban ■ A pénzügyi-gazdasági válság hatására egyes nemzetközi vállalkozások leállították termelésüket 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aktív helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenységet folytat az önkormányzat ■ A város Ipari Parkkal és Inkubátorházzal rendelkezik, amelyek kihasználtsága magas ■ Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok ■ Dinamikusan bővül a szekunder szektor ■ A vállalkozók széleskörű tevékenységeket folytatnak ■ A nemzetközi és országos jelentőségű ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása kiemelkedő ■ Folyamatosan bővül az üzleti szolgáltatások kínálata ■ A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet ■ A tercier szektorban működő vállalkozások száma emelkedik
T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg maradéktalanul az elvárásoknak (szálláshelyek, vendéglátóhelyek és egyéb kiegészítő szolgáltatások kínálata, palettája, minősége) ■ Hiányoznak a kiegészítő térségi szintű attrakciókkal való 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A termál- és gyógyvíz turisztikailag jól hasznosítható ■ A város országos jelentőségű műemlékekkel rendelkezik ■ A folyamatosan bővülő, színvonalas turisztikai attrakciók fontos vonzerőt jelentenek ■ Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok vannak jelen a térségben (pl.

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	<p>kapcsolódási pontok, a közös turisztikai desztinációmenedzsment</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Egyes közintézmények (pl. óvoda) infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ A településkép nem teljesen egységes ■ Alulhasznosított területek találhatóak a városközpontban ■ A város belterületén alacsony a zöldfelületek aránya ■ A közparkok felújításra szorulnak ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya viszonylag magas ■ A településen áthaladó forgalom megterheli a város belterületi úthálózatát ■ A belterületi utak egy része nem megfelelő minőségű ■ A külterületi utak többsége burkolat nélküli ■ A település kerékpáros úthálózata hiányos 	<p>vallási és falusi turizmus)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A legtöbb szolgáltatás esetében a szükséges infrastruktúra megfelelő ■ Esztétikus és városias a településkép ■ A város országos jelentőségű műemlékekkel rendelkezik ■ A lakásállomány 2000 óta jelentősen megújult ■ A közműellátottság aránya a víz, a szennyvíz, a villany és a gáz tekintetében egyaránt magas ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magas ■ A belterületi utak többsége szilárd burkolattal ellátott ■ Jól szervezett a közösségi közlekedés
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzati tulajdonú és fenntartású intézmények energiahatékonysági mutatói többnyire kedvezőtlenek ■ Nagy a város külső energiafüggősége mind a lakosság, mind a vállalkozások, mind a közszféra tekintetében ■ A megújuló energiaforrások részaránya jelenleg még alacsony 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására (geotermikus, termális és napenergia – részletes adatok a megalapozó vizsgálatban)
T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	<ul style="list-style-type: none"> ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű roma lakosság aránya 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A lakosság iskolai végzettsége a megyei átlaghoz közelít és folyamatosan javul ■ Az elmúlt években a munkaerő-piaci mutatók javuló tendenciát mutatnak ■ Erős a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus részén fekszik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A határátkelők viszonylag közel helyezkednek el mind Románia, mind Ukrajna irányában ■ Azt elmúlt években javult a város közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya) ■ Az önkormányzat, illetve részben az itt működő vállalkozások és civil szervezetek is intenzív határmenti partnerségeket tartanak fenn

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
		<ul style="list-style-type: none"> ■ Megtörténtek az első kapcsolatfelvételek annak érdekében, hogy a város bekapcsolódjon transznacionális hálózatokba

6.2.2 A célok logikai összefüggései

A tematikus és a területi célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá a stratégia célrendszerének megvalósításához és a jövőkép eléréséhez. A célrendszer térbeli hatásmechanizmusának feltárásával lehetővé válik a kedvező folyamatok felerősítése, illetve az esetleges negatív hatások megelőzése is (további részleteket a 3.3 fejezet tartalmaz).

- A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása (T1.) célkitűzéshez kapcsolódó beavatkozásokat fizikailag elsősorban az ipari-gazdasági funkciójú területeken kell megvalósítani (V3., V4., V8.), ami egyfelől hozzájárulhat újabb vállalkozások betelepüléséhez – javítva a település egészének munkaerő-piaci mutatóit, másfelől jelentős belső mobilitást, járulékosan pedig környezetszennyezést generál a fogalmasabb utak mentén más városrészekben is. A gazdasági területek fejlesztése esetében figyelmet kell fordítani arra, hogy minimalizálni lehessen más funkciókat – elkerülendő az esetleges konfliktusokat.
- A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése (T2.) mindenképp a turisztikai városrésze (V6.) és a belvárosra (V1.) koncentrálódik, itt várható a vendégfogadás feltételeit javító a szállás- és vendéglátóhelyek magántőkéből megvalósuló fejlesztése is.
- A települési környezet és infrastruktúra fejlesztésének (T3.) hatása – különböző módon és eltérő mértékben – a város teljes területére kiterjed: jelenthet komplex városrehabilitációs beavatkozásokat vagy csak pontszerű/vonalas fejlesztéseket is.
- Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése (T4.) szintén érintheti az egész várost, hiszen magában foglalja középületek és lakások energetikai szempontú átalakítását, erőművek létrehozását, valamint az ipari övezetek alternatív energiaforrásokkal való ellátását is.
- A szociális jellegű tematikus cél (T5.) elsősorban a szegregátumhoz kapcsolódik (V4.; V5.), illetve közvetett módon érinthet más városrészeket is, ha ott a hátrányos helyzetű lakosság által is igénybevett szolgáltatásfejlesztés történik. A szegregátumban tervezett komplex program végrehajtásával a környező területek is felértékelődnek.
- A nemzetközi szerepkör erősítése (T6.) térben nem értelmezhető hatásokat vált ki.
- A belvárosban (V1.) végrehajtott beavatkozások közvetlen és közvetett módon minden városrész esetében kedvező gazdasági-társadalmi folyamatokat indíthatnak el. A fejlesztéseket úgy kell végrehajtani, hogy hosszú távon egy egységes, nagy kiterjedésű városközponti terület jöjjön létre.
- A lakóövezeti fejlesztések – a közmű- és közszolgáltatási beavatkozások kivételével – többnyire természetes ingatlanpiaci folyamatok eredményeként fognak végbemenni (V2., V4., V7.).

Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő sem hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok kialakulását, sem zárványok közbeékelődését.

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ; ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja vagy jelentős befolyása van rá, míg számos

tényező az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen feltétellel kapcsolatban kockázatokat is azonosíthatunk, amelyeket részletesen a 7. „A stratégia megvalósításának főbb kockázatait” fejezet mutat be. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők az alábbiak:

- Partnerségi viszonyok: a megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig a járási, megyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentrálnó, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljeseedik ki. A partnerség részleteit a 8.4 fejezet fejti ki.
- Felelős vezetés: a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, valamint jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések időben és az elvárt tartalommal megszülessenek, majd a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen a 8.2 fejezet tárgyalja.
- Nyomonkövetés, rugalmas tervezés: a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő rugalmas alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi a stratégia megvalósításának folyamatos nyomonkövetését, illetve felülvizsgálatát. A monitoring és kontrolling rendszer működtetése lehetővé teszi a végrehajtás ellenőrzését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A monitoring és kontrolling témakörét a 8.5 fejezet tartalmazza.
- Pénzügyi tervezés, pénzügyi források: a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a korlátozott belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 4.5 és a 4.6 fejezetek tartalmazza.

6.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Az ITS-ben azonosított beavatkozások köre úgy lett meghatározva, hogy azok

- minél nagyobb mértékben és integrált módon reagáljanak a helyzetelemzésben feltárt problémákra, hiányosságokra (6.2.1 fejezet),
- egyértelműen hozzájáruljanak a települési szintű és a magasabb rangú (megyei, országos, EU-s) célkitűzések eléréséhez (6.1 fejezet),
- integrált szemléletűek legyenek és kölcsönhatásuk pozitív eredményt mutasson – ezek kerülnek bemutatásra az alábbiakban.⁶

⁶ Az ITS keretében nem szükséges minden egyes projekt esetében a konkrét hatások részletes bemutatása, sokkal inkább az egyes beavatkozás-típusok közötti hatásmechanizmusok feltárása. A tervezett fejlesztések nagy száma miatt többnyire tematikusan csoportosítva kerül bemutatásra a projektek kölcsönhatása, egymásra épülése.

Az Ipari Park területén és környezetében – egyedi projektekként vagy integráltan – végrehajtott gazdasági célú infrastrukturális fejlesztések lehetőséget teremtenek a munkahelyteremtésre és a munkahelyek jobb elérhetőségére. Ezek kedvező foglalkoztatási hatását egyértelműen felerősítik a közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó gazdasági projektek (pl. Foglalkoztatási Paktum, foglalkoztatást segítő kiegészítő programok, kkv-k támogatása, városmarketing). A foglalkoztathatóságot nagymértékben javítják a 0-3 éves korú gyermekek nappali elhelyezését biztosító intézmények tervezett létrehozása. Amennyiben a város dinamikus gazdasági fejlődése tovább folytatódik, az a hátrányos helyzetű lakosság nagyobb mértékű foglalkoztatását is előidézheti – így indirekt kapcsolat mutatható ki a szociális városrehabilitáció felzárkóztatásra irányuló tevékenységeivel is.

A turisztikai jellegű projektek (legyen szó akár attrakció-, akár szálláshelyfejlesztésről) egyértelműen kiegészítik egymást, mivel az idegenforgalmi vonzerő hosszú távon és nemzetközileg csak akkor erősíthető, ha széleskörű turisztikai kínálat és szolgáltatások állnak a vendégek rendelkezésére. Ezek a helyi lakosság számára is elérhetőek, ami közvetetten hozzájárul a helyi identitástudat erősödéséhez is.

A tervezett közlekedési fejlesztések a legtöbb projekt esetében hozzájárulnak a hatásosság növeléséhez – például:

- az elkerülő út kialakítása csökkenti a városközponton átmenő forgalmat, növelve belváros vonzerejét;
- az autópályához vezető út felújítása javítja a város külső megközelíthetőségét, így eredményesebbé teheti a munkahelyteremtésre irányuló beavatkozásokat;
- az intermodális közlekedési csomópont létrehozásával egyrészt felértékelődnek a környező területek (így a szociális városrehabilitációval érintett Északi lakóterület is), másrészt a város által nyújtott szolgáltatások – köztük a létrehozni vagy megújítani kívánt funkciók – elérhetősége javul, harmadrészt a közösségi közlekedés nagyobb arányú igénybevételével csökken a közúthálózat forgalomterhelése, ami élhetőbbé teszi a várost és azon belül a városközpontot.

Az energetikai fejlesztések közül elsősorban az Ipari Park területén megvalósuló projektnek van kedvező hatása – főként a többi munkahely-teremtési és befektetés-ösztönzési tevékenységre.

A helyi identitás erősítésére irányuló beavatkozások közvetett módon szinte az összes többi projektre hatással vannak, hiszen a népességmegtartó erő növelésével egyaránt biztosítható a város által nyújtott szolgáltatások iránti kereslet és a gazdasági szereplők számára rendelkezésre álló munkaerő-kínálat, de ugyanígy kedvező tendenciák indulhatnak el a társadalmi kohézió szempontjából is, ami a szociális városrehabilitáció esetében is fontos célkitűzés.

A fentiek értelmében **a tervezett beavatkozások közötti szinergikus hatásmechanizmus egyértelműen igazolható**, negatív hatások vagy gátló kapcsolatok nem prognosztizálhatók.

7 A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Az ITS megvalósítása és megvalósíthatósága szempontjából fontos, hogy azonosítsa azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti. Az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztető kockázatokat az adott fejlesztések kapcsán kell meghatározni és kezelni.

Jelen fejezet a stratégiai szintű kockázatok bemutatása mellett megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében meghatározza a kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók:

- attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése önkormányzati hatáskörbe tartozik-e, elkülöníthetők belső és külső kockázatok;
- a stratégiaalkotás és -megvalósítás fázisait tekintve három típusú kockázat különböztethető meg:
 - **tervezéshez kapcsolódó kockázatok:** a legfontosabb kockázatot a stratégiaalkotás szempontjából a tervezési környezet folyamatos változása jelenti; a kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk valósultak meg, a városi projektportfólió a helyi igények és szükségletek, valamint az EU-célkitűzések és a hazai operatív programok által kijelölt lehetőségek figyelembevételével került kialakításra;
 - **megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:** a legfőbb nehézséget a tervezett projektek végrehajtásával kapcsolatos műszaki és pénzügyi problémák okozhatják, amelyek megfelelő előkészítési tevékenységgel jelentősen csökkenthetőek;
 - **fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartásának módjára és szervezeti hátterére;
- a kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek – felmerülhetnek pénzügyi, gazdasági, jogi, intézményi, műszaki vagy társadalmi nehézségek, amelyek akadályozhatják a stratégia céljainak elérését.

19. táblázat A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok	közepes	jelentős	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Intenzív befektetés-ösztönzés
Versenytársak nagymértékű megerősödése	alacsony	közepes	Potenciális versenytársak tervezett fejlesztéseinek nyomonkövetése Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
			Hatékony lobbitevékenység A város komparatív versenyelőnyeinek azonosítása és kiaknázása Egyedi arculat kialakítása
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása	közepes	magas	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbitevékenység
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között	alacsony	közepes	Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében (részletesen a 8.3 fejezetben)
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása	magas	jelentős	A jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
Közbeszerzési eljárások elhúzódnása, sikertelensége	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása Közbeszerzési szakértő alkalmazása
Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatsági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
Saját forrás előteremtésének nehézségei	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés Folyamatos egyeztetés a forrást biztosító szervezetekkel
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Megfelelő szakmai háttér biztosítása
Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére
Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
Kivitelezés csúszása	közepes	közepes	Reális ütemterv összeállítása Kötbér alkalmazása
Az indikátorok teljesítése nem	alacsony	jelentős	Teljesíthető és mérhető indikátorok

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
lehetséges			meghatározása
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása a tervezés, a megvalósítás és a fenntartás során egyaránt Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
Az érintett létesítmények fenntartási költségei emelkedése	közepes	közepes	Korszerű, hatékony technológiák alkalmazása Költség-haszon elemzés előzetes elvégzése
A megújított vagy új zöldfelületek gyors degradációja	alacsony	alacsony	A városi klímát jól tűrő, honos növényfajok megfelelő időben történő betelepítése Fenntartási költségek biztosítása

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a kockázat bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon érintettek.

20. táblázat A célok érintettsége a kockázatok által

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (turizmus)	T3 (infrastruktúra)	T4 (energia)	T5 (felzárkóztatás)	T6 (nemzetközi)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok						
Versenytársak nagymértékű megerősödése						
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása						
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között						
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása						

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (turizmus)	T3 (infrastruktúra)	T4 (energia)	T5 (felzárkóztatás)	T6 (nemzetközi)
Közbeszerzési eljárások elhúzódnása, sikertelensége						
Hatósági dokumentumok hiánya, késése						
Saját forrás előteremtésének nehézségei						
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása						
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket						
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya						
Előre nem látható műszaki problémák						
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés						
Többletmunka felmerülése						
Kivitelezés csúszása						
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges						
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya						
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény						
Az érintett létesítmények fenntartási költségei emelkedése						
A megújított vagy új zöldfelületek						

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (turizmus)	T3 (infrastruktúra)	T4 (energia)	T5 (felzárkóztatás)	T6 (nemzetközi)
gyors degradációja						

	Erős érintettség
	Közepes érintettség
	Gyenge érintettség

8 A megvalósítás eszközei és nyomon követése

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

8.1.1 Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosan felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása **csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.**

Különösen fontos továbbá **az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása** úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett. A befektetői folyamatot szükség esetén **adó- és illetékkedvezményekkel** is ösztönözni, gyorsítani lehet.

8.1.2 Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására(pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének

időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából **funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása**. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhető mások számára érték, hogy az önkormányzat számára nem jelentkezik közvetlen költség. Ezzel a jólét pusztán javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – **bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják** (pl. játszótér építése a beruházó által használatba vett területen vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén lehetséges átgondolt PPP konstrukciók alkalmazása, ami biztosítja a magánbefektetések hatékonyságát, az önkormányzati likviditás megőrzését és az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát.

8.1.3 Tervalku

A tervalku intézményét, bár nem ilyen elnevezéssel, de hasonló tartalommal már alkalmazta az önkormányzat ingatlangazdálkodási, ingatlanfejlesztési tárgyalások esetén. A város céljaihoz hozzájáruló magánberuházások esetében a felek érdekeit figyelembe véve jönnek létre az ingatlanhasznosításra vonatkozó megállapodások.

A jövőben a tervalku eszközét elsősorban az ipari parki cégtelepítések, a Városközpontot érintő tömbrehabilitációs beavatkozások, a turisztikai jellegű magánberuházások és az Északi lakóterület fejlesztései esetében indokolt alkalmazni.

8.1.4 Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

Jóllehet nehezen számszerűsíthető, a Nyírbátorról kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre, a városba látogató turistákra, de magára a város lakóira is. A tudatos, célzott és differenciált városmarketing tevékenység ezért nagyban támogathatja a városfejlesztési stratégia céljainak megvalósítását többek között az egyes projektek végrehajtásának elősegítésén, de akár az egész stratégia városi lakosság körében való elfogadottságának növelésén keresztül is.

A városfejlesztési stratégia céljainak kijelölésével párhuzamosan be kell **azonosítani a fejlesztések potenciális érintettjeit**, megkülönböztetve a haszonélvezőket és potenciális kárvallottakat. Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

- városban befektetni szándékozó vállalatok és személyek (befektetés-ösztönzés),
- a városban gazdasági tevékenységet folytató szervezetek (intenzív partnerség),
- turistaként a városba látogatók (turisztikai PR és marketing),
- a város és a környező települések lakossága (identitásképző és -erősítő akciók).

A város, illetve a városban zajló bizonyos tevékenységek, környezeti és/vagy társadalmi értékek, gazdasági folyamatok szélesebb körben való megismertetése biztosíthatja Nyírbátor(el)ismertségét, vagyis ezen információkat minél szélesebb társadalmi és szakmai kör számára kommunikálni kell.

Tudatos és jól felépített **marketing-kommunikációs stratégia** mentén, megfelelő szervezeti háttér kialakításával kell a város speciális értékeit, adottságait és lehetőségeit szakmai fórumokon, befektetői körökben bevezetni és elterjeszteni. A gazdasági jellegű célokhoz elsődlegesen speciális ismertetőket érdemes készíteni, egységes adatbázist létrehozni, amelyből bármilyen időpontban előállítható aktuális adatszolgáltatás a befektetők, betelepülők felé, míg a városi életminőséghez kötődő programok esetén a civil szervezeteken és a városi médián keresztül történő népszerűsítés a célszerű.

A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban működő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Nyírbátor pozitív arculatának kialakítása és megerősítése, továbbá a városmarketing eszközeinek a különböző városi célcsoportok felé történő alkalmazása elősegítheti a **város iránti lojalitás** kialakulását – ez a helyi gazdaság és társadalom szereplői esetében a város problémáinak megoldásában való aktívabb közreműködést (pl. adományokkal vagy természetbeni segítségnyújtással) és üzleti partnerei körében a város image-ének továbbadását, a városmarketingbe való bekapcsolódását jelentheti.

A marketing alapvető feladat a turizmus területén is. Természeti és kulturális értékeivel, hangulati elemek kialakításával a várost el kell adni a potenciális odalátogatók körében. A rendezvények növelik a turisztikai vonzerőt, egyben a sok résztvevő potenciális terepe lehet az arculat további fejlesztésének és kommunikálásának – e rendezvényeket tudatosan használni is kell a városmarketing céljaihoz. Az idegenforgalom fejlődése a vendéglátásból származó bevételeken felül azért is fontos a városnak, mert a turisztikai attrakciók és a kiegészítő szolgáltatások és kulturális események a város lakóinak életminőségét is javítja.

Nyírbátor kommunikációs értékkel bíró tulajdonságainak összegyűjtése, célzott és rendszeres kommunikálása javítja a település lakóinak identitását, hozzájárul városi büszkeségük fejlesztéséhez – egyúttal a város környezetének, értékeinek megtartása, fejlesztése mellé is állíthatja őket. Rendszeres közvélemény kutatásokon keresztül

érdekes időszakonként mérni a stratégia fogadtatását és az abból megvalósult elemek hatását.

Az ITS-hez kötődő **marketing akciók jellemzője** a stratégia filozófiájának megfelelően az **ágazat- és terület specifikus szemléletmód** párhuzamos alkalmazása, valamint a **rendszer szemlélet** és a **mérhetőség**. Mindennek eléréséhez fontos egy, a város képéhez és fejlődési elképzeléseihez illő szlogen és jelkép-rendszer kialakítása, továbbá az egységes arculat alkalmazása.

8.1.5 Turisztikai klaszter és a város turisztikai stratégiájának létrehozása

A városban a turizmus fejlesztése a gazdaság élénkítésének egyik fontos alappillére. A sikeres városok turisztikai iparágai több lábbon állnak és több szereplősek. Egy-két kiemelkedő szolgáltatás, attrakció szükséges, de nem elegendő az idegenforgalom fejlesztéséhez. Átfogó és összehangolt együttgondolkodásra, cselekvésre van szükség az önkormányzat és az érintett magánszektor szereplői között. Ezt a közös munkát segítheti egy turisztikai klaszter létrehozása, ahol szabályozott keretek között, széleskörű partnerségben, több területen folyhatna a helyi, térségi turizmus fejlesztése. A klaszter megfelelő szervezeti keretet nyújthat többek között térségi szintű turisztikai programcsomagok kialakítására is (lásd 4.3 fejezet)

8.1.6 Foglalkoztatáspolitikai eszközök

Az önkormányzat több olyan projekt megvalósítását is tervezi, amelyek átfogó célja a helyi munkaerő-piaci stabilitás biztosítása. Ilyenek például a foglalkoztatási paktum kialakítása vagy a foglalkoztatást segítő kiegészítő programok, amelyek alapvetően nem tekinthetők beruházási jellegű tevékenységeknek, így szerepeltetésük itt is indokolt. Az érintett projektek részleteit a 4.3 fejezet tartalmazza.

8.1.7 A magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés

A város által meghatározott célok elérése nem csak az önkormányzat és a közsféra érdeke, hanem a Nyírbátorban lakóké, az ott működő vállalkozásoké is. Kiemelkedő fontossággal bír a források koncentrált felhasználásában a magánsféra fejlesztésekbe való bevonása. Az önkormányzat törekszik a magán befektetőkkel és helyi piaci szereplőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre, amelynek formalizált keretet is biztosít. Ezért képviselőiket bevonta az ITS előkészítésébe is annak érdekében, hogy szükségleteik és lehetséges fejlesztési elképzeléseik felszínre kerülhessenek, javaslataik beépülhessenek az ITS célrendszerébe.

A tervezett magánberuházásokra különösen nagy hatást gyakorol a helyi és az azzal szorosan összefüggő makrogazdasági helyzet. Az egyes ágazatokat különösen érzékenyen érintő gazdasági válság hatása növeli mind az állami, mind a

magánberuházások kockázatát, mivel egyrészt a megtérülés időtartama növekszik, másrészt a hitelhez vagy pályázati forráshoz jutás feltételei is romlottak.

A város mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek (pl. marketing stratégia elkészítése, marketingkommunikáció), a magánbefektetők bevonása, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítása érdekében, valamint hogy a létesítmények kihasználtsága növekedjen, a fejlesztési eredmények ismertebbé váljanak, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerővel bírjanak.

A fentiek érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókat folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel a szoros együttműködések kialakítása érdekében. Az eddigi egyeztetések alapján az alábbi lehetséges önkormányzati tevékenységek és együttműködési területek körvonalazódtak:

- helyi vállalkozók tájékoztatása a lehetséges pályázati forrásokról,
- közös projektek megvalósítása, helyi vállalkozások bevonása az önkormányzat által tervezett projektekbe,
- vállalkozói együttműködések létrejöttének segítése,
- intenzív befektetés-ösztönzés a magánszféra fejlesztőinek elérése és megszólítása érdekében.

Az önkormányzat tehát törekszik a magán befektetőkkel és piaci szereplőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre, amelynek egyik eleme a hosszú távon megvalósítandó és fenntartandó Foglalkoztatási Paktum. Emellett projektalapon tervezi végrehajtani a város a kkv-k, illetve a mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítségét, valamint a térségi szintű beszállítói hálózatok kiépítését. A tervezett nem beruházási jellegű beavatkozások a 4.3 fejezetben kerülnek bemutatásra.

8.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A szervezeti struktúra hármas tagolású:

- A **stratégiai menedzsmentet** a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi-gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is.
- Az **operatív menedzsmentet** a polgármesteri hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei (leginkább Városfejlesztési Iroda), valamint az érintett

intézmények vezetői alkotják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.

- **A fenntartásban közreműködők** a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik/amelyek valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez.

Nyírbátor tekintetében mindhárom szinten elegendő számú, megfelelő tudással, tapasztalattal és konstruktív, a fejlesztések iránt elkötelezett személyek találhatóak. Az önkormányzati feladatellátás területén lezajló szervezetfejlesztés eredményeként a feladatvégzés és a működés hatékonysága tovább javult.

Nyírbátor Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a **képviselőtestület** feladata. A bizottságokat **véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési, közreműködő és döntési jogszíványokkal** ruházták fel, amelyek révén

- saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében,
- figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását,
- felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését,
- valamint ezen általános hatáskörök mellett speciális feladatokat is ellátnak a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő (pl. önkormányzati intézmények felújításának menetrendje, ingatlanhasznosítás, vállalkozási feltételek stb.).

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.

A városfejlesztési programok **operatív megvalósítása** a Polgármesteri Hivatal feladata, amelynek irányítását a jegyző végzi. Ezen belül a **Városfejlesztési csoport** hatáskörébe tartozik számos olyan feladat, amelyek közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-hez, ezek közül csak azokat emeljük ki, amelyek egyértelműen és szorosan hozzájárulnak a fejlesztések megvalósításához:

- önkormányzati fejlesztési elképzelések kidolgozása,
- javaslattevési pályázati célok meghatározására, koncepciók kidolgozására,
- a pályázati lehetőségek felkutatásának, a pályázatok előkészítésének, benyújtásának, nyilvántartásának, megvalósításának és elszámolásának szervezése, koordinálása,
- önkormányzati intézmények felújítási tervei elkészíttetése,
- részvétel a közbeszerzési eljárások kiírásában és lebonyolításában,
- önkormányzati közreműködéssel és forrás felhasználásával megvalósuló beruházások kooperációján a megrendelő képviselője, a műszaki ellenőrrel a kapcsolat tartása, részvétel a beruházások lebonyolítási feladatainak ellátásában,

- kapcsolattartás a térségi, megyei, regionális szervezetekkel a pályázatok és fejlesztési feladatok szervezése, lebonyolítása érdekében
- koordinálja a rendezési tervek készítését, felülvizsgálatát és módosítását,
- a magánbefektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködési lehetőségek feltárása.

A Városfejlesztési csoport mellett a többi önkormányzati részleg is közreműködik valamilyen formában a városfejlesztési tevékenységek megalapozásában vagy végrehajtásában, azaz közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-ben foglaltak megvalósításához:

- a Költségvetési csoport az önkormányzati gazdálkodás meghatározó erejeként ellátja az önkormányzati költségvetéssel kapcsolatos valamennyi feladatot, elkészíti a város költségvetésének, költségvetési koncepciójának tervezetét figyelemmel a képviselő-testület fejlesztési elképzeléseire,
- a Kabinet számos feladata mellett nagymértékben hozzájárul az integrált településfejlesztésben kiemelt szerepet játszó partnerség megszervezéséhez.
- a Vagyongazdálkodási csoport látja el a vagyongazdálkodás feladatait.

Nyírbátor tulajdonában **több** olyan szervezet van, amelyek tevékenysége valamilyen módon **kapcsolódik a városfejlesztéshez**:

- a Nyírbátori Városfejlesztő és Működtető Kft. jelenleg a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, valamint a Nyírbátori Inkubátorház és Szolgáltató Központ működtetéséért felelős, ingatlankezelés, hulladékgazdálkodás, távhő üzemeltetés, piac működtetés;
- a Nyírbátori Városüzemeltetési Kft. végzi a vagyon- és ingatlankezelési feladatokat, a közterületek tisztántartását és fenntartását, a szilárd hulladék kezelését, a közhasznú és közcélú foglalkoztatást, valamint egyéb városüzemeltetési feladatokat;
- a városmarketing eszköze a Bátor Újság és a Bátor TV, a városi honlap és facebook felület, amelyek nyomtatott és elektronikus sajtótermékein keresztül folyamatos tájékoztatást nyújt a helyi társadalomnak.

21. táblázat A városfejlesztés szervezeti rendszere

Menedzsment típusa	Városfejlesztésben résztvevő szervezetek	Feladatkörök, kompetenciák	
Stratégiai menedzsment	Képviselőtestület	a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása, befektetés-ösztönzés, szervezett és strukturált együttműködés a nagyobb magán befektetőkkel	PARTNERSÉG lakosság, civil szervezetek, vállalkozások, szakhatóságok
	Bizottságok	véleményezési, kezdeményezési, javaslattételi, közreműködési és/vagy felügyeleti jogkör saját szakterületükön	
Operatív menedzsment	Városfejlesztési csoport	döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása: <ul style="list-style-type: none"> ■ pályázati és befektetői források 	

		feltárása <ul style="list-style-type: none"> ■ projekt-generálás ■ projektmenedzsment ■ a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása (akcióterületi ingatlangazdálkodással) ■ tájékoztatás, nyilvánosság ■ városmarketing ■ monitoring tevékenység operatív feladatainak ellátása 	
--	--	--	--

A megvalósításban résztvevők közötti **koordinációs mechanizmust** a Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg. Eszerint az önkormányzati és államigazgatási feladatok ellátásával kapcsolatos, szokásos munkafolyamatokban közvetlenül működnek együtt, más jellegű munkakapcsolatok esetén az egyeztetést az adott szervezeti egység vezetője, illetve a jegyző végzi.

A szükséges **humánerőforrás** tekintetében elsődleges szempont, hogy a városfejlesztés projektmenedzsment-szervezetét olyan tapasztalt szakemberek alkossák, akik széleskörű projektmenedzsment ismerettel és gyakorlattal rendelkeznek. A projektek megvalósításához legalább 1-1 fő pénzügyi, műszaki, településfejlesztési jogi szakemberre van szükség, akik esetében a megfelelő végzettség mellett a releváns szakmai tapasztalat is alapvető elvárás. Az ezen kritériumoknak megfelelő szakemberek jelenleg is az önkormányzat alkalmazásában állnak, illetve adott esetben a szükséges szaktudással rendelkező munkavállalókkal kiegészíthető a projektmenedzsment csapat.

Az alkalmoszerűen szükséges szaktudást megbízási szerződések keretében lehet becsatornázni a városfejlesztési tevékenységek megvalósításába. A pontos szakmai elvárások, kompetenciák és az ahhoz kapcsolható személyek meghatározására a részletes projektfejlesztések szakaszában kerül sor.

A településfejlesztési beavatkozások megvalósítása során a projektmenedzsment-szervezet az önkormányzat bizottságaival és a képviselőtestülettel, a Polgármesteri Hivatal minden érintett csoportjával, a projektpartnerekkel, valamint a fenntartásban érdekelt szervezetekkel együtt részletesen meghatározza azokat a garanciális elemeket és szerződéses feltételeket, amelyek lehetővé teszik a városfejlesztési akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését.

Ebben a szervezeti struktúrában 2007 óta Nyírbátor Város Önkormányzata és intézményei 28 európai uniós pályázatra nyertek összesen 5,79 milliárd forint támogatást. A projektek eredményes megvalósítása bizonyítja a jelenlegi szervezeti felépítés és működési mechanizmus hatékonyságát.

8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Megyei szintű koordináció

Megyei szinten a településközi koordinációban Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Önkormányzata játszik kiemelkedő szerepet, mivel a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezése és részben a megvalósítása is e szervezet hatáskörébe tartozik. Ahhoz, hogy a megye számára rendelkezésre álló forráskeretet hatékonyan, ésszerűen és maradéktalanul fel lehessen használni, elengedhetetlen a partnerség a megyei önkormányzat és a települések között.

Járásszékhelyek konkurenciája

A térség településeinek tervezett fejlesztései esetében célszerű különbséget tenni a szűken értelmezett járás és a tágabb térség – főként városi jogállású – települései között. A közeli járásszékhelyek (pl. Mátészalka, Nagykálló, Baktalórántháza) saját vonzáskörzetük kibővítésére és megerősítésére törekednek. Ennek eléréséhez több olyan projekt megvalósítása is várható, amelyek jellegükben hasonlóak a tervezett nyírbátori beavatkozásokhoz. A közeli községekben, kisvárosokban kisebb léptékű, részben pontszerű fejlesztések valósulhatnak meg, amelyek kifejezetten a helyi lakosság életminőségének javítására irányulnak.

Településközi koordináció járási-kistérségi szinten

A településközi koordináció elsődleges terepe a járási-kistérségi szint. A térségi centrum funkcióból adódó feladatokat Nyírbátor képes magas színvonalon ellátni, kérdéses azonban, hogy milyen mértékben képes gazdasági-társadalmi fejlődést generálni a környező – nemcsak a Nyírbátori járásba tartozó – településeken. Egyértelműen leszögezhető, hogy a városnak nem érdeke a pontszerű, elszigetelt fejlődés, hiszen ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a központ és környéke között, az negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését.

22. táblázat Munkamegosztás a Nyírbátor és a vonzáskörzetébe tartozó települések között⁷

Nyírbátor mint járási központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkahely ■ Közigazgatás ■ Egészségügy, szakellátás ■ Középfokú oktatás ■ Kiskereskedelmi szolgáltatások ■ Üzleti és pénzügyi szolgáltatások ■ Kommunális szolgáltatások ■ Gyógy- és termálurizmus ■ Kulturális lehetőségek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkaerő ■ Rekreációs tevékenység ■ Lakóterület ■ Mezőgazdasági termékek ■ Alternatív ipari területek

A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a környező települések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrataltságot, amelynek alapja az

⁷ A város funkcionális vonzáskörzetének lehatárolását és bemutatását a Megalapozó Vizsgálat tartalmazza.

erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód és a funkciók ésszerű megosztása.

A Nyírbátori járás, illetve vonzáskörzet egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képes legyen problémáit és szükségleteit közösen megfogalmazni, majd ezeket integrált programokká, komplex projektekké alakítani. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció, párhuzamos kapacitások) megelőzéséhez tehát nemcsak Nyírbátor, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell. A folyamatos kapcsolattartásnak, a közös gondolkodásnak a projektfejlesztés teljes szakaszára ki kell terjednie.

Lehetséges együttműködési területek:

- térségi turisztikai kínálat kialakítása,
- közös befektetés-ösztönzési tevékenység,
- rövid élelmiszer-ellátási lánc biztosítása, térségi termékek számára helyi értékesítési lehetőségek biztosítása,
- térségi kerékpárút-hálózat létrehozása,
- közfeladatok, közszolgáltatások közös ellátása.

Mind a kistérségben, mind az egyes önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos számbavétele,
- az esetlegesen közösen megvalósítható projektek azonosítása,
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről,
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának rendszeres (pl. évenkénti) felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

A 314/2012. Korm. rendelet 31. §-a értelmében a környező települések önkormányzatai megismerhetik és véleményezhetik a stratégia tervezetét, a partnerségi egyeztetésre 2015. május-június folyamán került sor.

Összességében megállapítható, hogy Nyírbátor tervezett fejlesztései és az azt megalapozó Integrált Településfejlesztési Stratégiaterületi szintű kölcsönhatása a környező települések több milliárd forintnyi nagyságrendű fejlesztési elképzeléseivel pozitív mérleget mutat: a hatások szinergikusan kiegészítik, felerősítik egymást, felesleges, párhuzamos kapacitásokat létrehozó, egymást kioltó fejlesztések nem valósulnak meg. A beavatkozások eredményeként az ellátott funkciók optimalizálására

kerül sor az Európai Unió egyik legfontosabb alapelveinek, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Nyírbátor Város Önkormányzata 2015 januárjában elkészítette a város fenntartható városfejlesztési programjának társadalmasításához kapcsolódó Partnerségi Tervét, összhangban a képviselőtestület által elfogadott partnerségi egyeztetési szabályzattal.

A Partnerségi Terv az alábbi jogszabály és útmutatók figyelembe vételével került kidolgozásra:

- **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- **Útmutató** a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez (Munkaanyag) (Belügyminisztérium, 2014. december 11.),
- **Városfejlesztési Kézikönyv** (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság, második, javított kiadás, 2009. január 28.).

A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is **fontos szerepe van** a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van az ITS társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

A partnerségi együttműködés folyamata a fenntartható településfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

Partneri csoportok

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** kerülnek bevonásra:

- a 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör
 - államigazgatási szervek,
 - önkormányzatok,
- szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek,
- lakossági szint.

Megvalósult egyeztetések

Megvalósult egyeztetések:

- A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör: a dokumentumok tervezete 2015. május 27-én került kiküldésre a jogszabályilag előírt szervezetek számára.

- Szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek: a szakmai egyeztetések a gazdaságfejlesztési, infrastruktúrafejlesztési, illetve a humán fejlesztési munkacsoport tagjainak részvételével megszervezett workshopok keretében zajlottak le.
 - 2015. március 30-án a helyzetelemzés főbb megállapításainak egyeztetése, a SWOT elemzés véglegesítése, valamint a településfejlesztés fő irányainak kijelölése történt meg.
 - 2015. május 20-án az ITS fő elemeinek egyeztetésére, a fejlesztési célok, prioritások, beavatkozások lehetséges területeinek megvitatására került sor.

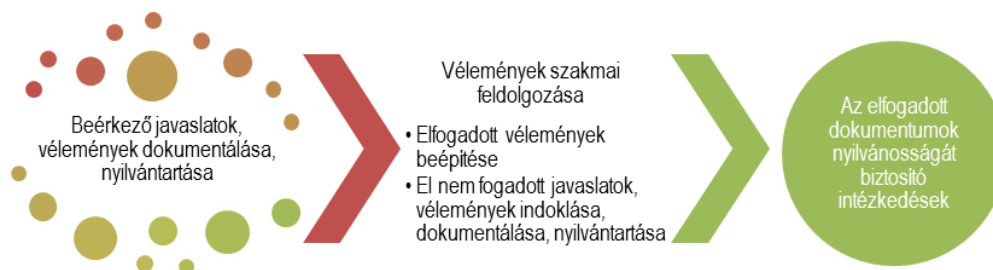
Az egyeztetéseken részt vettek a város nagyobb foglalkoztatói is, amelyekkel az önkormányzat együttműködése folyamatos és stabil alapokon nyugszik. Így összhangba hozhatók a piaci szereplők, illetve az önkormányzat által megvalósítandó fejlesztési elképzelések, amelyek szinergikus hatásai hozzájárulnak a város fejlődéséhez. (További részleteket a magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködésről a 8.1.7 fejezet tartalmaz.)

- Lakossági szint: a lakossági konzultáció 2015. május 28. és június 18. között zajlott.

Vélemények
kezelése

A megvalósult egyeztetések dokumentációja (jelenéti ívek, emlékeztetők, prezentációk), valamint a kötelező államigazgatási egyeztetés keretében beérkezett észrevételek kezelésének dokumentációja elérhető az önkormányzatnál, a városi koordinátornál.

7. ábra A vélemények kezelésének alapvető lépései

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése egységes, előre rögzített módon történt, megtörtént a javaslatok, vélemények dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása.

Megvalósultak az elfogadott koncepció és stratégia nyilvánosságát biztosító intézkedések, a dokumentumok a város honlapján – www.nyirbator.hu – elérhetőek.

A partnerek
bevonása a stratégia
megvalósításába

A településfejlesztés egy járásközpont esetében összetett folyamat, amelynek során számos szereplő érdekeit kell figyelembe venni. A stratégia megvalósítása során is törekedni kell a partnerség szempontjainak fenntartására, amely a tervezési folyamatot is jellemezte, és amely az ITS elfogadottságának, a magántőke részvételének és a civil szféra érdekeinek képviselője szempontjából egyaránt fontos szerepet játszik. Ennek alapján a legfontosabb partnerségi csoportok a következők:

- szakmai felügyelet gyakorlója,
- működtető, megvalósítók,
- partnerek a működtetésben,
- felhasználók,
- önkormányzat érintett szervezeti egységei,
- érdekképviselői szervek,
- a várostérség érintett szereplői,
- érintett államigazgatási szervek,
- területi (megyei) önkormányzat érintett képviselője.

Ahogy a fentiekben bemutatásra került, a város mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek, a magánbefektetők bevonása.

A stratégiában megfogalmazott célok elérése érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókat folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel és a lakossággal, valamint a városmarketing tevékenység erősítésével a magánszféra fejlesztőivel való együttműködések kialakítása is teret kap. Ahogy a tervezés során, úgy a megvalósítás során is törekszik arra az önkormányzat, hogy a lakosok véleményét maximálisan figyelembe vevő fejlesztéseket valósítson meg. Ezen túlmenően arról is gondoskodik, hogy az ITS megvalósítása kapcsán tájékoztassa az érintett partnereket, célcsoportokat a stratégia előrehaladásáról, ennek érdekében a monitoring tevékenységhez kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni. A stratégia kialakításában résztvevő – a Partnerségi Tervben azonosított – szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség is.

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

8.5.1 Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

Mivel a 2014–2020 közötti időszakban az ún. eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok pontos és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz a folyamatok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni. A beavatkozások fő pénzügyi forrását a TOP jelenti, így meg kell vizsgálni, hogy a város tervezett fejlesztései megvalósításuk esetén leginkább mely TOP-indikátorokhoz járulhatnak hozzá:

- Eredményindikátorok:

- A KMR és a kevésbé fejlett régiók közszféra adatai nélkül számított foglalkoztatási rátáinak (20-64 évesek) különbsége, %
- Külföldi és belföldi turisták költése, milliárd Ft
- A 25-40 éves női népességen belül a foglalkoztatásban lévő nők aránya, %
- Elégedettség a települési környezet minőségével, pontérték (0-10)
- Vállalkozási aktivitás a kevésbé fejlett régiókban db/lakosság
- Napi utazások esetén fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók részaránya
- Primer energia felhasználás, PJ
- A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül, PJ/év
- Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma, fő
- A foglalkoztatási paktumok keretében álláshoz jutók száma, fő
- A foglalkoztatási paktumok keretében álláshoz jutók közül a támogatás után hat hónappal állással rendelkezők száma, fő
- A jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek száma az akcióterületen, fő
- Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma, fő
- Kimeneti mutatók:
 - A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe, ha
 - Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése, látogatás/év
 - Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma, db
 - Fejlesztett vagy újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma, db
 - Városfejlesztés
 - Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek, m²
 - Integrált városfejlesztési stratégiákba bevont területek lakossága, személyek
 - Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek, m²
 - Helyreállított lakóegységek városi területeken, lakóegység
 - Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma, fő
 - Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága, m²
 - Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma, db
 - Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza, km
 - Energiahatékonyság:
 - A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése, kwh/év

- Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés, PJ/év
- Megújuló energiaforrások:
 - A megújulóenergia-termelés további kapacitása, MW
 - A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség, PJ/év
- A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerő-piaci programokban résztvevők száma, fő
- Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma, fő
- A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma, fő

Az ITS céljaihoz kapcsolódó indikátorok meghatározása az EU által megjelölt közös indikátorok és a hazai OP tervezetekben használt indikátorok figyelembe vételével történt. A célértékek a lehető legjobb jelenlegi tudás szerinti nagyságrendi becslést jelölnek. A város által felhasználható források nagyságrendi becslését a 4.6 fejezet tartalmazza.

23. táblázat Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Eredményindikátor	Definíciója	Mértékegység	Bázisév	Bázisérték	Célérték (2023)	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	A város gazdasági teljesítőképessége	A városban működő vállalkozások által fizetett éves iparüzési adó	1000 Ft	2014	943 807	1 200 000	Önkormányzat	évente
T2. Kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	Vendégéjszakák száma	A vendég által a szálláshelyen eltöltött éjszaka	éj	2013	21604	28 000	KSH	évente
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	Elégedettség a települési környezet minőségével	A lakosság elégedettsége a település épített és természeti környezetével	pontérték	2015	később kerül meghatározásra	később kerül meghatározásra	Önkormányzati felmérés	5 évente
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	Energiahatékony épületek száma	Energetikailag korszerűsített és/vagy alternatív energiával ellátott önkormányzati tulajdonú épületek száma	db	2015	7	9	Önkormányzat	2 évente
T5. Hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	Szegregátumban élők száma	A szegregátumok lakónépességének száma	fő	2011	2214	2150	KSH	10 évente
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése	Nemzetközi kapcsolatok száma	Testvérvárosi és egyéb nemzetközi kapcsolatok száma	db	2015	5	7	Önkormányzat	5 évente

A városrészi célokhoz kapcsolódó indikátorok esetében elsősorban a KSH népszámlálási adataira lehet építeni. Amellett, hogy minden városrész esetében meg lett határozva egy területi célkitűzés és egy-egy kapcsolódó eredményindikátor, települési szinten a legfontosabb a városrészek közötti diszparitás csökkentése: vagyis nem elegendő az, hogy az egyes városrészekben javulás mutakozzon meg az indikátorok értékében, ezzel egy időben a városon belüli különbségeknek is csökkennie kell.

24. táblázat Területi (városrészi célok) eredményindikátorai

Területi (városrészi) cél	Eredmény-indikátor	Definíciója	Mérték-egység	Bázisév	Bázis-érték	Célérték (2023)	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése	Funkciók száma	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	2015	24	25	Önkormányzat	5 évente
V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	Lakónépesség száma	A városrész lakónépességének száma	fő	2011	1138	1150	KSH	10 évente
V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése	Ipari Park kihasználtsága	Az Ipari Parkban működő vállalkozások által használt terület az Ipari Park teljes területének arányában	%	2015	81,6	85	Önkormányzat	5 évente
V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából	Szegregációs mutató	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	%	2011	58,1	45,0	KSH	10 évente

Területi (városrészi) cél	Eredmény-indikátor	Definíciója	Mérték-egység	Bázisév	Bázis-érték	Célérték (2023)	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba	Szegregációs mutató	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a városrészben	%	2011	50,6	40,0	KSH	10 évente
V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében	Turisztikai attrakciók száma	A turisztikai vonzerővel rendelkező létesítmények száma a városrészben	db	2015	3	5	Önkormányzat	5 évente
V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	Lakónépesség száma	A városrész lakónépességének száma	fő	2011	4753	4700	KSH	10 évente
V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése	Ipartelepek száma	Gazdasági-ipari funkciójú területek száma	db	2013	4	5	Önkormányzat	5 évente

Az alábbiakban bemutatásra kerülnek a tervezett beavatkozásokhoz kapcsolódó outputindikátorok. A pontos célértékek meghatározása a tervezés jelenlegi szakaszában reálisan nem valósítható meg, erre az egyes fejlesztésekhez kapcsolódó projekt-előkészítési szakaszban fog sor kerülni.

25. táblázat Az akcióterületi fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága	
VÁROSKÖZPONT AT: A Városcsopont fejlesztése a gazdaságélénkítés és a népességmegtartó erő növelése céljából						
Közlekedési fejlesztések: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Várostarténeti sétány összekötése a Szabadság térrel ▪ Szabadság tér forgalomcsökkentése ▪ Egyéb forgalomszervezési, közlekedési fejlesztések 	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	A felújított/újjonnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²	projektjelentés	évente	
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek számát azon fejlesztési / beruházási elemek eredménye, amelyek megvalósítását követően a forgalomcsillapításon átesett közlekedési felületen az áthaladó gépjármű- forgalom mértéke és sebessége jelentősen csökken	db	projektjelentés	évente
Tömbfeltárások: <ul style="list-style-type: none"> ▪ A bankudvar rehabilitációja ▪ A funkciók térbeli elhelyezésének és használhatóságának javítása a szakrendelő – városháza – piac tengely mentén ▪ Tömbfeltárás a Kossuth utcáról az Ifjúság utca és a Báthori utca irányába 	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	A felújított/újjonnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²	projektjelentés	évente	
	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete		m ²	projektjelentés	évente
	Megújult vagy újjonnan kialakított zöldfelület nagysága	Megújításra kerülő vagy újjonnan kialakítandó zöldfelületek nagyságának összege		m ²	projektjelentés	évente
Zöldfelületek növelése	Megújult vagy újjonnan	Megújításra kerülő vagy újjonnan kialakítandó	m ²	projektjelentés	évente	

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
	kialakított zöldfelület nagysága	zöldfelületek nagyságának összege			
A Várostarténeti sétányon kiskereskedelmi szolgáltató egységek kialakítása	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
A könyvtár számára megfelelő helyszín kialakítása	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
Egységes homlokzati arculat kialakítása (Szabadság tér, Kossuth utca, Báthori utca)	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
Térfigyelő rendszer kiépítése	Fejlesztéssel érintett terület nagysága	Integrált városfejlesztésbe bevont terület nagysága	m ²	projektjelentés	évente
SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓS AT: Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja					
Szolgáltató központ kialakítása	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
A Petőfi-tér rekonstrukciója, játszótér kialakítása	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	A felújított/újjonnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²	projektjelentés	évente
A volt vásártér funkcióváltása, kereskedelmi épület építése	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
Útépítés, közmű-rekonstrukció: Bethlen Gábor, Béke, Csokonai, Deák Ferenc, Gyöngyvirág Lőtér, Pipacs, Ságvári, Szegfű, Széchenyi, Tulipán, Vásártér	A vonalas infrastruktúra fejlesztésével érintett utcák száma	Azon utcák száma, amelyek esetében a közlekedési és/vagy a közüzemi infrastruktúra felújításra kerül	db	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
utcák					
Hátrányos helyzetű lakosok társadalmi integrációját segítő soft beavatkozások	Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	Az akcióterületként kijelölt városrész lakossága szociális célú városrehabilitáció esetén	fő	projektjelentés	évente
	Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma	Szociális városrehabilitációs programmal elért azon hátrányos helyzetű személyek száma, akik a szociális városrehabilitációs program által lehatárolt akcióterületen laknak, ezáltal direkt és indirekt módon részesülnek a program által biztosított szolgáltatásokból, fejlesztések eredményeiből	fő	projektjelentés	évente
TURISZTIKAI AT: A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhellyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása					
Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése					
Lovarda bővítése					
Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben	Fejlesztéssel érintett terület nagysága	A projekt keretében kijelölt és közművesített lakópark területe	m ²	projektjelentés	évente
IPARI PARK AT: Az Ipari Park komplex fejlesztése					
A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
A nyírbátori Inkubátorház bővítése	A fejlesztett vagy újonnan létesített gazdasági szolgáltatóház területe	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített gazdasági szolgáltatóház területe	m ²	projektjelentés	évente
Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett létesítményekben	TJ	projektjelentés	évente
Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések	A fejlesztett vagy újonnan létesített közösségi közlekedési létesítmények száma	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített buszállomások, buszvárók, buszmegállók és egyéb közösségi létesítmények száma	db	projektjelentés	évente

26. táblázat Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
Kulcsprojektek					
A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	projektjelentés	évente
A nyírbátori Inkubátorház bővítése	A fejlesztett vagy újonnan létesített gazdasági szolgáltatóház területe	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített gazdasági szolgáltatóház területe	m ²	projektjelentés	évente
Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett létesítményekben	GJ	projektjelentés	évente
Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése	A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerő-piaci programokban résztvevők száma	A foglalkoztatási paktum fejlesztését célzó projekt keretében megvalósult, az álláskeresők munkába állását segítő munkaerő-piaci programokban résztvevők száma. A munkaerő-piaci program alatt értendő: - képzési és foglalkoztatást elősegítő támogatás és szolgáltatás; - bértámogatás és/vagy járuléktámogatás; keresetpótló támogatás; - egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások: hr-klub, mentálhigiénés tanácsadás, pályaorientációs tanács-adás, motivációs tréning, egyéb tanácsadás, szolgáltatás.	fő	projektjelentés	évente
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
	tett látogatások várható száma				
A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
Lovarda bővítése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben	Fejlesztéssel érintett terület nagysága	A projekt keretében kijelölt és közművesített lakópark területe	m ²	projektjelentés	évente
Intermodális közlekedési csomópont kialakítása	Intermodális közlekedési csomópontok száma	A személyszállítási intermodalitás javítása érdekében létrehozott csomópontok száma	db	projektjelentés	évente
Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása	A fejlesztéssel érintett utak hossza	A felújított, korszerűsített vagy újonnan épített közutak teljes hossza	km	projektjelentés	évente
471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése	A fejlesztéssel érintett utak hossza	A felújított, korszerűsített vagy újonnan épített közutak teljes hossza	km	projektjelentés	évente
Hálózatos projektek					
Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések	A fejlesztett vagy újonnan létesített közösségi közlekedési létesítmények száma	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített buszállomások, buszvárók, buszmegállók és egyéb közösségi létesítmények száma	db	projektjelentés	évente
Lakóterületen tömbfeltárások,	Városi területeken	A felújított/újonnan kialakított közhasználatra	m ²	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
közösségi terek kialakítása	Létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	megnyitott terek mérete			
Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett épületekben	GJ	projektjelentés	évente
	A középületek elsődleges energia-fogyasztása	Energiahatékonyság növelés révén megtakarított éves elsődleges (primer) energiahordozó mennyisége	GJ	projektjelentés	évente
Közvilágítás korszerűsítése	Közvilágítás elsődleges energiafogyasztása	Energiahatékonyság növelés révén megtakarított éves elsődleges (primer) energiahordozó mennyisége	GJ	projektjelentés	évente
Egyéb projektek					
Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	Megépített vagy kijelölt új kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km	projektjelentés	évente
Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása	Létrehozott szállásférőhelyek száma	Újronnan létrehozott kereskedelmi szállásférőhelyek száma	db	projektjelentés	évente
Kulturális turisztikai kínálat bővítése	A természeti és kulturális	A támogatásban részesült projektek helyszínére	látogatás	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
a Báthory Várkastélyban	örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	irányuló látogatások száma évente			
A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
Turisztikai programcsomagok kialakítása	Létrehozott turisztikai programcsomagok száma	Települési és térségi szinten kialakított turisztikai programcsomagok száma	db	projektjelentés	évente
Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok	Foglalkoztatást segítő kiegészítő programokban résztvevők száma	Foglalkoztatást segítő támogatási és ösztöndíj-programokban résztvevők száma	fő	projektjelentés	évente
A duális szakképzés feltételeinek megteremtése	Duális képzésbe bekapcsolódó szervezetek száma	A duális képzés keretében szakmai gyakorlati helyet biztosító szervezetek száma	db	projektjelentés	évente
KKV-k piacra jutásának segítése	A programmal elért kkv-k száma	A piacra jutás segítése céljából indított tevékenységek által érintett kkv-k száma	db	projektjelentés	évente
Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése	A programmal elért kkv-k száma	A beszállítói hálózatok, klaszterek kiépítése céljából indított tevékenységek által érintett vállalkozások száma	db	projektjelentés	évente
Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése	A programmal elért kkv-k száma	Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése céljából indított tevékenységek által érintett termelők száma	db	projektjelentés	évente
József Attila u. 7. szám alatti	Fejlesztett, 3-6 éves	3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító	db	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
Nyitnikék óvoda belső felújítása	gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	intézmény fejlesztéssel érintett férőhelyszámainak összege			
Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése	Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító intézmény újonnan létrehozott férőhelyszámainak összege	db	projektjelentés	évente
Családi napközi, bölcsőde kialakítása	Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító intézmény (beleértve a családi napköziket) újonnan létrehozott férőhelyszámainak összege	db	projektjelentés	évente
A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett létesítményekben	GJ	projektjelentés	évente
Napelem park kialakítása	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett létesítményekben	GJ	projektjelentés	évente
Városmarketing program	Városmarketing akciók száma	Városmarketing céljából megvalósított tevékenységek száma	db	projektjelentés	évente
A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	A megvalósításra kerülő programokon [közösségfejlesztő rendezvény(sorozat)jellegű programok, partnertalálkozók, szakmai és közösségi fórumok] résztvevő hátrányos helyzetű személyek száma	fő	projektjelentés	évente

8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

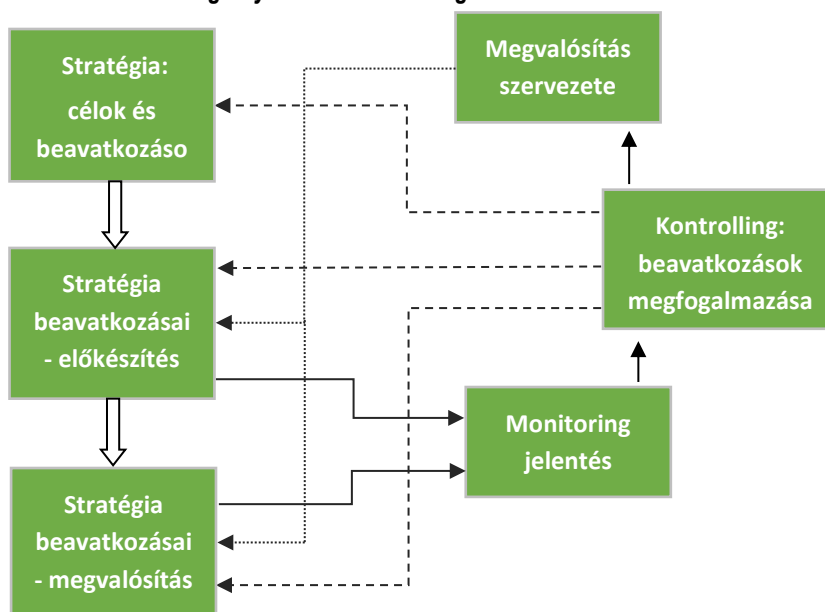
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel, és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba vagy magába a stratégiába avatkozik be.

A jól működő monitoring rendszer alapja a világos beavatkozási logika összeállítása, a célrendszer megvalósítását szolgáló beavatkozások és projektek azonosítása, valamint a specifikus, mérhető, elérhető, reális és aktuális indikátorok pontos és egyértelmű meghatározása. A működtetési mechanizmus hatékonyságának biztosításához ki kell jelölni a monitoring

- felelősét,
- kivitelezőjét,
- gyakoriságát,
- formai elvárásait,
- a visszacsatolás módját.

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7-éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi.

8. ábra A monitoring folyamatának összefoglalása

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselőtestület: a képviselőtestület javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket.
- Szakmai Bizottságok: javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra.
- Monitoring Bizottság: éves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a Monitoring Bizottság tagjai:
 - polgármester,
 - a testületi bizottsági elnökök,
 - stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet képviselője,
 - civil szervezetek képviselője,
 - jegyző.
- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős: a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy – az egyes beavatkozások megvalósítóival történő rendszeres kapcsolattartás alapján – éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a Monitoring Bizottság vezetője felé továbbítja. Az operatív szervezet feladata az előrehaladás méréséhez szükséges adatok rendszeres gyűjtése, az ehhez kapcsolódó koordinációs feladatkört a monitoring felelős látja el. Az operatív menedzsment gondoskodik arról, hogy a monitoring tevékenység során keletkezett aktuális információkhoz a partnerek hozzáférjenek. Ennek érdekében az előrehaladáshoz kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni.
- Stratégiai partnerek bevonása: a stratégia kialakításában résztvevő – a Partnerségi Tervben azonosított – szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- Éves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
 - a stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok (a gyűjtendő adatok forrását a 8.5.1 fejezet táblázatai tartalmazzák),
 - a megvalósítással kapcsolatos tevékenységek előrehaladása,
 - a megvalósítással kapcsolatos problémák azonosítása,
 - a megvalósítás folyamatainak javítása érdekében végrehajtott intézkedések leírása,
 - a megvalósításra fordított pénzügyi források,
 - a szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is,
 - a következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása.

- Adatbázis: az előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis biztosítja az ITS keretében tervezett beavatkozások előrehaladásának, valamint a stratégiai és projektszintű indikátorok teljesítésének objektív és naprakész nyomonkövethetőségét, valamint az esetlegesen felmerülő problémákat megfelelő kezelést. Az adatbázis az éves jelentések mellékletét képezi.

Rövidítésjegyzék

AT	akcióterület
CLLD	közösség által irányított helyi fejlesztések
EFOP	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA	Európai Szociális Alap
EU	Európai Unió
GINOP	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
GJ	gigajoule
HÉSZ	Helyi Építési Szabályzat
HR	humánerőforrás
hpsz.	helyrajzi szám
IKOP	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program
ITP	Integrált Területi Program
ITS	integrált településfejlesztési stratégia (2014-2020 közötti EU-s időszakhoz kapcsolódva)
IVS	integrált városfejlesztési stratégia (2014-2020 közötti EU-s időszakhoz kapcsolódva)
KEHOP	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program
kkv	kis- és középvállalkozás
KÖFOP	Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LHH-program	leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatására indított komplex program
MAHOP	Magyar Halászati Operatív Program
MW	megawatt
NFGM	Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium
OFTK	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció
PR	célcsoportokkal való kapcsolat (public relation)
RSZTOP	Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program
SWOT	erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek (strengths, weaknesses, opportunities, threats)
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
TOP	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
VP	Vidékfejlesztési Program

NYÍRBATOR VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Projekt azonosító: ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002

NYÍRBÁTOR VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2015. augusztus

Készült: Belügyminisztérium megbízásából
Projekt azonosító: ÉAOP - 6.2.1/K-13-2014-0002

Készítette: ITS Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)
MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft
(konzorcium tagja)

SZÉCHENYI 2020

2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK:

Projektvezető	Róka László
Megyei koordinátor	Kézy Béla
Felelős tervező	Komádi Mónika
Településtervező	Gibáné Guthy Judit, TT 15-0043
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő	Krajnyák Nóra, TK 01-5241
Településtervezési közlekedési szakági szakértő	Perjés Tamás, 13-3215, 13-64972
Társadalompolitikai szakértő	Molnár Zoltán Nyírcsák János
Gazdaságfejlesztési szakértő	Vásárhelyi Réka
Antiszegregációs szakértő	Adorján Emese
Partnerségi szakértő	Komádi Mónika
Energiaközmű-tervező	Dima András, 01-2130
Környezetvédelmi szakértő	Dima András
Műemlékvédelmi szakértő	Nagy Tibor, É 15-0085

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:**Nyírbátor Város Önkormányzata**

Máté Antal, Pappné Dr. Fülöp Enikő, Batai Árpád, Sipos
Gábor, Papp Mária

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETÉS	10
2	HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	11
2.1	A VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	11
2.2	A VÁROSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	16
3	KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	20
3.1	JÖVŐKÉP	20
3.1.1	<i>Társadalom</i>	21
3.1.2	<i>Gazdaság</i>	22
3.1.3	<i>Táji, természeti és épített környezet</i>	22
3.1.4	<i>Térségi szerepkör</i>	23
3.2	A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA	24
3.2.1	<i>Átfogó célok</i>	24
3.2.2	<i>Városi szintű középtávú tematikus célok</i>	25
3.2.3	<i>Városrészi szintű területi célok</i>	32
3.3	A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA	36
4	A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	41
4.1	AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA	41
4.2	AZ EGYES AKCIÓTERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA	43
4.2.1	<i>Városközpont AT</i>	43
4.2.2	<i>Szociális városrehabilitációs AT</i>	44
4.2.3	<i>Turisztikai AT</i>	44
4.2.4	<i>Ipari Park AT</i>	45
4.3	AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	45
4.3.1	<i>Kulcsprojektek</i>	46
4.3.2	<i>Hálózatos projektek</i>	49
4.3.3	<i>Egyéb projektek</i>	49
4.4	A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ	52
4.5	A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE	55
4.5.1	<i>Az ütemezés indoklása</i>	55
4.5.2	<i>A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése</i>	55
4.6	A FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE	57
5	ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM	62
5.1	A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA	62
5.2	AZ ELMÚLT ÉVEKBEN MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK	66
5.3	ANTISZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV	67
5.3.1	<i>A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések</i>	67
5.3.2	<i>A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések</i>	69
5.3.3	<i>A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések</i>	70
6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	72
6.1	KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	72
6.1.1	<i>Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseivel</i>	72
6.1.2	<i>Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz és ágazati stratégiákhoz</i>	73
6.1.3	<i>Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat</i>	78
6.2	BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	86

6.2.1	<i>A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata</i>	86
6.2.2	<i>A célok logikai összefüggései</i>	89
6.2.3	<i>A stratégia megvalósíthatósága</i>	89
6.2.4	<i>A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása</i> ...	90
7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	93
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	98
8.1	A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	98
8.1.1	<i>Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet</i>	98
8.1.2	<i>Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás</i>	98
8.1.3	<i>Tervalku</i>	99
8.1.4	<i>Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése</i>	99
8.1.5	<i>Turisztikai klaszter és a város turisztikai stratégiájának létrehozása</i>	101
8.1.6	<i>Foglalkoztatáspolitikai eszközök</i>	101
8.1.7	<i>A magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés</i>	101
8.2	AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI	102
8.3	A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK	106
8.4	A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN	108
8.5	MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA	110
8.5.1	<i>Az ITS intézkedéseire kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása</i>	110
8.5.2	<i>A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása</i>	126
	RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK	130

Táblázatjegyzék

1. táblázat Nyírbátor SWOT-elemzése.....	12
2. táblázat Városrészek funkciói.....	19
3. táblázat A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok közötti összefüggés.....	32
4. táblázat A középtávú városi célok és a projektípusok kapcsolata.....	53
5. táblázat A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése 2015-2023.....	55
6. táblázat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció	57
7. táblázat A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve.....	59
8. táblázat A 2. szegregátum adatainak változása (2001, 2011).....	63
9. táblázat A város szegregációs jellemzőinek változása.....	66
10. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az EU tematikus célkitűzéseikhez.....	72
11. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz.....	73
12. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz.....	74
13. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a megyei operatív program prioritásaihoz.....	77
14. táblázat A rendezési terv módosítását igénylő konkrét beavatkozások, tevékenységek.....	78
15. táblázat Az ITS és a településfejlesztési koncepció összhangja.....	79
16. táblázat A gazdasági program és az ITS összhangja.....	81
17. táblázat Az ITS kapcsolódása a Környezetvédelmi Programhoz.....	84
18. táblázat A célok és a helyzetértékelésben azonosított problémák, adottságok kapcsolata.....	86
19. táblázat A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai.....	93
20. táblázat A célok érintettsége a kockázatok által.....	95
21. táblázat A városfejlesztés szervezeti rendszere.....	104
22. táblázat Munkamegosztás a Nyírbátor és a vonzáskörzetébe tartozó települések között.....	106
23. táblázat Tematikus célok eredményindikátorai.....	113
24. táblázat Területi (városrészi célok) eredményindikátorai.....	115
25. táblázat Az akcióterületi fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai.....	117
26. táblázat Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai.....	121

Ábrajegyzék

1. ábra Nyírbátor városrészeinek főbb munkaerő-piaci mutatói.....	17
2. ábra Nyírbátor jövőképeinek elérését szolgáló átfogó célkitűzések.....	24
3. ábra Nyírbátor jövőképeinek elérését szolgáló átfogó célkitűzések.....	30
4. ábra Nyírbátor városfejlesztési célrendszere.....	37
5. ábra A tematikus és a területi célok közötti összefüggések.....	39
6. ábra Nyírbátor antiszegregációs célrendszere.....	67
7. ábra A vélemények kezelésének alapvető lépései.....	109
8. ábra A monitoring folyamatának összefoglalása.....	126

Térképjegyzék

1. térkép Nyírbátor városrészei.....	17
2. térkép Nyírbátor tervezett akcióterületei.....	42
3. térkép Nyírbátor szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján.....	63

9 Bevezetés

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben fontos szerepe van a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek. Ennek érdekében a Belügyminisztérium nyílt közbeszerzési eljárást hirdetett a járásszékhelyek

- integrált településfejlesztési stratégiájának (ITS),
- (ahol szükséges) településfejlesztési koncepciójának,
- valamint az ezek kiindulási alapjaként szolgáló ún. megalapozó vizsgálatnak a kidolgozására.

A folyamat részeként Nyírbátorváros vonatkozásában is elkészülnek a fenti dokumentumok. A stratégiai tervezés tétje jelentős: egyrészt a most kijelölendő irányok (milyen városban szeretnénk élni) hosszú távra meghatározzák a település fejlődését, jövőjét; másrészt jelentős mértékben függ a tervezés sikerétől, hogy a 2014-2020-as EU-s tervezési időszakban rendelkezésre álló forrásokból milyen mértékben tud részesülni a város, illetve azokat mely területeken és mennyire hatékonyan tudja felhasználni.

Jelen dokumentum **Nyírbátor Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája**, amely a 2011-ben készült és 2013-ban aktualizált Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) átdolgozása. Az ITS **kijelöli a középtávon (4-10 év) elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit** – elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP), másodsorban az ágazati operatív programok forrásainak felhasználásához, illetve egyéb fejlesztési források mozgósításához.

Az ITS az alábbi rendeletek, módszertani útmutatók figyelembevételével került kidolgozásra:

- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.),
- Városfejlesztési Kézikönyv (Második, javított kiadás, NFGM, 2009. január 28.).

Az integrált településfejlesztési stratégia elkészítését egy részletes **megalapozó vizsgálat** (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) előzte meg, amely – számszerűsített adatokra, tényekre, tendenciákra támaszkodva – bemutatja a város gazdasági és társadalmi folyamatait, legfőbb erősségeit, adottságait, valamint gyengeségeit, problémáit. Ezekre reagálnak az ITS keretében megfogalmazott célkitűzések és azonosított beavatkozások.

Az integrált településfejlesztési stratégia partnerségi **egyeztetése és elfogadása** a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Nyírbátor Város Önkormányzata Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történt.

10 Helyzetelemzés összefoglalása

10.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Nyírbátor Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik gazdasági decentruma, ahol a kiváló üzleti infrastruktúrának (Ipari Park, Inkubátorház), valamint az önkormányzat hatékony befektetés-ösztönzési és vállalkozásfejlesztési tevékenységének köszönhetően számos hazai és nemzetközi jelentőségű ipari vállalkozás működik (2013-ban 715). A jelentkező további telephelyigényeket az önkormányzat egyre kevésbé tudja kielégíteni a jelenlegi ipari területeken, ami mérsékelheti az egyik fő bevételnek számító, 2014-ben csaknem 1 milliárd forintnyi iparűzési adó növekedési ütemét.

A vállalkozói szféra – beleértve a helyi mikro- és kisvállalkozásokat is – foglalkoztatási kapacitása nagy, aminek köszönhetően Nyírbátor meghatározó ingázási célpont: nemcsak a közeli településekről, hanem például Nyíregyházáról és Debrecenből is érkeznek munkavállalók. Mindezt elősegíti a város rugalmas és kiszámítható megközelíthetősége: egyfelől jók a közösségi közlekedési kapcsolatai, másfelől Nyírbátor az M3 autópályától 10 km-re, a jelentős forgalmat bonyolító 471. számú főútvonal mentén fekszik (a Debrecen – Nyíregyháza – Mátészalka által határolt háromszög közepén). A kedvező közlekedési adottságok mellett azonban több hiányosság is kirajzolódik:

- nincs megfelelő intermodális közlekedési csomópont,
- az Ipari Parkban a közösségi közlekedés feltételei hiányosak,
- az M3 autópályára vezető út minősége rossz,
- a hiányzó elkerülő út miatt a 471. út jelentős tranzitforgalma nagymértékben megterheli a belterületi úthálózatot – növelve a balesetveszély és a környezetszennyezés kockázatát,
- a kerékpárút-hálózat egyes szakaszai hiányoznak.

A feltárt közlekedési problémák ellenére Nyírbátor egyértelműen be tudja tölteni központi funkcióját a gazdaság, a kereskedelem, a közigazgatás, a (köz)szolgáltatás, az egészségügy, az oktatás és a szociális ellátás területén egyaránt. Ehhez az elmúlt évek beruházásai nyomán többnyire adottak az infrastrukturális feltételek, csak néhány intézmény esetében van szükség általános felújításra. Az üzemeltetési költségek csökkentése érdekében az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet saját tulajdonú létesítményeinek energiahatékonysági szempontú korszerűsítésére – beleértve a gépészeti, hőszigetelési rekonstrukciót és a megújuló

energiaforrások (földhő, termálvíz, nap) használatát is, amihez kiváló a természeti adottságokkal rendelkezik.

Nyírbátor adottságai azonban nemcsak az energiagazdálkodás terén jók, hanem az idegenforgalom szempontjából is: a történelmi és vallási értékekre épülő kulturális és örökségturizmus mellett a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő felépítése óta egyre fontosabb a gyógy- és termálturizmus, aminek köszönhetően elsősorban a külföldi vendégforgalmi mutatók javultak (a vendégek mintegy fele a határon túlról érkezik). A turizmusban rejlő potenciálok kihasználhatóságát csökkenti a helyben elérhető kiegészítő szolgáltatások részleges hiánya – elsősorban a szállás- és vendéglátóhelyek tekintetében. Csökkenti a város vonzerejét, hogy az egyébként városias, esztétikus településkép összhatását rontják a roncsolt, alulhasznosított belvárosi területek.

Annak ellenére, hogy a 12 494 fős lakónépességgel rendelkező Nyírbátor a hasonló nagyságrendű és elhelyezkedésű városokhoz képest számos előnyt tud biztosítani lakosai számára, mégis folyamatos elvándorlás tapasztalható (2001 és 2013 között a lakónépesség száma mintegy 10%-kal csökkent), ami elsősorban a fiatal, magasabb iskolai végzettséggel rendelkező fiatalokat érinti – csökkentve ezáltal a város munkaerő-kínálatának mennyiségét és minőségét. A szelektív migráció sok esetben már a középiskola kiválasztásánál elkezdődik, ezért fontos a munkaadók igényeihez és elvárásaihoz illeszkedő képzési rendszer kialakítása, amiben az önkormányzat ösztönző és koordinátori szerepet tud ellátni.

A város népességmegtartó ereje a helyi identitás és kohézió erősítésével is javítható, aminek egyik kulcseleme a lakosság jelentős részét kitevő hátrányos helyzetű felzárkóztatása. A kedvezőtlen társadalmi és szociális mutatókkal jellemezhető lakosok elsősorban a város északi részén található szegregátumban élnek, de a negatív folyamatok nemcsak őket érintik. Ezek közül a munkanélküliség jelenségét kell kiemelni (2015 januárjában 1 065 fő álláskeresőt tartottak nyilván), ami Nyírbátor bemutatott gazdasági ereje és az eredményesen megvalósított (köz)foglalkoztatási programok ellenére is a város egyik legnagyobb problémája. Ezt Nyírbátor és az itt működő vállalkozások versenyképességének további növelésével lehet leginkább ellensúlyozni, amiben nagy szerepet játszhat a határmenti fekvésből származó előnyök intenzívebb kihasználása.

27. táblázat Nyírbátor SWOT-elemzése

	Erősségek	Gyengeségek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ■ Azt elmúlt években javult a város közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya) ■ Az önkormányzat, illetve részben az itt működő vállalkozások és civil szervezetek is intenzív határmenti partnerségeket tartanak fenn ■ Aktív helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenységet folytat az önkormányzat ■ A város Ipari Parkkal és Inkubátorházzal rendelkezik, amelyek kihasználtsága magas ■ Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok ■ Dinamikusan bővül a szekunder szektor ■ A vállalkozók széleskörű tevékenységeket folytatnak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus részén fekszik ■ Elaprózott vállalkezési szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ Viszonylag alacsony a vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett ■ Az Ipari Parkban és az Inkubátorházban rendelkezésre álló szabad kapacitások területe korlátozott ■ A mezőgazdasági termőterületek többsége alacsony minőségű ■ A termőterületekre elaprózott birtokszerkezet jellemző ■ Kifejezetten K+F tevékenységet végző szervezet nincs a városban ■ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg

	Erősségek	Gyengeségek
	<ul style="list-style-type: none"> ■ A nemzetközi és országos jelentőségű ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása kiemelkedő ■ Folyamatosan bővül az üzleti szolgáltatások kínálata ■ A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet ■ A tercier szektorban működő vállalkozások száma emelkedik ■ A folyamatosan bővülő, színvonalas turisztikai attrakciók fontos vonzerőt jelentenek ■ Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok vannak jelen a térségben (pl. vallási és falusi turizmus) 	<p>maradéktalanul az elvárásoknak</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Hiányoznak a kiegészítő térségi szintű attrakciókkal való kapcsolódási pontok, a közös turisztikai desztinációmenedzsment
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az elveszületések száma meghaladja a halálzásokét, így természetes szaporodásjellemző a városban ■ A lakosság iskolai végzettsége a megyei átlaghoz közelít és folyamatosan javul ■ Az elmúlt években a munkaerő-piaci mutatók javuló tendenciát mutatnak ■ A város kiemelkedő ingázási célpont ■ Erős a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat ■ A civil szervezetek több területen is aktívak ■ Intenzív az együttműködés a civil szervezetek és az önkormányzat között 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Növekszik a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom elöregedése ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság ■ Egyes önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutatott az elmúlt években ■ Magas a hátrányos helyzetű roma lakosság aránya
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> ■ A termál- és gyógyvíz turisztikailag jól hasznosítható ■ Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására ■ Magas az erdőszűkség ■ Gazdag a flóra- és faunavilág ■ A város környezeti állapota megfelelő (pl. víz- és levegőminőség) ■ Esztétikus és városias a településkép ■ A város országos jelentőségű műemlékekkel rendelkezik ■ A lakásállomány 2000 óta jelentősen megújult ■ A közműellátottság aránya a víz, a szennyvíz, a villany és a gáz tekintetében egyaránt magas ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magas ■ A belterületi utak többsége szilárd burkolattal ellátott ■ Jól szervezett a közösségi közlekedés 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzati tulajdonú és fenntartású intézmények energiahatékonysági mutatói többnyire kedvezőtlenek ■ Nagy a város külső energiafüggősége mind a lakosság, mind a vállalkozások, mind a közszféra tekintetében ■ A megújuló energiaforrások részaránya jelenleg még alacsony ■ A településkép nem teljesen egységes ■ Alulhasznosított területek találhatóak a városközpontban ■ A város egyes részein viszonylag alacsony a zöldfelületek aránya ■ A közparkok egy része felújításra szorulnak ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya viszonylag magas ■ A településen áthaladó forgalom részben megterheli a város belterületi úthálózatát ■ A belterületi utak egy része nem megfelelő minőségű ■ A külterületi utak többsége burkolat nélküli ■ A település kerékpáros úthálózata hiányos

	Erősségek	Gyengeségek
Közzolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> ■ A legtöbb szolgáltatás esetében a szükséges infrastruktúra megfelelő ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére ■ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége biztosított a város, illetve egyes szolgáltatások esetében a térség lakosai számára is ■ Aktív kulturális, közösségi és sportélet jellemző a városban ■ A közzolgáltatási intézmények belső és külső együttműködése intenzív 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Egyes közintézmények (pl. óvoda) infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ A településen nem található felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett tagozata ■ Az önkormányzat befolyása egyes közzolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés)

	Lehetőségek	Veszélyek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az M3 autópálya, a fel- és lehajtó csomópont közelsége növeli a térségi helyzetből adódó előnyöket, javítja a város tökevonzó képességét ■ Újabb jelentős befektetők jelennek meg a városban ■ Az önkormányzati és a vállalkozó szféra közötti együttműködés erősödik ■ Intenzívebbé válnak a határon átnyúló gazdasági kapcsolatok ■ Erősödik a város logisztikai szerepköre ■ K+F tevékenységek jelennek meg a primer, szekunder szektorokban ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek ■ A bio mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedése prognosztizálható hazai és európai szinten egyaránt ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A nem kiemelt termőhelyi adottságú területek által érintett településként a mezőgazdaság speciális támogatása várható ■ Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet ■ A vendégforgalomban előtérbe kerül a kulturális és örökségturizmus, valamint a gyógy-, wellness- és termálturizmus ■ Csökken az idegenforgalom szezonálisitása ■ A város vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzív befektetői érdeklődés miatt ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A kiskereskedelmi tevékenység keresleti és kínálati viszonyai kedvezőtlenül változhatnak a multinacionális kereskedelmi láncok és a jogszabályi változások miatt ■ A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ A vállalkozási feltételek kedvezőtlenebbé válnak ■ A turisztikai tendenciák negatívan alakulnak ■ Tovább növekednek a különbségek a járási központ és a többi település között ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ Betelepülő fiatal családok érdeklődése nő a város iránt ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik ■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Magas iskolai végzettséget igénylő munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség előregedése és az inaktív arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ■ A közeli megyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

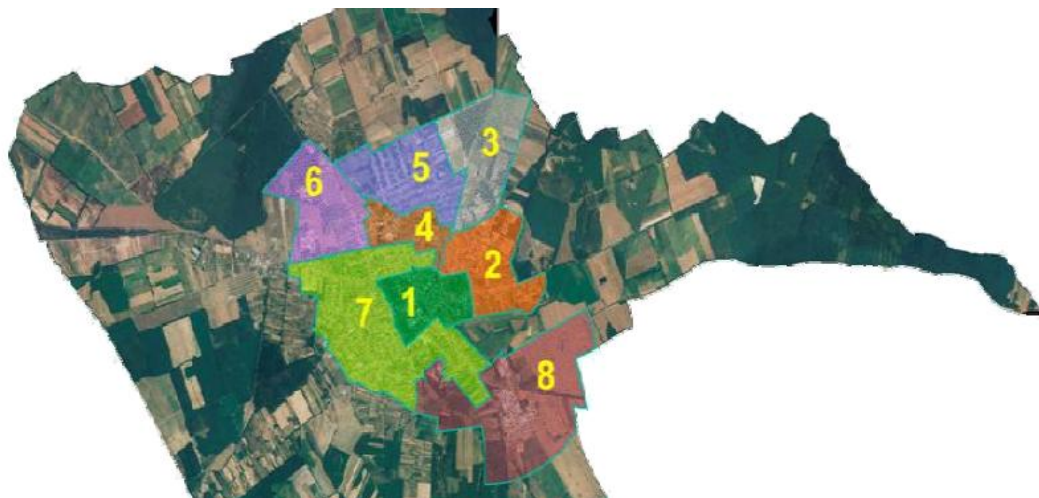
	Lehetőségek	Veszélyek
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> ■ Növekedik az alternatív erőforrásból származó energia előállítására iránti igény ■ A város arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Nő a magáneros építkezések és felújítások száma ■ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ A környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az energiafüggőség fokozódik ■ A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ■ A további közlekedési fejlesztések elhúzódása miatt a település elérési mutatói nem javulnak ■ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Közszolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> ■ A járásközpontok jogköre bővíthet, fejlesztési forrásai növekedhetnek ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat ■ Az önkormányzatok állami forrásai/ támogatásai csökkennek ■ Az önkormányzat állami költségvetésből történő finanszírozásának csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani ■ A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket ■ Részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járási központ és a járás többi települése között ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

10.2A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Nyírbátorban 8 városrész került kijelölésre, amelyek elhelyezkedésük, gazdasági szerepük, társadalmi rétegződésük és egyéb jellemzőik alapján eltérő funkciókat töltenek be a város és a környező települések életében:

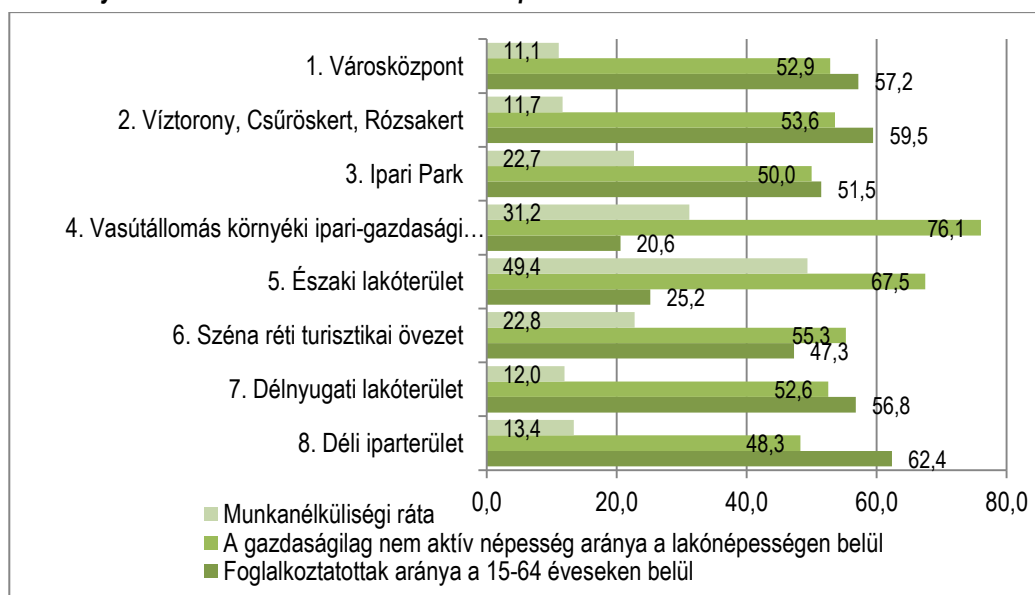
9. Városközpont	13. Északi lakóterület
10. Víztorony, Csűrőskert, Rózsakert	14. Széna réti turisztikai övezet
11. Ipari Park	15. Délnyugati lakóterület
12. Vasútállomás környéki ipari-gazdasági terület	16. Déli iparterület

4. térkép Nyírbátor városrészei

Forrás: Nyírbátor Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája, 2013

Az eltérések főleg a munkaerő-piaci, foglalkoztatási adatok esetében jelentősek: a munkanélküliség ráta esetében a különbségek akár négyszeresek is lehetnek.

9. ábra Nyírbátor városrészeinek főbb munkaerő-piaci mutatói

Forrás: KSH

A központi városmagot is magában foglaló Városmag tömöríti a város népességének 20%-át, valamint itt koncentrálódnak a különböző közfunkciót betöltő, továbbá egyéb kereskedelmi és szolgáltató intézmények, szervezetek. Az utóbbi években megindult a lakásállomány megújulása is – a viszonylag magas telekárak miatt elsősorban társasházak formájában.

A város erőteljes **ipari-gazdasági funkciója** nyilvánul meg abban, hogy három gazdasági funkciójú városrészt is le lehetett határolni:

- az **Ipari Parkot**, amely a város elsődleges befektetői célterületének számít,
- a **Vasútállomás környéki ipari-gazdasági övezet**, amely jelentős barnamezős revitalizációra lehetőséget nyújtó területekkel rendelkezik,
- és a **Déli iparterületet**, ahol a legjelentősebb foglalkoztatók, a rendszerváltás előtt is működő üzemek alakultak át.

Nyírbátor egyik dinamikusan fejlődő ágazata az **idegenforgalom**, amely területileg és tematikusan is fókuszált: a **Széna réti turisztikai övezet**ben a termál-, gyógy- és egészségturisztikai, a Városközpontban a kulturális és örökségturisztikai vonzerők koncentrálnak.

A zömmel **kertvárosias és a falusias jellegű lakóterületeken** él a lakosság 2/3-a, de ezek arculata eltérő:

- a **Víztorony, Csűrőskert, Rózsakert** városrész még viszonylag jelentős beépítési tartalékokkal rendelkezik, így új közösségi terek létrehozása is lehetséges az életminőség emelése érdekében,
- az **Északi lakóterület** a város szegregátuma, ahol a hátrányos helyzetű lakosok viszonylag rossz életkörülmények között élnek, a közösségi terek száma elmarad a kívánatostól,
- a legnépesebb **Déli nyugati lakóterület** bővítésére kis mértékben van lehetőség, itt az intenzívebb területhasználat, illetve a közösségi terek kínálatának bővítése szükséges.

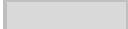
A városrészek funkcióiról összességében elmondható, hogy

- a Városközpont Nyírbátor egyértelmű köz- és humán szolgáltatási centruma,
- a városrészek többsége funkcionális szempontból homogén (egyértelmű kivételt Városközpont a vasút környéki területek jelentenek),
- a Városközponton kívül lényegében minden városrészben hiányoznak a megfelelő közösségi terek,
- hiányos és térbelileg kiegyenlítetlen a város zöldterületi rendszere, egyes városrészekben teljesen hiányoznak a közfunkciójú parkok, kertek,
- gyakoriak a közlekedési jellegű problémák, elsősorban az elérhetőséggel és a környezetszennyezéssel kapcsolatosan,
- hiányzik egy markáns „városkapu” funkciót betöltő intermodális közlekedési csomópont,
- vegyes gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató területek a fő közlekedési útvonalak mentén kezdenek kialakulni,
- a turisztikai és rekreációs funkció az egyes városrészek adottságainak megfelelően koncentrált, de a város szinte teljes területére jellemzők a vendégfogadási feltételek hiányosságai.

28. táblázat Városrészek funkciói

Városrészek / Funkciók	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Ipari, logisztikai			■	■				■
Kereskedelmi	■						■	
Zöldfelületi, környezeti	■					■		
Turisztikai, rekreációs	■					■		
Közlekedési, távközlési	■			■				
Közösségi	■						■	
Közigazgatási	■							
Humán szolgáltatási	■							
Lakó	■	■		■	■		■	■
Város(rész)-központi	■							

 domináns funkció
 kiegészítő funkció

11 Középtávú célok és azok összefüggései

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elérendő céljait nagymértékben meghatározzák

- egyrészt az Európa 2020 stratégiából levezethető fejlesztési irányok: a kohéziós politika 11 tematikus célja és az egyes támogatási alapok (ERFA, ESZA, Kohéziós Alap) ezen célokhoz illeszkedő ún. beruházási prioritásai;
- másrészt a nemzeti szintű fejlesztéspolitikai és ágazati stratégiák, programok,
- harmadrészt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója, Stratégiai Programja és Operatív Programja.

Mivel várhatóan az európai uniós támogatások továbbra is kiemelt szerepet játszanak majd Nyírbátor fejlődésében, ezért az ITS kidolgozásának fontos eleme a városi célrendszer illeszkedése a magasabb rendű célkitűzésekhez.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célhierarchiája maximálisan épít a város meglévő stratégiai dokumentumaira és ágazati programjaira, amelyek közül a legfontosabbak az alábbiak:

- Nyírbátor Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2014-2019 (2015),
- Nyírbátor Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2013),
- Nyírbátor Településfejlesztési Konceptiója (2003).

Mindez jelzi, hogy **a város jelenleg is egy** kiforrott, **szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik**, ezért az ITS-nek nem célja egy teljesen új stratégialétrehozása, hanem sokkal inkább **egyfajta szintézis**, amely során a jelenlegi állapotnak és a jövőben várható folyamatoknak megfelelően formáljuk, pontosítjuk a korábbi célkitűzéseket. A célrendszer kialakításakor az alábbi fő tényezőket vettük figyelembe:

- a megalapozó vizsgálatban feltárt kihívások, problémák, adottságok és lehetőségek,
- a város által betöltött és betölteni kívánt funkciók,
- a lakosság, a vállalkozások és a turisták általános és speciális szükségletei, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben
- a város és vonzáskörzete közötti jelenlegi és lehetséges együttműködési területek,
- a városok közötti élesedő hazai és nemzetközi versenyhelyzet.

11.1 Jövőkép

A város belső adottságait és a külső környezet által befolyásolt lehetőségeit figyelembe vevő hosszú távú jövőkép világosan kijelöli, hogy Nyírbátor milyen várossá szeretne válni 2030-ra. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő,

egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Jövőkép – Nyírbátor 2030-ban

Nyírbátor biztos gazdasági alapokon álló, hagyományait őrző, kulturális kisváros, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik jelentős decentruma. Megfelelő feltételeket kínál a betelepülni kívánó és a helyben működő vállalkozások számára, így hosszú távon biztosítani képes a helyi és környékbeli lakosság foglalkoztatását. A fenntarthatóság alapelvét szem előtt tartva a természeti és épített környezet minőségi javításával, valamint a nyújtott szolgáltatások fejlesztésével megfelel a lakosság és az ide látogató vendégek elvárásainak. Növekszik a lakosság életszínvonala, aminek köszönhetően biztosítottak a nyugodt, vidéki életre jellemző életkörülmények.

Nyírbátor Magyarország és az Európai Unió egyik stabil fejlődési pályán lévő városa, ahol

- a kulturális hagyományokra építve
- a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés
- a lakosság életminőségének folyamatos javulásával párosul,
- figyelembe véve a fenntarthatóság szempontjait.

11.1.1 Társadalom

Lassuló elvándorlás

A lakosság száma (12-13 ezer fő) stagnálást, esetleg enyhe csökkenést mutat, ugyanis a lassuló mértékű elvándorlást a születések stagnáló száma csak korlátozott mértékben képes ellensúlyozni. A negatív vándorlási mérleg háttérében az áll, hogy ugyan Nyírbátor vonzereje a járás települései között növekszik, de a közeli megyeszékhely és régióközpont, illetve a távolabbi városok elszívó ereje erőteljesebben érvényesül. A lakosság korcsoportos megoszlását a munkaképes korúak stabil (63-65%) és a 65 éven felüliek növekvő aránya (18-20%) jellemzi.

Javuló foglalkoztatás

A szükséglet-orientált, magas színvonalú szakképzésnek köszönhetően a város munkaerő-potenciálja jól képzett és rugalmas, megfelelő bázist jelent a turisztikai szolgáltatók és a korszerű technológiát alkalmazó ipari cégek megtelepedéséhez, amelyek stabil munkaerő-piaci helyzetet teremtenek.

Színvonalas humán szolgáltatások

A városban élők életminőségének fontos alapfeltételét jelentő humán szolgáltatások infrastruktúrája kiépült, fejlett. A szolgáltatások színvonala magas, korszerű egészségügyi ellátás, magas minőségű oktatási-nevelési szolgáltatások, szükségletekre reagáló szociális ellátás és ügyfélbarát közigazgatás jellemzi a várost, amely nemcsak

saját lakosait, hanem a környező települések, illetve – például az egészségügy esetében – a határon túli területek lakosságát is kiszolgálja.

Széleskörű kulturális és rekreációs kínálat

A város mind a helyi lakosság, mind az idelátogatók számára egyre szélesebb körű és színvonalasabb kulturális, rekreációs és szabadidős kínálatot tud nyújtani. A nagyobb, hagyománnyá váló rendezvények nemzetközi és hazai hírneve erősödik, ami hozzájárul a pozitív arculat és a helyi identitás megerősödéséhez. Az önkormányzat támogatja a civil önszerveződéseket, valamint az aktív pihenés és a sportolás különböző formáit.

Társadalmi integráció és kohézió

A gazdasági fejlődés hatására a társadalmi polarizáltság, a jövedelmek közötti különbségek mérséklődnek. A hátrányos helyzetű csoportok létszáma csökken, életminőségük javul, felzárkózási esélyeik és életük önálló irányításának lehetősége növekednek – elsősorban az önkormányzat, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a civil szervezetek hatékony együttműködésének köszönhetően. Mivel a hátrányos csoportok társadalmi reintegrációja a helyi közösség szintjén és a lakosság aktív részvételével megy végbe, így a város lakosainak toleranciaszintje emelkedik, a társadalmi kohézió erősödik.

11.1.2 Gazdaság

A gazdaság két pillére az ipari termelés és az idegenforgalom

A város gazdasági életének két meghatározó eleme a korszerű, magas hozzáadott-értékű ipari termelés és a turizmus. Ez a két ágazat kiszámítható és stabil munkalehetőségeket nyújt a város és a vonzáskörzet munkavállalói korú népességének, így a foglalkoztatási ráta növekedésével együtt a munkanélküliségi ráta csökken. A barnamezős területek revitalizációjával új funkciók telepednek meg az ipari területeken. A megerősödött helyi kis- és középvállalkozói szektor egyfelől beszállító kapcsolatokat épít ki a jelenlévő nagyobb cégekkel, másfelől megfelelő színvonalon képes kiszolgálni a lakosság és a vendégek változatos igényeit. A város gazdálkodása a saját bevételek magas arányának köszönhetően kiegyensúlyozott.

11.1.3 Táj, természeti és épített környezet

Fenntarthatóság

A főbb környezetvédelmi mutatók illeszkednek az EU normákhoz. A környezetvédelmi koncepciónak megfelelően a levegőminőség javítása, a vízbázis védelme, a zöldterületek növelése, hasznosítása folytatódik. A várost elkerülő utak megépítésének hatására a zaj- és levegőszennyezés a lakott területeken csökkenő tendenciájú. A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén szervesen működik, az újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége emelkedik (10%<). A szennyvíz biológiai tisztítására is alkalmas telepnek köszönhetően a talaj és a felszín alatti vizek minősége javul. Az épített környezet fejlesztésekor elsődleges szempont a meglévő örökségek fenntartható megőrzése, az energiahatékonyság növelése (energiahatékony épületállomány), a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás (alternatív energiaforrások használata).

Környezettudatosság	A környezetvédelmi tudatformálás folyamatos, állandó eleme a város politikájának. Ez ésszerűbb fogyasztásra és környezetkímélő termelésre ösztönöz, aminek köszönhetően a lakosság és az üzemek környezetterhelése csökkenő tendenciát mutat.
Kiterjedő zöldfelületek	A város közigazgatási határán belül megáll a természeti területek fogyása, az aktív védelemnek köszönhetően a város külterületének ökológiai stabilitása növekszik, ami kedvezően hat a lakosság egészségi állapotára, a helyi mező-, erdő- és vadgazdálkodásra, valamint az öko- és falusi turizmusra. Egységes ökológiai hálózat jön létre, amely a belterületekre is kiterjed a növekvő arányú zöldterületek és a rehabilitált állóvizek mentén. A város külterületén a parlag területek többsége felszámolásra kerül extenzív mezőgazdasági hasznosítással és erdősítéssel.
Klímaváltozás mérséklése	Az épített környezet fejlesztése és a természeti környezet javítása során a város átgondoltan alkalmazza a klímaváltozás mértékének és negatív hatásainak mérséklésére lokálisan bevethető eszközöket, intézkedéseket (pl. fenntartható településszerkezet kialakítása, környezetkímélő és energiahatékony technológiai megoldások alkalmazása, klímatudatos szemléletmód terjesztése, utazási szokások megváltoztatása).
Jól működő közlekedési rendszer	Közlekedés szempontjából az elkerülő út kiépítése csökkenti az átmenő forgalmat és az ezzel járó környezetszennyezés mértékét. A belső úthálózat jó minőségű, a közösségi közlekedés feltételei kedvezőek helyi, helyközi és távolsági szinten egyaránt (intermodális közlekedési csomópont). A buszjáratok racionalizált és magas színvonalú rendszere összhangban van a lakosság szükségleteivel. A közlekedési eszközök többsége környezetbarát üzemeltetésű. A kerékpárút-hálózat teljes körű kiépítése a lakosságot a kerékpár környezetkímélő használatára ösztönzi. Az autópályához vezető út minősége kifogástalan.

11.1.4 Térségi szerepkör

Nyírbátor gazdasági-társadalmi vonzáskörzete kiterjed egyrészt a városi funkciók erősödése és koncentrációja, másrészt a kedvező elérhetőségi viszonyok miatt. Az együttműködés a környező településekkel kiegyensúlyozott térségi fejlődést eredményez. Nyírbátor megyei szerepköre megerősödik, hatékony és kölcsönös előnyökkel járó kooperáció jön létre a környező városokkal. Nemzetközi szinten a város jelentősége egyfelől a turisztikai szolgáltatásoknak, másfelől az intenzívebbé váló határon átnyúló együttműködéseknek köszönhetően megnő. Ebben szerepet játszik az M3 autópálya és egyéb nemzetközi közlekedési útvonalak közelsége is. Mindezzel párhuzamosan megőrződik Nyírbátor sajátos polgárvárosi arculata, identitása.

11.2A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

11.2.1 Átfogó célok

A jövőkép megvalósulása érdekében négy átfogó cél jelölhető ki:

- **Stabil helyi gazdaság megteremtése:** a gazdasági versenyképesség növelése, kiegyensúlyozott munkaerő-piaci helyzet kialakulása és az értékteremtő foglalkoztatás bővítése.
- **Kulturális értékek és hagyományok átörökítése:** a meglévő kulturális örökség és hagyományok megőrzése és fenntartható hasznosítása a város kedvező arculatának és a lakosság helyi identitásának megerősítése céljából.
- **Magas életminőség biztosítása:** a lakosság életszínvonalának, életfeltételeinek javítása megfelelő szolgáltatások biztosításával és a társadalmi kohézió erősítésével.
- **Fenntartható város megteremtése:** környezettudatos és energiahatékony működés városi, vállalkozói és lakossági szinten a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás céljából.

10. ábra Nyírbátor jövőképeinek elérését szolgáló átfogó célkitűzések

A négy átfogó cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait. A stabil gazdaság átfogó cél a foglalkoztatási, munkaerő-piaci kérdéseket és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja. A hagyomány és kultúra átfogó cél kijelöli a meglévő értékek megőrzésének és tudatos hasznosításának kereteit. A magas életminőség átfogó cél a város társadalmi, szociális problémáira fogalmazza meg a legfontosabb fejlesztési stratégiákat. A fenntartható város megteremtése átfogó cél azt a fejlesztési irányt jelöli ki, amely a gazdasági és társadalmi fejlődés feltételeinek javítása közben is kiemelt figyelmet fordít a környezeti állapot megővésére és a klímaváltozás hatásaira.

11.2.2 Városi szintű középtávú tematikus célok

Az átfogó cél megvalósulásához az alábbi középtávú célok járulnak hozzá, amelyek ágazati bontásban kerülnek meghatározásra:

- T7. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
- T8. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése
- T9. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
- T10. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
- T11. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
- T12. A nemzetközi szerepkör erősítése

11.2.2.1 T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása

Gazdaságfejlesztés a foglalkoztatás-bővítés szolgálatában

Nyírbátor gazdaságának dinamizálása és diverzifikálása, a jövedelemtermelő képesség javítása érdekében szükséges, hogy a helyi vállalkozások munkahelymegtartó ereje rövid távon megerősödjön, versenyképessége pedig hosszabb távon javuljon. Ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a lakosság gazdasági aktivitásának emelését, valamint a megfelelő és komfortos életminőség kialakítását. A város gazdasági potenciáljának növelése a járás és a megye szempontjából is kiemelkedően fontos. Ennek érdekében tovább kell javítani az új betelepülő vállalkozások fogadásának feltételeit, korszerűsíteni és bővíteni kell az Ipari Park, valamint az Inkubátorház és Szolgáltató Központ szolgáltatásait, továbbá új területek bevonásával és feltárással, elő-közművesítésével, barnamezős fejlesztésekkel biztosítani kell a beruházásokhoz szükséges ipari területeket. Mindezeket intenzív önkormányzati befektetés-ösztönzési tevékenységgel kell kiegészíteni.

A helyi kkv-szektor működésének támogatása

Nyírbátor gazdaságában a helyi kis- és középvállalkozók is jelentős szerepet játszanak, amelyek jelentős része a Városközpontban tömörül. Az önkormányzatnak – korlátozott lehetőségei mellett – biztosítani kell számukra a megfelelő vállalkozói környezetet többek között magas színvonalú infrastruktúra kialakításával, tanácsadással, együttműködések ösztönzésével.

A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása

A gazdasági potenciál szoros összefüggésben áll a helyi munkaerőpiac összehangolt keresletével és kínálatával. A helyi gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kis- és középvállalkozói szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el. Nyírbátor gazdasági stabilizálása és diverzifikációja, a külső gazdasági körülmények, a növekvő technológiai színvonal megfelelő képzettségeket és képességeket, valamint infrastrukturális fejlesztéseket követelnek. Ez csak az önkormányzat, az illetékes intézmények és munkaerő-piac szereplőinek szoros együttműködésével valósítható meg. A fejlesztések

eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett és minőségi munkaerőpiaci potenciál jön létre, amely elősegíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos problémáinak hatékonyabb kezelését a szakpolitikai irányvonalaknak megfelelően.

11.2.2.2 T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése

A belső erőforrásokra és adottságokra épülő idegenforgalom nagymértékben hozzájárul Nyírbátor növekvő ismertségéhez, vonzerejéhez. Kedvező hatása a munkaerőpiacon, valamint a város és lakóinak bevételeiben egyaránt megmutatkozik. A turisztikai és rekreációs piaci jelenlét növeléséhez szükséges

- a város idegenforgalmi vonzerejének növelése,
- a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások (szállás- és vendéglátóhelyek) összehangolt fejlesztése,
- a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósítása,
- valamint a turizmus helyi szervezeti rendszerének megújítása, idegenforgalmi hálózatok és egymásra épülő programcsomagok létrehozása.

Az idegenforgalom két pillére az egészségturizmus és a kulturális turizmus

A város idegenforgalmának két pillére a gyógy-, wellness- és egészségturizmus, valamint a kulturális turizmus. Az elmúlt időszakban mindkét területen jelentős fejlesztéseket hajtottak végre, amelyek folytatása a jövőben is szükséges. A turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése nélkül azonban egy bizonyos szintet nem tud túllépni a város turizmusa: ahhoz, hogy a vendégek és a vendégéjszakák száma exponenciálisan emelkedjen elsősorban megfelelő minőségű és kapacitású szállás- és vendéglátóhelyekre van szükség.

A kulturális és szabadidős kínálat bővítése

A kulturális és szabadidős kínálat minőségi és mennyiségi fejlesztése szintén olyan terület, ahol célszerű továbbfolytatni a már megkezdett tevékenységeket, infrastrukturális és tartalmi fejlesztéseket:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományőrzés és ápolás,
- nemzetközi és helyi érdeklődésre egyaránt számot rendezvények szervezése,
- civil közösségek kulturális kezdeményezéseinek támogatása,
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése.

Önmagában a fenti tevékenységek folytatása azonban nem elegendő, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a turizmus kulturális vonulatának fejlesztéséhez elengedhetetlen a város szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

Komplex turisztikai csomagok és TDM

A kultúra, a közművelődés és a rekreációs lehetőségek fejlesztése Nyírbátorban nemcsak cél, hanem eszköz is ahhoz, hogy kínálatot teremtsenek a turisták számára, meghosszabbítva ezáltal az itt-tartózkodás idejét, valamint erősítsék a helyi közösség társadalmi kohézióját és identitástudatát.

Ahhoz, hogy a turisztikai attrakciók multiplikátor hatása a város egész területén és a környező településeken is megnyilvánuljon, elengedhetetlen komplex turisztikai csomagok összeállítása a vendégek számára – figyelembe véve az egyes célcsoportok eltérő szükségleteit. Ehhez mind időben, mind térben össze kell hangolni a települések és a szolgáltatók kínálatát a vendéglátás, a rendezvényszervezés (pl. esti kulturális programok) és az alternatív kikapcsolódási lehetőségek (pl. lovas, kerékpáros, falusi és ökoturizmus, szórakozóhelyek, sport) terén egyaránt. Az új, egymást támogató turisztikai elemek kialakításával párhuzamosan erősíteni kell a turisztikai marketing differenciált és célcsoport-orientált jellegét. Mindennek eszköze lehet a turisztikai desztináció menedzsment megteremtése, amely a desztináció idegenforgalmi termékeit és szolgáltatásait integráltan kezelő partnerek (önkormányzatok, vállalkozások, szakmai és civil szervezetek stb.) hosszú távú, intézményesült együttműködésén alapul annak érdekében, hogy a vendég élményét, illetve a turizmusból származó hatásokat optimalizálják a fenntarthatóság szempontjainak figyelembevételével.

A komplex fejlesztések révén Nyírbátor egyfelől országosan és nemzetközileg is ismert és keresett turisztikai desztinációvá válhat, másfelől gazdasági bázisát a diverzifikáció, azaz a „több lábon állás” stratégiája tovább erősítheti.

11.2.2.3 T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

Az egységes és esztétikus településkép kialakítása, valamint az életminőség környezeti feltételeinek javítása nagymértékben hozzájárul Nyírbátor népességmegtartó erejének növekedéséhez.

Kiegyensúlyozott településszerkezet

A város szerkezetével és épületállományával kapcsolatos fejlesztések kiemelt célja a nyugodt városi életforma hosszú távú felértékelődése. Ennek előfeltétele az épített környezet olyan fejlesztése, amely összhangba hozza a város gazdasági-társadalmi-környezeti hatékonyságának növelését, az életminőség javítását és a város karakterének megtartását. E cél megvalósítása magában foglalja a helyi identitás erősítését a város karakterének feltárásával és fejlesztésével, a közterületek – mint a városi élet fő helyszíneinek – humanizálásával. A kiegyensúlyozott településszerkezet érdekében a város minden része fejlesztéseket igényel, amellyel megőrizhető a város hagyományos mezővárosi, polgárvárosi karaktere – a megfelelő életminőség biztosításával párhuzamosan.

A város kiegyensúlyozott területi fejlődése érdekében fontos, hogy az egymást zavaró funkciók (pl. iparterület és lakóövezet) térben elkülönüljenek egymástól. Ennek

érdekében a nagyvárosias karakterelemként azonosítható városszéli iparterületek további fejlesztéseit elsősorban a meglévő gazdasági sűrűsödésekhez kapcsolódóan célszerű megvalósítani, a lakóterületek esetében pedig az intenzívebb, de túlzásfokot nem eredményező hasznosításra kell hangsúlyt fektetni biztosítva ezáltal a fejlesztések és a (köz)szolgáltatások hatékonyságát, a negatív közlekedési hatások minimalizálását, valamint a zöldfelületek visszaszorulásának megállítását. A belváros szolgáltatásainak igénybevételét rugalmasabbá tehetné a funkciók térbeli elhelyezkedésének javítása.

A szolgáltatások ellátásához szükséges infrastruktúra rendelkezésre állása

További cél az épületállomány megújítása, amely esetében kiemelt szerepet játszik az alulhasznosított és/vagy nem megfelelő műszaki állapotban lévő gazdasági és közfunkciókat betöltő épületállomány. Ezen a területen a város hatásköre elsődlegesen a saját tulajdonában lévő ingatlanok rekonstrukciójára terjed ki. A cél az, hogy a fizikai jellegű felújítások hozzájáruljanak az adott épület funkcióinak megerősítéséhez, bővítéséhez, költséghatékony üzemeltetéséhez – megfelelő infrastrukturális alapot biztosítva a köz- és humánszolgáltatások magas színvonalú ellátásához.

Megújuló közösségi terek

A nyírbátori imázs és identitás újabb karakteres városképi elemek létrehozásával erősíthető. A városszerkezetben a közterek és a zöldterületek ilyen elemnek tekinthetők. A közterületek revitalizálása a közterek tudatos bővítését, minőségének emelését és „élettel telítését” jelenti, aminek eredményeként valódi közösségi térként funkcionálhatnak.

Környezeti állapot javítása

A lakosság életminőségét nagymértékben befolyásolja a települési környezet minősége. Ezen belül figyelmet kell fordítani többek között a kommunális infrastruktúra megfelelő kiépítettségére és karbantartására, a vízbázis védelmére, a levegőszennyezettség és zajterhelés mértékének csökkentésére, valamint a zöldfelületek mennyiségi és minőségi mutatóinak javítására, jobb hasznosítására. Mindezek lehetővé teszik, hogy a város jobban tudjon alkalmazkodni a klímaváltozás hatásaihoz.

A külső elérhetőség javítása

Nyírbátornak a külső közlekedési kapcsolatok alakítására nincs direkt hatása, ettől függetlenül a közlekedés kiemelt középtávú célja az északi elkerülő út kiépítése, amelyet egyfelől a fő megközelítési irány változása tesz szükségessé (az M3 autópálya miatt nyugatról északra tevődik át), másfelől javítja az Ipari Park külső megközelíthetőségét is. Ezzel az úthálózati elemmel együtt tulajdonképpen egy város körüli útgyűrű kiépítése valósulhat meg, amely mentesítené a várost az átmenő forgalomtól. A külső gyűrű megvalósítása annál is inkább indokolt, mert Nyírbátor közlekedési gócpont, ahol hat országos közút fut össze sugárirányban. A település külső elérhetőségét ezenkívül nagymértékben javítaná az M3 autópályára felvezető 4105. j. út teljes rekonstrukciója.

A belső közlekedési rendszer fejlesztése

A belső városi közlekedés fejlesztése az útminőség javítására és a környezetbarát közlekedési megoldások elősegítésére irányul. A gyűjtőutak fejlesztése multiplikátor hatásként elősegíti a környező területek feltárását és gazdasági-társadalmi felértékelődését is – figyelembe véve az érintett városrészek elsődleges lakó- vagy gazdasági funkcióját. A közlekedés környezeti ártalmainak felszámolásához járul hozzá a közösségi közlekedés rendszerének korszerűsítése, amely egyfelől a járatok optimalizálást, másfelől környezetbarát közlekedési eszközök alkalmazását jelenti a belvárosban. Szintén a környezetterhelés csökkentése miatt fontos a belterületi kerékpárút-hálózat bővítése és folyamatos karbantartása.

11.2.2.4 T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése

Az energiafüggőség mérséklése

Nyírbátor számára az elkövetkező évek egyik legfontosabb kihívása, hogy miként tudja mérsékelni a fosszilis energiahordozóktól való külső függőségét. Ennek elsődleges eszközei az energiahatékonyság növelése, valamint a megújuló energiaforrások széleskörű használata. A város célja tehát a fenntartható fejlődés jegyében az épített környezet energiahatékonysági szempontú fejlesztése, továbbá az alternatív energiaforrások felhasználása az energiagazdálkodás szerkezetváltásának elősegítése érdekében mind a közintézmények, mind a lakófunkciójú épületek esetében. Mindezek mellett kiemelt cél a szemléletformálás a fenntartható, a környezetet nem károsító fogyasztási minták elterjesztése érdekében.

A város az alternatív energiák hasznosítása szempontjából kedvező adottságokkal rendelkezik (termálvíz, napenergia, földhő). Ezek tudatos és bővülő használatával Nyírbátor a megújuló energia hazai és nemzetközi mintavárosává válhat, ami a növekvő hírnév mellett az önkormányzati, lakossági és vállalkozói kiadások csökkentését is eredményezheti.

11.2.2.5 T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja

Nyírbátor dinamikus felzárkózását és fejlődését nagymértékben meghatározza a hátrányos helyzetű, főként roma lakosság viszonylag nagy aránya. Ahhoz, hogy a város hosszú távon növekedési pályára álljon, elengedhetetlen a hátrányos helyzetű lakosság problémáinak átfogó kezelése és társadalmi integrációja. A komplex felzárkóztatásnak több eleme van:

- lakhatási feltételek javítása,
- magas minőségű és a szükségletekhez igazodó oktatás biztosítása,
- egészségügyi állapot javítása és prevenció,
- a célcsoportra szabott szociális szolgáltatások biztosítása,
- a foglalkoztathatóság javítása.

A hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeinek javítását és életminőségének emelését célozza meg az Antiszegregációs Program (5. fejezet), ami jöllehet elsősorban az érintett szegregátumra vonatkozik, de természetesen ezek az intézkedések kiterjeszthetők és kiterjesztendők a város más részein élő hátrányos helyzetű lakosokra is.

11.2.2.6 T6. A nemzetközi szerepkör erősítése

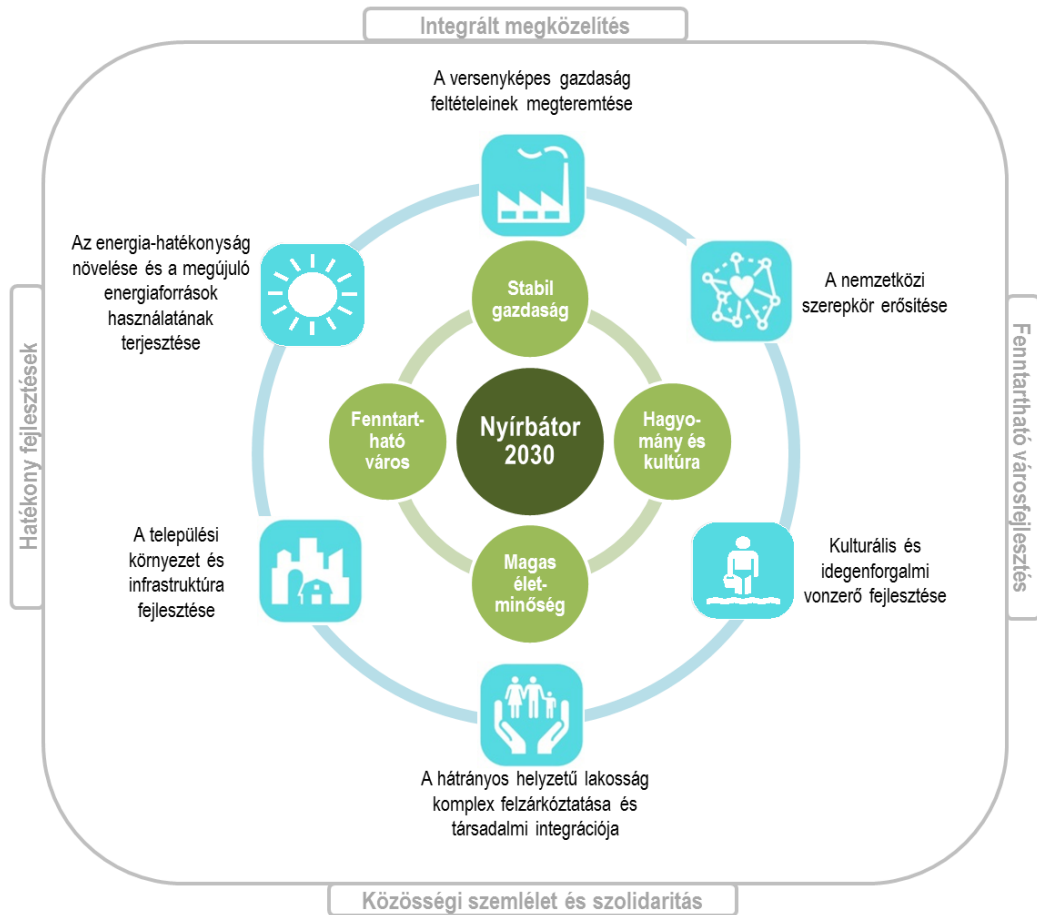
Nyírbátor földrajzi elhelyezkedése ellentmondásos: a határmentiség egyben jelent periférikus helyzetet és potenciális lehetőségeket. A cél az, hogy a város erőteljesebben ki tudja használni az előnyöket, azaz

- ösztönözze a határ menti gazdasági kapcsolatok bővítését,
- erősítse meg határon átnyúló intézményesült együttműködések,
- pozitív arculat alakítson ki a potenciális nemzetközi célcsoportok körében (pl. befektetők, vállalkozások, turisták),

Mindehhez pénzügyi alapot nyújthatnak az Európai Unió által biztosított források az „Európai Területi Együttműködés” célkitűzés keretében (pl. Magyarország-Románia, illetve Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna határon átnyúló programok).

Ezenkívül célszerű a város intézményeinek bekapcsolódnia különböző nemzetközi hálózatokba (pl. URBACT), amelyek révén nemcsak Nyírbátor ismertsége nő, de a résztvevők olyan tapasztalatokra is szert tehetnek, amelyeket beépíthetnek mindennapi működésükbe – emelve ezáltal az általuk nyújtott szolgáltatások minőségét.

11. ábra Nyírbátor jövőképekének elérését szolgáló átfogó célkitűzések

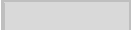

A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok kapcsolatát a következő táblázat mutatja be.

29. táblázat A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok közötti összefüggés

	Stabil helyi gazdaság megteremtése	Kulturális értékek és hagyományok átörökítése	Magas életminőség biztosítása	Fenntartható város megteremtése
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása				
T2. Kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése				
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése				
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése				
T5. Hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja				
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése				

	erős koherencia
	közepes koherencia

11.2.3 Városrészi szintű területi célok

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló városrészi szintű célok meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg. A városrész-specifikus fejlesztési célok referenciapontot képeznek az integrált akcióterületi fejlesztésekhez is. Ennek megfelelően olyan kérdésekre is választ adnak, mint a településrész funkcionális fejlesztési iránya, a területhasználat jellege, a városrész lakókörnyezetének, illetve gazdasági környezetének fejlődési irányai. A folyamat során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében további fejlesztésekre, esetlegesen visszafelzárkóztatásokra van szükség, így megvalósítható a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése.

A városrészi célok a következők:

V9. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése

- V10. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V11. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése
- V12. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából
- V13. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba
- V14. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében
- V15. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V16. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése

11.2.3.1 V1. A Városcsúcs központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése

A városrész Nyírbátor központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók fejlesztése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak. A belvárosi területek megújításával, kiterjesztésével és racionalizálásával a cél egy olyan Városcsúcs megteremtése, amely

- egységes arculatú,
- sajátos szerkezetét megőrzi,
- lehetővé teszi a modern kisvárosi életformát – biztosítva az egyes szolgáltatások gyors és egyszerű elérhetőségét,
- közszolgáltatási, kereskedelmi, kulturális és turisztikai szempontból funkcionálisan megerősödött.

Mindennek eredményeként nő a város népességmegtartó képessége, turisztikai vonzereje és gazdasági potenciálja.

11.2.3.2 V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében

A Víztorony, Csűröskert, Rózsakert városrész a jövőben is elsődleges lakóövezeti szerepkört fog betölteni. A cél a városrész által nyújtott életminőség folyamatos emelése egyfelől a települési infrastruktúra fejlesztésével, másfelől a helyi lakosok számára nyújtott szolgáltatások körének bővítésével (pl. közparkok, játszótérek kialakítása), minőségének emelésével, illetve a szolgáltatások elérhetőségének biztosításával (elsősorban a kereskedelmi funkciók erősödése prognosztizálható). Mindennek köszönhetően javul a települési környezet állapota, továbbá a lakosság elégedettségének emelkedésével stabilizálódhat a városrész népességének száma.

11.2.3.3 V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése

Az Ipari Park Nyírbátor és az egész vonzáskörzet gazdaságának egyik pillére, amely jelentős mértékben hozzájárul a térségi munkaerőpiac stabilizálódásához. A beavatkozások ebben a városrészben a befektetés-ösztönzésre, az Ipari Park infrastrukturális fejlesztésére, a kiegyensúlyozott és versenyképes területhasználat biztosítására, valamint az elérhető üzleti szolgáltatások bővítésére és minőségének emelésére irányulnak. Mindezt intenzív befektetés-ösztönzési tevékenységgel kell kiegészíteni.

Az ipari, gazdasági szerep erősítése nem történhet meg megfelelően képzett munkaerő hiányában, tehát közvetetten a képzés területe is jelentős hatást gyakorol (nemcsak) az Ipari Park fejlődési potenciáljának alakulására. Ehhez hasonlóan a foglalkoztatási programok (pl. paktum) sem csak az Ipari Park városrészhez kapcsolódnak, de ugyanúgy hozzájárulhatnak az itt működő vállalkozások versenyképességéhez és új vállalkozások betelepüléséhez.

11.2.3.4 V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából

A Vasútállomás környéki ipari-gazdasági terület jelentős mértékű, de jelenleg alulhasznosított potenciállal rendelkezik. A városrész hosszútávon kiemelkedő szerepet fog betölteni a városi és térségi közösségi és közlekedési funkciók szempontjából. Ezek a funkciók egyúttal azonban egy kedvezőtlen szociális jelenséggel is párosulnak, az Északi lakóterület szegregációs folyamatai ugyanis kezdenek kiterjedni erre a városrészre is. A vasútállomás környéki területek közösségi és közlekedési funkcióinak megerősítéséhez és a szociális problémák megoldásához egy komplex barnamezős revitalizáció keretében történhet meg.

11.2.3.5 V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba

A városrész Nyírbátor szegregátuma, amely hosszú távon is lakóövezeti funkciót fog betölteni. A városrész leszakadásának megakadályozása az egész város szempontjából kiemelt jelentőségű, mivel közvetlen kapcsolata van a Városközponttal, a Szénaréti turisztikai övezettel és az Ipari Parkkal. A fejlesztések iránya ebben a városrészben tehát kettős:

- egyrészt szükséges a lakófunkciók megtartása és további fejlesztése oly módon, hogy a kedvező feltételek elősegítsék az életminőség emelkedését;
- másrészt a hátrányos helyzetű lakosság további leszakadását megakadályozó, társadalmi felzárkózásukat elősegítő intézkedések is elengedhetetlenek.

Szükséges tehát a lakáskörülmények javításának elősegítése, a kiskereskedelmi szolgáltatások helyi igényeknek megfelelő fejlődésének ösztönzése, a zöldfelületek és közösségi terek arányának növelése, karbantartása, valamint a közösségi és szociális szolgáltatások körének bővítése. A megfelelő közlekedési feltételek kialakítása terén kiemelt feladat az út-, kerékpárút- és járdahálózat teljes kiépítése, valamint a városrész és a többi településrész közlekedési kapcsolatának javítása.

A fizikai infrastruktúra javítása azonban önmagában nem elegendő a lakosság társadalmi integrációjának javításához. Szükséges a hátrányos helyzetűek – különösen a gyerekek – egyenlő esélyeinek megteremtése. Ez főként a képzési és munkaerő-piaci programokba történő integrációval, szociális szolgáltatások és közérdekű információk hozzáférhetőségének javításával, valamint az általános közigazgatási, közszolgáltatási rendszerek integrált feladatellátásának fenntartásával segíthető elő. Mindezen fejlesztések megvalósításának hatékony formája lehet egyfajta szociális városrehabilitációs program végrehajtása.

11.2.3.6 V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése, valamint vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében

A Széna réti turisztikai övezet esetében elsődleges cél a városrész átfogó – elsősorban magánforrások bevonásával megvalósuló – fejlesztése, aminek köszönhetően a városrész jobban kapcsolódhat a helyi lakosság hétköznapi életébe annak érdekében, hogy a városrész intenzív használata ne korlátozódjon az idegenforgalmi időszakokra. Mindehhez a fürdő környéki területek turisztikai, rekreációs és zöldfelületi funkciójának megerősítése szükséges az idegenforgalmi attrakciók és fogadási feltételek átfogó mennyiségi és minőségi javításával. A turisztikai kínálat bővítésével és az idegenforgalmi szolgáltatások folyamatos fejlesztésével, valamint a városon belüli és kívüli intenzívebb együttműködéssel elérhető, hogy a minél nagyobb számban érkező vendégek hosszabb időt töltsenek Nyírbátorban. A lehetséges fejlesztések célcsoportját elsősorban a város lakossága, a potenciális turisták és a városrészben befektetni szándékozó vállalkozások alkotják. Ehhez kapcsolódóan az önkormányzat elindította a település gyógyhellyé minősítését. Amennyiben Nyírbátor is bekerül a minősített gyógyhelyek közé, akkor nemcsak ismertsége és vonzereje növekszik, hanem fejlesztési lehetőségei is nagymértékben kibővülnek.

Az M3 autópálya átadása óta a városrész jelentősége a lakófunkció szempontjából is felértékelődött. Az ún. Kisbóni szőlőben lakóövezeti funkciójú, közművesített, beépítetlen területeket jelöltek ki családi házak, valamint piaci alapú bérlakások építésére, aminek elsődleges célja a letelepedés megkönnyítése, támogatása – közvetetten pedig az elvándorlás mértékének csökkentése.

11.2.3.7 V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében

Az Délnyugati városrész Nyírbátor legnagyobb kiterjedésű lakófunkciójú területe. Ennek megfelelően a fejlesztések iránya főként a lakófunkciók megtartása és további

erősítése oly módon, hogy a kedvező feltételek hozzájáruljanak a városi és városrészi népesség növekedéséhez. A cél a városrész által nyújtott életminőség folyamatos emelése egyfelől a települési infrastruktúra fejlesztésével, másfelől a helyi lakosok számára nyújtott szolgáltatások körének bővítésével, minőségének emelésével, illetve a szolgáltatások elérhetőségének biztosításával, a közösségi funkciók erősítésével.

11.2.3.8 V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése

A Déli iparterület továbbra is meghatározó a város gazdasági és foglalkoztatási potenciálja szempontjából. Mivel aktuálisan a biogáz-üzem és a szennyvíztisztító telep által okozott valós és potenciális környezetterhelések jelentik a legnagyobb problémát, ezért a városrészben a környezetvédelmi és a munkahelymegőrző beavatkozások képviselik a fejlesztés fő irányait (pl. szagterhelés mérsékléséhez szükséges beavatkozások, telephelyfejlesztések).

Az üzleti szolgáltatások átfogó fejlesztése, valamint a különböző munkaerő-piaci programok (pl. foglalkoztatás ösztönzése, foglalkoztatási paktum) közvetetten szintén hozzájárulnak a Déli iparterület további fejlődéséhez, de ezek nem köthetők kizárólag egy városrészhez, hanem Nyírbátor teljes területére kiterjednek.

11.3A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A megvalósítandó városrészi célkitűzések hozzájárulnak a város középtávú tematikus céljainak teljesüléséhez. A területi és tematikus célok együttesen segítik elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő ábrák összefoglalóan mutatják be a tematikus és területi célok közötti összefüggéseket.

12. ábra Nyírbátor városfejlesztési célrendszere

Jövőkép	Nyírbátor biztos gazdasági alapokon álló, hagyományait őrző, kulturális kisváros, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik jelentős decentruma. Megfelelő feltételeket kínál a betelepülni kívánó és a helyben működő vállalkozások számára, így hosszú távon biztosítani képes a helyi és környékbeli lakosság foglalkoztatását. A fenntarthatóság alapelvét szem előtt tartva a természeti és épített környezet minőségi javításával, valamint a nyújtott szolgáltatások fejlesztésével megfelel a lakosság és az ide látogató vendégek elvárásainak. Növekszik a lakosság életszínvonala, aminek köszönhetően biztosítottak a nyugodt, vidéki életre jellemző életkörülmények.			
Átfogó cél	Stabil helyi gazdaság megteremtése: a gazdasági versenyképesség növelése, kiegyensúlyozott munkaerő-piaci helyzet kialakulása és az értékteremtő foglalkoztatás bővítése.	Kulturális értékek és hagyományok átörökítése: a meglévő kulturális örökség és hagyományok megőrzése és fenntartható hasznosítása a város kedvező arculatának és a lakosság helyi identitásának megerősítése céljából.	Magas életminőség biztosítása: a lakosság életszínvonalának, életfeltételeinek javítása megfelelő szolgáltatások biztosításával és a társadalmi kohézió erősítésével	Fenntartható város megteremtése: környezettudatos és energiahatékony működés városi, vállalkozói és lakossági szinten a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás céljából.
Tematikus célok	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása		T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
	T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése		T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
Városrészi célok	V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése	V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése	V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából
	V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a	V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának	V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének	V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának

	lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba	bővítése és vonzerejének erősítése a vendégek és a lakosság körében	javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése
--	---	---	---	--

13. ábra A tematikus és a területi célok közötti összefüggések

	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	T2. Kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	T5. Hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése						
V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében						
V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése						
V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából						
V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba						
V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében						
V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség						

biztosítása érdekében						
V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése						

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

12A megvalósítást szolgáló beavatkozások

12.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

Nyírbátor Város Önkormányzata városfejlesztési tevékenységei során arra törekszik, hogy az EU által finanszírozott városrehabilitációs programokon kívül is az elérhető legtöbb támogatási forrást mozgósítani tudja a város kiegyensúlyozott fejlődése érdekében. Az önkormányzat a városi és városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projektek maradéktalan végrehajtására törekszik, ami által csökkenthetők a városon belüli területi különbségek.

Azon beavatkozásokat, amelyek egy földrajzilag jól körülhatárolható területen helyezkednek el, célszerű területileg integráltan végrehajtani a valódi hatásosság érdekében. Az így kijelölt akcióterületek (AT) **a városfejlesztés funkcionális magjai**ként szolgálnak. Az akcióterületek kijelölése azonban nem jelenti azt, hogy mindössze ezekben a városrészekben történnek átfogó fejlesztések, hiszen **az önkormányzat egyéb projektjei, valamint a magánszféra beruházásai a jövőben is érinteni fogják Nyírbátor teljes területét.**

A fejlesztési akcióterületek lehatárolása során az alábbi **alapelvek** voltak irányadók:

- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánerős beruházások miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésükben minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszint kínáljanak;
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatást lehessen elérni a magántőke mobilizálásával;
- a szociális és „funkcióbővítő” jellegű akcióterületek teljesítsék azokat a feltételeket, amelyeket a korábbi hasonló pályázati konstrukciók előírtak akár a szociális mutatók, akár az ellátandó funkciók tekintetében.

A fenti alapelveknek megfelelően Nyírbátorban 4 olyan terület határolható le indikatív jelleggel, ahol komplex beavatkozások megvalósítását tervezi az önkormányzat (a pontos lehatárolásra a projektfejlesztés szakaszában fog sor kerülni):

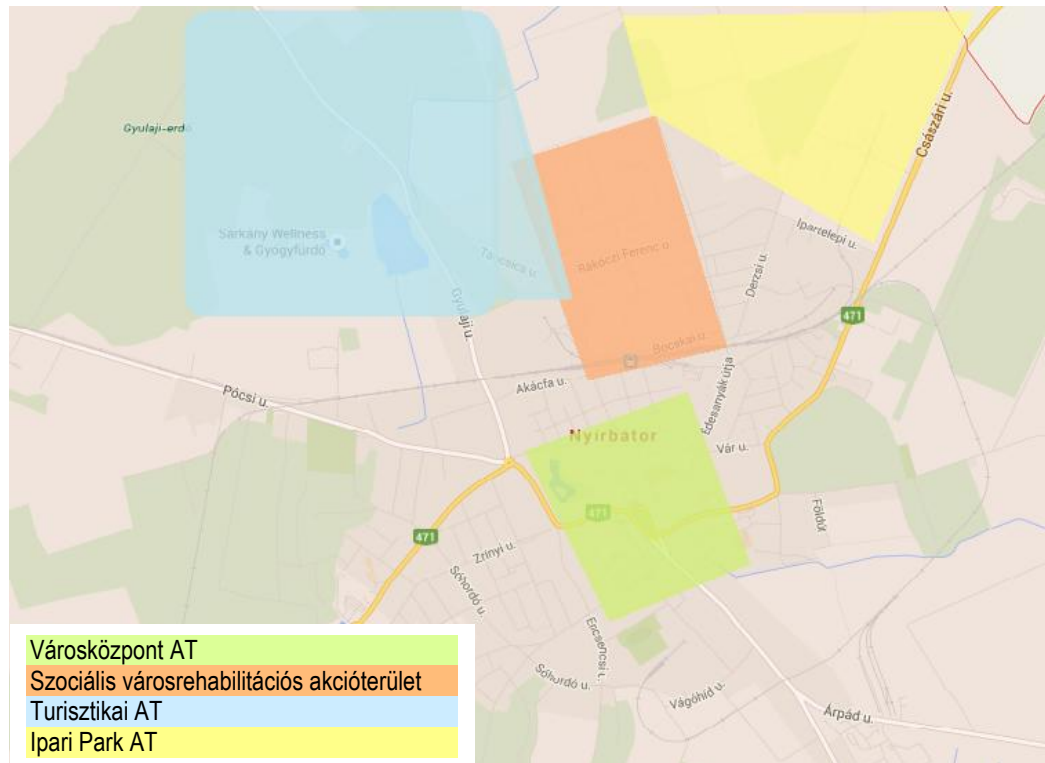
5. A **Városmagterület akcióterületen**– a TOP érintett prioritásához illeszkedve – a népességmegtartás és a gazdaságélénkítés tekinthető átfogó célnak. Az akcióterület lehatárolás indoka kettős: egyrészt ez a városrész koncentrálna Nyírbátor (köz)szolgáltatási funkcióit, így a belvárosi területek komplex fejlesztése az egész település gazdasági-

társadalmi fejlődését elősegíti, másrészt számos olyan fejlesztési elképzelés azonosítható a városrészben, amelyeket – a pozitív hatások elérése érdekében – integráltan célszerű megvalósítani.

6. A **szociális városrehabilitációs akcióterület**ként azonosítható Északi lakóterület a város hátrányos helyzetű lakosait tömöríti, amely megmutatkozik az akcióterület kedvezőtlen képzettségi, munkaerő-piaci és lakhatási mutatóiban. A koncentráltan megjelenő problémák kezelése nemcsak a – KSH által nagy kiterjedésű szegregátumként is azonosított – városrész érdeke, hanem az egész település felzárkózását és gazdasági versenyképességét is befolyásolja.
7. **Turisztikai akcióterület:** a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő és környékén az elmúlt időszakban jelentős beruházások történtek, amelyeknek köszönhetően Nyírbátor idegenforgalmi vonzereje nagymértékben megnövekedett, ami a vendégforgalmi adatok kedvező irányú változásaiban is megmutatkozott. A pozitív tendenciákra és a város növekvő ismertségére alapozva további beavatkozások szükségesek annak érdekében, hogy a turisztikai ágazat – az idegenforgalmi kínálat bővítésének köszönhetően – a város gazdaságának egyik fő pillérévé váljon. A fejlesztéseket az is indokolja, hogy a környező területek (pl. Gyulaji erdő, Szénaréti-tó, Kisbóni szőlő) még részben alulhasznosítottak, illetve a fürdő kapacitás-kihasználtsága nagy időbeli ingadozásokat mutat.
8. **Ipari Park akcióterület:** jóllehet az Ipari Park területén és környezetében tervezett fejlesztések többnyire egyedi projektekként valósíthatók meg, mégis indokolt ebben a városrészben is egy külön akcióterület lehatárolása, mivel ez jelenti a város ipari-gazdasági centrumát, ahol mintegy 2000 személy foglalkoztatását biztosítják. Az Ipari Park és az Inkubátorház kihasználtsága magas, újabb jelentősebb betelepülők, beruházók abban az esetben várhatók, ha az Ipari Park infrastruktúrája és az ott elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói javulnak. Ezt csak integrált szemléletben lehet megvalósítani: együttesen kell kezelni az elérhetőségi, a kapacitásbeli, az üzemeltetési és a fenntarthatósági problémákat, kihívásokat.

5. térkép Nyírbátor tervezett akcióterületei

12.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az alábbiakban bemutatásra kerülnek az egyes akcióterületeken tervezett fejlesztések, amelyek ütemezését a 4.5, összehangolt vázlatos pénzügyi tervét pedig a 4.6 fejezet tartalmazza. Az akcióterületi beavatkozások egyes elemei egyben kulcsprojektek vagy egyéb projektek, az átfedések erősítik a tervezett fejlesztések közötti kapcsolódást, szinergiát.

12.2.1 Városközpont AT

Nyírbátor belvárosában az elmúlt időszakban már számos fejlesztés történt, de ezek nem kezelték minden problémát a funkcionalitás, az épített környezet, a közlekedés és a zöldfelületek szempontjából. Az akcióterület Nyírbátor központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak. A belvárosi területek megújításával, kiterjesztésével és racionalizálásával a cél egy olyan Városközpont megteremtése, amely

- egységes arculatú,
- sajátos szerkezetét megőrzi,
- biztosítja a modern kisvárosi életformát,

- közszolgáltatási, kereskedelmi, kulturális és turisztikai szempontból funkcionálisan megerősödött.

A fentieknek megfelelően a gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztést a Városközpontban az alábbi fő tevékenységek szolgálják:

- a funkciók térbeli elhelyezésének és használhatóságának javítása a szakrendelő – városháza – piac tengely mentén,
- a bankudvar rehabilitációja,
- a Vároštörténeti sétány összekötése a Szabadság térrel,
- a Vároštörténeti sétányon kiskereskedelmi szolgáltató egységek kialakítása,
- a könyvtár számára megfelelő helyszín kialakítása,
- Szabadság tér forgalomcsökkentése forgalomszervezési, közlekedési fejlesztések,
- tömbfeltárás a Kossuth utcáról az Ifjúság utca és a Báthori utca irányába,
- egységes homlokzati arculat kialakítása (Szabadság tér, Kossuth utca, Báthori utca);
- zöldfelületek növelése,
- térfigyelő rendszer kiépítése.

12.2.2 Szociális városrehabilitációs AT

Nyírbátor kedvezőtlen társadalmi mutatókkal rendelkező városrészében olyan beavatkozás-csomag szükséges, amely integráltan kezeli a lakókörnyezet infrastrukturális hiányosságait, valamint az itt élők munkaerő-piaci, képzettségi, egészségügyi és egyéb problémáit – összhangban Antiszegregációs programmal:

- szolgáltató központ („Settlement”-ház) kialakítása a volt piac területén (József Attila utca): az épület a családsegítés és szociális szolgáltatások helyben történő biztosításán túl napköziként, kulturális és szabadidő központként, tanácsadó helyként és hatósági ügyintézés helyszínéül is működik majd; a tervezett létesítmény főzési és tisztálkodási lehetőséget biztosít a rászorulóknak és életvezetési tanácsadásokkal is segíti a szegregátumban élőket;
- a Petőfi-tér rekonstrukciója, játszótér kialakítása;
- útépítés, közmű-rekonstrukció: Bethlen Gábor, Béke, Csokonai, Deák Ferenc, Gyöngyvirág Lőtér, Pipacs, Ságvári, Szegfű, Széchenyi, Tulipán, Vásártér utcák;
- kültéri információs táblarendszer elhelyezése;
- hátrányos helyzetű lakosok társadalmi integrációját segítő soft beavatkozások (pl. munkaerő-piaci képzések; tartós munkanélküliek foglalkoztatása; civil társadalom fejlesztése).

12.2.3 Turisztikai AT

A turisztikai akcióterülethez kapcsolódó célkitűzés a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhellyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása. A legfontosabb beavatkozások

- a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése (pl. törökfürdő építése, élményelemek bővítése),
- a Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése (pl. különböző színvonalú szálláshelyek létrehozása, kemping bővítése, kalandpark, kondipark, erdei iskola és túraútvonalak kialakítása, Szénaréti tó fejlesztése),
- valamint a lovarda bővítése (pl. nemzetközi lovas maraton pálya kialakítása, szabadtéri létesítmények kialakítása),
- kiegészítésként pedig lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben,

de más turisztikai projektek is érintik a területet (pl. a zarándokút kialakítása). Az infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódóan soft jellegű beavatkozások is szükségesek (pl. turisztikai programcsomagok kialakítása, városmarketing program). Ezek nemcsak az akcióterületre, hanem az egész városra vagy a programcsomagok esetében akár a térségre is vonatkozhatnak, de az integrált fejlesztések keretében megvalósíthatók. A turisztikai projektek részletesebb bemutatására a 4.3 fejezetben kerül sor.

12.2.4 Ipari Park AT

Az Ipari Park komplex fejlesztése lényegében több különálló projekt megvalósítását foglalja magában, amelyek bemutatása a 4.3 fejezetben történik:

- A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése,
- A nyírbátori Inkubátorház bővítése,
- Geotermikus fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén,
- Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések.

12.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmazza a célok eléréséhez szükséges legfontosabb beavatkozásokat. Az ITS operatív jellege ugyanakkor nem jelenti azt, hogy részletesen kidolgozva tartalmaznia kell a megvalósítandó projekteket, elegendő, ha a stratégia a tervezett fejlesztések vázlatos bemutatására szorítkozik.⁸

Az ITS keretében azonosított projekttypusok (az akcióterületi fejlesztéseken kívül) az alábbiak:

- *Kulcsprojektek:* A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemzően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.

⁸Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.)

- *Hálózatos projektek:* A hálózatos projekt egymással összehangolt, térben kapcsolódó fejlesztéseket tartalmaz. A hálózatos projekt több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, és a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed.
- *Egyéb projektek:* a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések.

Az integráltság elvének érvényesítése érdekében mindazon fizikai jellegű projektekhez, ahol ez szakmailag indokolt, illetve a pályázati kiírás által megengedett lesz, olyan társadalmi-közösségi célú, soft projektelemek is kapcsolódni fognak, amelyek egyértelműen felerősítik az infrastrukturális beruházások pozitív hatásait. A tervezett beavatkozások jelenleg ismert részleteit (pl. lehetséges tevékenységek, becsült költségvetés, indikatív ütemezés) a következő fejezetek tartalmazzák azzal az előfelvetéssel, hogy ezek a projektkidolgozás későbbi fázisaiban kerülnek pontosításra, véglegesítésre.

12.3.1 Kulcsprojektek

- **A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése:** 2005-ben alakította ki a város közműekkel ellátott Ipari Parkját, amelyből az elmúlt 10 évben 22 hektár került értékesítésre és beépítésre. Jelenleg kisebb beruházások megvalósítására alkalmas területek állnak rendelkezésre, jelentősebb fejlesztés, munkahelyteremtés az Ipari Parkban közművesített telek hiányában nem valósítható meg. Figyelembe véve a város gazdaságának fejlődését várható, hogy az elkövetkező években is jelennek meg olyan fejlesztési igények, amelyekhez közművesített telek biztosítása szükséges. Ennek érdekében zöldmezős beruházásként közel 20 hektáros új gazdasági hasznosítású terület kerül kialakításra a szükséges közművek (burkolt út, víz, szennyvíz, csapadékvíz, gáz, villamos hálózat) teljes körű kiépítésével.

A projekt másik eleme a meglévő léghálós középvezetékű elektromos ellátás helyett egy új földkábeles körvezeték kiépítése az Ipari Park területén, amely nemcsak a meglévő kapacitást biztosítja, hanem egy többlet teljesítményt is a bővítés érdekében. Az alapvetően könnyűipari technológiát alkalmazó termelés egyik legfontosabb feltétele ugyanis a stabil, megfelelő kapacitású, letörésmentes áramellátás. A kiépítés jelentős időszükséglete és pénzügyi forrás szükséglete miatt indokolt ezeket a feltételeket előzetesen biztosítani a befektetők számára.

- **A nyírbátori Inkubátorház bővítése:** a 2011-től működő Inkubátorház összes műhelyében különböző vállalkozások végzik tevékenységüket. A műhelyek kihasználtsága 100%-os, az üzemeltetőnek már több igényt vissza kellett utasítania kapacitáshiány miatt. Az irodák kihasználtsága is közel 100%-os: jellemzően 1-2 üres irodával működik a létesítmény, de az eddigi tendenciák előre vetítik az irodakínálat bővítésének szükségességét is. A duális képzés beindítása érdekében az Ipari Parkban működő foglalkoztatók oldaláról jelent meg az igény egy központi tanműhely kialakítására és felszerelésére, amelynek biztosítására az Inkubátorházban megfelelő lehetőség nyílik. A beruházás keretében a jelenlegi elképzelések szerint
 - 6 új csarnok (500 m²),
 - 4 új iroda (80 m²)
 - a duális képzéshez kapcsolódóan pedig egy eszközökkel felszerelt tanműhely kerül kialakításra.

- **Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén:** az Ipari Park területén meglévő üzemek fűtése jelenleg földgáz alapon valósul meg. A város geotermikus adottságait figyelembe véve a föld hőjének hasznosításával ez az energia lényegesen olcsóbban biztosítható, és így várhatóan a város versenyképesebb adottságokkal tudja értékesíteni területeit az Ipari Parkban, ezáltal pedig hosszú távon biztosítható a város gazdasági fejlődése – az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkenésével párhuzamosan.

Ezt a célt szolgálja az Ipari Park területén, az Inkubátorház telkén kialakítandó geotermikus kút, amely a talajból nyert termálvíz hőjét hasznosítaná fűtési célra. A lehűlő termálvíz a projekt keretében kiépülő elosztóvezeték-hálózaton át az Ipari Park északi sarkában kialakításra kerülő visszasajtoló kúton keresztül jut vissza a talajba. A rendszer létrehozásával évi 2000 GJ fűtési energia előállítását oldható meg.

- **Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése:** a munkaerő-piaci folyamatok esetében Nyírbátor elsődleges kihívása nem az új munkahelyek létrehozása, hanem az, hogy a városban működő és dinamikus fejlődő cégek humánerőforrás igényét kielégítse. A munkaerő-piaci kereslet és kínálat egyensúlyának fontosságát valamennyi érintett szereplő érzékeli, ezért az együttműködés az elmúlt időszakban fejlesztési források nélkül is elkezdődött.

A projekt Nyírbátor Város Önkormányzatának kezdeményezésével egy olyan 11 szereplőből álló együttműködő munkacsoport létrehozására irányul, amelynek célja a térség foglalkoztatottságának javítása az alábbi feladatokat elvégzésével:

- foglalkoztatási stratégia kidolgozása és megvalósítása,
- HR klub működtetése,
- közös honlap létrehozása,
- szolgáltatás fejlesztés kkv-k számára a foglalkoztatás ösztönző fejlesztések érdekében,
- városban működő munkahelyek ismertségének javítása a különböző iskolaoktatási szinteken,
- az ehhez szükséges marketing eszközök alkalmazása, elkészítése, terjesztése (nyomtatott elektronikus média, kiállítások, workshopok).

A paktum szereplői: a város 7 nagyfoglalkoztató vállalata, az önkormányzat, a két középfokú oktatási intézmény és a Járási Hivatal Munkaügyi Osztálya.

- **A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése:** A 2010-ben felújított Sárkány Wellness és Gyógyfürdő éves szinten 120-140 ezer látogatót fogad. A vendégforgalom jelentős része a nyári hónapokra koncentrálódik, így ebben az időszakban feszített a fürdő kapacitása, míg az év többi részében a kihasználtság egyenletesebb. A fejlesztendő elemek növelik a fürdő kapacitását oly módon, hogy a tervezett plusz szolgáltatások jellemzően nem a csúc szezonra korlátozódnak.

A gyógyfürdő területén egy – a térségben teljesen újszerű – szolgáltatás kialakítása valósul meg: a törökfürdő részleg megépítésével a három szomszédos ország határmenti közelségét kihasználva egy új vonzerő hozható létre. A törökfürdő komplexum úgy épül meg, hogy szervesen kapcsolódik a meglévő szolgáltatásokhoz, de önállóan, eltérő nyitva tartással is működtethető – csökkentve ezáltal a vendégforgalom szezonálisitását.

A projektben ezenkívül épül egy gyerekmedence, átalakításra kerül a legrégebbi termálmedence, és kibővítésre kerül a fürdő étterme is, kezelve a kapacitásproblémákat.

- **A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése:** az elmúlt években az önkormányzat tulajdonában lévő Gyulaji úti erdőben számos önálló fejlesztés valósult meg (kemping felújítása, gyógyfürdő kiépítése, horgászto rendbetétele, fedett lovarda kialakítása, látogatóközpont építése) – mindezek megalapozták egy idegenforgalmi városrész létrejöttét. A létesítmények hatékonyabb kihasználása és teljesebb kínálata érdekében egy hazai és nemzetközi szinten is egyedülálló turisztikai szolgáltató központ, városliget hozható létre, amely széleskörű szolgáltatásokat és változatos élményeket nyújt az egyes célcsoportoknak. A kapcsolódó kulturális és vallási turizmussal együttműködve jelentősen növelheti nemcsak a megye, de az egész régió idegenforgalmi vonzerejét.

A jelenlegi elképzelések szerint a fejlesztés keretében

- új kereskedelmi szálláshelyek létrehozása tervezett (4 csillagos szálloda, ifjúsági szálló),
 - 48 férőhellyel bővül a város tulajdonában lévő kemping kapacitása,
 - tudásátadás és -bővítés céljából egy Technoparkot és egy erdei iskolát hoznak létre,
 - emellett az aktív turizmushoz kapcsolódó létesítmények kerülnek kialakításra (kalandpark és erdei tornapálya, túra- és tanösvények),
 - valamint a Szénaréti-tó környezetének rendezésével egy pihenő és csónakázóto kerül kiépítésre.
- **Lovarda bővítése:** a 2014-ben átadott lovarda új típusú attrakciót jelent a városban. Az ebben rejlő potenciálok maximális kihasználása érdekében szükséges a lovarda bővítése nemzetközi versenyek lebonyolítására alkalmas díjhajtó és maraton pályák kialakításával. A tervezett fejlesztésekkel új turisztikai szegmens szólítható meg, így jelentősen növelhető a vendégek és a vendégéjszakák száma.
 - **Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben:** a korábbi és a tervezett turisztikai fejlesztéseknek, valamint az M3 autópályára felvezető 4105. j. út közelségének köszönhetően a város északnyugati részén elhelyezkedő Kisbóni szőlő területe kiválóan alkalmas új lakóövezet létrehozására. A tervezett lakóparkban magántulajdonú családi házak, valamint piaci alapon bérbbe adandó önkormányzati lakások építésére kerül sor a népességmegtartás és a betelepítés elősegítése céljából. Ebbe a városban működő multinacionális cégek is bevonhatók partnerként, amelyek a bérleti költségek részleges átvállalásával tudnak támogatni a megfelelő szaktudással rendelkező munkavállalók letelepedését.
 - **Intermodális közlekedési csomópont kialakítása:** a nyírbátori vasúti állomás és buszpályaudvar jelenleg is egy helyen található, azonban központi épülettel és megfelelő infrastruktúrával nem rendelkezik. A projektben – a közlekedési vállalatokkal és szolgáltatókkal együttműködve – egy intermodális központ kerül kiépítésre, amely kiszolgálja mind a vonattal, mind a busszal érkezőket és beköti a csomópontot a kerékpáros közlekedési rendszerbe is. Ezt kiegészítve egy nagy kapacitású kerékpártároló és -kölcsonzó központ kerül kialakításra mind a városba érkező turisták (több mint 100 ezer fő), mind a városba napi szinten ingázó lakosság (a 2011. évi népszámlálás alapján mintegy 4500 fő) részére. Mindez hozzájárul a környezetbarát közlekedési formák nagyarányú terjedéséhez és az időszakosan jelentkező közúti zsúfoltság mérséklődéséhez.
 - **Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása:** jóllehet Nyírbátor 10 km-re fekszik az M3 autópályától, az összekötő 4105. j. út állapota azonban nem felel meg sem a személy-, sem a teherforgalom számára – nagymértékben rontva a város elérhetőségét. Az útszakasz állami kezelésben van, így felújítása nem az önkormányzat hatásköre.

- **471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése:** a 471. sz. másodrendű főútvonal jelentős tranzitforgalmat bonyolít, amely jelenleg a város belterületét terheli. Az elkerülő útszakasz kiépítésével mérséklődne a városközpontot terhelő zsúfoltság és balesetveszély, valamint csökkenne a közlekedési eredetű szennyezettségi szint. A fejlesztés előkészítése és megvalósítása – a 4105. j. út felújításához hasonlóan – állami hatáskörbe tartozik.

12.3.2 Hálózatos projektek

- **Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések:** jelenleg a nyírbátori vállalatok, nagyfoglalkoztatók mintegy 2000 három műszakban dolgozó munkavállalónak biztosítanak megélhetést. Ehhez képest az Ipari Parkban 2 db, közel 40 fő befogadására alkalmas, fedett buszváró üzemel, ami nem elégséges a térségben élő vagy távolabbi településekről bejáró munkavállalók számára. Az elmúlt években a kistérség összefogásával valamennyi környező településen kialakításra kerültek a buszöblök és a fedett buszvárók. A fejlesztések következő üteme az Ipari Parkban, önkormányzati területen egy központi buszmegálló kialakítása 10 fedett buszváró peronnal, központi fűthető buszváró épülettel. Emellett az Ipari Parkon kívül két fedett buszváró és megálló kerül kialakításra. A beavatkozás célja a Nyírbátorban dolgozó városi és térségi lakosság biztonságos és kényelmes munkába járásának biztosítása.
- **Lakóterületen tömbfeltárások, közösségi terek kialakítása:** egyes lakófunkciójú területeken a telekstruktúra lehetővé teszi a tömbfeltárások végrehajtását, amivel hatékonyabbá tehető a városi belterület hasznosítása és a kiszolgáló infrastruktúrák működtetése. Az új telkek kialakításával növekedhet a város vonzereje, ami által megfordíthatóak a kedvezőtlen demográfiai tendenciák. Ezzel párhuzamosan elengedhetetlen a lakóterületeken új közösségi terek létrehozása, amelyek a környék lakosainak életminőségét nagymértékben elősegítik, így közvetett módon növeli a város népességmegtartó erejének növekedéséhez.
- **Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása:** az önkormányzati tulajdonú ingatlanok pénzügyileg és környezetileg is fenntartható működtetése érdekében szükséges energiahatékonysági fejlesztések megvalósítása. A fosszilis energiák kiváltásával a működési költségek jelentős mértékben csökkenthetők, és a létesítmények szén-dioxid kibocsátása is mérséklődik. A beavatkozások a tervek szerint valamennyi önkormányzati tulajdonú vagy fenntartású épületben megvalósítandók.
- **Közvilágítás korszerűsítése:** a közvilágítás korszerűsítésének első üteme 2002-ben megvalósult, azonban egyfelől nem érintette a város teljes területét, másfelől azóta korszerűbb technológiák érhetőek el. A fejlesztés megvalósításával mérsékelhetőek a városüzemeltetési kiadások, valamint közvetett módon csökkenthető a károsanyag-kibocsátás is.

12.3.3 Egyéb projektek

- **Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között:** Nyírbátor Város Önkormányzata – együttműködve a három történelmi egyházzal – egy valódi zarándok útvonalat kíván kialakítani a Máriapócsi kegytemplom, a nyírbátori görög katolikus, római katolikus és református templom között, érintve a nyírbátori gyógyfürdőt és a környező turisztikai szolgáltatásokat. A projekt célja, hogy a térségbe érkező több százezer zarándok Nyírbátorba érkezve és megszállva megtekinthesse a város szakrális helyeit, majd egy valódi zarándok túra keretében látogassa meg a Máriapócsra megrendezésre kerülő búcsú egyikét. A projektben kiépítésre kerül a Várostarténeti sétány kimaradó szakasza a görög katolikus templom mellett, egy köves zarándokút a gyógyfürdőig, majd onnan Máriapócsra

mezőgazdasági utak helyreállításával és stabilizálásával, útjelző táblák kihelyezésével kerül kiépítésre a zarándokút teljes szakasza. A beavatkozással akkor érhető el maradéktalanul a kitűzött cél, ha turisztikai célú kerékpárút is kiépítésre kerül.

- **Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása:** az idegenforgalomhoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások és azok infrastruktúrája egyelőre hiányosnak értékelhető, többek között a szállásférőhelyek száma (2013-ban 628 db), a kínált szolgáltatások palettája és minősége jelenleg nem illeszkedik teljes mértékben a vendégek által támasztott igényekhez. Az ifjúsági szálló létrehozásával újabb célcsoport érhető el – kapcsolódva a zarándokút kialakításához is.
- **Kulturális turisztikai kínálat bővítése a Báthory Várkastélyban:** a várkastélyra épülve bővítendő a turisztikai szolgáltatások és attrakciók kínálata (pl. lovagi torna szervezése, helyi jellegzetességeket kínáló várétterem, korhű ruhákba beöltözési lehetőség, lovas kocsis túra, almavirágzásokkor fesztivál szervezése, lovas színház, vár falán kivetítés a Báthory család történetét felölelve). Mindezzel növelhető a város vonzereje, ami a vendégforgalom további bővülését, a szezonális mérséklését, valamint az itt-tartózkodási idő és a költségi hajlandóság növekedését eredményezheti. A korabeli komplexum bizonyos elemeinek részbeni visszaépítése is megtörténhet a projekt keretében.
- **A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása:** a korábbi Dohánygyár nem önkormányzati tulajdonú épülete jelenleg kihasználatlan, de ipari emlék épületei számos funkcióra átalakíthatók. Az érintett városrész felzárkóztatását és a város turisztikai vonzerejét növelhetik olyan interaktív múzeumok és egyéb látványosságok létrehozása, amely illeszkedik a térség és az adott terület jellegzetességeihez (pl. almamúzeum, gyármúzeum).
- **Turisztikai programcsomagok kialakítása:** jóllehet Nyírbátor területén sokszínű idegenforgalmi kínálat érhető el, elsősorban a kulturális és örökségturizmusra, valamint a gyógy- és egészségturizmusra épülve. A komplex turisztikai élmény megteremtése érdekében célszerű ezeket programcsomagok formájában is elérhetővé tenni – tematikus és térségi alapon egyaránt.
- **Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok:** az elmúlt években megerősödni látszó népmozgalmi folyamat eredményeképpen a felső- vagy középfokú végzettséggel rendelkező fiatalok más, fejlettebb térségekben telepednek le, ezzel párhuzamosan pedig a hátrányos helyzetű és a szegregátumban élő családokon belül újratermelődik az iskolázatlan, megfelelő szakképzettséggel nem rendelkező fiatalok száma. A két probléma együttesen már középtávon is negatív folyamatokat indít el a lakosság társadalmi összetételében, ez jelentős akadálya a térség gazdasági fejlesztésének. Ezért szükséges támogatási és ösztöndíjprogramok rendszeres beindítása (a szükséges intézményrendszer felállításával együtt), amellyel mindkét érintett célcsoport elérhető a számára megfelelő eszközökkel.
- **A duális szakképzés feltételeinek megteremtése:** a városban működő nagyfoglalkoztatók folyamatos fejlődésének köszönhetően évről-évre jelentős munkaerőigény jelenik meg a piacon. A gyakorlatban azonban a rendelkezésre álló potenciális munkaerő végzettsége, képzettsége és szakmai gyakorlata nincs összhangban a munkaadók szükségleteivel. A helyi szakképző intézettel közösen szükséges új szakok beindítása, amelyek igazodnak a helyi vállalkozások elvárásaihoz és versenyképes, használható szakképesítést nyújt. A projektben ezen túlmenően kialakításra kerülhet a duális képzés megvalósításához szükséges működtetett gyakorlati képzőhely (kapcsolódva az Inkubátorház bővítését célzó projektelképzeléshez), amelyet az önkormányzat, a képzőintézet és a helyi vállalkozások közösen működtetnek.
- **KKV-k piacra jutásának segítése:** a térség vállalkozásainak növekedése érdekében szükséges a piacra jutás feltételeinek támogatása. A beavatkozás fókuszál a piaci

érvényesüléshez szükséges tevékenységek (marketing, márkaépítés, piaci betörés, üzleti kapcsolatfelvétel) és a piacra jutáshoz szükséges tevékenységek (kiállításra való részvétel, cégprezentáció, önálló árubemutató, sajtófogadás, üzletember találkozó szervezése) támogatására.

- **Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése:** a város gazdasági potenciáljának növelése érdekében fontos, hogy a nagyvállalatok minél nagyobb mértékben vegyék igénybe a helyi kis- és középvállalkozások szolgáltatásait – versenyképes minőségben és áron. Ennek koordinálása és megvalósítása hosszú távon jelentkező, a térség gazdasági szereplőinek bevonásával zajló feladat.
- **Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése:** a helyi agrárszektor értékesítési lehetőségeinek növelése érdekében indokolt a helyi termelői piac létrehozása, megújítása. Ezáltal javul a helyi mezőgazdasági termelők működési környezete, ami középtávon hozzájárul a munkahelyek megőrzéséhez és újak létrehozásához, valamint erősíti a város-vidék együttműködést.
- **József Attila u. 7. szám alatti Nyitnikék óvoda belső felújítása:** a szegregátumban működő óvodában megépítése óta nem történt felújítás, így műszaki és higiéniai szempontból is rendkívül rossz állapotú. A fejlesztés keretében a csoportszobák és a vizesblokkok komplex felújítására kerül sor.
- **Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése:** az óvodába járási kötelezettség új szabályai miatt várhatóan növekedni fog az intézmény kihasználtsága, továbbá az önkormányzat – a fejlesztéseknek köszönhetően – a kedvezőtlen demográfiai folyamatok megfordulásával számol, emiatt indokolt az óvoda bővítése.
- **Családi napközi, bölcsőde kialakítása:** a városban és a környező településeken élő kisgyermekes szülők munkába állását segíti a 3 év alatti gyermekek nappali elhelyezését biztosító új intézmények létrehozása. A fejlesztés az önkormányzati bölcsőde bővítésével valósítható meg a Zrínyi utcai épületben.
- **A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra:** Nyírbátorban a KSH 2013-as adatai alapján 118 lakás és több intézmény csatlakozik a városi távhőellátó rendszerre. A fosszilis energiahordozókon alapuló fűtési mód pénzügyi és környezeti hatékonysága egyre inkább megkérdőjelezhető, így szükséges a távhőtermelő rendszer átállítása geotermikus alapokra.
- **Napelem park kialakítása:** a napsütéses órák éves száma és megoszlása alkalmassá teszi a várost a napenergia nagyobb mértékű kiaknázására. Ennek hatékony eszköze egy napelem park létrehozása, amely segítségével kielégíthető például a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő és a közvilágítás villamosenergia igénye.
- **Városmarketing program:** a város humánerőforrás- és tökevonzó képességének javítása, a turisztikai vonzerő javítása és a helyi identitás erősítése érdekében közös városmarketing program megvalósítása javasolt az önkormányzat, a vállalkozói szektor és a civil szervezetek összefogásában. A kialakított jó gyakorlatok folytatásaként újabb rendezvények szervezése, közös elektronikus és nyomtatott anyagok elkészítése és terjesztése szükséges országos és nemzetközi rendezvényeken, kiállításokon, állásbörzéken. A városmarketingről mint nem beruházási jellegű tevékenységről a 8.1.4 fejezet közöl további részleteket.
- **A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése:** a város népességmegtartó erejét növeli, ha a lakosság erős települési identitással rendelkezik – ehhez a különböző helyi közösségfejlesztési, szemléletformáló, hagyományalapú programok nagymértékben hozzájárulhatnak.

12.4A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai céljaihoz

Nyírbátor tervezett fejlesztései kapcsolódnak egymáshoz, erősítve egymásra gyakorolt pozitív hatásukat. A projekttypusok közötti átfedés (pl. egy meghatározott akcióterületen megvalósuló kulcsprojekt, vagy egy hálózatos projekt akcióterületen megvalósuló elemei) kifejezetten pozitív szinergiákat eredményezhet.

Az egyes fejlesztési projektjavaslatok és a középtávú városi célok kapcsolatát az alábbi táblázat foglalja össze. (Amennyiben egy fejlesztés több célhoz is kapcsolódik, abban az esetben minden érintett célnál megjelenítésre került a projekt.)

30. táblázat A középtávú városi célok és a projekttypusok kapcsolata

Középtávú tematikus célok	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése A nyírbátori Inkubátorház bővítése Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése	Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések	Az Ipari Park komplex fejlesztése	A nyírbátori Inkubátorház bővítése 2. ütem Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok A duális szakképzés feltételeinek megteremtése KKV-k piacra jutásának segítése Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése Városmarketing program
T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése Lovarda bővítése		A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhellyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása	Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása Kulturális turisztikai kínálat bővítése a Báthory Várkastélyban A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása Turisztikai programcsomagok kialakítása Városmarketing program
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	Intermodális közlekedési csomópont kialakítása Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása* 471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése* Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben	Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések Lakóterületen tömbfeltárások, közösségi terek kialakítása	AVárosközpont fejlesztése a gazdaságélénkítés és a népességmegtartó erő növelése céljából Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja	Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között József Attila u. 7. szám alatti Nyitnikék óvoda belső felújítása Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése Családi napközi, bölcsőde kialakítása
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	Geotermikus fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén	Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása Közüvilágítás korszerűsítése		A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra Napelem park kialakítása
T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja			Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja	Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok Nyírbátorban József Attila u. 7. szám alatti óvoda belső felújítása A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése

Középtávú tematikus célok	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése	A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése Lovarda bővítése			A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése Turisztikai programcsomagok kialakítása Városmarketing program

* nem önkormányzati hatáskörbe tartozó projekt

12.5A fejlesztések ütemezése

12.5.1 Az ütemezés indoklása

A következő szempontok figyelembevételével történt meg a tervezett fejlesztések lehetséges ütemezése, amelyet a források rendelkezésre állása, illetve a megváltozott külső körülmények a későbbiekben módosíthatnak:

- indokoltság, szükségesség:
 - a fejlesztések által érintett lakosság száma és szociális helyzete,
 - a fejlesztések időszerűsége,
 - a fejlesztések lakosság általi elfogadottsága és támogatottsága,
 - a fejlesztések egymásra épülése,
- hatások:
 - a fejlesztések hatása a város egészére,
 - a fejlesztések jelentősége a város lakófunkciójára nézve,
 - a fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása,
- finanszírozás és fenntarthatóság:
 - a támogatási források megszerzésének lehetősége és esélye,
 - a rendelkezésre álló önkormányzati sajáterő nagysága,
 - a bevonható magánforrások mértéke,
 - a létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

12.5.2 A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése

Az ütemezés a stratégia készítésekor rendelkezésre álló információk alapján történő becslésre épül.

31. táblázat A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése 2015-2023

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Akcióterületi projektek									
A Városközpont fejlesztése a gazdaságélénkítés és a népességmegtartó erő növelése céljából									
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhellyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása									
Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja									
Az Ipari Park komplex fejlesztése									
Kulcsprojektek									

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése									
A nyírbátori Inkubátorház bővítése									
Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén									
Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése									
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése									
A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése									
Lovarda bővítése									
Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben									
Intermodális közlekedési csomópont kialakítása									
Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása									
471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése									
Hálózatos projektek									
Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések									
Lakóterületen tömbfeltárások, közösségi terek kialakítása									
Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása									
Közvilágítás korszerűsítése									
Egyéb projektek									
Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között									
Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása									
Kulturális turisztikai kínálat bővítése a Báthory Várkastélyban									
A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása									
Turisztikai programcsomagok kialakítása									
Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok									
A duális szakképzés feltételeinek megteremtése									
KKV-k piacra jutásának segítése									
Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése									
Mezőgazdasági termelők piacra									

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
jutásának segítése									
József Attila u. 7. szám alatti Nyitnikék óvoda belső felújítása									
Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése									
Családi napközi, bölcsőde kialakítása									
A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra									
Napelem park kialakítása									
Városmarketing program									
A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése									

12.6A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A tervezett projektek finanszírozási forrásait elsősorban a 2014-2020 közötti európai uniós támogatások jelentik, ami az egyes szereplők saját forrásaival egészül ki, részben a támogatások társfinanszírozása, részben a teljes mértékben saját forrásból megvalósítandó fejlesztések kapcsán. Nyírbátor Város Önkormányzata kiegyensúlyozott költségvetési helyzetének köszönhetően biztosítani tudja a tervezett fejlesztésekhez szükséges önerőt – erre elsősorban az iparűzési adó magas összege nyújt lehetőséget. A beavatkozások megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít a fenntarthatóságra a stabil költségvetési helyzet megőrzése érdekében:

- egyfelől fontos, hogy a létrejövő vagy megújuló létesítmények működtetése ne terhelje meg a város költségvetését,
- másfelől számos olyan fejlesztést tervez, amely már önmagában is a költséghatékony fenntartás irányába hat.

A városok, ezen belül különösen a járasszékhelyek számára kiemelt figyelmet érdemel a **Terület és Településfejlesztési (TOP)** források új eljárás szerinti felhasználása. A TOP keretein belül meghatározott források tervezése és felhasználása az ún. Integrált Területi Programok (ITP) kialakításával valósul meg, amely tartalmazza a megyék területén megvalósítani tervezett intézkedéseket (a megyei jogú városok kivételével). A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében rendelkezésre álló keret 89,28milliárd forint (Nyíregyháza nélkül)⁹. Ezen túlmenően a megye szereplői részére allokált indikatív forráskeretek (allokációk) ismertek az alábbiak szerint.

32. táblázat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció

Prioritás	Tervezett intézkedések	Tervezett allokáció
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	12,783
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	7,973

⁹1702/2014. (XII. 3.) Kormányhatározat

Prioritás	Tervezett intézkedések	Tervezett allokáció
	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	5,715
	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	6,891
2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	2.1. Gazdaságélénkítő és népességmentartó településfejlesztés	16,52
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	8,415
	3.2. Önkormányzatok energiahatékonyágának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	14,052
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	3,44
	4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	1,91
	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	1,554
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	7,408
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,964
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	1,654
7. Községi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)	7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése	CLLD
	7.2. A városi lakosság közösségi aktivitásának növelése a helyi közösségszervezés és kulturális kínálatbővítés segítségével	CLLD

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Integrált Területi Programja 2014-2020 (tervezet, 2015.05.11.)

A TOP forrásain túl az Európai Unió Strukturális és Beruházási Alapjai terhére az alábbi források állnak rendelkezésre:

- Az **Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP)** elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.
- Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)** fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.
- A **Környezeti és Energiahatékonyági Operatív Program (KEHOP)** célkitűzése, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.

- A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program** (GINOP) egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektornak a fókuszált fejlesztése.
- A közigazgatás, és a közszolgáltatási szféra kiemelt fejlesztései a **Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program** (KÖFOP) terhére lesznek végrehajtva.
- A **Vidékfejlesztési Program** (VP) elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- A **Magyar Halászati Operatív Program** (MAHOP) a halászati ágazat támogatási lehetőségeit tartalmazza.
- A **Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program** (RSZTOP) alapvető célja, hogy a leginkább rászoruló személyeket – a szegénységben élő gyermekeket, a hajléktalanokat, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű személyeket – megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez juttassa.

Mindezek mellett a városok egyéb EU-s és nemzetközi támogatást is bevonhatnak fejlesztéseik megvalósításába:

- Határon átnyúló együttműködési programok (Románia-Magyarország, Magyarország-Szlovákia, Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna)
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT)
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap)

Az előző fejezetekben bemutatásra került kulcsprojektek, hálózatos, akcióterületi és egyéb projektek finanszírozás forrása szerinti összefoglalását a következő táblázat mutatja be. **A Nyírbátor által felhasználható források milliárdos nagyságrendűek:** az alábbi táblázat adatai alapján mintegy 15 milliárd forintnyi forrásra számít az önkormányzat, amiből azonban az elkerülő út több mint 5 milliárdot is kitehet. A fennmaradó összeg rendelkezésre állása alapvetően a megpályázható források nagyságától, a tényleges pályázók (azaz versenytársak) számától és a támogatási intenzitástól függ. A tervezett fejlesztések teljes körű megvalósítására – éppen a pénzügyi korlátok és az élénk verseny miatt – nem feltétlenül lesz lehetőség, vagyis a tényleges források reálisan ennél alacsonyabbak lesznek. Ezért szükséges azon fő irányelveknek a meghatározása, amelyek alapján azonosíthatók a legfontosabb beavatkozások:

- a fejlesztés által érintett célcsoport nagysága és helyzete,
- a fejlesztés várható gazdasági, társadalmi és környezeti hatásainak mértéke,
- jogszabályi előírások, kötelezettségek,
- a helyi lakosság és vállalkozások elvárásai, szükségletei.

33. táblázat A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Akcióterületi projektek		
A Városközpont fejlesztése a gazdaságélénkítés és a népességmegtartó erő növelése céljából	237	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhelyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása	1120	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja	156,5	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja TOP 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok
Az Ipari Park komplex fejlesztése	2360	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés KEHOP 5.3. Távhő és hőellátó rendszerek energetikai fejlesztése, illetve megújuló alapra helyezése
Kulcsprojektek		
A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése	750	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
A nyírbátori Inkubátorház bővítése	550	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén	480	KEHOP 5.3. Távhő és hőellátó rendszerek energetikai fejlesztése, illetve megújuló alapra helyezése
Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése	400	TOP 5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése	680	GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése	440	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Lovarda bővítése	165	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben	820	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
Intermodális közlekedési csomópont kialakítása	210	TOP 3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása	250	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés IKOP 4. A TEN-T hálózat közúti elérhetőségének javítása prioritási tengely
471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése	5230	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés IKOP 4. A TEN-T hálózat közúti

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
		elérhetőségének javítása prioritási tengely
Hálózatos projektek		
Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések	180	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
Lakóterületen tömbfeltárások, közösségi terek kialakítása	433	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése
Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása	250	TOP 3.2. A települési önkormányzatok energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Közvilágítás korszerűsítése	200	TOP 3.2. A települési önkormányzatok energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése
Egyéb projektek		
Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között	110	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása	250	saját forrás
Kulturális turisztikai kínálat bővítése a Báthory Várkastélyban	400	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása	230	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Turisztikai programcsomagok kialakítása	68	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok	490	TOP 5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok) TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása
A duális szakképzés feltételeinek megteremtése	450	GINOP 6.5. Oktatási és képzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazodásának javítása
KKV-k piacra jutásának segítése	38	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése GINOP 1.3. Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése
Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése	32	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése GINOP 1.3. Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése
Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése	88	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
József Attila u. 7. szám alatti Nyitnikék óvoda belső felújítása	33	TOP 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
		fejlesztésével
Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése	70	TOP 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
Családi napközi, bölcsőde kialakítása	70	TOP 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra	800	KEHOP 5.3. Távhő és hőellátó rendszerek energetikai fejlesztése, illetve megújuló alapra helyezése
Napelem park kialakítása	450	KEHOP 5.1 Hálózatra termelő, nem épülethez kötött megújuló energiaforrás alapú zöldáram-termelés elősegítése
Városmarketing program	35	TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása
A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése	45	TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása

13 Antiszegregációs program

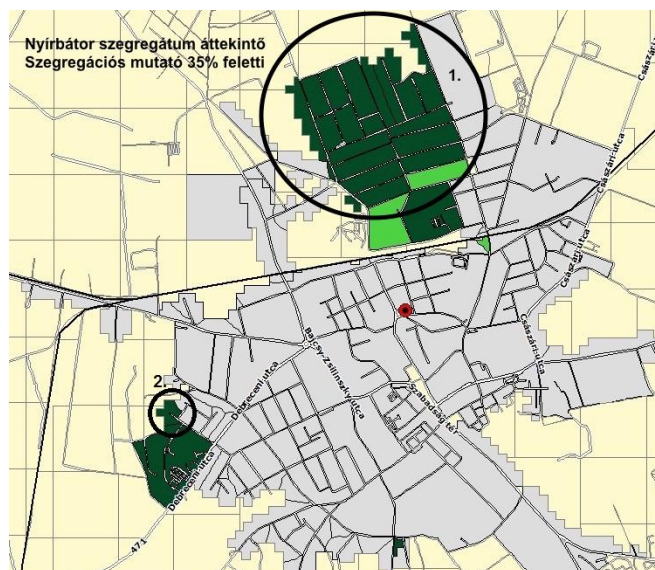
13.1A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként kell elkészíteni Nyírbátor város Antiszegregációs Programját, amelynek kidolgozása a következő lépésekből áll:

- szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása,
- az azonosított területek helyzetelemzése,
- célkitűzések és beavatkozások megfogalmazása.

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 10. mellékletében meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2011. évi népszámlálási adatok alapján, az ún. szegregációs mutató kiszámításával. Járásszékhely esetében azok a legalább 50 lakossal rendelkező területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik.

6. térkép Nyírbátor szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján

Forrás: KSH

A térkép sötétzöld színnel, valamint számmal jelöli a szegregátumokat, míg a világoszöld színnel jelölt területeket szegregációs folyamatok veszélyeztetik. A segélyezési adatok vizsgálata, a helyszíni terepbejárás és az önkormányzat szakembereinek tapasztalata, valamint a korábbi antiszegregációs tervet is jóváhagyó antiszegregációs szakértő álláspontja azt a korábban is érvényes megállapítást támasztja alá, hogy csak az 1. jelölésű terület tekinthető valódi szegregátumnak.¹⁰

A 2. szegregátum lakosainak száma épp csak meghaladja a határértéket (51 fő), lakókörnyezete megfelelő, az adatok a szegregátum területén kifejezetten kedvező irányba változtak.

34. táblázat A 2. szegregátum adatainak változása (2001, 2011)

	2001	2011
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	78,8	61,1
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év feletti népesség körében	0,0	7,4
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	100,0	66,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	82,0	54,9
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	77,8	34,8
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	66,7	13
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	45,5	8,3
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	36,4	0

¹⁰ A 2. szegregátum lakosainak száma épp csak meghaladja a határértéket (51 fő), lakókörnyezete megfelelő, az adatok a szegregátum területén kifejezetten kedvező irányba változtak.

Forrás: KSH

Az alábbiakban részletesen bemutatásra kerül az 1. szegregátum komplex társadalmi, fizikai helyzete.

Elhelyezkedés

Az Északi lakóterület szegregációs folyamatainak háttérében részben történelmi, a XIX. század éveire visszanyúló városszerkezeti okok állnak. Ugyanakkor az ipari fejlődés a város e területéhez kapcsolódott. Az így érvényesülő kettős hatás, valamint a vasútvonal erősítette a városközponttól történő elkülönülést, jóllehet a terület Nyírbátor szerves része. A szegregált terület a belvárostól és a turisztikai övezettől nem messze helyezkedik el, családi házas övezettel, az Ipari Parkkal, illetve a Városközponttal határolt.

Demográfia

2001-hez képest a szegregátum területe kismértékben kiterjedt déli irányba, ezzel együtt azonban az érintett lakosság száma nem növekedett, hanem csökkent (2498 főről 2163 főre). A lakosság korcsoportos összetétele kedvezőbb a városi átlagnál, ami azonban együtt jár a magasabb eltartottsági rátával is – részben ez is oka a nagyarányú szegénységnek. A szegregátumban élők nagy része roma származású, pontos szám adatok a jogszabályi megkötöttségek miatt nem állnak rendelkezésre.

Szociális és munkaerő-piaci helyzet

Az itt élők 71,4%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ami rontja a munkavállalás esélyeit. A magasabb végzettséggel rendelkező lakosok mintát és motivációt jelenthetnek a társadalmi integráció folyamatában, arányuk azonban mindössze 0,5%. Az adatok visszaigazolódnak a megszerzhető állások jellegében is: a foglalkoztatottak ¾-e alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozik. A munkaerő-piaci mutatók kedvezőtlen helyzetet tükröznek: jóllehet a tendenciák pozitív irányúak, a lemaradás továbbra sem csökken a városi értékekhez képest. Példaképpen a munkanélküliségi ráta egész Nyírbátor területén 18,8%, míg a szegregátumban 59%; ezen belül a tartós munkanélküliek aránya 10%, illetve 26,5%.

A szociális és megélhetési problémák oka részben a rendszeres jövedelemszerzéshez történő hozzáférés hiányában és a munkaszocializáció alacsony mértékében keresendő – ezt valamelyest ellensúlyozza az elmúlt évek közfoglalkoztatási gyakorlata. A háztartásokban élők döntő többsége a segélyekből származó jövedelmét alkalmi munkával egészíti ki, sokan élnek külföldről behozott használt tárgyak eladásából és „vasazásból”.

Szolgáltatások elérhetősége

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. Az óvodáskorúakat tekintve az önkormányzat minden igényt ki tud elégíteni, a tanulók jelentős része integrált általános iskolai oktatásban részesül, de az önkormányzatnak működtetőként nincs hatása sem a körzethatárok kijelölésére, sem az intézményekben zajló szakmai tevékenységre. A gyermekek 20%-a hátrányos helyzetű, jelentős részük roma származású. Többen a Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Gyermekotthon és Kollégium elnevezésű intézménybe járnak.

A szegregátumban a gyermekjóléti és a családsegítő szolgálat szakemberei napi rendszerességgel fordulnak meg, és biztosított az egészségügyi szolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférése is. A városrészben élők számára rendszeres természetbeni támogatásokat (élelmiszer, ruhaneműk) nyújt a Családsegítő Szolgálat, a Gyerekjóléti Szolgálat, valamint a Máltai Szeretetszolgálat.

A terület kereskedelmi és vendéglátó-ipari funkcióellátottsága lakosságarányosan alacsony. Az üzlethelyiségek részben üresen állnak, részben más funkciót kaptak.

Épített környezet,
közmű, közlekedés

Az utak kiépítettsége a területen alacsonyabb, mint a városi átlag. A részben kiépítetlen úthálózat problémát jelent az idősek és a rászorultak esetében, mivel csapadékos időben a mentő vagy egyéb gépjármű nem tudja megközelíteni az egyes utcákat. A terület megközelítését nehezíti a vasúti kereszteződések alacsony száma, a két átkelő a felmerülő szükségleteket nem elégíti ki.

A területen a közművel való ellátottság összességében megfelelő, azonban a gerinchálózatra történő bekötés sok lakásban nem megoldott, a felhalmozott tartozások miatt esetenként szüneteltek a szolgáltatásokat, a villanyórát is több helyen leszerelte a szolgáltató.

A házak előtti területek kezelése más városrészekhez képest elhanyagolt. A vízelvezető árok eltűntek, a csapadékvíz elvezetése és szikkasztása nem megoldott. Az utcai közkifolyóként működő kutak a vonatkozó közegészségügyi szabályoknak megfelelő darabszámban állnak a lakosság rendelkezésére, azonban a szükségletek alapján indokolt újak létesítése.

A szegregált terület nagy részén azonban az önkormányzat – figyelembe véve az itt élők nehéz anyagi helyzetét – csoportos és térítésmentes konténeres szemétszállítást biztosít. Az ennek ellenére felhalmozódott illegális hulladékot az önkormányzat saját költségén számolja fel. Az elhelyezett konténerek számát és az ürítések gyakoriságát igény szerint felül kell vizsgálni.

Lakhatási feltételek

A lakóterületen található házak többsége az ötvenes években épült szoba-konyhás, éléskamrával ellátott épület. A lakások 33,8%-a alacsony komfortfokozatú, csupán 50%-ában építették ki a mellékhelyiséget. Az egyszobás lakások aránya a városi átlaghoz (6,1%) képest magas (16,6%).

Az ingatlanok többsége magántulajdonú, emiatt a lakóterület felszámolása nem lehetséges, a magántulajdonban lévő lakások értéke olyan alacsony, hogy a kapott összegből az itt élők nem tudnának másikat vásárolni, cserelakással pedig nem rendelkezik az önkormányzat.

A szociális bérlakások
problematikája

Az önkormányzat a területen lévő szociális bérlakások bérleti díját alacsonyan tartja: a komfortfokozattól függően 26-224 Ft/m²/hó között változik. Az elvándorlás nem

jellemző, a lakók tartós bérletre rendezkedtek be. A lakhatási körülményeket rontja, hogy a viszonylag kis alapterületű lakásokba a bentlakók nagyszámú rokonságukat fogadják be. Az önkormányzat nem tud hatékonyan fellépni a jogtalan lakásfoglalókkal szemben. Az illegálisan értékesített lakásbérleti jogok következményeként és az állami lakásépítési támogatások kapcsán kialakult helyzet miatt a kilakoltatás veszélye is fennáll. Az önkormányzat csak ebben a városrészben lehetőséget biztosított kedvezményes lakásvásárlásra is, de a hátralékok és a tisztázatlan bérleti jogviszonyok miatt kevés lakás került értékesítésre.

13.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

Nyírbátor Város Önkormányzata 2008-ban fogadta el az IVS részeként elkészült Antiszegregációs Tervét, amelyben meghatározta a legfontosabb célokat és beavatkozásokat, ezeket a fejezeteket az IVS 2011. és 2013. évi átdolgozása érdemben nem érintette, az abban foglaltak azóta is hatályosak.

Az Antiszegregációs Terv az IST tervezéséhez kapcsolódóan felülvizsgálatra kerül, amelynek részleteit az 5.3 fejezet tartalmazza. **A település szegregációs jellemzőinek javítása érdekében számos – részben kistérségi szinten megvalósított – konkrét intézkedés, beavatkozás történt** az elmúlt időszakban, amelyek eredményesen kezelték ugyan a fennálló problémákat és követendő megoldást jelentettek, azonban **eredményességük, hatásuk többnyire korlátozottnak tekinthető.** Ennek oka egyfelől az érintett célcsoport nagysága, másfelől az alkalmazott eszközök integráltságának részbeni hiánya.

Annak ellenére, hogy a konkrét beavatkozások hatóköre nem tekinthető szélesnek, egyéb az önkormányzat által befolyásolt, illetve külső folyamatoknak köszönhetően **a település szegregációs mutatója egyértelműen javult,** azonban az érintett népesség száma alig változott.

35. táblázat A város szegregációs jellemzőinek változása

	2001	2011
Szegregációs mutató	23,5	11,1
Szegregált területen vagy szegregációval veszélyeztetett területen élő népesség	2548	2506

Forrás: KSH

Nyírbátor Város Önkormányzata több konkrét intézkedést tett a szegregációs folyamatok lassítása, megakadályozása érdekében.

- A Regionális Operatív Program keretében az Északi városrész rehabilitációja címmel jelentős fejlesztést hajtott végre 2006 és 2007 folyamán. A program keretében a területen

útépítésre és felújításra, park, tér kialakítására, az iskola kerítésének átépítésére és közösségi ház építésére került sor.

- Az LHH-program keretében megtörtént a Görögtemető utca kiépítése és gyűjtőúttá alakítása.
- A régi iskola épületét átalakították óvodává.
- TÁMOP projektek keretében számos oktatási, egészségügyi, szociális és közösségi jellegű programot valósítottak meg (részben kistérségi összefogással), amelyek során figyelmet fordítottak a hátrányos helyzetű lakosok bevonására is.

A fentiek közvetett vagy közvetlen módon hozzájárultak a korábbi IVS antiszegregációs célrendszerében foglaltak eléréséhez, ami jelenleg is aktuálisnak tekinthető.

14. ábra Nyírbátor antiszegregációs célrendszere

Átfogó cél	A telepen élők jelenlegi és jövőbeli életminőségének javítása, a Lakóterület vonzerejének növelése az újonnan betelepülő lakók számára		
Tematikus célok	Kitörési lehetőségek biztosítása	A szociális és jövedelmi helyzet javítása	A városrész élhetőségének fejlesztése, vonzó környezet kialakítása az újonnan betelepülők részére
Részcélok	<ul style="list-style-type: none"> ■ A minőségi oktatáshoz való hozzáférés esélyegyenlősége ■ A tanulás fizikai és pénzügyi feltételeinek biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A foglalkoztathatóság javítása ■ Munkaerő-piaci reintegráció ■ Lakhatási feltételek javítása ■ Egészségi mutatók javítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Közösségi terek létrehozása és szolgáltató funkciók fejlesztése, kialakítása ■ Szeméttérakó helyek bővítése, az illegális szeméttérakók felszámolása ■ Az alap infrastruktúrák, utak, járdák, kerékpárutak aszfaltozása, buszmegállóhelyek kialakítása

Forrás: Nyírbátor Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2013)

Nyírbátor korábbi Antiszegregációs Programjának intézkedéseit az eltelt időszakban bekövetkező kisebb változások, illetve a módosított jogszabályi előírások miatt célszerű átdolgozni, ami nem elsősorban tartalmi, hanem inkább szerkezeti változtatásokat jelent.

13.3 Antiszegregációs intézkedési terv

13.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

A társadalmi és térbeli szegregáció mérséklése és megszüntetése sokrétű és kizárólag hosszú távon megvalósítható folyamat, amely során a következő – fizikai és nem fizikai jellegű – eszközök alkalmazandók és alkalmazhatók:

- **Oktatási integráció és felzárkóztatás:** a közoktatás rendszerében nyújtott teljesítmény alapvetően meghatározza a későbbi magasabb oktatási szintekbe való bejutás lehetőségét, ezáltal a várható munkaerő-piaci státuszt és az elérhető jövedelmet. A szegénység újratemelésének megakadályozásához tehát nagyrészt az oktatáson keresztül vezet az út, erre azonban az önkormányzat befolyása az érintett köznevelési intézmények fenntartói viszonyainak megváltozása óta korlátozott.

- **A szociális szolgáltatások és ellátások hozzáférhetőségének biztosítása:** a szociális szolgáltatások esetében hangsúlyosan figyelmet kell fordítani egyfajta egyensúlyra: egyfelől nem célszerű minden szolgáltatást a szegregátumba telepíteni, mert az közvetett módon tovább erősíti a szegregált állapotot, másfelől fontos a szolgáltatók aktív jelenléte is, mert csak ezáltal biztosítható, hogy minden érintett egyenlő eséllyel hozzáférhessen a jogszabályilag járó ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz.
- **A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a foglalkoztathatósághoz szükséges készségek és képességek kialakítása:** a közfoglalkoztatás országosan elterjedt rendszere mellett elő kell segíteni az elsődleges munkaerőpiacra való vissza-, illetve bevezetést is, amelynek hatékony eszközei a személyes mentoráláson alapuló munkaerő-piaci programok. Ezek jellemzően egyéni tanácsadást, képzési lehetőséget és átmeneti időtartamra munkalehetőséget is biztosítanak.
- **Az egészségügyi állapot javítása elsősorban prevenciós szolgáltatásokkal, továbbá az egészségügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférhetőséggel:** a hátrányos helyzetű lakosság egészségi állapota többek között a nem megfelelő higiénés feltételek és a szűréseken való alacsony részvétel miatt jellemzően elmarad a városi átlagtól. A prevenció és a célzott felvilágosítás mellett azonban azt is biztosítani kell, hogy az érintett lakosság könnyen és gyorsan megkaphassa a szükséges egészségügyi ellátásokat.
- **Intenzív közösségfejlesztés:** a szegregátum relatív helyzetének megítélése és az ott élők életminősége nagymértékben függ a rendelkezésre álló közösségi terek számától, minőségétől, használhatóságától. Nyírbátor Város Önkormányzata a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együtt vizsgálja egy közösségi, illetve szolgáltató egység kialakításának lehetőségét. Az önkormányzat már rendelkezik a területen egy beruházásra alkalmas ingatlannal, amelyen új épület kialakításával nappali ellátást (étkezést, tisztálkodási lehetőséget stb.) biztosító szolgáltatást kíván létrehozni, ahol a szociális szolgáltatások bizonyos formáit vehetik igénybe. Ugyanitt roma fiatalok segítenének felvilágosító, tájékoztató munkával ügyintézési és egyéb kérdésekben. A közösségfejlesztési programok tervezésébe, megvalósításába, a felmerülő problémák megoldásába célszerű bevonni
 - egyrészt a szegregátum lakosait, mivel így növelhető a programok elfogadottsága és hatásossága,
 - másrészt civil szervezeteket, mert ezek többnyire a közsféra szereplőinél rugalmasabban tudják kezelni a felmerülő konfliktusokat, és hatékonyabban tudnak közvetíteni a szereplők között.
- **Az adott lakóterület rugalmas és gyors elérhetőségének biztosítása:** jóllehet a szegregátum Nyírbátor szerves része, a vasútvonal elvágó hatása valamelyes érvényesül – főként az átkelőhelyek viszonylag alacsony száma miatt. Ezen elsősorban településtervezési eszközökkel és közlekedési fejlesztésekkel lehet javítani (pl. új vasúti átkelőhely létesítése, utak szilárd burkolattal való ellátása, kerékpárút kiépítése stb.).
- **A lakhatási feltételek átfogó javítása:** az életminőséget alapvetően befolyásolja a lakóingatlanok mérete, komfortfokozata és állapota – mindezen mennyiségi és minőségi mutatók a szegregátumok esetében jellemzően kedvezőtlenek. A rossz minőségű lakásállomány felszámolása történhet részleges vagy teljes felújítással, kisméretű lakások összevonásával, esetleg bővítéssel, indokolt esetben akár szanálással is. Az önkormányzat mozgásterét korlátozza, hogy a lakóingatlanok többsége magántulajdonú. Az egyes lakóingatlanokat érintő fejlesztések mellett elengedhetetlen a helyi infrastrukturális ellátottság hiányainak pótlása (pl. közkifolyók számának és elhelyezkedésének optimalizálása). Legalább ennyire fontos a lakókörnyezet esztétikai megújítása – akár új zöldfelületek kialakításával is –, amibe ideális esetben az érintett lakosság bevonható.

- **A szegregátumból integrált környezetbe való elköltözés támogatása:** a szegregátum lakosságának folyamatos mentorálásával azonosíthatóak azok a potenciális családok, amelyek már rövid távon alkalmasak integrált környezetbe (jellemzően a város más részén lévő [szociális] bérlakásba) való elhelyezésre – a fokozatosság elvének maximális figyelembevételével. Nagyon fontos, hogy nemcsak az elköltözőket kell megfelelően felkészíteni, hanem a befogadó közeget is. A folyamatot közvetett módon támogathatja a helyi bérlakásrendelet szükség szerinti felülvizsgálata is.
- **A társadalmi kohézió erősítése szemléletformáló és közösségépítő akciókkal:** a szegregátumokban élők integrációja csak akkor valósulhat meg maradéktalanul, ha mind a közvetlenül érintettek, mind a város teljes lakossága körében egyértelművé válnak a szegregált állapot megszüntetésének egyéni és ösztársadalmi szintű előnyei. A társadalmi befogadás elősegítését kisebb léptékű, interperszonális jellegű szemléletformálással és közösségi rendezvényekkel lehet elérni, amelybe lehetőség szerint minden korosztályt és társadalmi csoportot bevonnak.

Az intézkedéseket város- és szegregátum-szinten is meg kell valósítani, utóbbira részben lehetőséget nyújt a tervezett szociális városrehabilitáció is (4.2.2 fejezet).

13.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

Az ITS keretében tervezett fejlesztésekkel szemben alapvető elvárás, hogy ne idézzék elő zárványok, szegregátumok kialakulását, és semmilyen formában ne erősítsék a szegregációs folyamatokat. Ennek eléréséhez a következő intézkedések végrehajtása szükséges:

- az előző alfejezetben megfogalmazott intézkedések minél nagyobb arányú beépítése a tervezett fejlesztésekbe
 - egyfelől önálló antiszegregációs tartalmú projektek kidolgozásával – akár nagyobb volumenű akcióterületi vagy tematikus projektként, akár kisebb költségvetésű, de lokálisan hatékony projektként,
 - másfelől lehetőség szerint más projektekben való megjelenítéssel (pl. egy, a szociális vagy egészségügyi szakemberek számára szervezett képzés tematikájába beépíthető a hátrányos helyzetű személyekkel való eredményes együttműködéshez szükséges készségek elsajátítása is);
- az antiszegregációs szemlélet maximális érvényesítése az egyes projektek előkészítése és megvalósítása folyamán, amellyel többek között megelőzhető, hogy egy-egy fejlesztéssel érintett városrész felértékelődése spontán népeségcseréhez vezessen – önmagát felerősítő negatív folyamatokat idézve elő a település más területein;
- tényleges társadalmi párbeszéd és partnerség városi, akcióterületi és – szükség esetén – projektszinten egyaránt, amely során fontos, hogy a partnerség túllépjen a szokásos formákon, és valóban aktív együttgondolkodás jöjjön létre (ezáltal megakadályozható a vélt vagy valós társadalmi konfliktusok manifesztálódása);
- a szegregátumban élők foglalkoztatásának elősegítése a projekt-megvalósítás során (ez részben a közfoglalkoztatás keretében teljesíthető, részben pedig előírható közbeszerzési feltételként).

13.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A leszakadást erősítő társadalmi-gazdasági folyamatok esetében célszerű különbséget tenni az alapján, hogy belső, azaz a város által ténylegesen befolyásolható vagy külső folyamatról van szó.

Belső folyamatok:

- Egyes városrészek épített környezetének romlása beindíthatja a káros szegregációs folyamatokat. Az önkormányzat ezt a fizikai infrastruktúra karbantartási és szükség esetén felújítási munkálatok időben és térben megtervezett elvégzésével előzheti meg.
- Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városrészek. Ha ennek fennáll az veszélye, akkor az önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve hogy esetlegesen milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat.
- A városrészek közötti migráció szintén zömmel természetes, piacvezérelte folyamat, amelyet az előző két pontban megfogalmazott tényezők is befolyásolhatnak. Az önkormányzat azonban az alábbi, részben közvetett beavatkozásokkal csökkentheti a negatív térbeli folyamatokat:
 - a fejlesztések térbeli mintázatának pontos megtervezése úgy, hogy a szegregált állapotot mérséklő intézkedések prioritást élvezzenek, és semmiképpen ne alakuljon ki újabb szegregátum;
 - önkormányzati bérlakások esetében lehetőség van egyfajta átgondolt lakás-kiutalási rendszer kialakítására, amely nagyobb hangsúllyal veszi figyelembe az anti-szegregációs szempontok érvényesítését;
 - azon telepek vagy telepszerű képződmények esetében, ahol a magántulajdonú lakóingatlanok száma magas, a szükséges források rendelkezésre állása esetén elképzelhető a lakások felvásárlása (majd bontása és értékesítése és/vagy bérlakásként való felújítása) az önkormányzat által.

Külső folyamatok:

- Az elhúzódó gazdasági válság különösen hátrányosan érinti a szegregátumokban többségben lévő alacsony iskolai végzettségűeket, akik esetében az álláskeresés elhúzódása tartós munkanélküliséget idézhet elő. Ennek negatív hatásait ellensúlyozhatják a célzott munkaerő-piaci beavatkozások (pl. közfoglalkoztatás átgondolt helyi megvalósítása, komplex képzési és munkaerő-piaci integrációs programok).
- Sok esetben tapasztalható forráshiány azon ágazatok esetében (pl. szociális és egészségügyi ellátás), amelyek elősegíthetnék a szegregáció mérséklését. Amennyiben van lehetőség, az önkormányzatnak célszerű a jelenlegiek mellett további külső szolgáltatókat, egyházakat és civil szervezeteket bevonnia bizonyos feladatok ellátására, illetve kiegészítő finanszírozási lehetőségeket feltárni (pl. releváns pályázati források azonosítása).

14A stratégia külső és belső összefüggései

14.1 Külső összefüggések

14.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében európai uniós szinten meghatároztak 11 tematikus célkitűzést a kohéziós politika 2014-2020 közötti végrehajtására vonatkozóan.¹¹ Ezek eléréséhez az ITS keretében tervezett fejlesztések egyértelműen hozzájárulnak. Az ITS célrendszerének illeszkedését az EU tematikus célkitűzéseire a következő táblázat mutatja be, amelyből látható, hogy az ITS megvalósítása egyértelműen hozzájárul az európai uniós szintű célok eléréséhez.

36. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az EU tematikus célkitűzéseire

EU tematikus célkitűzések	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
(12) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
(13) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása	-
(14) a kvk-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
(15) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
(16) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása	T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
(17) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
(18) a fenntartható közlekedés előmozdítása és	T3. A települési környezet és infrastruktúra

¹¹ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1303&from=EN>

EU tematikus célkitűzések	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban	fejlesztése
(19) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
(20) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
(21) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
(22) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése

14.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz és ágazati stratégiákhoz

Partnerségi
Megállapodáshoz
illeszkedés

A Partnerségi Megállapodás az európai uniós tervezési folyamat nemzeti alapidokumentuma, amely azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait, és kitűzi fő fejlesztési prioritásait a 2014 és 2020 közötti időszakra. A 2014. szeptember 11-én Magyarország és az Európai Bizottság által aláírt Partnerségi Megállapodás 5 nemzeti fejlesztési prioritást határozott meg, amelyekhez a következő módon illeszkedik az ITS célrendszere.

37. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz

Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
3. Energia- és erőforráshatékonyság növelése	T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése

4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

OFTK-hoz
illeszkedés

A 2014 januárjában elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)¹² négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg, amelyekhez az ITS tematikus célkitűzései szorosan illeszkednek.

38. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz

OFTK specifikus céljai		Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
Szakpolitikai célok	8. Versenyképes, innovatív gazdaság	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
	9. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzeró fejlesztése T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
	10. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzeró fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
	11. Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
	12. Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzeró fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
	13. Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
	14. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
Terület	7. Az ország makroregionális szerepének erősítése	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése

¹²Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozata a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról

OFTK specifikus céljai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
8. A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
9. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	-
10. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	-
11. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságosztónzés	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
12. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

Nemzeti
Fenntartható
Fejlődés
Keretstratégiához
való illeszkedés

A Kormány által 2013 márciusában elfogadott dokumentum a 2012-2024-es időszakra vonatkozik és a fenntarthatóság felé való átmenet céljait és teendőit foglalja össze. A dokumentum – többek között – kimondja, hogy a benne foglalt „a magyar nemzet hosszú távú sikeres fennmaradását célzó alapelveket és stratégiai célkitűzéseket” a jogalkotásban – többek között a költségvetés elfogadásakor – és a szakpolitikai stratégia- és programalkotásban folyamatosan érvényre kell juttatni. Mindezek alapján szükséges az ország számára rendelkezésre álló hazai, vagy uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésekor a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiájának (a továbbiakban: NFFK) elveit érvényesíteni.

A NFFK célja mindemellett, hogy *„hozzájáruljon egy nemzeti egyetértés kialakulásához a fenntarthatóságról. A fenntarthatóság ugyanis nem csak politikai és kormányzási kérdés; hanem az egyes személyeknek, családoknak, üzleti vállalkozásoknak, civil szerveződéseknek is olyan célokat, értékeket kell követniük, oly módon kell meghozni mindennapos döntéseiket és olyan kezdeményezésekbe kell belevágniuk, amelyek biztosíthatják a fenntartható társadalom elérését.”*

Az NFFK átfogó célja a folytonosan változó társadalmi – humán – gazdasági – természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása.

NFFK stratégiai fejlesztendő területei

- Emberi erőforrás: demográfia, egészség, tudás, társadalmi kohézió
- Társadalmi erőforrások: bizalom, munka, család, a múlt öröksége
- Természeti erőforrások: biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások, az embert érő környezeti terhelések csökkentése, nem megújuló természeti erőforrások
- Gazdasági (fizikai) erőforrások: a vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése, költségvetési politika, életpálya-finanszírozás

Stratégiai szinten az ITS minden célja tartalmaz az NFFK-hoz kapcsolódó elemeket, így jelen dokumentum és az NFFK közötti összhang megállapítható.

Nemzeti
Vidékstratégiához
való illeszkedés

A stratégia átfogó célkitűzése: „Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása.” A Nemzeti Vidékstratégia az alábbi alapelveket rögzíti:

- Az állam közösségi és környezeti érdekeket érvényesítő szerepvállalása, átláthatóság
- Közösségi hasznosulás, méltányos elosztás
- Rendszerszemléletű megközelítés
- A helyi gazdaságra és a hálózati jellegű együttműködésekre építkezés
- Helyi közösségi részvétel, együttműködés

Vidékfejlesztési stratégia stratégiai célkitűzései

- a. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
- b. Sokszínű és életképes agrártermelés
- c. Élelmezési és élelmiszerbiztonság
- d. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
- e. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása

Stratégiai szinten jelen ITS minden célja tartalmazza a Vidékfejlesztési Stratégiához kapcsolódó elemeket, így jelen dokumentum és az NFFK közötti összhang megállapítható.

Nemzeti
Energiastratégia

A globális klímavédelmi kihívások, illetve a hosszú távon világviszonylatban csökkenő fosszilis energiatartalékok, és az érték folyó verseny tükrében a hosszú távú magyar Energiastratégia alapvető céljai pillérekbe foglalva – összhangban az európai uniós elvekkel – az alábbiak:

- Energia ellátásbiztonság: hazánk földrajzi adottságaiból és a hagyományos energiahordozók versenyképesen kitermelhető készleteinek hiányából fakadóan az ellátásbiztonság hosszú távú fenntartása elsőbbséget élvező cél.
- Versenyképesség növelése a hazai gazdaság hosszú távú versenyképességét az energia szektor a következőkkel tudja elősegíteni:
 - az EU egységes belső energiapiacába történő integrálódás;
 - a hangsúlyossá váló új ágazatok, különös tekintettel a megújuló energiaforrások hasznosítására, illetve az energiahatékonyság javítására és az azokhoz kapcsolódó a kutatás-fejlesztési tevékenységek;
 - a hazai készletek és erőforrások megfelelő kezelése.
- Fenntarthatóság: a környezet és fejlődés ügyének összekapcsolásával biztosítható a folytonos szociális jólét, a jövő generációk igényeinek kielégítése, valamint természeti, társadalmi és kulturális értékeink megőrzése. Ennek értelmében a fenntartható energiagazdálkodásnak meg kell teremtenie környezeti (erőforrás hatékony, klíma

semleges), társadalmi (biztonságos, elérhető, egészségre nem ártalmas) és gazdasági (költséghatékony) dimenziók közötti összhangot.

A stratégia a célok megvalósításához öt kiemelt eszközt rendel – Nyírbátor az ITS-ben foglaltak alapján a dőlttel jelölt eszközökhöz tud kapcsolódni:

1. *Energiahatékonyság és energiatakarékosság*
2. *Megújuló energiaforrások*
3. Atomenergia
4. *Regionális infrastruktúra platform – a szomszédos országokkal való együttműködés*
5. Új kormányzati energetikai intézmény- és eszközrendszer

Megyei területfejlesztési koncepcióhoz / programhoz illeszkedés

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepciója három átfogó és 4 tematikus, illetve 3 területi stratégiai célt jelölt ki. Az operatív program keretében ezekhez 10 prioritást rendeltek. A prioritások és az ITS tematikus céljai között a koherencia egyértelmű és szoros.

39. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a megyei operatív program prioritásaihoz

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Operatív Program prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
11. A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
12. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
13. Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése
14. A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
15. A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése	-
16. A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Operatív Program prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
17. A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
18. Élhető vidéki térségek megteremtése	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
19. A külső perifériák felzárkóztatása	T6. A nemzetközi szerepkör erősítése
20. A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja

14.1.3 Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

14.1.3.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

A város aktuális településrendezési tervét 2008-ban készítették el: a hatályos szerkezeti tervet 61/2008.(X.30). sz. határozatával, a helyi építési szabályzatot és szabályozási tervet 17/2008. (X.31). sz. rendeletével fogadta el a város képviselőtestülete. A településrendezési eszközök rendszeresen felülvizsgálatra, indokolt esetben módosításra kerülnek. A tervezett fejlesztési elképzelése többsége összhangban van az érintett területek jelenlegi funkciójával. Az alábbiakban azokat a konkrét beavatkozásokat, tevékenységeket soroljuk fel, amelyek csak a rendezést terv módosítását követően lehet végrehajtani.

40. táblázat A rendezési terv módosítását igénylő konkrét beavatkozások, tevékenységek

Tervezett fejlesztés	Módosítás indoka/tartalma
Bankudvar kialakítása (Szabadság tér – Szentvér utca – Édesanyák útja, Báthory utca által határolt tömb-belső feltárása, a tömbbelső beépítése)	A területet részben régészeti terület érinti. A konkrét fejlesztéshez igazodó érzékenyebb szabályozás szükséges. Forgalmilag a tömbbelső valószínűleg ki kell kötni a Szentvér utcára is. Javasolható a teljes tömbre vonatkozó beépítési terv készítése, akár tervpályázat keretében is, és ennek tanulságai alapján a részletesebb szabályozás elkészítése.
Vár utca – Édesanyák útja – Szentvér utca – Császári utca által határolt tömb feltárása	A korábbi IVS-ben javasolt nyomvonal kis mértékben eltér a szabályozási tervtől, elsősorban a Vár utcai csomópont környezetében. Akkor kell rendezési tervet módosítani, ha az eltéréseket érvényesíteni kívánják. A belvárosi körút része. A délkeleti tömb tovább osztható.
Vácsi Mihály utca – Eduard	A szabályozási terv a megvalósult állapottal sem egyezik, és

Tervezett fejlesztés	Módosítás indoka/tartalma
utca – Radnóti utca által határolt terület rendezése	nincsenek a közterületek, közlekedési területek konzekvensen kiszabályozva.
Központi helyközi megálló kialakítása	Nincsenek a közterületek és közlekedési területek kiszabályozva.
A MÁV területén intermodális csomópont kialakítása, raktár bontása, új központi épület építése, térfigyelő rendszer.	A rendezési terv a vasút előtt országos mellékutat, egyben települési főutat vezet át és ezért az Ady Endre út szélességét a vasút területe rovására 27 m-ben állapítja meg. Az új központi épület a vasúti vállalkozói övezetben megépíthető, de az autóbusz megálló és tároló helyek nem. A közúttal együtt lehet megoldani. Nem használja a javaslat a hrsz: 1655/4 és 1655/5 telkek K/11.1 övezetbe sorolt közlekedési célú területét.
Gyalogos vasúti átgáró	Jelölni kell a szabályozási terven.
Erdei iskola építése	Gazdasági erdő területébe esik.
Szénaréti tó környezetének rendezése	Továbbtervezésre szánt terület, új funkciók megjelenése, tó kotrása, felületének megnövelése
Szénaréti tó kotrása, bővítése	A hatályos rendezési terv szerint kiszolgáló intézményi zóna alövezete és továbbtervezésre szánt terület. Vízgazdálkodási övezetbe kell sorolni.
Zarándokút kijelölése Máriapócsra	Nyomvonalát és szabályozási szélességét a terven meg kell adni.

Az ITS megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítése közben szükség lehet a tervezett célok és a rendezési terv, valamint a HÉSZ illeszkedésének újbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerinti módosítására vagy a fejlesztések újragondolására.

Az országos és megyei településrendezési tervek Nyírbátorra vonatkozó megállapításait a Megalapozó Vizsgálat részletesen tartalmazza.

14.1.3.2 Illeszkedés a településfejlesztési koncepcióhoz

Nyírbátor jövőképeinek és stratégiai célrendszerének megalkotása során teljes mértékben figyelembevételre kerültek a 2003-ban kidolgozott településfejlesztési koncepció célkitűzései. Az összhangot az alábbi táblázat szemlélteti.

41. táblázat Az ITS és a településfejlesztési koncepció összhangja

Az ITS célkitűzései	Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	<ul style="list-style-type: none"> ■ munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása ■ mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése ■ infrastruktúra fejlesztése ■ új típusú kereskedelmi és szolgáltató övezetek kijelölése – térségi szerepkörrel
T2. A kulturális és	<ul style="list-style-type: none"> ■ idegenforgalmi, turisztikai adottságok hasznosítása ■ az idegenforgalomra épülő kereskedelmi, szolgáltató

Az ITS célkitűzései	Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok
idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	<p>vendéglátó, szálláshely szolgáltató funkciók kialakítása és a már meglévők erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ rekreációs és sport területek fejlesztése, elsősorban belső területi tartalékok föltárásával ■ kulturális beruházások ■ kulturális programok erősítése
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ kötelező önkormányzati feladatok ellátása – térségi szerepkörrel ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ települési értékvédelem ■ leromlott településrészek rehabilitációja ■ vízrendezés, vízminőség javítása ■ zaj- és levegőtisztaság. védelmi megoldások érvényesítése ■ infrastruktúra fejlesztése
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ tájhasználati korlátozások és szabályozások bevezetése ■ zaj- és levegőtisztaság. védelmi megoldások érvényesítése
T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	<ul style="list-style-type: none"> ■ szociális problémák kezelése, a hátrányos helyzetű és súlyosan hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatása ■ leromlott településrészek rehabilitációja
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása
V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése	<ul style="list-style-type: none"> ■ új típusú kereskedelmi és szolgáltató övezetek kijelölése – térségi szerepkörrel ■ kötelező önkormányzati feladatok ellátása – térségi szerepkörrel ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ idegenforgalmi, turisztikai adottságok hasznosítása ■ az idegenforgalomra épülő kereskedelmi, szolgáltató vendéglátó, szálláshely szolgáltató funkciók kialakítása és a már meglévők erősítése ■ rekreációs és sport területek fejlesztése, elsősorban belső területi tartalékok föltárásával ■ kulturális beruházások ■ kulturális programok erősítése ■ infrastruktúra fejlesztése
V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	<ul style="list-style-type: none"> ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ infrastruktúra fejlesztése
V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> ■ munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása ■ mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése

Az ITS célkitűzései	Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok
a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ infrastruktúra fejlesztése
V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából	<ul style="list-style-type: none"> ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása ■ infrastruktúra fejlesztése
V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba	<ul style="list-style-type: none"> ■ leromlott településrészek rehabilitációja ■ szociális problémák kezelése, a hátrányos helyzetű és súlyosan hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatása ■ infrastruktúra fejlesztése
V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének erősítése a vendégek és a lakosság körében	<ul style="list-style-type: none"> ■ idegenforgalmi, turisztikai adottságok hasznosítása ■ az idegenforgalomra épülő kereskedelmi, szolgáltató vendéglátó, szálláshely szolgáltató funkciók kialakítása és a már meglévők erősítése ■ rekreációs és sport területek fejlesztése, elsősorban belső területi tartalékok föltárásával ■ infrastruktúra fejlesztése
V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	<ul style="list-style-type: none"> ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ infrastruktúra fejlesztése
V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása ■ mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése ■ infrastruktúra fejlesztése
Mivel az ITS alapvetően Nyírbátor belterületét érinti, ezért ilyen típusú célokat nem fogalmazott meg.	<ul style="list-style-type: none"> ■ természet és értékvédelem: a tájkarakter a települési és táji értékek megőrzése, ■ ökológiai folyosók megtartása és bővítése- a település erdősültségének növelése ■ tájhasználati korlátozások és szabályozások bevezetése, ■ termőföld és talajvédelem ■ állattartó telepek környezetterhelő hatásainak csökkentése

14.1.3.3 Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Nyírbátor Város Önkormányzata 2015. április 20-án fogadta el a 2014 és 2019 közötti időszakra szóló gazdasági programját. Mivel a gazdasági program és az ITS kidolgozása párhuzamosan zajlott, így az összhang megteremtése maximálisan biztosított volt.

42. táblázat A gazdasági program és az ITS összhangja

Gazdasági program	ITS
-------------------	-----

	Gazdasági program	ITS
Jövőkép	Nyírbátor biztos gazdasági alapokon álló, hagyományait őrző, kulturális kisváros, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik jelentős decentruma. Megfelelő feltételeket kínál a betelepülni kívánó és a helyben működő vállalkozások számára, így hosszú távon biztosítani képes a helyi és környékbeli lakosság foglalkoztatását. A fenntarthatóság alapelvét szem előtt tartva a természeti és épített környezet minőségi javításával, valamint a nyújtott szolgáltatások fejlesztésével megfelel a lakosság és az ide látogató vendégek elvárásainak. Növekszik a lakosság életszínvonala, aminek köszönhetően biztosítottak a nyugodt, vidéki életre jellemző életkörülmények.	
Átfogó célok	<ul style="list-style-type: none"> ■ Stabil helyi gazdaság megeremtése ■ Kulturális értékek és hagyományok átörökítése ■ Magas életminőség biztosítása ■ Fenntartható város megeremtése 	
Tematikus/városrészi célok	<p>Nyírbátor gazdaságának dinamizálása és diverzifikálása, a jövedelemtermelő képesség javítása érdekében szükséges, hogy a helyi vállalkozások munkahelymegtartó ereje megerősödjön, versenyképessége javuljon. Ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a gazdasági aktivitás emelését, valamint a megfelelő életminőség kialakítását. Ennek érdekében javítani kell az új vállalkozások fogadásának feltételeit – intenzív önkormányzati befektetés-ösztönzési tevékenységgel kiegészítve.</p> <p>Az önkormányzatnak – szűk lehetőségei mellett – biztosítani kell a kkv-k számára a megfelelő vállalkozói környezetet többek között magas színvonalú infrastruktúra kialakításával, tanácsadással, együttműködések ösztönzésével.</p> <p>A helyi gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kkv-szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el. Ez csak illetékes szereplők szoros együttműködésével valósítható meg. A fejlesztések eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely segíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos</p>	<p>T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása</p> <p>T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése</p> <p>T6. A nemzetközi szerepkör erősítése</p> <p>V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése</p> <p>V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése</p> <p>V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából</p> <p>V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében</p> <p>V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése</p>

	Gazdasági program	ITS
	problémáinak hatékonyabb kezelését a szakpolitikai irányvonalaknak megfelelően.	
	Nyírbátor célja az idegenforgalom területén a turisztikai és rekreációs piaci jelenlét erősítése <ul style="list-style-type: none"> ■ az idegenforgalmi vonzerő növelésével, ■ a kiszolgáló infrastruktúra, szolgáltatások (szállás-, vendéglátóhelyek) fejlesztésével ■ a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósításával, ■ a turizmus helyi szervezeti rendszerének megújításával, ■ idegenforgalmi hálózatok és egymásra épülő programcsomagok létrehozásával. 	T1. A gazdasági aktivitás élénkítése T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T6. A nemzetközi szerepkör erősítése V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében
	A város célja az általa nyújtott köz- és közüzemi szolgáltatások hatékony szervezése, a szolgáltatások színvonalának és elérhetőségének javítása a szükséges infrastruktúra és humán erőforrás biztosításával, reálisan meghatározott hatósági árak mellett.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja V1-V8. városrészi célok
	Nyírbátor célja kiegyensúlyozott település-szerkezet és vonzó városi élettér kialakítása az épített környezet fejlesztése révén, valamint hatékony és jövedelemtermelő önkormányzati ingatlangazdálkodás kialakítása, ezzel párhuzamosan fejlesztési források megteremtése és gyarapítása.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése V1-V8. városrészi célok
	A város hosszú távú célja a városi közszolgáltatások és infrastruktúra hatékony fenntartása a költségvetés egyensúlyának biztosításával és az önkormányzati vagyon fenntartható hasznosításával párhuzamosan.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése V1-V8. városrészi célok
	A város célja a helyi identitás tudat, lokálpatrióta szemlélet elterjesztése, ezáltal a civil szerveződések erősítése, ill. nagyobb fokú társadalmi integráció a kiegyensúlyozott fejlődés jegyében.	T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
	A város célja a fenntartható fejlődés jegyében az épített környezet energiahatékonysági szempontú fejlesztése, továbbá az alternatív	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának

	Gazdasági program	ITS
	energiaforrások felhasználása az energiagazdálkodás szerkezetváltásának elősegítése érdekében a közintézmények és a lakófunkciójú épületek esetében. Mindezek mellett kiemelt cél a zöldfelületi rendszer átfogó megújítása, továbbá a szemléletformálás a fenntartható, a környezetet nem károsító fogyasztási minták elterjesztése érdekében.	terjesztése V1-V8. városrészi célok

14.1.3.4 A települési környezetvédelmi programmal való összhang

Nyírbátor Város Önkormányzata 2005-ben készítette el Környezetvédelmi Programját. A Program jelentős része a természeti-környezeti állapot elemzését foglalja magában, egyértelmű célrendszere nincs – inkább konkrét feladatokat fogalmaz meg a város vezetése számára, így nehezen vethető össze az ITS stratégiai jellegű céljaival. Az azonban megvizsgálható, hogy az ITS céljai ellentmondásban állnak-e a Környezetvédelmi Programban foglalt feladatokkal.

43. táblázat Az ITS kapcsolódása a Környezetvédelmi Programhoz

Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok	ITS céljai	
	kapcsolódás (közvetett/közvetlen/nincs)	ellentmondás (van/nincs)
Felszíni és felszín alatti vízminőség védelem	nincs	nincs
Ivóvíz minőségének védelme	közvetett	nincs
Föld- és talajvédelem	közvetett	nincs
Őshonos haszonnövények termesztése	nincs	nincs
Emberi egészség védelme	közvetlen	nincs
Levegő állapotvédelem és -javítás	közvetett	nincs
Porterhelés megakadályozása	közvetett	nincs
Zajvédelem	közvetett	nincs
Turisztikai vonzerő növelése, idegenforgalom fellendítése	közvetlen	nincs
Fenntartható fejlődés	közvetlen	nincs
Ökológiai folyosó biztosítása	közvetett	nincs
Természetvédelem	közvetett	nincs
Talaj- és vízszennyezés megszüntetése	közvetett	nincs
Közterületek védelme, szilárd és folyékony hulladékok gyűjtése	közvetlen	nincs
A hulladék lerakó telep tájba illesztése	közvetlen	nincs
Szelektív gyűjtés teljes körű bevezetése, ill. települési szilárd hulladékgyűjtés fejlesztése	közvetlen	nincs
Lakosság tájékoztatása	közvetett	nincs
A táj- és természetvédő programok elősegítése	nincs	nincs
A helyi környezetállapot javításának jogi	nincs	nincs

Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok	ITS céljai	
	kapcsolódás (közvetett/közvetlen/nincs)	ellentmondás (van/nincs)
megalapozása		
Kármentesítés	közvetett	nincs
A közlekedés megkönnyítése	közvetlen	nincs

Az összevetés eredményeként kijelenthető, hogy az ITS célrendszere nincs ellentmondásban a Környezetvédelmi Programban foglaltakkal, és több esetben közvetlenül vagy közvetetten hozzájárul az abban foglaltak eléréséhez, teljesítéséhez.

14.1.3.5 Illeszkedés a helyi esélyegyenlőségi programhoz

Nyírbátor Város Önkormányzata 2013-ban fogadta el Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP). A HEP elsődleges célja

- az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség, a diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség biztosítása;
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvének érvényesítése;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a feltárt problémák komplex kezelése.

Ezen célok eléréséhez – az Antiszegregációs programban foglaltak mellett – az ITS alábbi célkitűzései járulnak hozzá:

- T4. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
- T5. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
- T6. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja
- V7. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése
- V8. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V9. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából
- V10. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba
- V11. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében
- V12. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében

14.2 Belső összefüggések

14.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok mely városi és városrészi problémákra és adottságokra reagálnak – elősegítve azok mérséklődését, illetve kiaknázását. Az alábbi táblázat igazolja, hogy az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kitűzött célok a Megalapozó vizsgálat helyzetértékelésében azonosított problémák megoldására, a gyengeségek megszüntetésére, illetve az adottságok és lehetőségek kihasználására, az erősségek továbbfejlesztésére irányulnak.

44. táblázat A célok és a helyzetértékelésben azonosított problémák, adottságok kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	<ul style="list-style-type: none"> ■ Elaprózott vállalkezési szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ Viszonylag alacsony a vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett ■ Az Ipari Parkban és az Inkubátorházban rendelkezésre álló szabad kapacitások területe korlátozott ■ A mezőgazdasági termőterületek többsége alacsony minőségű ■ A termőterületekre elaprózott birtokszerkezet jellemző ■ Kifejezetten K+F tevékenységet végző szervezet nincs a városban ■ A pénzügyi-gazdasági válság hatására egyes nemzetközi vállalkozások leállították termelésüket 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aktív helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenységet folytat az önkormányzat ■ A város Ipari Parkkal és Inkubátorházzal rendelkezik, amelyek kihasználtsága magas ■ Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok ■ Dinamikusan bővül a szekunder szektor ■ A vállalkozók széleskörű tevékenységeket folytatnak ■ A nemzetközi és országos jelentőségű ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása kiemelkedő ■ Folyamatosan bővül az üzleti szolgáltatások kínálata ■ A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet ■ A tercier szektorban működő vállalkozások száma emelkedik
T2. A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg maradéktalanul az elvárásoknak (szálláshelyek, vendéglátóhelyek és egyéb kiegészítő szolgáltatások kínálata, palettája, minősége) ■ Hiányoznak a kiegészítő térségi szintű attrakciókkal való 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A termál- és gyógyvíz turisztikailag jól hasznosítható ■ A város országos jelentőségű műemlékekkel rendelkezik ■ A folyamatosan bővülő, színvonalas turisztikai attrakciók fontos vonzerőt jelentenek ■ Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok vannak jelen a térségben (pl.

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	<p>kapcsolódási pontok, a közös turisztikai desztinációmenedzsment</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Egyes közintézmények (pl. óvoda) infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ A településkép nem teljesen egységes ■ Alulhasznosított területek találhatóak a városközpontban ■ A város belterületén alacsony a zöldfelületek aránya ■ A közparkok felújításra szorulnak ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya viszonylag magas ■ A településen áthaladó forgalom megterheli a város belterületi úthálózatát ■ A belterületi utak egy része nem megfelelő minőségű ■ A külterületi utak többsége burkolat nélküli ■ A település kerékpáros úthálózata hiányos 	<p>vallási és falusi turizmus)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A legtöbb szolgáltatás esetében a szükséges infrastruktúra megfelelő ■ Esztétikus és városias a településkép ■ A város országos jelentőségű műemlékekkel rendelkezik ■ A lakásállomány 2000 óta jelentősen megújult ■ A közműellátottság aránya a víz, a szennyvíz, a villany és a gáz tekintetében egyaránt magas ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magas ■ A belterületi utak többsége szilárd burkolattal ellátott ■ Jól szervezett a közösségi közlekedés
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzati tulajdonú és fenntartású intézmények energiahatékonysági mutatói többnyire kedvezőtlenek ■ Nagy a város külső energiafüggősége mind a lakosság, mind a vállalkozások, mind a közszféra tekintetében ■ A megújuló energiaforrások részaránya jelenleg még alacsony 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására (geotermikus, termális és napenergia – részletes adatok a megalapozó vizsgálatban)
T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	<ul style="list-style-type: none"> ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű roma lakosság aránya 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A lakosság iskolai végzettsége a megyei átlaghoz közelít és folyamatosan javul ■ Az elmúlt években a munkaerő-piaci mutatók javuló tendenciát mutatnak ■ Erős a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus részén fekszik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A határátkelők viszonylag közel helyezkednek el mind Románia, mind Ukrajna irányában ■ Azt elmúlt években javult a város közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya) ■ Az önkormányzat, illetve részben az itt működő vállalkozások és civil szervezetek is intenzív határmenti partnerségeket tartanak fenn

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
		<ul style="list-style-type: none"> ■ Megtörténtek az első kapcsolatfelvételek annak érdekében, hogy a város bekapcsolódjon transznacionális hálózatokba

14.2.2 A célok logikai összefüggései

A tematikus és a területi célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá a stratégia célrendszerének megvalósításához és a jövőkép eléréséhez. A célrendszer térbeli hatásmechanizmusának feltárásával lehetővé válik a kedvező folyamatok felerősítése, illetve az esetleges negatív hatások megelőzése is (további részleteket a 3.3 fejezet tartalmaz).

- A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása (T1.) célkitűzéshez kapcsolódó beavatkozásokat fizikailag elsősorban az ipari-gazdasági funkciójú területeken kell megvalósítani (V3., V4., V8.), ami egyfelől hozzájárulhat újabb vállalkozások betelepüléséhez – javítva a település egészének munkaerő-piaci mutatóit, másfelől jelentős belső mobilitást, járulékosan pedig környezetszennyezést generál a fogalmasabb utak mentén más városrészekben is. A gazdasági területek fejlesztése esetében figyelmet kell fordítani arra, hogy minimalizálni lehessen más funkciókat – elkerülendő az esetleges konfliktusokat.
- A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése (T2.) mindenképp a turisztikai városrésze (V6.) és a belvárosra (V1.) koncentrálódik, itt várható a vendégfogadás feltételeit javító a szállás- és vendéglátóhelyek magántőkéből megvalósuló fejlesztése is.
- A települési környezet és infrastruktúra fejlesztésének (T3.) hatása – különböző módon és eltérő mértékben – a város teljes területére kiterjed: jelenthet komplex városrehabilitációs beavatkozásokat vagy csak pontszerű/vonalas fejlesztéseket is.
- Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése (T4.) szintén érintheti az egész várost, hiszen magában foglalja középületek és lakások energetikai szempontú átalakítását, erőművek létrehozását, valamint az ipari övezetek alternatív energiaforrásokkal való ellátását is.
- A szociális jellegű tematikus cél (T5.) elsősorban a szegregátumhoz kapcsolódik (V4.; V5.), illetve közvetett módon érinthet más városrészeket is, ha ott a hátrányos helyzetű lakosság által is igénybevett szolgáltatásfejlesztés történik. A szegregátumban tervezett komplex program végrehajtásával a környező területek is felértékelődnek.
- A nemzetközi szerepkör erősítése (T6.) térben nem értelmezhető hatásokat vált ki.
- A belvárosban (V1.) végrehajtott beavatkozások közvetlen és közvetett módon minden városrész esetében kedvező gazdasági-társadalmi folyamatokat indíthatnak el. A fejlesztéseket úgy kell végrehajtani, hogy hosszú távon egy egységes, nagy kiterjedésű városközponti terület jöjjön létre.
- A lakóövezeti fejlesztések – a közmű- és közszolgáltatási beavatkozások kivételével – többnyire természetes ingatlanpiaci folyamatok eredményeként fognak végbemenni (V2., V4., V7.).

Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő sem hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok kialakulását, sem zárványok közbeékelődését.

14.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ; ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja vagy jelentős befolyása van rá, míg számos

tényező az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen feltétellel kapcsolatban kockázatokat is azonosíthatunk, amelyeket részletesen a 7. „A stratégia megvalósításának főbb kockázatai” fejezet mutat be. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők az alábbiak:

- Partnerségi viszonyok: a megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig a járási, megyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentrálnó, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljeseedik ki. A partnerség részleteit a 8.4 fejezet fejti ki.
- Felelős vezetés: a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, valamint jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések időben és az elvárt tartalommal megszülessenek, majd a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen a 8.2 fejezet tárgyalja.
- Nyomonkövetés, rugalmas tervezés: a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő rugalmas alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi a stratégia megvalósításának folyamatos nyomonkövetését, illetve felülvizsgálatát. A monitoring és kontrolling rendszer működtetése lehetővé teszi a végrehajtás ellenőrzését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A monitoring és kontrolling témakörét a 8.5 fejezet tartalmazza.
- Pénzügyi tervezés, pénzügyi források: a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a korlátozott belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 4.5 és a 4.6 fejezetek tartalmazza.

14.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Az ITS-ben azonosított beavatkozások köre úgy lett meghatározva, hogy azok

- minél nagyobb mértékben és integrált módon reagáljanak a helyzetelemzésben feltárt problémákra, hiányosságokra (6.2.1 fejezet),
- egyértelműen hozzájáruljanak a települési szintű és a magasabb rangú (megyei, országos, EU-s) célkitűzések eléréséhez (6.1 fejezet),
- integrált szemléletűek legyenek és kölcsönhatásuk pozitív eredményt mutasson – ezek kerülnek bemutatásra az alábbiakban.¹³

¹³ Az ITS keretében nem szükséges minden egyes projekt esetében a konkrét hatások részletes bemutatása, sokkal inkább az egyes beavatkozás-típusok közötti hatásmechanizmusok feltárása. A tervezett fejlesztések nagy száma miatt többnyire tematikusan csoportosítva kerül bemutatásra a projektek kölcsönhatása, egymásra épülése.

Az Ipari Park területén és környezetében – egyedi projektekként vagy integráltan – végrehajtott gazdasági célú infrastrukturális fejlesztések lehetőséget teremtenek a munkahelyteremtésre és a munkahelyek jobb elérhetőségére. Ezek kedvező foglalkoztatási hatását egyértelműen felerősítik a közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó gazdasági projektek (pl. Foglalkoztatási Paktum, foglalkoztatást segítő kiegészítő programok, kkv-k támogatása, városmarketing). A foglalkoztathatóságot nagymértékben javítják a 0-3 éves korú gyermekek nappali elhelyezését biztosító intézmények tervezett létrehozása. Amennyiben a város dinamikus gazdasági fejlődése tovább folytatódik, az a hátrányos helyzetű lakosság nagyobb mértékű foglalkoztatását is előidézheti – így indirekt kapcsolat mutatható ki a szociális városrehabilitáció felzárkóztatásra irányuló tevékenységeivel is.

A turisztikai jellegű projektek (legyen szó akár attrakció-, akár szálláshelyfejlesztésről) egyértelműen kiegészítik egymást, mivel az idegenforgalmi vonzerő hosszú távon és nemzetközileg csak akkor erősíthető, ha széleskörű turisztikai kínálat és szolgáltatások állnak a vendégek rendelkezésére. Ezek a helyi lakosság számára is elérhetőek, ami közvetetten hozzájárul a helyi identitástudat erősödéséhez is.

A tervezett közlekedési fejlesztések a legtöbb projekt esetében hozzájárulnak a hatásosság növeléséhez – például:

- az elkerülő út kialakítása csökkenti a városközponton átmenő forgalmat, növelve belváros vonzerejét;
- az autópályához vezető út felújítása javítja a város külső megközelíthetőségét, így eredményesebbé teheti a munkahelyteremtésre irányuló beavatkozásokat;
- az intermodális közlekedési csomópont létrehozásával egyrészt felértékelődnek a környező területek (így a szociális városrehabilitációval érintett Északi lakóterület is), másrészt a város által nyújtott szolgáltatások – köztük a létrehozni vagy megújítani kívánt funkciók – elérhetősége javul, harmadrészt a közösségi közlekedés nagyobb arányú igénybevételével csökken a közúthálózat forgalomterhelése, ami élhetőbbé teszi a várost és azon belül a városközpontot.

Az energetikai fejlesztések közül elsősorban az Ipari Park területén megvalósuló projektnek van kedvező hatása – főként a többi munkahely-teremtési és befektetés-ösztönzési tevékenységre.

A helyi identitás erősítésére irányuló beavatkozások közvetett módon szinte az összes többi projektre hatással vannak, hiszen a népességmegtartó erő növelésével egyaránt biztosítható a város által nyújtott szolgáltatások iránti kereslet és a gazdasági szereplők számára rendelkezésre álló munkaerő-kínálat, de ugyanígy kedvező tendenciák indulhatnak el a társadalmi kohézió szempontjából is, ami a szociális városrehabilitáció esetében is fontos célkitűzés.

A fentiek értelmében **a tervezett beavatkozások közötti szinergikus hatásmechanizmus egyértelműen igazolható**, negatív hatások vagy gátló kapcsolatok nem prognosztizálhatók.

15A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Az ITS megvalósítása és megvalósíthatósága szempontjából fontos, hogy azonosítsa azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti. Az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztető kockázatokat az adott fejlesztések kapcsán kell meghatározni és kezelni.

Jelen fejezet a stratégiai szintű kockázatok bemutatása mellett megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében meghatározza a kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók:

- attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése önkormányzati hatáskörbe tartozik-e, elkülöníthetők belső és külső kockázatok;
- a stratégiaalkotás és -megvalósítás fázisait tekintve három típusú kockázat különböztethető meg:
 - **tervezéshez kapcsolódó kockázatok:** a legfontosabb kockázatot a stratégiaalkotás szempontjából a tervezési környezet folyamatos változása jelenti; a kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk valósultak meg, a városi projektportfólió a helyi igények és szükségletek, valamint az EU-célkitűzések és a hazai operatív programok által kijelölt lehetőségek figyelembevételével került kialakításra;
 - **megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:** a legfőbb nehézséget a tervezett projektek végrehajtásával kapcsolatos műszaki és pénzügyi problémák okozhatják, amelyek megfelelő előkészítési tevékenységgel jelentősen csökkenthetőek;
 - **fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartásának módjára és szervezeti hátterére;
- a kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek – felmerülhetnek pénzügyi, gazdasági, jogi, intézményi, műszaki vagy társadalmi nehézségek, amelyek akadályozhatják a stratégia céljainak elérését.

45. táblázat A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok	közepes	jelentős	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Intenzív befektetés-ösztönzés
Versenytársak nagymértékű megerősödése	alacsony	közepes	Potenciális versenytársak tervezett fejlesztéseinek nyomonkövetése Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
			Hatékony lobbitevékenység A város komparatív versenyelőnyeinek azonosítása és kiaknázása Egyedi arculat kialakítása
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása	közepes	magas	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbitevékenység
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között	alacsony	közepes	Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében (részletesen a 8.3 fejezetben)
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása	magas	jelentős	A jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
Közbeszerzési eljárások elhúzódnása, sikertelensége	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása Közbeszerzési szakértő alkalmazása
Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatsági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
Saját forrás előteremtésének nehézségei	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés Folyamatos egyeztetés a forrást biztosító szervezetekkel
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Megfelelő szakmai háttér biztosítása
Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére
Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
Kivitelezés csúszása	közepes	közepes	Reális ütemterv összeállítása Kötbér alkalmazása
Az indikátorok teljesítése nem	alacsony	jelentős	Teljesíthető és mérhető indikátorok

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
lehetséges			meghatározása
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása a tervezés, a megvalósítás és a fenntartás során egyaránt Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
Az érintett létesítmények fenntartási költségei emelkedése	közepes	közepes	Korszerű, hatékony technológiák alkalmazása Költség-haszon elemzés előzetes elvégzése
A megújított vagy új zöldfelületek gyors degradációja	alacsony	alacsony	A városi klímát jól tűrő, honos növényfajok megfelelő időben történő betelepítése Fenntartási költségek biztosítása

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a kockázat bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon érintettek.

46. táblázat A célok érintettsége a kockázatok által

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (turizmus)	T3 (infrastruktúra)	T4 (energia)	T5 (felzárkóztatás)	T6 (nemzetközi)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok						
Versenytársak nagymértékű megerősödése						
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása						
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között						
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása						

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (turizmus)	T3 (infrastruktúra)	T4 (energia)	T5 (felzárkóztatás)	T6 (nemzetközi)
Közbeszerzési eljárások elhúzódnása, sikertelensége						
Hatósági dokumentumok hiánya, késése						
Saját forrás előteremtésének nehézségei						
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása						
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket						
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya						
Előre nem látható műszaki problémák						
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés						
Többletmunka felmerülése						
Kivitelezés csúszása						
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges						
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya						
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény						
Az érintett létesítmények fenntartási költségei emelkedése						
A megújított vagy új zöldfelületek						

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (turizmus)	T3 (infrastruktúra)	T4 (energia)	T5 (felzárkóztatás)	T6 (nemzetközi)
gyors degradációja						

	Erős érintettség
	Közepes érintettség
	Gyenge érintettség

16A megvalósítás eszközei és nyomon követése

16.1A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

16.1.1 Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosan felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása **csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.**

Különösen fontos továbbá **az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása** úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett. A befektetői folyamatot szükség esetén **adó- és illetékkedvezményekkel** is ösztönözni, gyorsítani lehet.

16.1.2 Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására(pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének

időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából **funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása**. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhető mások számára érték, hogy az önkormányzat számára nem jelentkezik közvetlen költség. Ezzel a jólét pusztán javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – **bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják** (pl. játszótér építése a beruházó által használatba vett területen vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén lehetséges átgondolt PPP konstrukciók alkalmazása, ami biztosítja a magánbefektetések hatékonyságát, az önkormányzati likviditás megőrzését és az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát.

16.1.3 Tervalku

A tervalku intézményét, bár nem ilyen elnevezéssel, de hasonló tartalommal már alkalmazta az önkormányzat ingatlangazdálkodási, ingatlanfejlesztési tárgyalások esetén. A város céljaihoz hozzájáruló magánberuházások esetében a felek érdekeit figyelembe véve jönnek létre az ingatlanhasznosításra vonatkozó megállapodások.

A jövőben a tervalku eszközét elsősorban az ipari parki cégtelepítések, a Városközpontot érintő tömbrehabilitációs beavatkozások, a turisztikai jellegű magánberuházások és az Északi lakóterület fejlesztései esetében indokolt alkalmazni.

16.1.4 Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

Jóllehet nehezen számszerűsíthető, a Nyírbátorról kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre, a városba látogató turistákra, de magára a város lakóira is. A tudatos, célzott és differenciált városmarketing tevékenység ezért nagyban támogathatja a városfejlesztési stratégia céljainak megvalósítását többek között az egyes projektek végrehajtásának elősegítésén, de akár az egész stratégia városi lakosság körében való elfogadottságának növelésén keresztül is.

A városfejlesztési stratégia céljainak kijelölésével párhuzamosan be kell **azonosítani a fejlesztések potenciális érintettjeit**, megkülönböztetve a haszonélvezőket és potenciális kárvallottakat. Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

- városban befektetni szándékozó vállalatok és személyek (befektetés-ösztönzés),
- a városban gazdasági tevékenységet folytató szervezetek (intenzív partnerség),
- turistaként a városba látogatók (turisztikai PR és marketing),
- a város és a környező települések lakossága (identitásképző és -erősítő akciók).

A város, illetve a városban zajló bizonyos tevékenységek, környezeti és/vagy társadalmi értékek, gazdasági folyamatok szélesebb körben való megismertetése biztosíthatja Nyírbátor(el)ismertségét, vagyis ezen információkat minél szélesebb társadalmi és szakmai kör számára kommunikálni kell.

Tudatos és jól felépített **marketing-kommunikációs stratégia** mentén, megfelelő szervezeti háttér kialakításával kell a város speciális értékeit, adottságait és lehetőségeit szakmai fórumokon, befektetői körökben bevezetni és elterjeszteni. A gazdasági jellegű célokhoz elsődlegesen speciális ismertetőket érdemes készíteni, egységes adatbázist létrehozni, amelyből bármilyen időpontban előállítható aktuális adatszolgáltatás a befektetők, betelepülők felé, míg a városi életminőséghez kötődő programok esetén a civil szervezeteken és a városi médián keresztül történő népszerűsítés a célszerű.

A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban működő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Nyírbátor pozitív arculatának kialakítása és megerősítése, továbbá a városmarketing eszközeinek a különböző városi célcsoportok felé történő alkalmazása elősegítheti a **város iránti lojalitás** kialakulását – ez a helyi gazdaság és társadalom szereplői esetében a város problémáinak megoldásában való aktívabb közreműködést (pl. adományokkal vagy természetbeni segítségnyújtással) és üzleti partnerei körében a város image-ének továbbadását, a városmarketingbe való bekapcsolódását jelentheti.

A marketing alapvető feladat a turizmus területén is. Természeti és kulturális értékeivel, hangulati elemek kialakításával a várost el kell adni a potenciális odalátogatók körében. A rendezvények növelik a turisztikai vonzerőt, egyben a sok résztvevő potenciális terepe lehet az arculat további fejlesztésének és kommunikálásának – e rendezvényeket tudatosan használni is kell a városmarketing céljaihoz. Az idegenforgalom fejlődése a vendéglátásból származó bevételeken felül azért is fontos a városnak, mert a turisztikai attrakciók és a kiegészítő szolgáltatások és kulturális események a város lakóinak életminőségét is javítja.

Nyírbátor kommunikációs értékkel bíró tulajdonságainak összegyűjtése, célzott és rendszeres kommunikálása javítja a település lakóinak identitását, hozzájárul városi büszkeségük fejlesztéséhez – egyúttal a város környezetének, értékeinek megtartása, fejlesztése mellé is állíthatja őket. Rendszeres közvélemény kutatásokon keresztül

érdekes időszakonként mérni a stratégia fogadtatását és az abból megvalósult elemek hatását.

Az ITS-hez kötődő **marketing akciók jellemzője** a stratégia filozófiájának megfelelően az **ágazat- és terület specifikus szemléletmód** párhuzamos alkalmazása, valamint a **rendszer szemlélet** és a **mérhetőség**. Mindennek eléréséhez fontos egy, a város képéhez és fejlődési elképzeléseihez illő szlogen és jelkép-rendszer kialakítása, továbbá az egységes arculat alkalmazása.

16.1.5 Turisztikai klaszter és a város turisztikai stratégiájának létrehozása

A városban a turizmus fejlesztése a gazdaság élénkítésének egyik fontos alappillére. A sikeres városok turisztikai iparágai több lábbon állnak és több szereplősek. Egy-két kiemelkedő szolgáltatás, attrakció szükséges, de nem elegendő az idegenforgalom fejlesztéséhez. Átfogó és összehangolt együttgondolkodásra, cselekvésre van szükség az önkormányzat és az érintett magánszektor szereplői között. Ezt a közös munkát segítheti egy turisztikai klaszter létrehozása, ahol szabályozott keretek között, széleskörű partnerségben, több területen folyhatna a helyi, térségi turizmus fejlesztése. A klaszter megfelelő szervezeti keretet nyújthat többek között térségi szintű turisztikai programcsomagok kialakítására is (lásd 4.3 fejezet)

16.1.6 Foglalkoztatáspolitikai eszközök

Az önkormányzat több olyan projekt megvalósítását is tervezi, amelyek átfogó célja a helyi munkaerő-piaci stabilitás biztosítása. Ilyenek például a foglalkoztatási paktum kialakítása vagy a foglalkoztatást segítő kiegészítő programok, amelyek alapvetően nem tekinthetők beruházási jellegű tevékenységeknek, így szerepeltetésük itt is indokolt. Az érintett projektek részleteit a 4.3 fejezet tartalmazza.

16.1.7 A magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés

A város által meghatározott célok elérése nem csak az önkormányzat és a közsféra érdeke, hanem a Nyírbátorban lakóké, az ott működő vállalkozásoké is. Kiemelkedő fontossággal bír a források koncentrált felhasználásában a magánsféra fejlesztésekbe való bevonása. Az önkormányzat törekszik a magán befektetőkkel és helyi piaci szereplőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre, amelynek formalizált keretet is biztosít. Ezért képviselőiket bevonta az ITS előkészítésébe is annak érdekében, hogy szükségleteik és lehetséges fejlesztési elképzeléseik felszínre kerülhessenek, javaslataik beépülhessenek az ITS célrendszerébe.

A tervezett magánberuházásokra különösen nagy hatást gyakorol a helyi és az azzal szorosan összefüggő makrogazdasági helyzet. Az egyes ágazatokat különösen érzékenyen érintő gazdasági válság hatása növeli mind az állami, mind a

magánberuházások kockázatát, mivel egyrészt a megtérülés időtartama növekszik, másrészt a hitelhez vagy pályázati forráshoz jutás feltételei is romlottak.

A város mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek (pl. marketing stratégia elkészítése, marketingkommunikáció), a magánbefektetők bevonása, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítása érdekében, valamint hogy a létesítmények kihasználtsága növekedjen, a fejlesztési eredmények ismertebbé váljanak, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerővel bírjanak.

A fentiek érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókat folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel a szoros együttműködések kialakítása érdekében. Az eddigi egyeztetések alapján az alábbi lehetséges önkormányzati tevékenységek és együttműködési területek körvonalazódtak:

- helyi vállalkozók tájékoztatása a lehetséges pályázati forrásokról,
- közös projektek megvalósítása, helyi vállalkozások bevonása az önkormányzat által tervezett projektekbe,
- vállalkozói együttműködések létrejöttének segítése,
- intenzív befektetés-ösztönzés a magánszféra fejlesztőinek elérése és megszólítása érdekében.

Az önkormányzat tehát törekszik a magán befektetőkkel és piaci szereplőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre, amelynek egyik eleme a hosszú távon megvalósítandó és fenntartandó Foglalkoztatási Paktum. Emellett projektalapon tervezi végrehajtani a város a kkv-k, illetve a mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítségét, valamint a térségi szintű beszállítói hálózatok kiépítését. A tervezett nem beruházási jellegű beavatkozások a 4.3 fejezetben kerülnek bemutatásra.

16.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A szervezeti struktúra hármas tagolású:

- A **stratégiai menedzsmentet** a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi-gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is.
- Az **operatív menedzsmentet** a polgármesteri hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei (leginkább Városfejlesztési Iroda), valamint az érintett

intézmények vezetői alkotják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.

- A **fenntartásban közreműködők** a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik/amelyek valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez.

Nyírbátor tekintetében mindhárom szinten elegendő számú, megfelelő tudással, tapasztalattal és konstruktív, a fejlesztések iránt elkötelezett személyek találhatóak. Az önkormányzati feladatellátás területén lezajló szervezetfejlesztés eredményeként a feladatvégzés és a működés hatékonysága tovább javult.

Nyírbátor Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a **képviselőtestület** feladata. A bizottságokat **véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési, közreműködő és döntési jogszíványokkal** ruházták fel, amelyek révén

- saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében,
- figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását,
- felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését,
- valamint ezen általános hatáskörök mellett speciális feladatokat is ellátnak a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő (pl. önkormányzati intézmények felújításának menetrendje, ingatlanhasznosítás, vállalkozási feltételek stb.).

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.

A városfejlesztési programok **operatív megvalósítása** a Polgármesteri Hivatal feladata, amelynek irányítását a jegyző végzi. Ezen belül a **Városfejlesztési csoport** hatáskörébe tartozik számos olyan feladat, amelyek közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-hez, ezek közül csak azokat emeljük ki, amelyek egyértelműen és szorosan hozzájárulnak a fejlesztések megvalósításához:

- önkormányzati fejlesztési elképzelések kidolgozása,
- javaslattevési pályázati célok meghatározására, koncepciók kidolgozására,
- a pályázati lehetőségek felkutatásának, a pályázatok előkészítésének, benyújtásának, nyilvántartásának, megvalósításának és elszámolásának szervezése, koordinálása,
- önkormányzati intézmények felújítási tervei elkészíttetése,
- részvétel a közbeszerzési eljárások kiírásában és lebonyolításában,
- önkormányzati közreműködéssel és forrás felhasználásával megvalósuló beruházások kooperációján a megrendelő képviselője, a műszaki ellenőrrel a kapcsolat tartása, részvétel a beruházások lebonyolítási feladatainak ellátásában,

- kapcsolattartás a térségi, megyei, regionális szervekkel a pályázatok és fejlesztési feladatok szervezése, lebonyolítása érdekében
- koordinálja a rendezési tervek készítését, felülvizsgálatát és módosítását,
- a magánbefektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködési lehetőségek feltárása.

A Városfejlesztési csoport mellett a többi önkormányzati részleg is közreműködik valamilyen formában a városfejlesztési tevékenységek megalapozásában vagy végrehajtásában, azaz közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-ben foglaltak megvalósításához:

- a Költségvetési csoport az önkormányzati gazdálkodás meghatározó erejeként ellátja az önkormányzati költségvetéssel kapcsolatos valamennyi feladatot, elkészíti a város költségvetésének, költségvetési koncepciójának tervezetét figyelemmel a képviselő-testület fejlesztési elképzeléseire,
- a Kabinet számos feladata mellett nagymértékben hozzájárul az integrált településfejlesztésben kiemelt szerepet játszó partnerség megszervezéséhez.
- a Vagyongazdálkodási csoport látja el a vagyongazdálkodás feladatait.

Nyírbátor tulajdonában **több** olyan szervezet van, amelyek tevékenysége valamilyen módon **kapcsolódik a városfejlesztéshez**:

- a Nyírbátori Városfejlesztő és Működtető Kft. jelenleg a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, valamint a Nyírbátori Inkubátorház és Szolgáltató Központ működtetéséért felelős, ingatlankezelés, hulladékgazdálkodás, távhő üzemeltetés, piac működtetés;
- a Nyírbátori Városüzemeltetési Kft. végzi a vagyon- és ingatlankezelési feladatokat, a közterületek tisztántartását és fenntartását, a szilárd hulladék kezelését, a közhasznú és közcélú foglalkoztatást, valamint egyéb városüzemeltetési feladatokat;
- a városmarketing eszköze a Bátor Újság és a Bátor TV, a városi honlap és facebook felület, amelyek nyomtatott és elektronikus sajtótermékein keresztül folyamatos tájékoztatást nyújt a helyi társadalomnak.

47. táblázat A városfejlesztés szervezeti rendszere

Menedzsment típusa	Városfejlesztésben résztvevő szervezetek	Feladatkörök, kompetenciák	
Stratégiai menedzsment	Képviselőtestület	a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása, befektetés-ösztönzés, szervezett és strukturált együttműködés a nagyobb magán befektetőkkel	PARTNERSÉG lakosság, civil szervezetek, vállalkozások, szakhatóságok
	Bizottságok	véleményezési, kezdeményezési, javaslattételi, közreműködési és/vagy felügyeleti jogkör saját szakterületükön	
Operatív menedzsment	Városfejlesztési csoport	döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása: <ul style="list-style-type: none"> ■ pályázati és befektetői források 	

		feltárása <ul style="list-style-type: none"> ■ projekt-generálás ■ projektmenedzsment ■ a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása (akcióterületi ingatlangazdálkodással) ■ tájékoztatás, nyilvánosság ■ városmarketing ■ monitoring tevékenység operatív feladatainak ellátása 	
--	--	--	--

A megvalósításban résztvevők közötti **koordinációs mechanizmust** a Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg. Eszerint az önkormányzati és államigazgatási feladatok ellátásával kapcsolatos, szokásos munkafolyamatokban közvetlenül működnek együtt, más jellegű munkakapcsolatok esetén az egyeztetést az adott szervezeti egység vezetője, illetve a jegyző végzi.

A szükséges **humánerőforrás** tekintetében elsődleges szempont, hogy a városfejlesztés projektmenedzsment-szervezetét olyan tapasztalt szakemberek alkossák, akik széleskörű projektmenedzsment ismerettel és gyakorlattal rendelkeznek. A projektek megvalósításához legalább 1-1 fő pénzügyi, műszaki, településfejlesztési jogi szakemberre van szükség, akik esetében a megfelelő végzettség mellett a releváns szakmai tapasztalat is alapvető elvárás. Az ezen kritériumoknak megfelelő szakemberek jelenleg is az önkormányzat alkalmazásában állnak, illetve adott esetben a szükséges szaktudással rendelkező munkavállalókkal kiegészíthető a projektmenedzsment csapat.

Az alkalomszerűen szükséges szaktudást megbízási szerződések keretében lehet becsatornázni a városfejlesztési tevékenységek megvalósításába. A pontos szakmai elvárások, kompetenciák és az ahhoz kapcsolható személyek meghatározására a részletes projektfejlesztések szakaszában kerül sor.

A településfejlesztési beavatkozások megvalósítása során a projektmenedzsment-szervezet az önkormányzat bizottságaival és a képviselőtestülettel, a Polgármesteri Hivatal minden érintett csoportjával, a projektpartnerekkel, valamint a fenntartásban érdekelt szervezetekkel együtt részletesen meghatározza azokat a garanciális elemeket és szerződéses feltételeket, amelyek lehetővé teszik a városfejlesztési akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését.

Ebben a szervezeti struktúrában 2007 óta Nyírbátor Város Önkormányzata és intézményei 28 európai uniós pályázatra nyertek összesen 5,79 milliárd forint támogatást. A projektek eredményes megvalósítása bizonyítja a jelenlegi szervezeti felépítés és működési mechanizmus hatékonyságát.

16.3A településközi koordináció mechanizmusa, együttműködési javaslatok

Megyei szintű koordináció

Megyei szinten a településközi koordinációban Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Önkormányzata játszik kiemelkedő szerepet, mivel a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezése és részben a megvalósítása is e szervezet hatáskörébe tartozik. Ahhoz, hogy a megye számára rendelkezésre álló forráskeretet hatékonyan, ésszerűen és maradéktalanul fel lehessen használni, elengedhetetlen a partnerség a megyei önkormányzat és a települések között.

Járásszékhelyek konkurenciája

A térség településeinek tervezett fejlesztései esetében célszerű különbséget tenni a szűken értelmezett járás és a tágabb térség – főként városi jogállású – települései között. A közeli járásszékhelyek (pl. Mátészalka, Nagykálló, Baktalórántháza) saját vonzáskörzetük kibővítésére és megerősítésére törekednek. Ennek eléréséhez több olyan projekt megvalósítása is várható, amelyek jellegükben hasonlóak a tervezett nyírbátori beavatkozásokhoz. A közeli községekben, kisvárosokban kisebb léptékű, részben pontszerű fejlesztések valósulhatnak meg, amelyek kifejezetten a helyi lakosság életminőségének javítására irányulnak.

Településközi koordináció járási-kistérségi szinten

A településközi koordináció elsődleges terepe a járási-kistérségi szint. A térségi centrum funkcióból adódó feladatokat Nyírbátor képes magas színvonalon ellátni, kérdéses azonban, hogy milyen mértékben képes gazdasági-társadalmi fejlődést generálni a környező – nemcsak a Nyírbátori járásba tartozó – településeken. Egyértelműen leszögezhető, hogy a városnak nem érdeke a pontszerű, elszigetelt fejlődés, hiszen ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a központ és környéke között, az negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését.

48. táblázat Munkamegosztás a Nyírbátor és a vonzáskörzetébe tartozó települések között¹⁴

Nyírbátor mint járási központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkahely ■ Közigazgatás ■ Egészségügy, szakellátás ■ Középfokú oktatás ■ Kiskereskedelmi szolgáltatások ■ Üzleti és pénzügyi szolgáltatások ■ Kommunális szolgáltatások ■ Gyógy- és termálturizmus ■ Kulturális lehetőségek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkaerő ■ Rekreációs tevékenység ■ Lakóterület ■ Mezőgazdasági termékek ■ Alternatív ipari területek

A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a környező települések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrataltságot, amelynek alapja az

¹⁴ A város funkcionális vonzáskörzetének lehatárolását és bemutatását a Megalapozó Vizsgálat tartalmazza.

erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód és a funkciók ésszerű megosztása.

A Nyírbátori járás, illetve vonzáskörzet egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képes legyen problémáit és szükségleteit közösen megfogalmazni, majd ezeket integrált programokká, komplex projekteké alakítani. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció, párhuzamos kapacitások) megelőzéséhez tehát nemcsak Nyírbátor, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell. A folyamatos kapcsolattartásnak, a közös gondolkodásnak a projektfejlesztés teljes szakaszára ki kell terjednie.

Lehetséges együttműködési területek:

- térségi turisztikai kínálat kialakítása,
- közös befektetés-ösztönzési tevékenység,
- rövid élelmiszer-ellátási lánc biztosítása, térségi termékek számára helyi értékesítési lehetőségek biztosítása,
- térségi kerékpárút-hálózat létrehozása,
- közfeladatok, közszolgáltatások közös ellátása.

Mind a kistérségben, mind az egyes önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos számbavétele,
- az esetlegesen közösen megvalósítható projektek azonosítása,
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről,
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának rendszeres (pl. évenkénti) felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

A 314/2012. Korm. rendelet 31. §-a értelmében a környező települések önkormányzatai megismerhetik és véleményezhetik a stratégia tervezetét, a partnerségi egyeztetésre 2015. május-június folyamán került sor.

Összességében megállapítható, hogy Nyírbátor tervezett fejlesztései és az azt megalapozó Integrált Településfejlesztési Stratégiaterületi szintű kölcsönhatása a környező települések több milliárd forintnyi nagyságrendű fejlesztési elképzeléseivel pozitív mérleget mutat: a hatások szinergikusan kiegészítik, felerősítik egymást, felesleges, párhuzamos kapacitásokat létrehozó, egymást kioltó fejlesztések nem valósulnak meg. A beavatkozások eredményeként az ellátott funkciók optimalizálására

kerül sor az Európai Unió egyik legfontosabb alapelvének, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével.

16.4A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Nyírbátor Város Önkormányzata 2015 januárjában elkészítette a város fenntartható városfejlesztési programjának társadalmasításához kapcsolódó Partnerségi Tervét, összhangban a képviselőtestület által elfogadott partnerségi egyeztetési szabályzattal.

A Partnerségi Terv az alábbi jogszabály és útmutatók figyelembe vételével került kidolgozásra:

- **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- **Útmutató** a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez (Munkaanyag) (Belügyminisztérium, 2014. december 11.),
- **Városfejlesztési Kézikönyv** (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság, második, javított kiadás, 2009. január 28.).

A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is **fontos szerepe van** a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van az ITS társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

A partnerségi együttműködés folyamata a fenntartható településfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

Partneri csoportok

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** kerülnek bevonásra:

- a 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör
 - államigazgatási szervek,
 - önkormányzatok,
- szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek,
- lakossági szint.

Megvalósult egyeztetések

Megvalósult egyeztetések:

- A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör: a dokumentumok tervezete 2015. május 27-én került kiküldésre a jogszabályilag előírt szervezetek számára.

- Szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek: a szakmai egyeztetések a gazdaságfejlesztési, infrastruktúrafejlesztési, illetve a humán fejlesztési munkacsoport tagjainak részvételével megszervezett workshopok keretében zajlottak le.
 - 2015. március 30-án a helyzetelemzés főbb megállapításainak egyeztetése, a SWOT elemzés véglegesítése, valamint a településfejlesztés fő irányainak kijelölése történt meg.
 - 2015. május 20-án az ITS fő elemeinek egyeztetésére, a fejlesztési célok, prioritások, beavatkozások lehetséges területeinek megvitatására került sor.

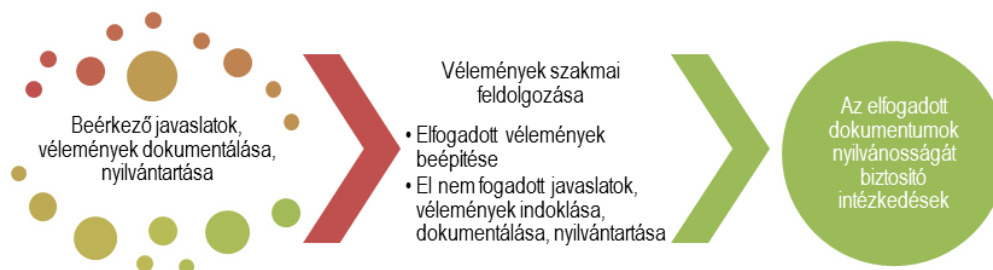
Az egyeztetéseken részt vettek a város nagyobb foglalkoztatói is, amelyekkel az önkormányzat együttműködése folyamatos és stabil alapokon nyugszik. Így összhangba hozhatók a piaci szereplők, illetve az önkormányzat által megvalósítandó fejlesztési elképzelések, amelyek szinergikus hatásai hozzájárulnak a város fejlődéséhez. (További részleteket a magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködésről a 8.1.7 fejezet tartalmaz.)

- Lakossági szint: a lakossági konzultáció 2015. május 28. és június 18. között zajlott.

Vélemények
kezelése

A megvalósult egyeztetések dokumentációja (jelenéti ívek, emlékeztetők, prezentációk), valamint a kötelező államigazgatási egyeztetés keretében beérkezett észrevételek kezelésének dokumentációja elérhető az önkormányzatnál, a városi koordinátornál.

15. ábra A vélemények kezelésének alapvető lépései

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése egységes, előre rögzített módon történt, megtörtént a javaslatok, vélemények dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása.

Megvalósultak az elfogadott koncepció és stratégia nyilvánosságát biztosító intézkedések, a dokumentumok a város honlapján – www.nyirbator.hu – elérhetőek.

A partnerek
bevonása a stratégia
megvalósításába

A településfejlesztés egy járásközpont esetében összetett folyamat, amelynek során számos szereplő érdekeit kell figyelembe venni. A stratégia megvalósítása során is törekedni kell a partnerség szempontjainak fenntartására, amely a tervezési folyamatot is jellemezte, és amely az ITS elfogadottságának, a magántőke részvételének és a civil szféra érdekeinek képviselője szempontjából egyaránt fontos szerepet játszik. Ennek alapján a legfontosabb partnerségi csoportok a következők:

- szakmai felügyelet gyakorlója,
- működtető, megvalósítók,
- partnerek a működtetésben,
- felhasználók,
- önkormányzat érintett szervezeti egységei,
- érdekképviselői szervek,
- a várostérség érintett szereplői,
- érintett államigazgatási szervek,
- területi (megyei) önkormányzat érintett képviselője.

Ahogy a fentiekben bemutatásra került, a város mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek, a magánbefektetők bevonása.

A stratégiában megfogalmazott célok elérése érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókat folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel és a lakossággal, valamint a városmarketing tevékenység erősítésével a magánszféra fejlesztőivel való együttműködések kialakítása is teret kap. Ahogy a tervezés során, úgy a megvalósítás során is törekszik arra az önkormányzat, hogy a lakosok véleményét maximálisan figyelembe vevő fejlesztéseket valósítson meg. Ezen túlmenően arról is gondoskodik, hogy az ITS megvalósítása kapcsán tájékoztassa az érintett partnereket, célcsoportokat a stratégia előrehaladásáról, ennek érdekében a monitoring tevékenységhez kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni. A stratégia kialakításában résztvevő – a Partnerségi Tervben azonosított – szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség is.

16.5 Monitoring rendszer kialakítása

16.5.1 Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

Mivel a 2014–2020 közötti időszakban az ún. eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok pontos és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz a folyamatok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni. A beavatkozások fő pénzügyi forrását a TOP jelenti, így meg kell vizsgálni, hogy a város tervezett fejlesztései megvalósításuk esetén leginkább mely TOP-indikátorokhoz járulhatnak hozzá:

- Eredményindikátorok:

- A KMR és a kevésbé fejlett régiók közszféra adatai nélkül számított foglalkoztatási rátáinak (20-64 évesek) különbsége, %
- Külföldi és belföldi turisták költése, milliárd Ft
- A 25-40 éves női népességen belül a foglalkoztatásban lévő nők aránya, %
- Elégedettség a települési környezet minőségével, pontérték (0-10)
- Vállalkozási aktivitás a kevésbé fejlett régiókban db/lakosság
- Napi utazások esetén fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók részaránya
- Primer energia felhasználás, PJ
- A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül, PJ/év
- Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma, fő
- A foglalkoztatási paktumok keretében álláshoz jutók száma, fő
- A foglalkoztatási paktumok keretében álláshoz jutók közül a támogatás után hat hónappal állással rendelkezők száma, fő
- A jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek száma az akcióterületen, fő
- Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma, fő
- Kimeneti mutatók:
 - A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe, ha
 - Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése, látogatás/év
 - Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma, db
 - Fejlesztett vagy újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma, db
 - Városfejlesztés
 - Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek, m²
 - Integrált városfejlesztési stratégiákba bevont területek lakossága, személyek
 - Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek, m²
 - Helyreállított lakóegységek városi területeken, lakóegység
 - Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma, fő
 - Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága, m²
 - Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma, db
 - Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza, km
 - Energiahatékonyság:
 - A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése, kwh/év

- Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés, PJ/év
- Megújuló energiaforrások:
 - A megújulóenergia-termelés további kapacitása, MW
 - A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség, PJ/év
- A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerő-piaci programokban résztvevők száma, fő
- Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma, fő
- A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma, fő

Az ITS céljaihoz kapcsolódó indikátorok meghatározása az EU által megjelölt közös indikátorok és a hazai OP tervezetekben használt indikátorok figyelembe vételével történt. A célértékek a lehető legjobb jelenlegi tudás szerinti nagyságrendi becslést jelölnek. A város által felhasználható források nagyságrendi becslését a 4.6 fejezet tartalmazza.

49. táblázat Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Eredményindikátor	Definíciója	Mértékegység	Bázisév	Bázisérték	Célérték (2023)	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása	A város gazdasági teljesítőképessége	A városban működő vállalkozások által fizetett éves iparüzési adó	1000 Ft	2014	943 807	1 200 000	Önkormányzat	évente
T2. Kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése	Vendégéjszakák száma	A vendég által a szálláshelyen eltöltött éjszaka	éj	2013	21604	28 000	KSH	évente
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	Elégedettség a települési környezet minőségével	A lakosság elégedettsége a település épített és természeti környezetével	pontérték	2015	később kerül meghatározásra	később kerül meghatározásra	Önkormányzati felmérés	5 évente
T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése	Energiahatékony épületek száma	Energetikailag korszerűsített és/vagy alternatív energiával ellátott önkormányzati tulajdonú épületek száma	db	2015	7	9	Önkormányzat	2 évente
T5. Hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja	Szegregátumban élők száma	A szegregátumok lakónépességének száma	fő	2011	2214	2150	KSH	10 évente
T6. A nemzetközi szerepkör erősítése	Nemzetközi kapcsolatok száma	Testvérvárosi és egyéb nemzetközi kapcsolatok száma	db	2015	5	7	Önkormányzat	5 évente

A városrészi célokhoz kapcsolódó indikátorok esetében elsősorban a KSH népszámlálási adataira lehet építeni. Amellett, hogy minden városrész esetében meg lett határozva egy területi célkitűzés és egy-egy kapcsolódó eredményindikátor, települési szinten a legfontosabb a városrészek közötti diszparitás csökkentése: vagyis nem elegendő az, hogy az egyes városrészekben javulás mutakozzon meg az indikátorok értékében, ezzel egy időben a városon belüli különbségeknek is csökkennie kell.

50. táblázat Területi (városrészi célok) eredményindikátorai

Területi (városrészi) cél	Eredmény-indikátor	Definíciója	Mérték-egység	Bázisév	Bázis-érték	Célérték (2023)	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése	Funkciók száma	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	2015	24	25	Önkormányzat	5 évente
V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	Lakónépesség száma	A városrész lakónépességének száma	fő	2011	1138	1150	KSH	10 évente
V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tőkevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése	Ipari Park kihasználtsága	Az Ipari Parkban működő vállalkozások által használt terület az Ipari Park teljes területének arányában	%	2015	81,6	85	Önkormányzat	5 évente
V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából	Szegregációs mutató	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	%	2011	58,1	45,0	KSH	10 évente

Területi (városrészi) cél	Eredmény-indikátor	Definíciója	Mérték-egység	Bázisév	Bázis-érték	Célérték (2023)	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba	Szegregációs mutató	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a városrészben	%	2011	50,6	40,0	KSH	10 évente
V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében	Turisztikai attrakciók száma	A turisztikai vonzerővel rendelkező létesítmények száma a városrészben	db	2015	3	5	Önkormányzat	5 évente
V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	Lakónépesség száma	A városrész lakónépességének száma	fő	2011	4753	4700	KSH	10 évente
V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése	Ipartelepek száma	Gazdasági-ipari funkciójú területek száma	db	2013	4	5	Önkormányzat	5 évente

Az alábbiakban bemutatásra kerülnek a tervezett beavatkozásokhoz kapcsolódó outputindikátorok. A pontos célértékek meghatározása a tervezés jelenlegi szakaszában reálisan nem valósítható meg, erre az egyes fejlesztésekhez kapcsolódó projekt-előkészítési szakaszban fog sor kerülni.

51. táblázat Az akcióterületi fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága	
VÁROSKÖZPONT AT: A Városcsopont fejlesztése a gazdaságélénkítés és a népességmegtartó erő növelése céljából						
Közlekedési fejlesztések: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Várostarténeti sétány összekötése a Szabadság térrel ▪ Szabadság tér forgalomcsökkentése ▪ Egyéb forgalomszervezési, közlekedési fejlesztések 	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	A felújított/újjonnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²	projektjelentés	évente	
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek számát azon fejlesztési / beruházási elemek eredménye, amelyek megvalósítását követően a forgalomcsillapításon átesett közlekedési felületen az áthaladó gépjármű- forgalom mértéke és sebessége jelentősen csökken	db	projektjelentés	évente
Tömbfeltárások: <ul style="list-style-type: none"> ▪ A bankudvar rehabilitációja ▪ A funkciók térbeli elhelyezésének és használhatóságának javítása a szakrendelő – városháza – piac tengely mentén ▪ Tömbfeltárás a Kossuth utcáról az Ifjúság utca és a Báthori utca irányába 	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	A felújított/újjonnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²	projektjelentés	évente	
	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete		m ²	projektjelentés	évente
	Megújult vagy újjonnan kialakított zöldfelület nagysága	Megújításra kerülő vagy újjonnan kialakítandó zöldfelületek nagyságának összege		m ²	projektjelentés	évente
Zöldfelületek növelése	Megújult vagy újjonnan	Megújításra kerülő vagy újjonnan kialakítandó	m ²	projektjelentés	évente	

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
	kialakított zöldfelület nagysága	zöldfelületek nagyságának összege			
A Várostartó sétányon kiskereskedelmi szolgáltató egységek kialakítása	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
A könyvtár számára megfelelő helyszín kialakítása	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
Egységes homlokzati arculat kialakítása (Szabadság tér, Kossuth utca, Báthori utca)	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
Térfigyelő rendszer kiépítése	Fejlesztéssel érintett terület nagysága	Integrált városfejlesztésbe bevont terület nagysága	m ²	projektjelentés	évente
SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓS AT: Az Északi lakóterület szociális városrehabilitációja					
Szolgáltató központ kialakítása	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
A Petőfi-tér rekonstrukciója, játszótér kialakítása	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	A felújított/újjonnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²	projektjelentés	évente
A volt vásártér funkcióváltása, kereskedelmi épület építése	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
Útépítés, közmű-rekonstrukció: Bethlen Gábor, Béke, Csokonai, Deák Ferenc, Gyöngyvirág Lőtér, Pipacs, Ságvári, Szegfű, Széchenyi, Tulipán, Vásártér	A vonalas infrastruktúra fejlesztésével érintett utcák száma	Azon utcák száma, amelyek esetében a közlekedési és/vagy a közüzemi infrastruktúra felújításra kerül	db	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
utcák					
Hátrányos helyzetű lakosok társadalmi integrációját segítő soft beavatkozások	Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	Az akcióterületként kijelölt városrész lakossága szociális célú városrehabilitáció esetén	fő	projektjelentés	évente
	Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma	Szociális városrehabilitációs programmal elért azon hátrányos helyzetű személyek száma, akik a szociális városrehabilitációs program által lehatárolt akcióterületen laknak, ezáltal direkt és indirekt módon részesülnek a program által biztosított szolgáltatásokból, fejlesztések eredményeiből	fő	projektjelentés	évente
TURISZTIKAI AT: A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, a Gyulaji erdő, Szénaréti tó területének gyógyhellyé minősítése és erre alapozva komplex fejlesztés megvalósítása					
Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése					
Lovarda bővítése					
Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben	Fejlesztéssel érintett terület nagysága	A projekt keretében kijelölt és közművesített lakópark területe	m ²	projektjelentés	évente
IPARI PARK AT: Az Ipari Park komplex fejlesztése					
A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
A nyírbátori Inkubátorház bővítése	A fejlesztett vagy újonnan létesített gazdasági szolgáltatóház területe	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített gazdasági szolgáltatóház területe	m ²	projektjelentés	évente
Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett létesítményekben	TJ	projektjelentés	évente
Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések	A fejlesztett vagy újonnan létesített közösségi közlekedési létesítmények száma	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített buszállomások, buszvárók, buszmegálló és egyéb közösségi létesítmények száma	db	projektjelentés	évente

52. táblázat Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
Kulcsprojektek					
A nyírbátori Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	projektjelentés	évente
A nyírbátori Inkubátorház bővítése	A fejlesztett vagy újonnan létesített gazdasági szolgáltatóház területe	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített gazdasági szolgáltatóház területe	m ²	projektjelentés	évente
Megújuló energiára épülő fűtési rendszer kiépítése az Ipari Park területén	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett létesítményekben	GJ	projektjelentés	évente
Nyírbátori Foglalkoztatási Paktum kialakítása és működtetése	A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerő-piaci programokban résztvevők száma	A foglalkoztatási paktum fejlesztését célzó projekt keretében megvalósult, az álláskereső munkába állását segítő munkaerő-piaci programokban résztvevők száma. A munkaerő-piaci program alatt értendő: - képzési és foglalkoztatást elősegítő támogatás és szolgáltatás; - bértámogatás és/vagy járuléktámogatás; keresetpótló támogatás; - egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások: hr-klub, mentálhigiénés tanácsadás, pályaorientációs tanács-adás, motivációs tréning, egyéb tanácsadás, szolgáltatás.	fő	projektjelentés	évente
A Sárkány Wellness és Gyógyfürdő komplex fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
	tett látogatások várható száma				
A Gyulaji úti erdő komplex turisztikai fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
Lovarda bővítése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
Lakópark fejlesztés a Kisbóni szőlőben	Fejlesztéssel érintett terület nagysága	A projekt keretében kijelölt és közművesített lakópark területe	m ²	projektjelentés	évente
Intermodális közlekedési csomópont kialakítása	Intermodális közlekedési csomópontok száma	A személyszállítási intermodalitás javítása érdekében létrehozott csomópontok száma	db	projektjelentés	évente
Az M3 autópályához vezető 4105. j. út felújítása	A fejlesztéssel érintett utak hossza	A felújított, korszerűsített vagy újonnan épített közutak teljes hossza	km	projektjelentés	évente
471. sz. főút elkerülő szakaszának kiépítése	A fejlesztéssel érintett utak hossza	A felújított, korszerűsített vagy újonnan épített közutak teljes hossza	km	projektjelentés	évente
Hálózatos projektek					
Az Ipari Park elérhetőségét javító közlekedési fejlesztések	A fejlesztett vagy újonnan létesített közösségi közlekedési létesítmények száma	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létesített buszállomások, buszvárók, buszmegállók és egyéb közösségi létesítmények száma	db	projektjelentés	évente
Lakóterületen tömbfeltárások,	Városi területeken	A felújított/újonnan kialakított közhasználatra	m ²	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
közösségi terek kialakítása	Létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	megnyitott terek mérete			
Önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai korszerűsítése, napelemes és geotermikus, termális rendszerrel történő ellátása	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett épületekben	GJ	projektjelentés	évente
	A középületek elsődleges energia-fogyasztása	Energiahatékonyság növelés révén megtakarított éves elsődleges (primer) energiahordozó mennyisége	GJ	projektjelentés	évente
Közvilágítás korszerűsítése	Közvilágítás elsődleges energiafogyasztása	Energiahatékonyság növelés révén megtakarított éves elsődleges (primer) energiahordozó mennyisége	GJ	projektjelentés	évente
Egyéb projektek					
Zarándokút és kerékpárút kialakítása Nyírbátor és Máriapócs között	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	Megépített vagy kijelölt új kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km	projektjelentés	évente
Az Édesanyák útja 7. szám alatti önkormányzati épület emeletén ifjúsági szálló kialakítása	Létrehozott szállásférőhelyek száma	Újronnan létrehozott kereskedelmi szállásférőhelyek száma	db	projektjelentés	évente
Kulturális turisztikai kínálat bővítése	A természeti és kulturális	A támogatásban részesült projektek helyszínére	látogatás	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
a Báthory Várkastélyban	örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	irányuló látogatások száma évente			
A Dohánygyár épületében múzeum kialakítása	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás	projektjelentés	évente
Turisztikai programcsomagok kialakítása	Létrehozott turisztikai programcsomagok száma	Települési és térségi szinten kialakított turisztikai programcsomagok száma	db	projektjelentés	évente
Foglalkoztatást segítő kiegészítő programok	Foglalkoztatást segítő kiegészítő programokban résztvevők száma	Foglalkoztatást segítő támogatási és ösztöndíj-programokban résztvevők száma	fő	projektjelentés	évente
A duális szakképzés feltételeinek megteremtése	Duális képzésbe bekapcsolódó szervezetek száma	A duális képzés keretében szakmai gyakorlati helyet biztosító szervezetek száma	db	projektjelentés	évente
KKV-k piacra jutásának segítése	A programmal elért kkv-k száma	A piacra jutás segítése céljából indított tevékenységek által érintett kkv-k száma	db	projektjelentés	évente
Beszállítói hálózat, klaszter kiépítése	A programmal elért kkv-k száma	A beszállítói hálózatok, klaszterek kiépítése céljából indított tevékenységek által érintett vállalkozások száma	db	projektjelentés	évente
Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése	A programmal elért kkv-k száma	Mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése céljából indított tevékenységek által érintett termelők száma	db	projektjelentés	évente
József Attila u. 7. szám alatti	Fejlesztett, 3-6 éves	3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító	db	projektjelentés	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Definíciója	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
Nyitnikék óvoda belső felújítása	gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	intézmény fejlesztéssel érintett férőhelyszámainak összege			
Iskola utcai Kerekerdő óvoda férőhely bővítése	Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító intézmény újonnan létrehozott férőhelyszámainak összege	db	projektjelentés	évente
Családi napközi, bölcsőde kialakítása	Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító intézmény (beleértve a családi napköziket) újonnan létrehozott férőhelyszámainak összege	db	projektjelentés	évente
A távhőtermelő rendszer átállítása megújuló energia alapokra	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett létesítményekben	GJ	projektjelentés	évente
Napelem park kialakítása	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	A megújuló energiaforrásból előállított energia mennyisége a fejlesztéssel érintett létesítményekben	GJ	projektjelentés	évente
Városmarketing program	Városmarketing akciók száma	Városmarketing céljából megvalósított tevékenységek száma	db	projektjelentés	évente
A Nyírbátori kistérségben élők helyi identitásának erősítése	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	A megvalósításra kerülő programokon [közösségfejlesztő rendezvény(sorozat)jellegű programok, partnertalálkozók, szakmai és közösségi fórumok] résztvevő hátrányos helyzetű személyek száma	fő	projektjelentés	évente

16.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

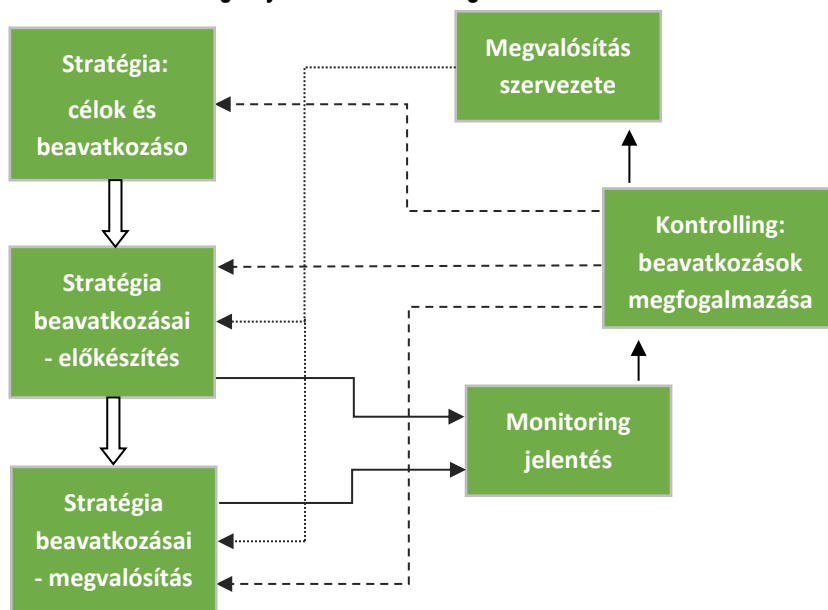
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel, és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba vagy magába a stratégiába avatkozik be.

A jól működő monitoring rendszer alapja a világos beavatkozási logika összeállítása, a célrendszer megvalósítását szolgáló beavatkozások és projektek azonosítása, valamint a specifikus, mérhető, elérhető, reális és aktuális indikátorok pontos és egyértelmű meghatározása. A működtetési mechanizmus hatékonyságának biztosításához ki kell jelölni a monitoring

- felelősét,
- kivitelezőjét,
- gyakoriságát,
- formai elvárásait,
- a visszacsatolás módját.

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7-éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi.

16. ábra A monitoring folyamatának összefoglalása

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselőtestület: a képviselőtestület javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket.
- Szakmai Bizottságok: javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra.
- Monitoring Bizottság: éves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a Monitoring Bizottság tagjai:
 - polgármester,
 - a testületi bizottsági elnökök,
 - stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet képviselője,
 - civil szervezetek képviselője,
 - jegyző.
- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős: a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy – az egyes beavatkozások megvalósítóival történő rendszeres kapcsolattartás alapján – éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a Monitoring Bizottság vezetője felé továbbítja. Az operatív szervezet feladata az előrehaladás méréséhez szükséges adatok rendszeres gyűjtése, az ehhez kapcsolódó koordinációs feladatkört a monitoring felelős látja el. Az operatív menedzsment gondoskodik arról, hogy a monitoring tevékenység során keletkezett aktuális információkhoz a partnerek hozzáférjenek. Ennek érdekében az előrehaladáshoz kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni.
- Stratégiai partnerek bevonása: a stratégia kialakításában résztvevő – a Partnerségi Tervben azonosított – szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- Éves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
 - a stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok (a gyűjtendő adatok forrását a 8.5.1 fejezet táblázatai tartalmazzák),
 - a megvalósítással kapcsolatos tevékenységek előrehaladása,
 - a megvalósítással kapcsolatos problémák azonosítása,
 - a megvalósítás folyamatainak javítása érdekében végrehajtott intézkedések leírása,
 - a megvalósításra fordított pénzügyi források,
 - a szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is,
 - a következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása.
- Adatbázis: az előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis biztosítja az ITS keretében tervezett beavatkozások előrehaladásának, valamint a stratégiai és projektszintű indikátorok teljesítésének objektív és

STRATÉGIA

258

naprakész nyomonkövethetőségét, valamint az esetlegesen felmerülő problémákat megfelelő kezelést. Az adatbázis az éves jelentések mellékletét képezi.

Rövidítésjegyzék

AT	akcióterület
CLLD	közösség által irányított helyi fejlesztések
EFOP	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA	Európai Szociális Alap
EU	Európai Unió
GINOP	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
GJ	gigajoule
HÉSZ	Helyi Építési Szabályzat
HR	humán erőforrás
hrs.	helyrajzi szám
IKOP	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program
ITP	Integrált Területi Program
ITS	integrált településfejlesztési stratégia (2014-2020 közötti EU-s időszakhoz kapcsolódva)
IVS	integrált városfejlesztési stratégia (2014-2020 közötti EU-s időszakhoz kapcsolódva)
KEHOP	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program
kkv	kis- és középvállalkozás
KÖFOP	Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LHH-program	leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatására indított komplex program
MAHOP	Magyar Halászati Operatív Program
MW	megawatt
NFGM	Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium
OFTK	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
PR	célcsoportokkal való kapcsolat (public relation)
RSZTOP	Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program
SWOT	erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek (strengths, weaknesses, opportunities, threats)
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
TOP	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
VP	Vidékfejlesztési Program